

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ועשרים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ט בסיוון התשנ"ד (8 ביוני 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:01

תוכן העניינים

הצעות לסדר-היום	
שבוע הספר העברי	
שאלות בעל-פה	
מכרז לשיבוץ בנות שירות לאומי במערכות החינוך	
הצעות לסדר-היום	
שבוע הספר העברי	
שאלות ותשובות	
שפת הסימנים וכתוביות בתוכניות טלוויזיה	
שילוב המידע שב"דפי זהב" במאגר 144	
הנפקת דפי פירוט שיחות הטלפון של המנויים	
תקלה במחשב של "בזק"	
שירותי המידע הקולי 056	
נהלים להעתקת קו טלפון	
שירות בצבא כתנאי להעסקת שליחים ברשות הדואר	
קרינה ממשדרי משרד התקשורת	
קליטת ערוץ-2 וערוץ-3	
פרס ביאליק למשורר דוד אבידן	
קריטריונים לתמיכה במוזיאונים	
הצעת חוק הקאדים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993	
(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)	
הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993	
(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)	
הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחברים לכבלים), התשנ"ד–1994	
(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)	
חילופי גברי בוועדות הכנסת	
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת	
הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים (בתי-שימוש המיועדים לנשים), התשנ"ד–1994	
(הצעת קבוצת חברות הכנסת)	
הצעת חוק העונשין (תיקון – ניכוי תקופת מעצר), התשנ"ד–1994	
(הצעת חבר הכנסת ד' שילנסקי)	
הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1992	
(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)	
שאלות בעל-פה היו"ר ר' אדרי:	
דרישה להסרת דגל ישראל ממכוניות המסיעות אנשים רמי מעלה במזרח-ירושלים	
הפגנות מול בתיהם של אנשי ציבור	
הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון)	

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק שמאי מקרקעין, התשנ"ג–1992
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – מניעת השתתפות רשימת מועמדים)
(הצעת חבר הכנסת ע"א דראושה)
הצעת חוק מעמד נפגעי פעולות איבה, התשנ"ד–1994
(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)
הצעה לסדר-היום
הטיפול בנפגעי פעולות איבה
שאלות בעל-פה
סרט הסברה של חיל ההנדסה
היערכות צה"ל ברצועה
שאלות ותשובות
מעמד היישוב אורנית
כביש אפק–גילעם
תקציב השמירה על תושבים יהודים במזרח-ירושלים
שימוש בקו 056 בלשכת שר הבינוי והשיכון
איכות כבישי הארץ
עבודות מע"צ בצומת-ראמה
איכות כבישי הארץ
הצעות לסדר-היום
הריגתו של חייל צה"ל סמוך לנחל-עוז
הצעה לסדר-היום
ביטחון יישובי בקעת-הירדן ושגשוגם לאור הסכמי קהיר
הצעה לסדר-היום
נסיעות חינוך לכלל חיילי צה"ל ב"אגד" וב"דן"
הצעות לסדר-היום
האירועים בגבול הצפון
הצעה לסדר-היום
מניעת ירידה והחזרת יורדים – כיצד?
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות ותשובות
ענישה קולקטיבית בבית-ספר
בחינת הבגרות באזרחות
ביטול טיולי תלמידים בירושלים
מחסור במבני חינוך לציבור החרדי באשדוד
בליעת סמים על-ידי ילדים

הצעות לסדר-היום שליחת מורות חיילות לקהילות יהודיות בחבר המדינות

הצעה לסדר-היום

מערכת החינוך ברהט – מערכת במצוקה הזקוקה לטיפול

הצעה לסדר-היום

בטיחות הרחצה בים ובבריכות השחייה

הצעה לסדר-היום קריקטורה של דוש ב"מעריב" בדבר החזרת המצב עם אש"ף לקדמותו

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

ביקורו של הרב משה טייטלבוים בארץ

שאלות ותשובות

חוות מכלי הגז בקריית-אתא

חוות מכלי הגז בקריית-אתא

התמוטטות עמודי מתח גבוה

העדר ציוד בשירותי הכבאות

פקקי תנועה בתל-אביב בשל עבודות מתמשכות

בני שבט האיבו

היישוב בועינה-נג'דאת

הפסקת שיווק דלק מסוג אוקטן 91

אספקת חשמל לעזה

העדפת תוצרת חוץ יקרה על-ידי חברת החשמל

חלוקת בונסים בחברת החשמל

בחירות למועצות מקומיות ערביות

שיעור הארנונה הנגבית ממכוני ספורט בראשון-לציון

מתן מחסה לבנקאי יוגוסלבי נמלט

מצוקה בשכונת נאות-רם בחדרה

הרחבת תוכנית המתאר של עוספיא

בחירות למועצה האזורית יזרעאל

בחירות ברשויות מקומיות ערביות

מועצות מקומיות ואזוריות יהודיות ביש"ע

מעמד עולה לילדי עולים

האכלת חתולים במזון מהול בסם הרדמה

טיפול באירועי חמ"ס

כפר ואדי-אל-חמאם

טיפול באירועי חמ"ס

חובות עיריית צפת

ישיבות מועצת קריית-ביאליק בבית-כנסת רפורמי

שכר חודשי לשיח'ים

מועצה כפרית משותפת ליישובים ערביים
רישום עולים לא-יהודים כיהודים
אדמות הכפר עארה
הכרה ביישוב רמיה
בחירות למועצות מקומיות ערביות
מכרז למפקד כבאות ביו"ש
הצעת חוק רשות כבאות והצלה
התאבדות אדם לאחר מעצרו
מעצרו של ממלא-מקום רכז הביטחון ביצהר
צו איסור יציאה מן הארץ
שידורי ערוץ-7
מעצר תושבי חברון בשבת ובחג הפסח
תלונה נגד שוטרים
מעצר קטינים
התנהגות מפגיני "שלום עכשיו"
עצורים מינהליים
התבטאות השופט זועבי נגד המתנחלים
ביקורו של האדמו"ר מסאטמר בירושלים
סכנה למקורות המים של ישראל מצד הפלשתינים
ידיעה על שכירת אנשים על-ידי הממשלה להשתתפות בהפגנות
הצעות לסדר-היום
תוכניות הממשלה לבנייה ולהוזלת הדיור
הצעה לסדר-היום
כבישי גישה לירושלים

הצעות לסדר-היום

שבוע הספר העברי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, כ"ט בסיוון התשנ"ד, 8 ביוני 1994.

חברי הכנסת, אנחנו החלטנו לפתוח את הישיבה היום בציון מסוים, צנוע, לשבוע הספר העברי. זה מאורע תרבותי חינוכי חשוב שהפך מסורת בחיי החברה הישראלית. אני יודע שפה ושם הוא גם שנוי במחלוקת, אבל בדרך כלל יש הסכמה רבה סביב העובדה שאנחנו כעם בעל מסורת עשירה של עם הספר, וכחברה וכמדינה שיש בה הרבה מחברים, סופרים ומשוררים, ועדיין קוראים רבים מאוד, נראה שאנחנו באותו שבוע ממקדים את תשומת הלב הציבורית ברעיון תרבותי שמלווה את חיינו דרך קבע.

אנחנו גם החלטנו לציין את זה באופן צנוע בכנסת, גברתי השרה שולמית אלוני. מחוץ לאולם המליאה ארגנו באופן ספונטני תערוכה קטנה, בספרייה שלנו, ובתערוכה הזאת הצגנו את הספרים החשובים ביותר מתוך ספרים רבים מאוד שהתקבלו השנה בספריית הכנסת.

אתמול גם אירחנו בכנסת, בוועדת העלייה והקליטה, את אידה נודל, שהגישה לנו את ספרה "יד בחשכה"; סגנית יושב-ראש הכנסת ענת מאור תאמר על זה משהו. היום אנחנו מארחים בבית את צבי צימרמן, שהיה סגן יושב-ראש הכנסת במשך שנים הרבה והיה חלק מהנוף הפרלמנטרי שלנו ואיש מרכזי בכנסת באותה העת, ולימים גם שגריר ישראל בניו-זילנד, ובימים אלה ממש הוציא לאור את ספרו "בין פטיש הכנסת וסדן המפלגה". היום הכנסנו את הספר לספריית הכנסת. יש לנו אפוא מעין חגיגה מקומית קטנה.

אנחנו נפתח בנושא הזה. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור לומר מלים לכבוד המאורע הזה. אני מקווה שחבר הכנסת עובדיה עלי ידע שסדר-היום שונה והסעיף הזה שולב בראשית סדר-היום. תדאגו בבקשה שהוא ידע זאת.

דוד מגן (הליכוד):

אולי תוכל לומר לנו מה סדר-היום. אתה אמרת שיש בו שינוי.

היו"ר ש' וייס:

השינוי היחיד הוא שהקדמנו את הנושא הזה לראשית הישיבה. זה כבר מופיע אצלכם. החלטנו לפתוח בנושא הזה, הצעות לסדר-היום מס' 4249 ו-4304. בבקשה, חברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גברתי שרת התרבות ושרת התקשורת, חברי הכנסת, אני מודה ליושב-ראש הכנסת שארגן את הדיון והאירוע ולעמיתי סגן יושב-ראש הכנסת עובדיה עלי, שיזם את הדיון, שכן הספר הוא ביטוי לתרבות היהודית והאנושית במובן העמוק של המלה.

התנ"ך הוא ספר הספרים, והתנ"ך מתחיל בתורה, שכן העם היהודי הוא עם הרוח והספר. לעוצמה של הספר, הדעת, התורה, ההשכלה קמו תמיד שני מתחרים – הגשמיות והכוח. בדילמה שבין הרוח ובין החומר, בין התורה ובין הקמח, בין הנפש ובין הגוף נמצא, שרק החיבור ביניהם הוא הפורה. ולכן נאמר, אם אין קמח – אין תורה; אבל אם אין תורה – אין קמח. ובמתח השני, זה שבין הרוח ובין הכוח – רק עמים שידעו להתעלות ופיתחו תרבות ודמוקרטיה וחינוך ושגשוג זנחו את הכוח והמלחמה והאלימות, זכו לפריחה ולצמיחה.

היום, בשבוע הספר העברי, אנו ניצבים בפני אותן דילמות עצמן, והיתוספה עליהן עוד דילמה, זו של התקשורת האלקטרונית. במתח שבין הרוח והחומר – עלינו להדגיש את נכסי הרוח, ושהדור שלנו לא יגדל על כונס הנכסים.

במתח שבין הרוח ובין החומר עשתה מדינת ישראל צעד גדול קדימה אל קידום השלום, ההבנה והתרבות. ועם כל המכשולים, עלינו להתמיד בו ולהצליח בו.

ובמתח המודרני שבין הספר לבין הטלוויזיה, הרדיו והעיתון, ראוי שנדע לשלב את היתרונות והמעלות של כל אחד מהם.

לפיכך, דווקא בימים אלה יש משנה חשיבות למעלות ולסגולות של הספר.

הספר וההתעמקות בו הם הביטוי העליון לאדם הריבוני, האוטונומי. לא רק היות צופה שהתמונה חולפת בפניו, אלא השהות הניתנת לאדם הקורא להתעמק עם עצמו בספר. האדם הקורא הוא בעל היכולת לתת פרשנות ולמתוח ביקורת.

הספר הוא ידיד הילדים והנוער. בידו להצית את הדמיון ואת ניצוץ הדעת. הספר וההורה המספר, האם והאב, הוא גשר וקשר לקרבה, לאהבה ולהעברת המורשת בין הורים לבניהם.

הספר הוא אמצעי מקרב בין הגליות השונות, הדורות והלאומים. הספר הוא התשובה של התורה לשמה שביהדות, ושל הסקרנות שטיפחו היוונים. דע את עצמך ודע את עולמך. סופר סת"ם הוא ביטוי המגלם בתוכו את המרובה של עושר פנימי, תרבות ונשמה יתירה.

וכדי שאותם ערכים יהיו לנו להרגל ומדף ספרים יימצא בכל בית ובית, בכל בית-ספר, בכל מקום ובכל מוסד, שהוא יהיה חלק מהנוף האנושי והאסתטי, אני רוצה קודם כול לברך את הסופרים והסופרות,

המשוררים והמשוררות הרבים והרבות שקמים ועומדים לנו כנר, לנו הפוליטיקאים, לנו המחנכים, לנו הילדים, הנוער והמבוגרים.

אני רוצה לברך את שרת התרבות והאמנויות שולמית אלוני על הדגשים ועל תשומת הלב שהיא נותנת לנושא החשוב הזה, ולמשלה על שהוסיפה תקציב לתרבות.

אני רוצה לפנות אל שר החינוך ואל סגן שר החינוך, שלא נמהר ברפורמות בבחינות הבגרות. שכן מקצוע הספרות והלימוד ההומניסטי והעיסוק בתחומי הרוח בתוך עולם ההשכלה, הדעת, התרבות והחינוך של הנער והנערה הם הכרחיים. אנחנו יודעים שנערים ונערות רבים לא אוהבים את הספר, וכאשת חינוך אני מודעת לזה, אבל לפעמים, מתוך שלא לשמה בא לשמה, וצריך למצוא את הדרכים להגיע ללבם של הנערים והנערות, אך לא לבטל את מקצוע הספרות בבחינות הבגרות.

אתמול השתבחנו בכנסת בשני אירועים מופלאים שאירעו במקרה בשבוע הספר העברי. אירוע אחד היה עם לאידה נודל. יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה חבר הכנסת עמנואל זיסמן יזם פגישה מרגשת לרגל צאת ספרה "יד בחשכה"; לאחר המפגש עברתי על פרקים ממנו. אותה אשה שאמרה בצניעות: אני לא רוצה להיות סמל – במפורש מהווה אות לנחישות, להתמדה, לגבורה אישית, לאיפוק רב. התעשרנו בנכס תרבותי שמביא אל הציבור את סיפורה האישי של אידה נודל, אשה שמצטרפת אל שורת הגיבורים בנוף האנושי של העם שלנו.

אני רוצה לציין ספר אחר שהרשים אותי במיוחד במהלך השנה, ספר של ידיד מקיבוצי, יעקב קובה וילן, שנקרא: "הדרך אל נגבה – פרקי חיים". הספר יצא בדיוק לפני שנה, ובו סיפורו של איש, שהוא סיפורו של עם, סיפורה של תנועה וסיפורו של קיבוצי, החל מהנוער שגדל בפולין, צמח אל תנועות הנוער החלוציות, הגשים בעצמו את הציונות, נלחם בשורות הבריגדה ובמלחמת העצמאות וזכה להקים מדינה פורחת על האיים החלוציים שבה, ובמרכז התנועה הקיבוצית. זה ספר רב-רושם עם ביוגרפיה אישית ולאומית.

אני רוצה לציין ספר נוסף שהתרשמתי ממנו מאוד, ספרה של חוה עציוני-הלוי – "קשר האליטות והדמוקרטיה בישראל". פרופסור חוה עציוני-הלוי מאוניברסיטת בר-אילן חשפה בפנינו את שחשף רייט מילס בארצות-הברית בשנות ה-50 – כי עם כל היותנו דמוקרטיה הרי שיש קשר אליטות בדמוקרטיה ברמה הפוליטית, השיפוטית, הצבאית, הכלכלית, הרבנית וההסתדרותית. הקשר הזה עושה ברית אחת גם ברמה האנושית וגם בתהליך קבלת ההחלטות, ורבדים רבים של שדרות האוכלוסייה בעם, נשים ולאומים, לא מוצאים את האפיקים ואת האופקים להיות שותפים במסכת החברתית המתהווה במדינה שלנו.

אני רוצה לסיים בספרות הפמיניסטית העשירה שהמדפים שלנו עמוסים בה דווקא בעת האחרונה, החל מספרה של ד"ר חנה הרצוג על הרשויות המקומיות וייצוג של נשים בהן, שיצא זה עתה וחושף את הידוע לנו על הייצוג המועט של פוליטיקאיות ואת המכשולים העומדים בדרכן הן מבחינת התקשורת והן מבחינת מסלול הקידום בתוך כל מפלגה ולכן צריך לטפל בכך – ואני בטוחה שנעשה זאת במשותף, בהמשך; ספר נפלא שמביא לביטוי דמויות ריאליות של נשים מכל שדרות העם.

חברי הכנסת, שבוע הספר הוא ביטוי מופלא לעם הרוח. אני משבחת את כל מי שתורם לו מחוץ לכנסת, את שרת התרבות והחינוך על המאמצים בתחום הזה לאורך השנתיים האחרונות, ואת יושב-ראש הכנסת על האירוע שהיה כאן. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עושים פה פסק זמן קצר, מוסכם, לשאלת בעל-פה של חבר הכנסת אורי אור לשר החינוך.

חבר הכנסת רענן כהן, אתה רצית לשאול את חברת הכנסת ענת מאור? אשלב אותך אחר כך, נהיה קצת גמישים.

אני מבקש מחבר הכנסת אורי אור לשאול שאלת בעל-פה את שר החינוך.

מכרז לשיבוץ בנות שירות לאומי במערכות החינוך

אורי אור (העבודה):

ברצוני לשאול את שר החינוך בנושא מכרז 7/2-94 לשיבוץ בנות שירות לאומי במערכות החינוך. במכרז זכתה קבוצה שאין לה אישור ממשד העבודה והרווחה. נוסף על כך קיבלו שתי אגודות, "עמינדב" ו"האגודה להתנדבות בעם", 600 תקנים בלא מכרז.

ברצוני לשאול את השר:

1. מה הם השיקולים להקצאת התקנים ולמכרז – סקטוריאליים, דתיים או מפלגתיים?

2. מדוע אין מאפשרים לעמותה מקצועית וא-פוליטית, כגון "עמותת שלומית", לפעול לטובת כלל החברה, ולא דווקא למען סקטור זה או אחר?

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר החינוך, תשובתך.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

תשובה על שאלתא בעל-פה, מס' 320, של חבר הכנסת אורי אור.

1. פורסם מכרז 7/2-94 להפעלת 1,500 עד 2,200 בנות שירות לאומי במערכת החינוך בשנת התשנ"ה. במסגרת המכרז זכו הגופים כדלקמן: "שלהבת" – 1,000 בנות; "האגודה להתנדבות בעם" – 660; "עמינדב" – 250 בנות; "אמונה" – 250 בנות.

לשום גוף לא אושר להפעיל בנות ללא מכרז.

החלטות ועדת המכרזים נקבעו על-פי שיקולים של טובת המערכת ובמסגרת היכולת ורמת הגופים שהציעו את מועמדותם.

2. מסגרת השירות הלאומי נבנתה על מנת לאפשר לבנות דתיות לשרת את המערכת בשל אי-יכולתן לשרת במסגרת צה"ל.

אני רוצה להוסיף ולומר, כי גם אני מסכים עם חבר הכנסת אורי אור, שאי-אפשר ליצור מחנה בתוך העם, ויש לאפשר זכות שווה לכול. אנחנו חיים בתקופה שבה יש במדינה שלטון דמוקרטי ופלורליסטי, וכאשר יש שלטון פלורליסטי לא ייתכן שישאלו: למה להם נותנים ולנו לא. אני יכול לומר כאן, שכציבור דתי נותנים להם יותר מאשר האחוז שהם מהווים במדינת ישראל.

אבקש לבדוק אצל שר האוצר למה לא מגייסים בנות חילוניות לשירות הלאומי, כדי שאפשר יהיה לתת זכות זהה לכל בנות ישראל והן תוכלנה לסייע גם בתנועות הנוער.

רענן כהן (העבודה):

משרד החינוך עושה את זה, ואחר כך אומרים שזה לא טוב. בשום מדינה מתוקנת לא יכול להיות דבר כזה, זה כיתתי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, לא אוכל לתת לכם שאלה נוספת, אי-אפשר להתפרץ בזמן שאילתות בעל-פה, זה לא מקובל.

דוד לוי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, החריג הוא שהממשלה מפנה אלינו דבר שהוא בתוקף סמכותה.

היו"ר ש' וייס:

בזמן שאילתות בעל-פה אין קריאות ביניים. אני רוצה להביע תמיהה על התמיהה של חבר הכנסת דוד לוי. זו הפעם הראשונה שהממשלה גם מבקרת את עצמה – לרבות הממשלה הזאת?

דוד לוי (הליכוד):

לפעמים, בדברים רציניים כאלה אתה – – – אחרת זו התבזות הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, סיימת?

שאלה נוספת לחבר הכנסת אורי אור, שבוודאי יגיד מה שצריך, אחר כך – רשומים נוספים. קח ברצינות את ההערות ששמעת כאן, אף שלא מקובל שתהיינה קריאות ביניים בזמן שאילתות בעל-פה.

אורי אור (העבודה):

ברור לכולם שלא שאלתי את השאילתא סתם. הנושא מורכב. שמעתי מה התכוון סגן שר החינוך להגיד וגם מה הוא לא אמר.

אני רוצה לשאול: איזה פיקוח יש למשרד החינוך על האנשים שלו העוסקים בזה, על האנשים שזכו במכרזים ועל מה שעושות אותן ילדות בתקופת השירות הלאומי שלהן?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, שתי שאלות נוספות. אני לא יכול לתת לחבר הכנסת רענן כהן, כי הוא מסיעתו של חבר הכנסת אורי אור.

רענן כהן (העבודה):

סליחה שהפרעתי. אני מבקש במקרה זה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, עם כל הכבוד, אתה לא מקופח בשאלות בעל-פה, בשום דבר לא. יש תקנון. אני מקווה שסגן השר ישיב לך על קריאת הביניים.

חבר הכנסת דוד מנע. אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני רוצה לשאול שאלת תם. מדוע הבנות שמשרתות בצבא שייכות לצה"ל, שייכות למערכת הביטחון, ומדוע בנות שהולכות לשירות הלאומי שייכות לכל מיני עמותות, לכל מיני ארגונים, לכל מיני מסגרות שבכלל לא שייכים למשרד החינוך? מדוע בנות בשירות לאומי אינן מתרכזות כולן או תחת צה"ל במערכת של בנות בשירות הלאומי, או תחת משרד החינוך כמשרד ממשלתי, ולא דרך עמותות, ארגונים וכל מיני דברים תקינים או לא תקינים? תרכז את הדבר הזה אחת ולתמיד במסגרת אחת, ולא דרך כל מיני עמותות.

רענן כהן (העבודה):

שליש מכלל המחזורים של הבנות לא מגויס לצה"ל. 20% מכלל המחזורים בני דתיים שמשתחררים

דוד מנע (הליכוד):

מה קורה במפלגת העבודה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רענן כהן, מספיק. זו שאילתא בעל-פה. אין קריאות ביניים בשאלות בעל-פה.

דוד מנע (הליכוד):

רבין – זו הכתובת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מנע, אותה הערה כלפיו. חבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

מהדיון אני מבין, ששכחו בכלל מה זה שירות לאומי. שירות לאומי זה הסכם שלפיו בנות דתיות לא מתגייסות לצה"ל והבנות האלה מוכנות להתנדב שלא במסגרת צה"ל.

לכן אני אומר, כבוד סגן השר, מדוע בכלל לתת שירות לאומי לבנות לא דתיות? בנות לא דתיות משרתות בצה"ל, ובמסגרת צה"ל הן תעשינה כל מה שצה"ל יטיל עליהן. בנות דתיות שלא מתגייסות ולא רוצות להשתמש בהצהרה שהחוק מאפשר להן, נתנו להן אפשרות, וזה היה מפעל התנדבותי.

כבוד סגן השר, אתה ממשיך להרוס מפעל התנדבותי מאין כמוהו, וכולכם תצטערו על זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר, אני רוצה להדריך אותך קצת. יש פה מצב שקורה מדי פעם בפעם בכנסת. אתה קיבלת תשובות, עכשיו תשאל את השאלות.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לגבי שאלתנו הנוספת של חבר הכנסת אורי אור, מה הפיקוח של משרד החינוך לגבי המכרז להפעלת בנות השירות הלאומי. משרד החינוך פועל על-פי קריטריונים, למכרז יכול לגשת כל גוף, ומשתתפים אלה שזכו.

לגבי התייחסותו לגוף האחר שלא עמד בתנאי המכרז, אני רשמי את השם, אני אבדוק במשרד ואעביר תשובה מסודרת לחבר הכנסת אורי אור.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת דוד מנע, למה צריך להפעיל את בנות השירות הלאומי באמצעות עמותות ולא ישירות על-ידי צה"ל או על-ידי משרד החינוך והתרבות או משרד ממשלתי אחר. אכן אנו בודקים את הדבר, ואנחנו נעביר לך תשובה מסודרת. אני מבטיח שנעשה סדר.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת בא-גד. אנחנו נמצאים היום במציאות שבה, על-פי מספרים ונתונים, יש מחזורים גדולים מאוד ואי-אפשר לגייס את כל הבנות הדתיות. הבנות הדתיות מבקשות לשרת אך ורק בשירות הלאומי; לא כולן, חלקן. כדי לסייע לתנועות הנוער, שרת התרבות והאמנויות, שהיתה שרת החינוך והתרבות והספורט, ושר החינוך והתרבות והספורט הנוכחי התבקשו לעשות בדיקה חוזרת לגבי תנועות הנוער ולעשות מפקד. אני התנגדתי למפקד, אני מתנגד גם היום למפקד, משום שמפקד אפשר לעשות כשיש תנאים שווים. בנות השירות הלאומי משמשות בבוקר כמסייעות בדברים מאוד חשובים, אחר הצהריים הן מדריכות ב"בני עקיבא", ובשעות הערב הן מפגינות מול משרד ראש הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אתה משוחרר.

הצעות לסדר-היום

שבוע הספר העברי

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים למסלול שלנו, שבוע הספר העברי. כפי שאמרתי לכם, וגם חברתי חברת הכנסת ענת מאור ציינה בדבריה, היוזם של הדיון הזה הוא סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת עובדיה עלי, מורה ומחנך במקצועו לפני הפוליטיקה, ואנחנו שמחים שאתה אתנו כאן. קצת הקדמנו את הנושא, אבל עשינו הכול כדי שאתה תוכל לבטא את דבריך. בבקשה. אחרי כן תשיב השרה שולמית אלוני.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, העולם נברא במלה, והאור שזרח בו אף הוא בא מן המלים, שנאמר: ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור. ואף המהפכות כולן נולדו מן המלים. ללמדנו כוחן של מלים וחשיבותה של ספרות וערכם של ספרים ושל עושיהם הסופרים והמשוררים.

שבוע הספר העברי, צריך שיהא אמצעי וגורם מזמן להביע את הערכתנו לספר העברי ולסופר העברי. אסור שיהא זה רק יריד ספרים ושוק שעושים בו מסחר ובזאר לממכר סחורה.

שבוע הספר העברי, צריך שינוצל לביסוס מעמדו של הסופר העברי בקרבנו, שכן ככל שייטב לסופרי ישראל וליוצרים, כן ייטב לנו.

המלים והיצירה, אדוני היושב-ראש, אינן רק מתארות עולם, הן יוצרות עולם, הן בוראות, הן עושות, ולאורן של היצירות הולכים ילדינו, ולאורן הולכים גם אנו, ובצלן אנו חוסים.

כולנו מתהדרים בקריאת ספר, ונכון שיהא כך. אך לא תמיד אנו ערים למצבו של הסופר העברי ולא תמיד אנו רגישים למעמדו ולרווחתו. שבוע הספר העברי צריך להיות, גברתי השרה, הגורם המזמן לטפל בכל השאלות הללו, שהן פרזאיות אך הן גם קיומיות לסופר בישראל.

תרבותנו ואורחות חיינו ושפתנו וסגנונו האישי, כולם מושפעים מן הספרות העברית ומן המלה הכתובה ומן הספרים שאנו קוראים.

בספרו "באור התכלת העזה" תחת הכותרת "כמו גנגסטר בליל סכינים, אבל קצת בתוך חלום" אומר עמוס עוז: "שפה אינה האמצעי או המסגרת של התרבות, היא היא התרבות". ועל כן, מי שהתרבות חשובה בעיניו צריך להדר בסוכניה ובנושאי דבריה ומשאה, הלוא הם המשוררים והסופרים היושבים בקרבנו.

נאמן לדברי אלה ולתפיסת עולמי זו ביקשתי כבר לפני כחודש ימים שכנסת ישראל תיחד זמן לדון בהצעה רגילה שהעליתי, שעניינה: מלאות 70 שנה למשורר יהודה עמיחי. עמיחי ראוי לכך, וכנסת ישראל ראויה שתשתבח בו.

אדוני היושב-ראש, אחת ההצלחות הגדולות של הציונות בטרם מדינה ושל העשייה במדינת ישראל היא הספרות העברית. ודי אם אזכיר את ביאליק וטשרניחובסקי ואורי צבי גרינברג ואת לאה גולדברג ואלתרמן ועמם את עגנון, זוכה פרס נובל, ואת עמוס עוז ואת משה שמיר ועוד רבים רבים וטובים אחרים, ורבים הם האחרים.

אדוני היושב-ראש, כאמור, כבר בראשית הדרך הצמיחה תקופת התחייה העברית סופרים יהודים גדולים, וביניהם מנדלי מוכר ספרים, יוסף חיים ברנר, ש"י עגנון, חיים הזז ועוד רבים וטובים.

השירה העברית התברכה בביאליק, בטשרניחובסקי, באורי צבי גרינברג, והם הם שהעשירו את ספרותנו ויצקו מסד לספרות העברית המצוינת שהתפתחה במדינת ישראל. הסופרים של שנות ה-50 וה-60 במדינת ישראל קיבלו בירושה ספרות ענפה ומפותחת שכללה להיות להם למסד ולנקודת זינוק, אך הם העדיפו ברוח הימים ההם ליצור יש מאין. ביסודה של אידיאולוגיה זו עמדה התפיסה שביקשה להתנער מן הישן, בבחינת "עולם ישן עדי יסוד נחריבה", ותגובה זו יצרה מאוחר יותר תגובה מנוגדת לה, שמבשריה היו אנשי הגל החדש בספרות העברית. כך, אדוני היושב-ראש,

נתחלפו העתים ונתחלפו המשמרות בספרותנו, וזו הלכה ונבנתה נדבך על גבי נדבך ולבנה על גבי לבנה עד שבגרה ויפתה עד מאוד.

אחת ההצלחות המסחררות ביותר בתהליך תקומת העם ושיבתו אל מולדתו החדשה-הישנה היא החזרת העטרה ליושנה בתחום הלשון העברית המתחדשת וביצירת ים הספרות הגועש במדינת ישראל.

עם ישראל, שבתהליך תקומתו איבד הרבה ערכים והרבה ממורשתו, לא איבד, למרבה השמחה, את תוארו כעם הספר, שכן גם היום, בעידן הכבלים והמחשבים עומד הספר בכותל המזרח בבתים רבים בישראל.

שמעתי, שלשום כמדומני, את השרה אלוני באחת מתוכניות הטלוויזיה. היא הביעה את חששותיה הכבדים שמא יפגע העידן החדש בצורה זו או אחרת בקריאת הספר. ובצדק היו חששותייך, אך נראה שהספרות העברית החזקה היא חזקה מכל אלה.

הספרות העברית היא צומת שבו נפגשים אמיתות ואמונות ואנשים וטכנולוגיות המבקשים לקנות להם מקום של כבוד בצומת. לעתים המפגש הוא אלים וקשוח ומיוסר ולעתים הוא מלא חן וחסד ורחמים, והכול הכול יצירה ישראלית שאורה המלובן של ארץ-ישראל נסוך עליה ורוחות המדבר וריח הים, ומעל כולם ירושלים באורה הקורן ובפניה הרחומות והמצולקות.

אדוני היושב-ראש, בחמדה גדולה עוד הייתי ממשיך להרעיף שבחים על היוצרים הישראלים ועל יצירתם הגדולה, אך דומני שסד הזמן מעיק, ועל כן אוסיף רק עוד כמה מלות פרוזה שערך גדול במישור המעשי.

על הממסד הישראלי ועל החברה הישראלית לעשות ולפעול עוד לשיפור מצבו הכלכלי של היוצר ולביצור מעמדו בחברה, במקום גבוה היאה לו. יכול שיבוא הדבר בדרך של שיבוץ סופרים ומשוררים בכל מסגרת אפשרית שבה משובצים נציגי ציבור ובדרכים רבות אחרות.

על משרד החינוך להביא למפגשים רבים יותר ותכופים יותר בין היוצרים לבין התלמידים. אני יודע שמשרד החינוך עשה ועושה לא מעט בכיוון זה, אך יש להגביר פעולה זאת ולעשותה כפעולה מתמשכת ולא במפגש חד-פעמי.

במקורותינו מצאתי, שאין חוכמת האדם מגעת אלא עד מקום שספריו מגיעין, ובשעה שיהודי הולך אל ספריו מייד מתפשטת מעליו הגשמיות והוא נכנס לעולם שכולו רוחניות. עולם זה ימצא לנו אם ימצאו לנו יוצרים טובים, ויוצרים טובים ראויים לתמיכה, לביסוס ולחיזוק בכל המישורים, ואלה צריך שיבואו להם מאתנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת עובדיה עלי.

גברתי השרה, ברשותך, מכיוון שאנחנו לא נעביר את הנושא לוועדה, הרי זו חגיגה, אני מציע שבמקום שתהיה אחר כך הצעה אחרת אני אאפשר עכשיו לחבר הכנסת רענן כהן לומר משפט אחד, ואחריו – לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

דן תיכון (הליכוד):

מדוע לא נקיים דיון?

היו"ר ש' וייס:

יכול להיות שנקיים דיון. בכל זאת נאפשר לחבר הכנסת רענן כהן ולחבר הכנסת בא-גד להשתתף בדיון. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ראשית אני מודה לך מאוד שהבאת את הנושא הזה לדיון.

גברתי השרה, אני יכול לומר שמאוד התרגשתי מהדברים של ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי ומדבריה של חברת הכנסת ענת מאור.

עם זאת אני רוצה לומר שאני מודאג, אדוני היושב-ראש, ולא במקרה התנהגתי שלא כהרגלי לגבי השאילתא.

היו"ר ש' וייס:

זה לא שייך לשבוע הספר.

רענן כהן (העבודה):

75%, אדוני היושב-ראש, מכלל אלה שמשתחררים מהצבא אין להם תעודת בגרות מלאה.

לו היינו עושים סקרים, מה היה לפני עשור שנים לעומת היום – המצב היום חמור מאוד. יש דעיכה גדולה מאוד, ולכן הייתי רוצה שהנושא הזה, שהוא ביסוד שלנו, בתרבות שלנו, ביופי של העם היהודי, יעלה לדיון במליאה, כדי שזה ייתן אולי מנוף לאחד הדברים החשובים ביותר של החברה.

אנחנו נמצאים בהידרדרות בסוגיה הזאת, ואם הכנסת הזאת לא תיתן דוגמה, אנחנו מאבדים את אחד הדברים היפים ביותר של החברה במדינת ישראל.

ומשפט אחרון, אני לא יכול שלא למחות על הדוגמה שהיתה בשאילתא, על הצורה. זה ביזיון לכנסת. אין נתונים, אין הכוונה. גם זה נותן דוגמה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא שייך. שנית, סגן השר איננו.

חבר הכנסת יוסף בא-גד, קצר מאוד, ואחר כך השרה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת רענן כהן, ואני רוצה גם לשבח את חבר הכנסת עובדיה עלי. העלית אותנו לרמה פואזית נפלאה.

אני שואל את כבוד השרה, האם ידוע לך, למה אנחנו נקראים עם הספר?

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

מוחמד קרא לנו כך.

יוסף בא-גד (מולדת):

הביטוי בא לפני שהיה שבוע הספר. תסכימי אתי שאנחנו נקראים עם הספר לפני שבוע הספר. אולי הספר התורני צריך להיות מרכזו של שבוע הספר, ונחזור להיות עם הספר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודיע לחבר הכנסת בא-גד, שבכל התערוכות ובשווקים אני רואה הרבה מאוד ספרות תורנית בשבוע הספר.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא מספיק.

הי"ר ש' וייס:

חוץ מזה, התנ"ך הוא אחד הבסט-סלרס הגדולים בעולם. עכשיו הוציאו גם ספר על החסידות, על הבעש"ט, וזה בעש"ט-סלר. בבקשה, גברתי השרה.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להודות לחבר הכנסת עובדיה עלי ולחברת הכנסת ענת מאור על שמצאו לנכון להתייחס מעל דוכן זה הן לשבוע הספר והן למעמדו וליצירתו של הסופר העברי.

אנחנו עם שזכינו, אולי בשל הכשרון שלנו, להחיות את השפה העברית ולהפוך אותה ללשונה של האומה המתקבצת כאן ממאה ארצות שונות. ואולי זה בזכות הדברים שאמר לנו קודם הדובר, שהעולם נברא במלה, ואני רוצה להוסיף שהוא נברא במלה העברית: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ובכל מקום הדברים מתורגמים מעברית. זו אולי גם הסיבה לכך שהילדים שלנו יודעים לקרוא את הדברים במקור.

אני רוצה לומר בשמחה, ששבוע הספר העברי הפך לחג בארץ הזו, ונכנס לריתמוס החיים שלנו, וזה דבר חשוב מאוד, מפני שלדאבוני הרב לא כל אב יושב עם ילדיו וקורא להם סיפורת, כפי שניצן גומר בקטעים שלו מעגנון, ומשום שאנו אוכלוסייה שבה לא בכל בית יש ארון ספרים עברי על כל רבדיו, ואנחנו נמצאים היום במערכת תחרות בייחוד על לבם של הצעירים ועל זמנו הפנוי של האדם, ויש המון דברים אשר מושכים את לבו.

אני רוצה, ולקחתי לי זאת כמטרה, להפנים את הצורך בספר עד כדי – על דרך ההשאלה – הזרמה למחזור הדם. בדיוק כמו שהיה בדור שלא היו בו טלוויזיה, כבלים ומשחקי מחשב. הקשר האינטימי והצורך בספר ובגיבורי הספר. אין זה "קונץ" אם אומר שרוב חברי הם בעצם גיבורי הספרות, יותר מאשר האנשים שאני חיה ביניהם, משום שכך גדלנו. אינני חושבת שכך אומנם יהיה בדור אשר גדל על קולנוע, טלוויזיה, כדורגל, לוטו, טוטו ותעמולה של מיליונרים.

אבל בכל זאת יש לעשות הכול, כדי שהספר יהיה נכס קרוב ואינטימי של האדם. נכון אמר חבר הכנסת שדיבר כאן, שאם אנו רוצים להפנים את הספר, אנו צריכים לעזור לסופר ולמו"ל.

משום שלקחתי את העניין הזה כמטרה, תרשו לי להביא לידיעתכם, שמינהל התרבות תומך ב-20 כתבי עת וב-15 מוסדות ספרותיים, בשבוע הספר ובסופרים. העלינו את התמיכה מהשנה שעברה לשנה זו, ואני מקווה ששר האוצר לא יכעס על כך – והוא אוהב ספר – מ-3.2 מיליונים ל-7 מיליונים בשנה זו. הגדלנו את מספר הפרסים שמקבלים סופרים. מקבלי פרסי ראש הממשלה, שהיו בתחילה חמישה, מספרם היום 14. זה מימון שנת עבודה לאדם במשכורת סבירה. הגדלנו את מספר הסופרים המורים, דהיינו סופר המקבל שכר מורה, נמצא X שעות בשבוע בבית-ספר תיכון ונפגש עם התלמידים.

דרך אגב, כל הבחירה של הסופרים והיוצרים איננה בידי רשות ממשלתית אלא בידי ועדות הקרואות לקבוע אותם. הממשלה או השר קובעים את המדיניות, לעודד את הספרות, אבל מקבלי הפרסים, הנשלחים לבתי-הספר והנהנים – את זאת קובעות ועדות של אנשי ציבור, מהחוג הקרוא כדי לחוות דעה בתחום זה, ואני מקווה שכך ימשך הדבר.

אנו עומדים לתמוך בשישה ספרי ביכורים, ולתת לסופרים זמן לכתיבה. השנה אני רוצה להנהיג פרס גם לספרים ולא רק לסופרים. יינתנו פרסים לספר השנה. אני לא מדברת על פרסי המו"לים, אלא לאלה של המועצה לתרבות. המו"לים נותנים את הפרס על-פי היקף המכירה, ואילו כאן – על-ידי המדור לספרות של המועצה לתרבות ואמנות – יינתנו פרסים לספרים הראויים לכך מבחינת איכותם, כדי לתת לכותב אפשרות להמשיך לכתוב.

גם המו"ל הישראלי זכאי לתמיכה, כי אין זו הלשון האנגלית שיש לה תפוצה עצומה, ויש ספרים שאנו רוצים שיצאו אף שאין להם קהל קוראים גדול, אף שהם ספרים מעולים. התמיכה היא בשתי צורות: הצורה החשובה ביותר איננה הישירה, אלא הרכישה לספריות. ככל שאנו מגדילים את מעמדה של הספריות הציבוריות – ו-64% מכלל המשתמשים בספריות הציבוריות הם ילדים, דבר חשוב מאוד – אנו מגדילים את התקציב. הגדלנו את התקציב מ-6 מיליונים ל-12 מיליון בשנה אחת, ויש 9.5 מיליוני ספרים בספריות הציבוריות. יש לנו 653 ספריות ציבוריות, ואני בעד הגדלת המספר. אנו רוצים שהספרנים יהיו אנשי מקצוע, בעלי השכלה אקדמית. אנו רוצים שבספריות יהיו מחשבים ומשחקים, על מנת לרכוש את לבם של האנשים. כאשר מגדילים את מספר הספריות, מגדילים את המודעות לספר. אני מקווה ששמתם לב לכך, שגם רשות השידור התחילה לתת מקום, גם במערכת החדשות, לספר חדש או לאירועים תרבותיים.

היו"ר ש' וייס:

האם תוכלי להשיב אחר כך על שאילתא של חברת הכנסת מאור?

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

כן.

עדיין יש לנו בעיה: נוסף על תמיכה בסופרים, בספרים וביוצרים, יש צורך להתחיל לכנס חומר ספרותי. התחלנו, באמצעות מוסדות מסוימים, לכנס את כתביו של אורי צבי גרינברג. עוסק בכך

פרופסור דן מירון. אנו עורכים עתה את כינוס ספריו וכל תרגומיו של שאול טשרניחובסקי. ברדיצ'בסקי מחכה בתור, ואין תקציב. דרך אגב, מישהו דיבר כאן על ספרות תורנית; אנו עוסקים בקיבוץ ובתרגום ספרי הקבלה וספרים של אבולעפיה.

יש עניין שאצטרך למענו את עזרתם של חברי הכנסת: סופר כותב ספר במשך שנתיים, שלוש ולפעמים ארבע שנים. לאחר שהספר יוצא, מטיילים את המסע על שנת המכירה, כלומר אין אפשרות לחלק את ההכנסה על פני תקופת העבודה. אנו מביאים הצעה בעניין זה, ואני מקווה שנקבל תמיכה.

אנו פתוחים לעולם והעולם פתוח אלינו. אנו משקיעים הרבה בתרגום ספרי מופת לעברית. אני חוזרת ומשבחת תמיד את העבודה הנפלאה שעושה אהרן שבתאי בתרגום הקלסיקה היוונית לעברית. שום מו"ל לא יכול לעשות זאת לבדו, ושום מתרגם לא יכול לעשות זאת לבדו. אני חושבת שיש לתמוך במפעלים כאלה כמו באחרים. יש לתרגם את הספרות שלנו לעולם כולו. הספרות שלנו פופולרית ומתורגמת ל-20 שפה ולשון.

ביקשתי מכל השגרירויות ומכל השליחים בכל מקום שהם נמצאים בו, לצרף לבקבוק היין הישראלי, שהם שולחים אותו לחגים, גם ספר ישראלי מתורגם לשפת המקום. בכל שגרירות יהיה ארון ובו ספרים עבריים מתורגמים ללשון זו או אחרת, וזה יהיה השיי הקבוע. בכל המדינות לא נותנים עוד מתנות בעלות ערך, אלא בעלות ערך סנטימנטלי. אני רוצה שהמתנה בעלת הערך הסנטימנטלי שניתן לאורחים שלנו או למארחים אותנו תהיה הספרות והשירה העברית.

אנו מוציאים עתה ספרי שירה עבריים, ובהם בעמוד אחד מופיע הנוסח העברי ובעמוד השני הנוסח המתורגם. אנו מפיצים את מה שנוצר כאן ומקבלים את מה שנוצר שם.

יושבים כאן אנשים היודעים שאנו חייבים להיות אסירי תודה למי שהביאו לנו את מה שנוצר שם – הוצאת "שטיבל", הוצאת "אמנות", הוצאת "שוקן" ואחרים שבאו אחר כך.

אני חושבת שהחג הוא חג של כולנו, של הלשון העברית, של היוצרים העבריים ושל העם העברי היושב פה, שלשונו היא השפה העברית, יונקת ממקורות עתיקים, מתחדשת, נותנת משמעות חדשה לניבים עתיקים וישנים, ומתוך כך יש לנו התחדשות נוספת. החג הוא חג של כולנו. ואני שמחה שהדבר הובא גם לבית זה.

בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

היו"ר ש' וייס:

אבל קצר, יש לנו סדר-יום עמוס.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי השרה, אני חייב לשבח את הגדלת התקציב בנושא הספריות. אנחנו בשטח קיבלנו את הכספים, ובאמת יש בכך הרבה כדי לשפר את אפשרויות הקריאה והלימוד, בעיקר של הילדים, שהם הצרכנים הגדולים.

הייתי רק מבקש ממך, בהמשך למדיניות שאת מפעילה, שגם נושא התיקון – התקן – של הספרנים, שהוא תקוע זה שנים רבות, יעודכן. אי-אפשר בכמויות האלה, גם של הספרים וגם של הצרכנים, לנהל את הספריות באותו מספר של ספרנים, והייתי מבקש שהדבר יקבל ביטוי.

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, גברתי השרה.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אם זו הבעיה היחידה, המועצה שלך תוסיף בשלב זה את התיקון.

רון נחמן (הליכוד):

זה לא המועצה קובעת.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אנחנו צריכים לקבוע את סדר הדברים. על כל פנים, אני שמחה לשמוע שגם אתה הרגשת בכך שהמדיניות היא להגיע לכל מקום, להביא את הספר, לעודד את הקריאה. ואני בטוחה שנקבל עזרה מחברי הכנסת.

אדוני היושב-ראש, תודה רבה שהקדמת את הדיון והקדשת קצת זמן לחגיגה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני רוצה עוד בנוכחותך, בעקבות ההערה של חבר הכנסת דן תיכון, במחשבה שנייה, ואם תהיה גם הסכמה של חברת הכנסת ענת מאור ושל חבר הכנסת עובדיה עלי, אני מציע שנעביר את

זה בכל זאת לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, כי כל אחד פועל אגב בעיות ביצועיות, אופרטיביות, תקציביות, וגם השרה. לכן בואו נכניס את זה למסלול של ועדה.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה לא המליאה?

היו"ר ש' וייס:

לא, המליאה יש לה חשיבות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

המליאה יש לה חשיבות, ולכן הדיון צריך להיות במליאה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אנחנו את שלנו כבר עשינו היום. ועדה – זה אופרטיבי יותר.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אבל אופרטיבית, אדוני היושב-ראש, אנחנו בתחום הזה עשינו לאין ערוך יותר ממה שמישהו ציפה מאתנו. ואנחנו אנשים עובדים, ולבוא לוועדה כדי לשמוע תודה, אין לי צורך.

לעומת זאת, אם חברי הכנסת אומנם ירצו להתבטא, לתת הערכה, לתת פרסום – כי אני בתחרות. אני חוזרת ואומרת: אנחנו בתחרות על זמנו ועל נפשו של הקורא, לא רק בתחום הפרוזה, גם בתחום השירה. אני רוצה להגיד לך, אם תרשה לי: כאשר אני אומרת תחרות, אנחנו רוצים לחדש ערבי קריאה. אתם יודעים שיש היום מרכזים של פאבים, והשירה נדחקה לפינה, ויש אפילו רעיון לנצל את המרכזים האלה של הנוער לקריאה של משוררים, משוררים שיקראו את שיריהם, ולעזור להם בכך. אני לא מביאה את זה לוויכוח. זה לא בא מלמעלה. אם הדבר הזה יעלה, אנחנו נעזור בכך.

היו"ר ש' וייס:

אני מרגיש, רבותי, שיש כאן אווירה שהכול רוצים ביקרה של המליאה.

יוסף בא-גד (מולדת):

במליאה, עם השרה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, מי תומך ברעיון שאנחנו באחד הימים, השבועות, החודשים הקרובים נמצא גם הזדמנות מתאימה ונקיים דיון במליאה? אני חושב שנמצא הזדמנות של יום הולדת של איזה משורר או סופר חשוב ונעשה את זה יחד.

רון נחמן (הליכוד):

יום הולדת של הקוראים.

היו"ר ש' וייס:

יום הולדת של הקוראים, טוב. ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים, אני קובע שהנושא ישולב בסדר-היום בזמן מן הזמנים.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אני מזמין את השרה להשיב על שאלות רגילות. השרה תשיב על שאלתא מס' 2728, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני מאוד מבקש שהתשובות תהיינה קצרות, השאלה הנוספת תהיה קצרה והתשובה הנוספת תהיה קצרה.

שפת הסימנים וכתוביות בתוכניות טלוויזיה

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שרת התקשורת ביום י"א באדר התשנ"ד (22 בפברואר 1994):

בחוק הקלות לחירש נקבע, כי בתוכניות בשידור חי יהיו כתוביות בשפת השידור וכי יש לכלול תרגום לשפת הסימנים בתוכנית חדשות שבועית אחת לפחות.

כיום אין תוכנית אחת בעברית או בערבית המלווה בכתובית בשפתה ואין תוכנית חדשות עם תרגום לשפת הסימנים.

ברצוני לשאול:

מה ייעשה כדי שהחוק ייושם?

שרת התקשורת ש' אלוני:

הנושא נדון כעת בבג"ץ עקב פניית ארגוני החירשים. רשות השידור מצדה עשתה ועודנה עושה כל מאמץ כדי לשרת את הציבור הזה על-פי דרישות החוק, ואף מעבר לנדרש.

עכשיו משודרת מהדורת החדשות באנגלית מדי יום, פרט ליום ו', בלויית כתוביות בעברית. בימי שישי מתלוות כתוביות תרגום בעברית לכל הכתבות המגזיניות של יומן השבוע בערבית, המשודר בשעה 19:00.

במקביל מנסה הטלוויזיה להסדיר תרגום בשפת הסימנים לחדשות המשודרות מדי יום בשעה 16:00. ניסיונות אלו נתקלו עד כה בהתנגדות של נציגות החירשים.

זאת ועוד, ב-1 במרס 1994 החלה הטלוויזיה הישראלית ללוות בשידורי טלטקסט תוכניות תעודה מקוריות כדי שגם החירשים יוכלו לעקוב אחר תוכנן. לפי שעה, מדובר בשירות ניסיוני, שיופעל אחת לשבוע.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי השרה, את הרי יודעת כמה זמן עובר עד שמתגבש חוק. והחירשים מצפים וציפו לחוק הזה מספר רב של שנים. אם יש חוק שנתקבל על-ידי הכנסת, יש או להבטיח את התקציב לביצוע החוק, או לקבל כאן החלטה על דחיית ביצוע החוק. אבל חוק שקיים לגבי אוכלוסייה כזאת, שציפתה לו במשך שנים, ואיננו מתבצע, זה לפי הערכתי מצב שיש לתקן אותו ויש לפעול לתיקונו, וזה, עם כל הכבוד, באחריותה של השרה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. גברתי השרה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

כפי שאמרתי, נעשה מאמץ להידברות. החירשים אינם עיוורים, הכתוביות ישנן בתחום שישנן. הם הלכו לבג"ץ. רצו להגיע אתם להסדר, הציעו להם לעשות זאת בחדשות הבוקר, הציעו להם עוד כמה סידורים. עכשיו, הואיל והדבר תלוי ועומד בבג"ץ, עושה הטלוויזיה את הדברים לפי שיקולה, על מנת שלא יצאו מקופחים במהדורות החדשות וכן במהדורות אחרות.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה. גברתי השרה, אנא להשיב על שאילתא מס' 2729, של חבר הכנסת יורם לס.

שילוב המידע שב"דפי זהב" במאגר 144

חבר הכנסת י' לס שאל את שרת התקשורת ביום י"א באדר התשנ"ד (22 בפברואר 1994):

היות שעסקים רבים אינם מופיעים במדריך הטלפונים על-פי שמם, יש חשיבות רבה לשילוב מספרי הטלפונים של "דפי זהב" במאגר 144.

למרות התכנון לערוך שילוב זה במהלך שנת 1993, לא בוצע הדבר.

ברצוני לשאול:

האם יורה המשרד על ביצוע שילוב זה, על מנת לשפר את השירות לציבור?

שרת התקשורת ש' אלוני:

חברת "בזק" מודעת לחשיבות שילוב מידע של "דפי זהב" בשירות 144 ופועלת ליישומה.

בימים אלה אמורה חברת "בזק" לבצע ניסוי ולצרף את רשימת העסקים של אזור הצפון – אזור 06 – למערכת 144.

מאחר שחברת "בזק" תלויה במידע של גורם חיצוני, היינו "דפי זהב", בתיאום עם גורמים אחרים – מבחינת איכות הנתונים ומבנה הרשומות, קשה להתחייב ללוח זמנים להפעלת השירות. החברה הבטיחה כי תעשה כמיטב יכולתה להחיש את הטיפול בנושא. אני מקווה שאומנם היא תתפנה לעשות זאת. בינתיים הם שובתים על יד הבית שלי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יורם לס. יש לך שם רחבת הפגנות, ליד ביתך?

שרת התקשורת ש' אלוני:

אל תשאל, אני במצור כבר שבועיים, כי הם רוצים לדון גם בסמכויות שלטוניות, לא רק בזכויות עובדים.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

גברתי שרת התקשורת, אני מודה על תשובתך וגם על הפעולה בנדון, ואני מקווה שהבעיה תיפתר במהרה.

אני מבקש לשאול, ברשותך, בנושא הפלאפונים. נודע היום, ששום אזרח במדינת ישראל לא יוכל, לפחות בתקופה הקרובה, להתקבל כמנוי ברשת הפלאפונים שנסתמה. היא נסתמה משום שהתעריפים ירדו – ואני מברך על זה – אבל שאלתי אלייך: האם הנושא הזה הוא זמני בלבד, וכמה זמן יימשך המצב שאזרח לא יוכל להירשם ברשת הפלאפונים? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בבקשה, גברתי השרה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

רשת הפלאפונים לא נסתמה מפני שהמחירים ירדו. אני רוצה להפנות את תשומת לבך ולבם של חברי הכנסת: המחירים של הפלאפונים היום, לאחר הורדת המחירים, הם עדיין גבוהים מאוד, כי התחשיב של מי שהתקין אותם בתחילה היה שזהו לוקסוס, רק למי שיש לו הכנסה גבוהה או שהמעביד משלם בעבורו.

היו"ר ש' וייס:

או תפקיד.

שרת התקשורת ש' אלוני:

או תפקיד. על כל פנים, הם תכננו 7,000, 10,000, ואנחנו מגיעים ל-150,000-200,000. לכן, הנושא של המחיר איננו נכון. עדיין אפשר להוריד מחירים, ויורידו מחירים.

יש פה מאבקים, ועושים קשיים, כי יש בחברת "בזק" ועובדיה בעיה רצינית. הם אינם רוצים שנכניס ליברליזציה שמורידה מחירים לצרכן. וזה חלק מהמאבק. אני מקווה שזה יהיה זמן קצר, וזה יתוקן.

היו"ר ש' וייס:

תודה. גברתי השרה, תשובה על שאלתא מס' 2797 – לפרוטוקול.

הנפקת דפי פירוט שיחות הטלפון של המנויים

חבר הכנסת א' אור שאל את שרת התקשורת ביום י"ז באדר התשנ"ד (28 בפברואר 1994):

חברת "בזק" עורכת פירוט שיחות המבוצעות על-ידי המנויים; הפירוט קיים במחשבים של "בזק".
בעד הנפקת דפי פירוט השיחות תובעת "בזק" תשלום מן האזרח, ובעד כל עמוד בנפרד.

ברצוני לשאול:

1. מה הן עלויות ההפקה של דף פירוט שיחות ל"בזק"?

2. במוסדות אחרים, כגון הבנקים, מקבלים הצרכנים את פירוט הפעולות חינם. מה היא האפשרות לקבל מחברת "בזק" פירוט שיחות הביתה ללא תשלום, כחלק מן השירות למנוי?

3. האם נשקל להוזיל משמעותית את השירות החיוני הזה למנויים?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התעריף עבור הנפקת דף חשבון נקבע בשנת 1985 על סמך תמחור שנעשה אז. היות שהוגשה עתירה לבג"ץ בעניין זה, חברת "בזק" מבצעת בימים אלה בדיקה עדכנית של עלויות השירות.

2. א. כדאי להבהיר שמוסדות גדולים אחרים המעניקים שירות כזה חנים כביכול, גובים עמלות המכסות את עלות דפי החשבון.

ב. לא כל הלקוחות מעוניינים בפירוט השיחות, וודאי שלא בפירוט השיחות המקומיות הזולות. מתן הפירוט של שיחות המקומיות יגרום לכך שחשבונות הטלפון יהיו ארוכים שלא לצורך ולבזבז משאבים מיותר. גם בעולם לא נהוג לשלוח פירוט של שיחות מקומיות, ללא דרישה מפורשת. אספקת שירות חנים לכל הלקוחות תחייב ייקור תעריפים אחרים לכלל הלקוחות, וכיוון שלא כל הלקוחות מעוניינים בשירות, יתקיים מצב בלתי צודק, שאלה יממנו את אלה.

3. אם בעקבות הבדיקה המחודשת יתברר, כי התעריף היום גבוה מעלות הפקת השירות, יפעל המשרד כדי להפחיתו.

היו"ר ש' וייס:

גברתי השרה, תשובה על שאילתא מס' 2837 – גם היא לפרוטוקול.

תקלה במחשב של "בזק"

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

מכתבתה של אורה עריף ("ידיעות אחרונות" מיום 1 במרס 1994) עולה, שמחשב חברת "בזק" במרכז הארץ נפל ושיתק אלפי קווי טלפון למשך שעות.

ברצוני לשאול:

1. כיצד קרה שמחשב של חברת "בזק" נפל, ללא יכולת גיבוי?

2. מדוע ארך זמן התיקון שעות רבות כל כך?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מדובר בתקלה במחשב, אלא במרכזת המשרתת את אזור צפון תל-אביב, שהתרחשה ב-28 בפברואר השנה. התקלה נדירה ובודקים מה מקורה. יש גיבוי לרוב הפעילות של המרכזת, אך לא לתקלה היוצאת דופן כאמור.

2. התקלה תוקנה לאחר שבע שעות, וזה פרק זמן סביר לתיקון סוג כזה של תקלות.

היו"ר ש' וייס:

על שאילתא מס' 2838, של חבר הכנסת דב שילנסקי, תואילי לענות.

שירותי המידע הקולי 056

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שרת התקשורת ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

פנה אלי אדם חרדי, שילדיו לומדים בישיבה ובביתו אין אפילו טלוויזיה, וחשבון הטלפון שלו חויב ב-1,400 שקלים עבור שיחות לקו 056; למותר לציין שהוא לא קיימן. נאמר לו, שלאחר שיגיש תלונה במשטרה, תיבדק התלונה ב"בזק" בנוהל המקובל.

ברצוני לשאול:

מדוע לא יבוטל החיוב במקרה שנראה בעליל שהשיחות לא התקיימו מביתו של המתלונן?

שרת התקשורת ש' אלוני:

כאשר לקוח פונה ל"בזק" בתלונה על "גנבת" שיחות במטרה להתקשר אל שירותי המידע הקולי 056, מפרידים, ראשית, את חיובי 056 מהחשבון הרגיל ומפנים את החשבון בגין השימוש בשירותי המידע הקולי לספקי המידע, לגבייה. לאחר מכן מתבצעת בדיקה של התלונה. אם התגלה חשד לגנבה, מזוכה הלקוח, וחברת "בזק" פונה לספקי המידע ומודיעה שלא לחייבו.

אם הבדיקה מראה שהשיחות בוצעו על-ידי בעל נגישות לטלפון, היינו זה לא גנבה אלא ילד, דוד, חבר שיש לו נגישות לטלפון באותו בית, כי אז אין סיבה שהחשבון הזה לא ישולם.

אם יימסרו פרטים מדויקים יותר, תבדוק חברת "בזק" את המקרה לגופו של עניין.

אני רוצה לומר, שבשבועות אלה – כי אנחנו עוסקים בבדיקה ושימוע – הונחו על שולחני מסקנות ועדה בראשות פרופסור אוריאל פרוקצ'יה. אני מניחה שעד סוף יולי בכלל נעשה הפרדה ושינויים בתוך המערכת, כאשר חיבור למידע הבידורי יהיה מתוך יוזמה ולא פתוח לכול, ומידע קולי כללי יהיה פתוח – בשני מספרים שונים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני שמח שיש טיפול בנושא, כי הבעיה חריפה מאוד. לאחר המקרה שאני הבאתי לפני כבודה, הגיעו לידיעתי עוד כמה מקרים, אנשים טלפנו, ואני משוכנע ואני מאמין להם שהם לא ניצלו את הקו הזה והשיחות לא התקיימו.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אבל יש להם ודאי ילדים או נכדים או חברים של נכדים.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא, לא, אני מדבר על זוג קשישים. שאלתי, אולי יש עוזרת. אין עוזרת ואין שום דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לבקש לחשוף את זה.

דב שילנסקי (הליכוד):

בסדר, אבל אנשים לא יודעים את זה. יש הרבה אנשים שלא יודעים. אנחנו חברי כנסת משופשפים בהרבה דברים.

שאלתי לכבודה, יש הרבה אנשים שפשוט רודפים אותם בחוב, ללא עוול בכפם. לפעמים זו פת לחם שלהם. האם אפשר לגרום לכך שייבדקו המקרים שיש עד עכשיו? מה שכבוד השרה אמרה זה לעתיד, וברוך השם, הלואי שיהיה. עד עכשיו יש מקרים מאוד אנושיים, האם אפשר במשהו להקל עליהם?

שרת התקשורת ש' אלוני:

כל מקרה נבדק לגופו. ובכל זאת, דבר שנעשה בנכסי ועל-ידי אדם שיש לו נגישות לכך, מסתבר שהחברה איננה משלמת. אינני יכולה לטפל בזה, החברה היא חברה עצמאית, היא בנויה על בסיס רווחי, רק במקום שנוכחים שאומנם היתה גנבה, והיו מקרים כאלה, כי אז אין חיוב.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

נהלים להעתקת קו טלפון

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שרת התקשורת ביום י"ב בניסן התשנ"ד (24 במרס 1994):

מכתבה ב"ידיעות אחרונות" מיום 15 במרס 1994 מתברר, כי העברת קו טלפון איננה מצריכה הזדהות ברורה של המנוי ודי בבקשה טלפונית ל"בזק", בציון מספר תעודת הזהות של המנוי, כדי להעתיק את הקו.

ברצוני לשאול:

1. אם הנתונים נכונים, מה הם הנהלים ש"בזק" תנקוט כדי שלא יתעללו במנויים יריבים וחומדי לצון?

2. האם תפצה "בזק" את המנויים שנפגעו?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כדי למנוע שימוש לרעה, הונחו העובדים לנקוט הצעדים האלה: א. מאמץ לזיהוי המבקש באמצעות הפרטים המופיעים ברישומי "בזק" – שם, כתובת, מספר תעודת זהות וכדומה; ב. מתן אישור, לפני הפעולה בסעיף א, ככל הניתן באמצעות הטלפון לבעלים החוקיים של קו הטלפון; ג. בעתיד הקרוב תופעל בקרה נוספת – זיהוי מספר מנוי קורא שיאפשר לאמת כי הפנייה נעשית מקו הטלפון של הבעלים החוקיים.

הגישה של "בזק" היא להאמין לפונה.

2. במקרה ש"בזק" הוטעתה, לקוח שנפגע עקב התחזות יפוצה פיצוי סמלי של זר פרחים ו-500 יחידות מנייה. בכל מקרה, מובן שהלקוח לא יחויב בהעתקה שאותה לא הזמין.

שירות בצבא כתנאי להעסקת שליחים ברשות הדואר

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שרת התקשורת ביום י"ב בניסן התשנ"ד (24 במרס 1994):

נודע לי, כי אחת הדרישות שהיו מפורטות למועמד לעבודות שליחות במסגרת "דואר שליחים – רשות הדואר" בסניף צבר בקריית-ביאליק היא שירות צבאי. נוכח העובדה שיש אזרחים שהצבא איננו מעוניין לגייסם מסיבות שונות, אי-קבלתם של אותם צעירים בעלי פרופיל 21 לעבודה ברשות הדואר גורמת לכך שרשות ממשלתית יוצרת אפליה בין אזרחים שונים.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד התקשורת למצב זה?

2. האם זו הנחיה כללית של רשות הדואר או שכך המצב רק בסניף דואר ספציפי?

3. אם הנחיה זו כללית, האם היא נכונה לגבי כל התפקידים ברשות הדואר, ואם כן – מה היא ההצדקה למצב זה?

שרת התקשורת ש' אלוני:

1. מודעת "דרושים" אשר פורסמה בסניפי הדואר בחיפה אכן כללה דרישה כי המועמדים יהיו "לאחר שירות צבאי".

דרישה זו, שהיתה פרי יוזמה מקומית, אינה מתיישבת עם הכללים שעל-פיהם פועלת רשות הדואר, והיא נכללה במודעה שלא בידיעת הנהלת רשות הדואר. מאליו מובן כי גם משרד התקשורת לא היה מודע לכך.

2. רשות הדואר אינה פוסלת מועמדים לעבודה בשל פרופיל צבאי נמוך או בשל פטור כדין משירות צבאי, וממילא אין סייגים מסוג זה בהנחיותיה לגבי גיוס עובדים.

3. אני רואה בחומרה רבה את המקרה הנזכר בשאלתא, המהווה חריגה מן הכללים שעל-פיהם פועלת רשות הדואר, ועל כן הנחיתי את הרשות לרענן את הכללים הללו שוב בפני העובדים הנוגעים בדבר, כדי שחריגה כזו לא תישנה.

קרינה ממשדרי משרד התקשורת

חבר הכנסת ר' איתן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

בבדיקות שנערכו בגבעתיים עלה, כי קיימת קרינה אלקטרומגנטית המופקת ממשדרים של משרד התקשורת המוצבים בגבעת-קוזלובסקי שבלב העיר.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה משרדך על מנת לשמור על בריאות תושבי האזור?
2. מדוע לא מועברים המשדרים למקום מרוחק כדי למנוע נזק?
3. האם אין מקום לבטל את הפרויקט, בייחוד לנוכח העובדה כי עוצמת הקרינה היא פי שניים מעוצמת הקרינה שהיתה חזויה ממשדרי "קול אמריקה" בערבה?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

למיטב בדיקותינו, אין כל רמת סיכון בקרינה הנפלטת כיום מאתר גבעת-קוזלובסקי בגבעתיים. למרות כל הבדיקות המקדימות להפעלתו של משדר טלוויזיה בהספק של 10 קילוואט, המעידות שאין כל חריגה מהתקנים המחמירים ביותר באשר לפליטה אלקטרומגנטית, הרי משדר זה עדיין לא הופעל.

1. מנכ"ל המשרד סיכם עם ראש עיריית גבעתיים על בדיקה נוספת, בלתי תלויה, של עוצמת הקרינה מהמשדר, אם הוא יופעל.
2. אין כל סיבה להעברת התחנה, לרבות בעת הפעלת המשדר החדש, כי לאור כל הבדיקות, לרבות זו של המשרד לאיכות הסביבה, אין בתחנה כל סכנה. יתירה מכך, אין מיקום אלטרנטיבי לתחנה באזורים לא מאוכלסים.
3. אין כל יסוד לטענה בדבר עוצמת קרינה כפולה מזו של המשדרים שתוכננו לתחנת "קול אמריקה". לאור כל האמור לעיל, לא שקלנו לבטל את הפרויקט.

הערה: אני מפנה את תשומת לבכם לכך שתחנות דומות לזו שאמורה לפעול בגבעתיים פועלות בכל הערים הגדולות בעולם וגם בארץ בלי לסכן את בריאות הציבור.

קליטת ערוץ-2 וערוץ-3

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שרת התקשורת ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

בעקבות פניות של אזרחים רבים שאינם קולטים את הערוצים 2 ו-3 ללא התחברות לכבלים, ברצוני לשאול:

1. מדוע עדיין יש אזרחים שלא קולטים בהם את הערוצים הנ"ל?

2. האם יש תוכנית לשיפור הקליטה של הערוצים, ואם כן – מתי תתבצע והיכן?

3. האם רשאים אזרחים שאינם מקבלים שירות זה שלא לשלם את אגרת רשות השידור?

תשובת שרת התקשורת ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לגבי קליטת ערוץ-2, יש להפנות את השאילתא לשר הממונה, הוא הפרופסור שמעון שטרית. לגבי ערוץ-3, זהו ערוץ ניסיוני המועבר אך ורק דרך הלויין וניתן לקולטו או באמצעות הטלוויזיה בכבלים, הקולטת שידורי לוויין, או באמצעות צלחת לוויין ביתית.

2. בעיית קליטת ערוץ-3 איננה קשורה לטיב הקליטה אלא לעצם אפשרות הקליטה, כאמור לעיל.

במדינת ישראל יש מצוקת תדרים, שהם משאב הנתון במחסור, גם בשל המבנה הטופולוגי של ישראל, גם בשל צרכים ביטחוניים וגם בשל צרכי המשק ההולכים וגדלים. בשל כך אין היום תדרים להפצה קרקעית של שידורים מעבר לערוץ-1 וערוץ-2. עם זאת, נעשים מאמצים במשרד התקשורת לייעל את השימוש בתדרים, ואולי על-ידי כך לאתר אפיק רקעי להפצת שידורים.

3. אגרת רשות השידור נועדה לממן את רשות השידור – "קול ישראל" והטלוויזיה הישראלית, ערוץ-1 בלבד, שהיא הרשת הציבורית היחידה בישראל, בעוד ערוץ-2 ממומן מפרסומות, ולוח השידורים נקבע רק בהתאם לרייטינג, קרי, שיקולים מסחריים.

ערוץ-3, שבאמצעותו מועברים שידורים ישירים מן הכנסת, ממומן מתקציב מיוחד שהכנסת הקצתה לשם כך, ועל כן אין זיקה כלשהי בין החובה לתשלום האגרה ובין קליטת ערוץ-3.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לשאלות הבאות. שרת המדע והטכנולוגיה תשיב על שאלות אלו.

פרס ביאליק למשורר דוד אבידן

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שרת המדע והטכנולוגיה ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

בקטע העיתון הרצ"ב כתוב, כי המשורר דוד אבידן, אשר מועמד לפרס ישראל בחג העצמאות התשנ"ד, כתב שיר להיטלר.

ברצוני לשאול:

1. האם הדבר ידוע למשרדך?

2. מה ייעשה בנדון?

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

השנה – התשנ"ד – לא ניתן פרס ישראל ליוצרים בשירה, ומכאן שלא היו מועמדים כלל, וגם לא המשורר דוד אבידן.

הפרסום בעיתון מתייחס לפרס ביאליק, המוענק על-ידי עיריית תל-אביב. מכל מקום, כדאי שחבר הכנסת ידע וכל חברי הכנסת ידעו, האנשים הקובעים מי מקבל בשנה מסוימת פרס לספרות או לאמנות אינם לא שרים ולא ראשי ערים, אלא אנשי ציבור הקרויים לחוות דעתם בשל מעמדם והשכלתם באותו תחום. אני יכולתי להסתפק בכך שזה לא היה בתחום טיפולי, אבל אני לא רוצה להעביר את ההערות שלך לראש עיריית תל-אביב, מפני שיש בתוך מכלול של שירה דברים כאלה ואחרים, ואני אפילו לא מתכוננת להתערב בהם.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת. בבקשה, אדוני, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה על התשובה.

אני באמת מתנצל, התברר שדוד אבידן לא כתב את הדברים. אבל כולנו זוכרים את השערוריה שהיתה כאשר פרופסור ליבוביץ קיבל פרס, אף שזה היה על-ידי גוף ציבורי. עם זה שגוף ציבורי הוא סוברני להחליט כהבנתו, יש גם שיקול דעת. לו היה מתברר שאדם מסוים כתב שיר אהדה לצורך היטלר, תסכימי אתי שגם אם גוף ציבורי היה מחליט – היית מתנגדת. אני רק רוצה שהעיקרון הזה יישמר גם בגוף ציבורי.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

בכל מקום יש קווים אדומים, ואני מניחה שהגוף הציבורי לא היה נותן במדינת ישראל פרס למשורר שמשבח את היטלר. צריך היה לבדוק את הדברים לפני שנתנו אותם לפרסום.

יוסף בא-גד (מולדת):

הבאתי דוגמה מפרופסור ליבוביץ.

שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

אני מבקשת ממך, אל תשווה. היו חילוקי דעות לגבי פרופסור ליבוביץ, אבל אני מציעה לך, אל תשווה למה שאתה החשדת בו את הסופר אבידן.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא הבנתי את המשפט "החשדת בו".

קריטריונים לתמיכה במוזיאונים

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שרת המדע והטכנולוגיה ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים שלפיהם מקבל מוזיאון הכרה במשרדך?

2. כמה מוזיאונים מוכרים, ומה הוא סכום תמיכת משרדך בשנת כספים זו ובשנה הקודמת לכל מוזיאון ומוזיאון?

3. לפי אילו קריטריונים קיבל כל מוזיאון את התמיכה?

4. מאילו אגפים במשרדך נתמכים המוזיאונים למיניהם, ולפי איזו חלוקה?

תשובת שרת המדע והטכנולוגיה ש' אלוני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי חוק המוזיאונים, התשמ"ג-1983, השר הממונה רשאי לאחר התייעצות במועצת המוזיאונים להכריז על מוזיאון כמוכר. על-פי החוק, על השר לשקול, בין השאר, "טעמים שבטובת הציבור ובצורכי שמירתם של מוצגים הנמצאים במוזיאון".

מוזיאון יוגדר ככזה אם הינו מוסד שלא למטרות רווח, שיש בו אוסף מוצגים בעלי ערך תרבותי, המציג באופן קבוע את האוסף או חלק ממנו לציבור ומטרת התצוגה היא חינוך, לימוד או עינוג.

2. קיימים 34 מוזיאונים מוכרים. ההקצבה למוזיאונים בשנת 1993 – 14,000,000 ש"ח, ובשנת 1994 – 22,000,000 ש"ח.

3. הקריטריונים לחלוקה מופיעים בחוק המוזיאונים, התשמ"ג-1983, ועל-פיהם מתבצעת החלוקה.

4. המוזיאונים נתמכים על-ידי האגף לתרבות ואמנות. חלקם מקבלים תמיכה מהמדור לאמנויות פלסטיות, מאגף הנוער, וחלקם ממשרד המדע.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשרת המדע והאמנויות.

הצעת חוק הקאדים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. שר המשטרה יגיע מאוחר יותר. נעבור כעת להצעת חוק הקאדים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993, של חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק תתקן"א.

קריאה:

מתי הוא יהיה?

היו"ר ר' אדרי:

הוא יהיה בשעה 12:30, לפי מה שנאמר לי.

שרת התקשורת ש' אלוני:

רגע, אדוני היושב-ראש, יש עוד הצעת חוק בעניין רשות השידור, לא?

היו"ר ר' אדרי:

אבל, גברתי השרה, זה יהיה אחר כך.

דוד מגן (הליכוד):

זה יהיה קצר, גברתי.

שרת התקשורת ש' אלוני:

בבקשה, בבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

זה יהיה קצר מאוד, גברתי. אני מאוד מודה לך, גברתי השרה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הגיע הזמן שיחלקו לנו את סדר-היום להיום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מדבר על סדר ההצעות לסדר-היום, אלא על סדר-היום להיום. מה שיש לפנינו זה הצעות לסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

זה נכון. היינו צריכים להגיש תיקון להצעות לסדר-היום, ואני מבקש להסב את שימת לב – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא, אתה לא יורד לסוף דעתי.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

ניתנו הצעות לסדר-היום והצעות חוק, אבל זה לא סדר-היום. אנחנו מבקשים לקבל את סדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אין הצעות חוק שמונחות על שולחן הכנסת?

דן תיכון (הליכוד):

לא, סדר-היום לא מונח.

היו"ר ר' אדרי:

הצעות החוק לא הונחו על שולחן הכנסת. יש פה הצעת חוק הקאדים.

דן תיכון (הליכוד):

לא, יש תשובות על שאלות באמצע. אני מדבר על סדר-היום, לא על הסדר של ההצעות לסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

סדר-היום הזה לא מונח לפניך, אדוני?

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם אוכל לעזור לך, בפתיחת הישיבה היו שינויים בסדר-היום. יושב-ראש הכנסת החליט להתחיל בדיון בעניין שבוע הספר העברי, ואחר כך, הואיל ושרת המדע והאמנויות היא גם שרת התקשורת, באו השאלות, ועכשיו הבינתי שהולכים לפי סדר-היום הכתוב.

דן תיכון (הליכוד):

אבל אין לנו סדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

סדר-היום לא הופץ? כפי שאני מבין, סדר-היום הופץ אתמול, והשינויים הם על לוח המודעות.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא הופץ אתמול.

היו"ר ר' אדרי:

אבל לגבי השינויים, אני מוסיף – – –

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אלה הצעות לסדר-היום, זה לא סדר-היום. אדוני היושב-ראש, כבר קבענו מנהג, שלפני פתיחת הישיבה, יונח כל יום סדר-היום, ולא הסדר של ההצעות לסדר-היום. אלה שני דברים נפרדים ושונים. אני מדבר על סדר-היום להיום.

היו"ר ר' אדרי:

גם הצעות לסדר-היום הן סדר-היום. אלה הצעות לסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא, אדוני, יש גם שאילתות בעל-פה ויש שאילתות רגילות. יש סדר-יום להיום, תאמין לי. זה לא מופיע.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין עכשיו מה שאתה אומר. לי יש סדר-היום עם השינויים. לי יש בדיוק מה שאתה מבקש, וכנראה לך אין הדפים האלה.

דן תיכון (הליכוד):

אין לאף אחד, לא רק לי. אבל גם זה לא סדר-היום. אלה הצעות לסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

לא, סליחה, הצעות לסדר-היום שיידונו באותו יום.

דן תיכון (הליכוד):

לא נכון, יש גם שאילתות בכתב ויש גם שאילתות בעל-פה, וכל אחד רוצה לדעת מתי זה יבוא.

היו"ר ר' אדרי:

אז הכותרת לא נכונה.

דן תיכון (הליכוד):

לא, הנייר לא נכון.

היו"ר ר' אדרי:

הכותרת לא נכונה, ואני מבקש להסב את שימת לב המזכירות בסוגיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

בעמודים 2 ו-3 מופיע עניין השאילתות.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, יש תשובות של סגן שר הביטחון וגם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תפתח ותראה, חבר הכנסת תיכון, ב-2, 3 ו-4.

דן תיכון (הליכוד):

אני פותח, אבל יש שאילתות בעל-פה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת תיכון, מה שאתה מעיר הוא מדוע מופיעות בכותרת המלים "הצעות לסדר-היום" ולא מופיעות גם שאילתות וכו'. בסדר, אנחנו נסב את תשומת לב המזכירות לכך, ואני מניח שנפעל בהתאם.

אדוני חבר הכנסת מגן, רשות הדיבור לך, בהצעת חוק הקאדים. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מציע לתקן את סעיף 4 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961, כך שבסעיף קטן (א), במקום המלה "חשאית" תבוא המלה "גלויה".

ראוי כי שלושת חברי הכנסת, הנבחרים על-ידי הכנסת לוועדת המינויים, ייבחרו בהצבעה גלויה. בחירת הנציגים צריכה להיעשות בגלוי, לעיני הציבור ולשיפוטו.

אני גם מוסיף שהממשלה מסכימה ליוזמה. אין ויכוח בעניין, ואני מבקש להעביר זאת לוועדה, להכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מגן. לאיזו ועדה אתה מציע שהצעת החוק תעבור? אני מבין שלוועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד מגן (הליכוד):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אנחנו נצביע, מפני שהממשלה מסכימה להצעה. ההצבעה החלה. מי בעד ומי נגד העברת הצעת החוק לוועדה?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הקאדים (תיקון הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 6, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מגן.

הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

היו"ר ר' אדרי:

וכעת יש לך הצעת חוק נוספת: הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – הצבעה גלויה), התשנ"ד–1993, הצעת חוק תתתקי"ב. אנא בטובך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לפי אותו עיקרון של ההצעה הקודמת ובמסגרת הרפורמה שאנחנו מתכוונים לערוך בכנסת, להפוך את ההצבעות כולן, אם אפשר, להצבעות גלויות – אין מקום להציב פרגודים בכנסת. חברי הכנסת צריכים להצביע באומץ לב ולהיות נתונים לשיפוטו של הציבור על הצבעתם.

גם בחוק הזה אני מציע, כי בסעיף 11 לחוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"א–1962, בסעיף קטן (א), במקום המלה "חשאית", תבוא המלה "גלויה", וגם כאן אני שמח על התמיכה של הממשלה, ונוכל לעשות בעניין הזה צעד נוסף ברפורמה לחשיפת הצבעותיהם של חברי הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דוד מגן. אומנם כתוב לי כאן – – –

דוד מגן (הליכוד):

עוד דבר, אדוני היושב-ראש: יצוין, ברשותך, בפרוטוקול, שההצעות האלה הן כהנמקה מהמקום. יש לי בעיה של מכסות עם מזכירות הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

כתוב לי כאן ששר המשטרה צריך להשיב. אבל שר המשפטים כאן, והוא יתכבד להשיב לך. אני מניח שיש הסכמה של הממשלה בסוגיה זאת, אם הבנתי נכון.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, אין כאן הסכמה של הממשלה, אין נקיטת עמדה מטעם הממשלה. השאלה אם במליאת הכנסת צריך להצביע בעד הנציגים של הכנסת לוועדה לבחירת שופטים, שופטים מד'הב או שופטים אחרים, זו שאלה, שלפי דעתנו היא מעניינה של הכנסת עצמה. ולכן אין לנו התנגדות שהצעת חוק זו, כמו קודמתה, תעבור לוועדה המתאימה בכנסת, ושם ידונו חברי הכנסת בסוגיה, כי יש בעד החשאיות ויש נגד החשאיות ובעד הגילוי, ואנחנו חושבים שחברי הכנסת הם הטובים והם שצריכים להחליט בנושא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים, על העמדה שלך.

אנחנו נעבור להצבעה. מי בעד ומי נגד העברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה ראשונה?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון הצבעה גלויה),

התשנ"ד–1993, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 9, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה ראשונה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מגן, על הצעותיך, ואני גם מודה לשר המשפטים על ההסבר ועל העמדה שלו.

הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחוברים לכבלים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא.

שרת התקשורת ש' אלוני:

היו"ר ר' אדרי:

כן, כן, גברתי. השר לאיכות הסביבה איננו כאן, ואנחנו נעבור להצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחוברים לכבלים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק א'תפו. אדוני חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שוב אני מוחה, אין סדר-יום. אנחנו לא יודעים מאיפה אתה לוקח את סדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, סדר-היום שמונח לפני מונח לפניך.

דן תיכון (הליכוד):

אבל זה לא סדר-היום שמונח לפנינו.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבין אותך, אבל השר לאיכות הסביבה איננו כאן. מה אתה רוצה, שאני אפסיק את הדיון?

דן תיכון (הליכוד):

במסגרת ההצעות לסדר-היום יש הצעת חוק של חבר הכנסת שילנסקי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

סליחה, אדוני, אני מבקש לעבור להצעות החוק לפי הסדר. אני אשיב בשם הממשלה על כל הצעות החוק.

היו"ר ר' אדרי:

גם על הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן. לדעתנו, הסדר צריך להישמר. אני אשיב ואגיב כסדר.

היו"ר ר' אדרי:

אבל גם חברת הכנסת דליה איציק איננה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

— — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

סליחה, אם יש בקשה להקדים את חברתי, ודאי שאני — — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני שר המשפטים, גם אין לך למי להשיב, מפני שחברת הכנסת דליה איציק איננה כאן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה נכון.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני חבר הכנסת נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש לי הצעה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. בבקשה, אדוני.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מעלה היום בפני הכנסת היא: הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחברים לכבלים), התשנ"ד-1994. בחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965, אחרי סעיף 29(ג), יבוא סעיף 29(ד) בדבר פטור מאגרה: "מי שמחובר לרשת שידורי כבלים כמשמעותם בחוק הבזק, התשנ"ב-1982, יהיה פטור מתשלום אגרה לפי חוק זה".

אדוני היושב-ראש, היום יש מצב של כפל תשלומים. אזרח המחובר לכבלים משלם הן עבור המקלט שברשותו לרשות השידור והן עבור השימוש בכבלים לבעל הזיכיון. שני התשלומים מבוצעים על אותו מוצר, והוא בעצם שידורי רשות השידור והערוץ השני הנצפים גם בכבלים.

מסקרי צפייה מתברר, שרוב הצפייה בטלוויזיה מתבטאת בצפייה בערוצים המדברים עברית, וביניהם הערוץ הראשון והשני, ואין לדעתי כל סיבה, שאזרח שמשלם לכבלים ורואה דרכם את שידורי הערוץ הראשון והשני, ישלם עבור אותו שירות לבעל הזיכיון.

אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר עברה הצעת החוק שהגשתי, תיקון חוק הבזק, ועל-פיה מחויבות חברות הכבלים לשלם תמלוגים לרשות השידור. מטרת הצעת החוק שלי בשבוע שעבר היתה למנוע את כפל התשלומים שמשלמים גם עבור אגרת רשות השידור וגם את דמי המנוי שמסתכמים היום ב-100 שקל לחודש, ובשנה, כרגע, ב-1,200 שקל לשנה.

הרי מניין נבעה הבעיה? היום אגרת רשות השידור היא בסביבות 360 שקל לשנה. כלומר, אדם שצופה בערוץ הראשון ובערוץ השני ואינו מחובר לכבלים, מחויב באגרה הזאת, שהיא בעצם מס. המס הזה מוטל על האזרח, אם הוא צופה בטלוויזיה ואם לאו, הוא מחויב בתשלום של 360 שקל לשנה. אבל אותו לקוח של חברת הכבלים משלם בעד התקנה, בעד ממיר, משלם דמי מנוי חודשיים, שהיום מסתכמים בכ-100 שקלים לחודש, 1,200 שקל לשנה.

בבדיקה של סקרי צפייה שעשיתי התברר, שבערך שני-שלישים ויותר מהצופים בכבלים צופים בערוצים הראשון והשני. פירוש הדבר, שרובם המכריע של 700,000 אזרחים שמחוברים לכבלים צופים בערוצים הראשון והשני, אבל נאלצים לשלם באופן מעשי 1,600 שקל לשנה: 360 שקל אגרת רשות השידור, בוא נעגל את זה ונאמר 400 שקל, ועוד 1,200 שקל לשנה שהמנוי משלם לחברות הכבלים. שני הסכומים הללו יחד נותנים למשפחה סך הכול הוצאה של 1,600 שקל לשנה, כאשר שני-שלישים מהצריכה הם בעצם הערוץ הראשון והשני.

כדי שרשות השידור לא תיפגע מאי-תשלום האגרה, כפי שאני מציע, כי תשובת הממשלה היתה שאין מקורות מימון והם מתנגדים לחוק לא מפני שרוצים לשמור על הפרט, על האזרח משלם המסים, אלא מפני שאין כסף בשביל העניין הזה, ואז המסחטה עובדת – סוחטים אותנו, האזרחים: תשלום מס, אגרת רשות השידור, תשלום לחברת הכבלים ואז יבוא המימון גם לרשות השידור וגם לכבלים, הכול על חשבון האזרח הקטן, על חשבוננו. כדי להתגבר על הטענה הזאת, אמרתי שהחוק שהתקבל בשבוע שעבר קובע – – –

שרת התקשורת ש' אלוני:

הוא לא התקבל.

רון נחמן (הליכוד):

הוא עבר בקריאה טרומית. סליחה, אני מבקש לתקן את עצמי, הוא לא עבר בקריאה שנייה ושלישית, הוא עבר בקריאה טרומית, נגד דעתה של הממשלה גם בשבוע שעבר, מאותה סיבה. אחרי שהחוק עבר בקריאה טרומית, אני מבקש לאפשר לנו להעביר אותו לוועדה.

אני רוצה לומר, שכתוצאה מהקריאה שלי לתשלומי תמלוגים, קיבלתי תשובה מחברות הכבלים, והתברר, להפתעתי, שיש קרן של 5% שחברות הכבלים מפרישות, והכספים עוברים לחשב הכללי באוצר. את ה-5% האלה אפשר להגדיל, ואם לא לפטור את כולם מתשלום האגרה, לפחות אפשר להוזיל את האגרה לתושבים.

בשבוע שעבר העברנו את הצעת החוק בקריאה טרומית, לקראת קריאה ראשונה, את התיקון שהתבקש בחוק הבזק. היום אנחנו הולכים לעשות את הצעד השני, וחייבים לתקן את חוק רשות השידור. אי-קבלת הצעת החוק הזאת בקריאה טרומית תוביל למצב אבסורדי, שעל-פי ההצעה שכבר עברה – ואני מקווה להעביר אותה בקריאה ראשונה, שנייה ושלישית – הכבלים ישלמו את התמלוגים, אבל אף אחד מהאזרחים לא ייהנה.

אני מבקש לומר, גברתי השרה, שהעובדה שהזיכיון ניתן לבעלי הכבלים כשאינם חייבים לשלם תמלוגים, אינה משנה דבר. א. חוק ניתן לשנות, כפי ששינתה הממשלה את תנאי הרכישה; ב. אין ברצוני לחייב את הכבלים בתשלום. אם הם מוכנים לוותר על העברת שידורי הערוץ הראשון והשני, כפי שהם מחויבים היום על-פי החוק, בבקשה, שלא ישלמו אלא לפי הרייטינג, ואז אם יש דרישה ישלמו בעד הדרישה הזאת. אבל רוב האזרחים אומרים: חברים, אנחנו רוצים לצפות בערוץ הראשון והשני, ויוסיפו את האחוזים לרייטינג, הם גם יגידו שיש צורך לפטור אותם מהתשלום.

לבסוף, גברתי השרה, אני מקבל מאות פניות מתושבי מדינת ישראל, קשישים, זקנים בודדים ואחרים, ששואלים: מדוע אנחנו, האזרחים, נהיה המסחטה של המדינה? מדוע שנשלם תשלום כפול?

זה לא חוק פופוליסטי, בשום אופן, זה חוק שצריך לעשות צדק עם האזרח; ואם לא את כל האגרה, לפחות על-ידי האמצעים שאני מציע, גם בחוק הבזק וגם ברשות השידור, לפחות לפטור את משלמי המסים הישראלים מחלקה הגדול של האגרה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת רון נחמן. תשיב שרת התקשורת הגברת שולמית אלוני. בבקשה, גברתי.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת רון נחמן, הפעם לא אסכים אתך.

לפני שאענה לגופו של עניין, המשחק הזה של 5% של התמלוגים, הסכום הוא קטן, וחבריי בכנסת, יחד אתי, בצדק רוצים שהתמלוגים האלה ישמשו לצורך טלוויזיה קהילתית ולתשדירים, להכנת תוכניות מקוריות, לטיפוח יוצרים מקוריים. והסכום הוא כל כך קטן, שלצורך זה הוא טוב. לדאבוני, גם את זה עדיין לא קיבלנו, והאוצר איננו רוצה לקשור עניין אחד בשני, מפני שנדמה לו שהזיקה הזאת נוגדת את החוק ואת תפיסת המיסוי אצלנו. אני חולקת על דעתו בבירור. ואם נשיג את ה-5% האלה לצורך שידורים קהילתיים ועידוד היצירה המקורית, אני אשמח מאוד.

הרייטינג איננו עושה עלי שום רושם. כל מה שנמוך, כל מה שמשעשע בוודאי יצליח יותר. אבל אנחנו רוצים שירות ציבורי מתוקן וטוב שיוכל להביא גם ספרות, גם תחקירים, גם מידע וגם יצירות שאינן עונות על צרכי ההמונים אלא מיועדות לקבוצות של ציבור.

כיום מחוברים לכבלים כ-720,000 בתי-אב בישראל. שחרורם מתשלום אגרת הטלוויזיה יתבטא בסכום של כ-250 מיליון שקל שייגרעו מתקציבה של רשות השידור, וזאת מבלי להצביע על מקור מימון אחר, ואין מקור מימון אחר.

גם אילו היה מקור מימון חלופי, הרי ההצעה מחייבת מנגנון שהוא כל כך מסובך לגבייה ולהתחשבות בקיצוצים, במשתנים ומתחברים באמצע השנה, לפני שנה וכו', שהמנגנון הזה היה מסבך את הדברים, ולכן ההצעה הזאת איננה תואמת ואיננה בת-ביצוע.

אני רוצה שחברי הכנסת יהיו מודעים לכך, שבמימון פעולות רשות השידור באמצעות אגרה יש ביטוי לעיקרון, שאנחנו חייבים לשמור עליו מכל משמר, כדי לנתק את התקציב של הרשות ממנגנון ממשלתי. אנחנו רצינו רשות עצמאית, אנחנו רוצים טלוויזיה בלתי תלויה, אנחנו לא רוצים שהיא תהיה של ממשלה, אנחנו רוצים שהיא תהיה ממלכתית, ולכן היא צריכה מקורות מימון משלה.

על כן, בשלב זה אין לגעת באגרה. בשיטה זו עובדות כל מדינות אירופה. ואני מבקשת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי שרת התקשורת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק? אני מבין, חבר הכנסת רון נחמן, שאתה מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

רון נחמן (הליכוד):

כן.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו מצביעים.

אברהם פורז (מרצ):

כל המסים נדונים בוועדת הכספים.

דן תיכון (הליכוד):

ועדת הכלכלה.

רון נחמן (הליכוד):

בסדר, ועדת הכלכלה.

חגי מירום (העבודה):

ועדת החוקה.

רון נחמן (הליכוד):

ועדת הכלכלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 9

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (פטור מאגרה למחוברים לכבלים), התשנ"ד-1994, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 14, נגד – 9, נמנעים – אין. אני מבין שאין הסכמה על הוועדה, והנושא עובר לוועדת הכנסת, והיא תכריע בסוגיה הזאת.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מיושב-ראש ועדת הכנסת, שיש לו הודעה, למסור לנו אותה. אנא, בטובך.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה לך, אדוני היושב-ראש.

חברי חברי הכנסת, הריני מתכבד להודיע בזה על חילופי גברי בוועדת החוץ והביטחון מטעם סיעת העבודה: במקום חבר הכנסת אפרים סנה, שהתמנה לשר, יכהן חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אני מברך אותך.

דב שילנסקי (הליכוד):

זיסמן, תשמור על ארץ-ישראל שם.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא בסדר.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, לא כך מברכים.

דוד צוקר (מרצ):

לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מברך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אבל יש מי שבירך והוא מי שעומד על הדוכן.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת עמנואל זיסמן יחזק את האגף הנצי' בנציגות של מפלגת העבודה בוועדת החוץ והביטחון, ואנחנו היונים ננסה לתת לו fight שם, אבל בחברות.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק העתיקות (תיקון – תשלום עבור עבודת השגחה), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת דוד מגן, הועברה ממליאת הכנסת לוועדת הכלכלה להמשך הטיפול בה. חבר הכנסת דוד מגן ביקש מוועדת הכנסת להעביר הצעת חוק זו מוועדת הכלכלה לוועדת החינוך והתרבות.

ביום 16 בפברואר 1994 – כבר לפני הרבה זמן – החליטה ועדת הכנסת להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת החוק הנ"ל מוועדת הכלכלה לדיון בוועדת החינוך והתרבות. אני מבקש את אישורה של הכנסת להמלצה זו. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת, חברי הטוב, יושב-ראש ועדת הכנסת, על הצעותיך הטובות.

לפני שניגש להצבעה על ההצעה, אני מצטרף לברכות ולאיחולים לחבר הכנסת זיסמן וגם לשר הבריאות, שיש לי האפשרות לברך גם אותו מעל דוכן הכנסת.

אנחנו עוברים להצבעה בקשר להצעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החינוך והתרבות – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העתיקות (תיקון תשלום עבור עבודת השגחה),

התשנ"ג–1993, מוועדת הכלכלה לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 16, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה התקבלה. ושוב ברכות גם ליושב-ראש המציע וגם לחבר הכנסת זיסמן שנבחר. תודה.

הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים (בתי-שימוש המיועדים לנשים), התשנ"ד–1994

(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים (בתי-שימוש המיועדים לנשים), התשנ"ד-1994, הצעת חוק של חברות הכנסת דליה איציק ויעל דיין; הצעת חוק א'תקעט. תנמק חברת הכנסת דליה איציק. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, אני שמתי לי כאן להרגל, שבכל פעם שתהיה לי אפשרות לדבר מעל הדוכן אפתח בעניין הקטל המתמשך בדרכים. אתמול נהרגו שני בלשי משטרה בכביש הערבה. השניים בילו חופשה באילת, ולא זכו לחזור משם. בחודשים ינואר עד אפריל השנה נהרגו 176 אנשים בכבישים, לעומת 157 בתקופה מקבילה אשתקד. עלייה בגרף, אדוני השר, וממשלת ישראל לא חושבת בכל זאת לקיים דיון אחד בממשלה על תאונות הדרכים, על המצב הפראי שמתחולל בכבישים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה, שכשהבאתי את הצעת החוק הזו, התלבטתי מאוד. חשבתי לעצמי, שנושא כזה של שירותים ציבוריים מעלה איזה גיחוך. הדברים האלה תמיד מעלים איזו זווית של חיוך אצלנו, והאמת היא, שלא ברור לי מדוע. לפעמים הבית הזה נדרש לחוקים שהאזרח הרגיל צריך אותם או משתמש בהם פעם אחת בחייו ולפעמים כלל לא. והנה הצעת חוק שנוגעת למשהו, מה לעשות, שאנחנו משתמשים בו לפחות פעם אחת ביום או הרבה פעמים ביום.

מי שמכיר את המצב יודע שיש כאן תכנון לקוי של חשיבה – תסלחו לי – גברית. תרשה לי לקרוא לך דברים מספר שרציתי להעלות אותם כאן. ההצעה האמורה באה להשוות את מספר האסלות והעמדות שיש בשירותים הגבריים למספרן בשירותים הנשיים. מה לעשות, ואני נאלצת להזכיר פה דברים שהם ברורים לכולנו – האופן שבו נשים עושות את זה שונה לגמרי מהאופן שבו גברים עושים את זה. ומה לעשות, וכתבה לי פסיכולוגית דבר שאולי יעניין גם אותך, חבר הכנסת דן תיכון; היא אמרה לי: כשהיינו ילדות קטנות, האמהות שלנו אמרו לנו – תלכי לעשות, אחר כך לא יהיה איפה. במלים אחרות, כל הדבר הזה כל כך טבוע ומושרש. כולנו מדברים על זה, רק איש לא חשב שאולי צריך להעלות הצעה של ממש.

אני ביקרתי בבתי-הספר. בתי-הספר בארץ לוקים ליקוי מוחלט בעניין הזה. אף שיש שם משתנות, תסלחו לי, ואף שלבנים יש גם אסלות וגם משתנות, ולפעמים מספר הבנים קטן יותר, אצל הבנות אתה תראה פחות מקומות כאלה, בכלל פחות שירותים.

החוק הזה מציע פיקוח על תכנון המבנים המשמשים כשירותים ציבוריים, אבל גם קובע סטנדרדים לכך. אגב, אחד הדברים שמדהימים אותי: יש לי טור בעיתון "לאשה", ואני כותבת שם על הרבה מאוד נושאים. כתבתי גם על הנושא הזה. התגובות שקיבלתי גם מגברים וגם מנשים, והעובדה שוועדת השרים קבעה שהיא מסכימה – הן אולי עדות לכך שכולנו מכירים את הבעיה, אבל כולנו לא חשבנו שצריך בכל זאת לקבוע חקיקה כדי להכריח את מי שמתכנן לחשוב את מחשבת הנשים גם בעניין זה.

החוק הזה ייכנס כנראה לתוקפו רק כעבור שנתיים מיום אישורו, והדבר הזה יאפשר למתכננים להתאים את עצמם לדרישות החוק, על מנת שיוכלו ליישמו. כולנו ביקרנו בתיאטרון וראינו איך התור הולך ומשתרך ליד שירותי הנשים, וכולם רואים איך שירותי הגברים ריקים. הרבה פעמים כתבו לי

נשים: נזקקנו ללכת לשירותי הגברים, כי אצלנו היה מלא ושם היה ריק. המחזה הזה מוכר לאמהות רבות. חברתי חברת הכנסת יעל דיין אמרה לי להוסיף דבר שהוא נכון להצעת החוק הזאת: אמהות נכנסות הרבה פעמים עם ילדים קטנים לשירותים, ועל התור המצומצם הזה זה מוסיף שוב תור גדול.

מה לעשות וחברה נורמלית, חברה תרבותית, הרבה פעמים נמדדת לפי השירותים שלה, לפי מה שנראה כאילו מאחורי הקלעים, ולא דווקא לפי הסלון שלה ולא דווקא לפי הלובי שלה.

אני מבקשת את תמיכתכם בנושא. הוא נראה לי חשוב, הוא נראה לי נכון, נראה לי שהוא ישפיע על הרבה מאוד דברים שנראים מכוערים מאוד בחברה שלנו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חברת הכנסת דליה איציק, וגם לחברת הכנסת המציעה השנייה, יעל דיין.

אבקש משר המשפטים להשיב על הצעת החוק. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, להערתה של חברת הכנסת דליה איציק באשר לתאונות הדרכים, אני חושב שהיא עושה נכון ויפה שהיא מעלה את הבעיה ומדגישה שכולנו מוטרדים ביותר מהקטל בדרכים.

אשר לעניין הממשלה בנושא, אני רוצה להדגיש שפועלת ועדת שרים בראשותו של שר התחבורה, והיא חוזרת ודנה מפעם לפעם במצב הכבישים ותאונות הדרכים. לאחרונה התקיים גם דיון בלשכת כבוד נשיא המדינה בנושא זה, והוא זימן את כל הגורמים לדיון נוסף בקרוב.

אשר להצעת החוק שהעלתה חברת הכנסת דליה איציק, אני כשלעצמי רוצה לומר לה, שטוב עשתה. אולי צריך גם אומץ מבחינה ציבורית להעלות בדרגת חשיבות בסדר-היום את בתי-השימוש שנמצאים במוסדות ציבור. אבל מי שהולך, ומי לא הולך למוסדות ציבור – – –

דוד צוקר (מרצ):

העניין המסובך ביותר לכל פוליטיקאי הוא להתמודד עם גיחוך. אין בעיה להתמודד עם עוינות או התנגדות. הכי קשה זה להתמודד עם חיוך של זלזול, ובמובן הזה עשתה חברת הכנסת איציק מעשה אמיץ.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכון, כאילו אומרים: כבר אין לך במה לעסוק? אני חושב שכל הכבוד לך. משום שכאשר אני הולך לקונצרט, לאופרה, למוסדות אחרים, אני רואה תמיד בהפסקה תור ארוך ליד השירותים של הנשים, ואילו אצל הגברים כולם נכנסים והכול נראה כל כך פשוט. לכן, הבעיה היא בעיה. אנחנו מסכימים בהחלט להעביר את הצעת החוק שמעלה חברת הכנסת דליה איציק לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אני מבקש להבהיר, שעמדת השר לאיכות הסביבה היא, שהצעת החוק הזאת עוסקת בבעיה שמצדיקה התייחסות. זה נושא שניתן אולי להסדירו ולאכוף אותו במסגרת הוראות חוק התכנון והבנייה. במילים אחרות, ייתכן שהנושא יכול להיכלל במסגרת של החוקים העוסקים בתכנון ובנייה ולא צריך חוק נפרד. אבל זוהי שאלה פורמלית ולא מהותית. במהות – צריך לתת את הדעת ולמצוא את הפתרון.

כאמור, אנחנו תומכים בהעברת הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים.

לפני הצעה נוספת, של חבר הכנסת דן תיכון, המבקש להסיר את הצעת חברות הכנסת דליה איציק ויעל דיין מסדר-היום. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להסיר מטעמי פרוצדורה, כדי לאפשר לחברת הכנסת יעל דיין להשתתף בדיון כאחת המציעות, אבל אני רוצה להעיר כמה הערות.

ראשית, אני חושב שכל העניין של בתי-השימוש הציבוריים לא מטופל כהלכה במדינת ישראל. פשוט אין בתי-שימוש ציבוריים, לא ייאמן. ניסית פעם להיכנס לשירותים בתחנת דלק? ומי לא נכנס לתחנת דלק? אין בתי-שימוש, ואלה שישנם, איזו צורה יש להם? מי יכול להשתמש בהם? איזה מחלות עלולים לקבל? בדרך כלל בתי-השימוש הללו סגורים ואפילו אי-אפשר להיכנס אליהם.

לכן, צודקות חברות הכנסת באשר להצעה. אינני מבין מדוע, למשל, כשאתה הולך להצגה ויש הפסקה, חלק גדול מן הנשים נאלצות לחזור לאולם באיחור, רק משום התור הארוך ליד השירותים שלהן. וגם איזה שירותים, שוב, אין מייחסים לנושא הזה חשיבות.

לכן, אם אני צריך לסכם, בתי-שימוש ציבוריים הם חובה. בתי-שימוש לנשים צריכים להיות בכמות גדולה יותר, והם צריכים להיות מותאמים לנשים. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דן תיכון. אני מזמין את חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הזכיר כאן חבר הכנסת דדי צוקר את נושא הגיחוך, ובשל זה אני ביקשתי להכפיל, אם אפשר, את הצעת החוק, בהצטרפי לחברת הכנסת דליה איציק בדרישותיה.

נושא הגיחוך, גם אחרי הצעת החוק, גם מצד המסכימים, גם מצד אלה שאומרים שבאמת כל נושא בתי-השימוש הוא סקנדל, זה תמיד בא עם איזו תגובה של גיחוך: אין לכם במה לעסוק?

חברת הכנסת דליה איציק הזכירה כאן, שאולי תרבות החיים נמדדת בין השאר בשירותים. אנחנו רואים את זה גם במדרכי תיירים של ארצות שונות, שמציינים בכוכבים את זמינות השירותים, ניקיונם, זמינות הנייר בהם וכל מה שקשור בכך.

רציתי להדגיש דבר נוסף. אנחנו לא מדברים רק על מחצית האוכלוסייה, על הנשים הנזקקות לשירותים, ואולי לוקח להן יותר זמן מאשר לגברים. אני מדברת כאם שהרבה שנים השתרכה עם ילדיה, אומנם רק עם שני ילדים, אבל זה לא קרה באותו זמן, כך שהשניים הלכו אתי כפול פעמים, והתור על-ידי זה בשירותי הנשים מוכפל ומשולש. אנחנו מדברים על נשים וילדיהן הקטנים, צריך לעזור לילד להתפשט ולהתלבש, העומדים בתור עצבניים, וזה לא קל.

אני מבקשת, שכאשר תגיע הצעת החוק לוועדת הפנים, היא תיתן את תשומת לבה ואולי תוסיף להצעת החוק הסתמית הזאת, כאילו של תוספת שירותים לנשים, גם את טיב השירותים לנשים, גם את הזמינות שלהם. וכפי שהזכירו כאן, לא רק בתיאטרות ובמקומות ציבוריים, אלא גם על אם הדרך, כל מה שקשור בתחנות דלק.

אני רוצה להמליץ לחבר הכנסת דן תיכון על תחנת הדלק בצומת שוקת. אולי היא זכאית לפרס השירותים הנקיים והטובים. לא הייתי פוסלת את כל תחנות הדלק, יש פה ושם כאלה שבאמת צריך לתת להן צל"ש. כדאי למלא דלק בתחנה שיש בה שירותים מוצלחים ונקיים.

אני מקווה שוועדת הפנים תיתן דעתה בשיא הרצינות לא רק להרבות בשירותי נשים אלא גם לפקח באופן יותר אינטנסיבי על השירותים בכלל במקומות ציבוריים. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת יעל דיין.

אנו עוברים להצבעה. אני מניח שיש הסכמה כללית בנושא זה. אני מבקש להצביע בעד או נגד העברת הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-השימוש הציבוריים (בתי-שימוש המיועדים לנשים), התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מבקש להודות בשם הבית על ההצעה שהיא במקומה לחברות הכנסת דליה איציק ויעל דיין.

הצעת חוק העונשין (תיקון – ניכוי תקופת מעצר), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ד' שילנסקי)

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העונשין (תיקון – ניכוי תקופת מעצר), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דב שילנסקי; הצעת חוק א'תקסח. אדוני, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אעשה את זה בקצרה, כי זה מאוד פשוט. אסביר רק את הרציו.

אני מבקש תמיכה בחוק הזה מכל חברי הבית. אודה לחברי הכנסת, מאחר שהחוק איננו פוליטי אלא אנושי – אולי גם לחברת הכנסת יעל דיין, כי אני רוצה לשכנע גם אותך וגם את שני חברי הכנסת שאת משוחחת אתם – אם יאשרו אותו ללא התנגדות.

כפי שאמרתי, החוק אינו פוליטי אלא אנושי. אם מצאו מישהו אשם והשופט מחליט להענישו ולתת לו שנת מאסר אחת, קורה שמאחר שיש בעיה של צפיפות בבתי-הסוהר, הרי במקום לאסור אותו בבית-הסוהר מחזיקים אותו בבית-המעצר מחוסר ברירה.

החיים בבית-המעצר קשים פי כמה מאשר בבית-הסוהר. לכן, האיש הזה ממצה בפחות זמן את מנת הסבל שהשופט רצה לתת לו. לכן אני מציע, שכל יום שהוא יושב במעצר בבית-המעצר במקום בבית-הסוהר, ייחשב לו כיום ושליש.

זו כל ההצעה. אני אודה לכם אם תעבירו את הצעת החוק לוועדה והיא תטפל בה.

ברצוני רק להכניס תיקון, לפרוטוקול. בהצעה הכחולה נפלה טעות. בשורה הראשונה, בסעיף 43 כתוב: "מי שנידון למאסר וריצה את התקופה בחלקה" וכו'. אני מבקש לשנות את המלה "למאסר" למלה "למעצר". כשאני מדבר על מעצר, אני מתכוון במקרה זה למעצר לאחר העמדה לדין. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דב שילנסקי. שר המשפטים ישיב על הצעת חוק העונשין. בבקשה, אדוני.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר המשטרה אמור היה להשיב על הצעת חוק זו. כיוון שנבצר ממנו להשיב, אני מבקש להביא לתשומת לבכם, שהדיונים בוועדת השרים לחקיקה בעניין זה לא הסתיימו. ומבחינה זו הנכון היה שאני אפנה אל חבר הכנסת הנכבד דב שילנסקי ואציע לו לדחות את ההצעה, אם הוא מבקש לדעת עמדה מגובשת של הממשלה.

עם זה, אני רוצה להדגיש בפניכם את הפרובלמטיות שבהצעת חוק זו. ראשית, הנחת הצעת החוק היא, שמי שמרצה עונש מאסר במתקן משטרי, סובל. תרשו לי להגיד לכם, מידיעה אישית, שיש לא מעטים שמעדיפים לרצות עונשם במתקני משטרה ולא בבתי-הסוהר. ולא אחת הם מסתדרים שם טוב יותר, ולא אחת נותנים להם שם את האפשרות גם להיפגש עם בני משפחה, גם להתקשר בטלפון. הם נקראים שם "אסירי עבודה", ובהשוואה לעצורים, מצבם לא אחת טוב יותר.

נכון הדבר שיש גם מקרים אחרים. יש מקרים שבהם האסיר היה מעדיף להיות בבית-סוהר, מוגן בזכויות שיש לכל אסיר, וזה היה עדיף בעיניו מהישארותו במתקן המשטרי, שהרי גם כל מתקן ומתקן לפי הנסיבות ולפי התנאים.

במאי 1994 היו 306 אנשים שנידונו למאסר ונמצאו מרצים את עונשם במתקני משטרה. זה מספר רציני.

מה שמבקשים הוא להפלות ביניהם לבין אסיר רגיל, במובן זה שלהם יהיה חישוב שונה של ימי המאסר ותקופת העונש מאשר לאסירים רגילים. לגביהם – כך מציעים – חובה יהיה להפחית שליש מתקופת המאסר שנגזרה עליהם, או מאותה תקופה שהם ריצו במתקן המשטרה. ללא שיקול דעת וללא ועדת השחרורים באים לתת להם העדפה מוחלטת ובולטת על כל אסיר רגיל, עד כדי כך שאם תשאלו אותי – יעלו אסירים מעכשיו והלאה את התביעה: אל תיקחו אותי, אל תשלחו אותי לבתי-סוהר, לפי חוק שילנסקי אני רוצה להיות אך ורק במתקן משטרה. הבג"צים והפניות יבואו מכל האסירים, שיטענו: מה אנחנו אשמים שהיה מקום בבתי-הסוהר? למה אתם מקפחים אותנו? למה שם אתם נותנים שליש, ולנו אתם לא נותנים שליש?

הנושא אינו פשוט כלל, וצריך לחשוב על ההשלכות שלו. לכן עמדתנו היא, שאם לא ימתינו לנו ולסידורים שאנחנו רוצים לעשות בנדון, אנחנו כממשלה האחראית לנושא איננו יכולים להסכים להצעת החוק. אני הייתי מבקש להתנגד לה מתוך ראיית התוצאות ומתוך ראיית האפליה שבה בין אסיר לאסיר ובין עציר לעציר.

אם חבר הכנסת שילנסקי יסכים לדחות את ההצבעה, אני איענה, כמובן, לבקשה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מוותר על התשובה. אני מבקש להצביע.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד הצעת חוק העונשין? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 9

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון ניכוי תקופת מעצר),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

18 בעד, תשעה נגד, אין נמנעים. הצעת החוק עוברת לוועדת החוקה, חוקה ומשפט להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1992

(הצעת חבר הכנסת ד' תיכון)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1992, של חבר הכנסת דן תיכון; הצעת חוק ת"ט. אדוני חבר הכנסת, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה איננו חוק פוליטי, ואני פונה ומבקש את תמיכת חברי הכנסת. כל מי שיאזין, לא יוכל להתנגד להצעת החוק הזאת.

אדוני היושב-ראש, יש מקרים נדירים שהצעת חוק פרטית שמוגשת הופכת לדיון-וחשבון של מבקרת המדינה. מי שיעיין בדוח מבקרת המדינה, בפרק שעוסק במינהל מקרקעי ישראל, ימצא בוודאי את הצעת החוק שמוצגת כאן היום. שהרי הגשתי אותה לפני שנתיים ימים, והיא אכן משמשת כבסיס לדוח מבקרת המדינה. שהרי בעקבות הצעת החוק כתבה המבקרת דוח על מועצת מקרקעי ישראל.

אדוני היושב-ראש, אתה בוודאי תהיה בין אלה שיבינו את אשר אני מציע. לפני כשנתיים, כאמור, הגשתי לכנסת הצעת חוק המונחת היום לפניכם, על מנת שמועצת מקרקעי ישראל תהופך לגוף הפועל על-פי כללי מינהל תקינים ברוח שנות ה-90. אי-אפשר לדון בתיקון החוק בלי להתייחס לצורך שהביא אותי להכרה שיש צורך בתיקון החוק.

שימו לב, זהו תיקון מס' 2 לחוק מינהל מקרקעי ישראל. החוק הראשון חוקק, כאמור, ב-1960. מאז ועד עתה היה בו תיקון אחד, וזה התיקון שני. היעלה על הדעת? מבחינה זו היווה מינהל מקרקעי

ישראל שמורת טבע נדירה, שכל המפלגות חברו יחד לשמר את כוחו ולא הרשו לבצע בו כל שינוי. זה היה נוח מאוד לכל שר ממונה שהחוק שמכוחו פועל המינהל יהיה קצר ככל האפשר ושהמועצה הקובעת את המדיניות הקרקעית של המדינה תהיה נתונה לשליטתו מחד גיסא, ולשליטת הממסד החקלאי מאידך גיסא.

שימו לב שעל אף הזעזוע שעבר על המשק, הן בשנות – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לשבת ולא לקיים כאן ויכוחים. חברי הכנסת, אני לא רוצה לקרוא בשמות. אנא מכם. חבר הכנסת פורז, זה כבר עובר את גבול הטעם הטוב. במשך חמש דקות לא הערתי לאף אחד. אני מודה לך. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חברי הכנסת, שימו לב שעל אף הזעזוע שעבר על המשק, הן בשנות המיתון והן בשנות ה-80 והן עם פרוץ העלייה המבורכת, לא חל שום שינוי בחוקי המינהל. המועצה היא המחוקקת הראשית של חוקי קרקעות, שאינם עוברים את כור ההיתוך של הכנסת. תשלומים למינהל, שהם לעתים גדולים מאוד, נקבעים בהחלטות מועצה בלבד.

עלינו לזכור, שכל תשלום לרשות כלשהי לפי חוקי המסים השונים, מס הכנסה, מס שבח, מס רכוש וכו', טעון חקיקה ראשית או חקיקת משנה המקבלת את אישור ועדת הכספים. ואילו כל נושא התשלומים במינהל וההוצאות השונות, דמי הסכמה, דמי היתר, דמי חכירה וכל השינויים שבהם, גם אם הם נוגדים חוזים חתומים, עוברים את כור ההיתוך – של מי? של מועצת מקרקעי ישראל בלבד.

זה איננו גוף ציבורי, זה איננו מספק, ולעתים זה גם לא חוקי. צריך לחשוף את מועצת מקרקעי ישראל לשמש, על מנת שנדע מה קורה שם ואיננו יודעים עליו כיום.

העובדה שהיו לחוק רק שני תיקונים היא הוכחה לכך שהמצב בלתי תקין, ועלינו, חברי הכנסת, לעשות כדי שכל הנושאים שהם בתחום אחריות המינהל והמועצה יוגדרו בחקיקה. למשל, כל הטיפול בעניין שינוי ייעוד הקרקע החקלאית מחייב, לדעתי, חקיקה ראשית בכנסת.

כולכם מכירים בוודאי את ההחלטה 533 ו-611. לא יעלה על הדעת שהחלטה מן הסוג הזה לא תעוג בחקיקה ראשית. ומכאן כל הבעיות שיש לנו לאחרונה, עד שהגענו למצב שבו בעצם ממשלת ישראל החליטה להקפיא את ההחלטה הזאת.

עוד בראשית שנת 1986 הגישה ועדת מקרקעי ישראל, שמונתה בשנת 1982 על-ידי שר החקלאות המנוח שמחה ארליך, עבודה גדולה ומקיפה שעניינה: בחינת יעדי המדיניות הקרקעית וניהול המינהל.

אני רוצה לומר, רבותי חברי מרצ, ההצעה הזאת הוגשה בשעתה על-ידי חבר הכנסת אמנון רובינשטיין בעקבות המלצת ועדת-גולדנברג. אני זוכר את פנייתו הנרגשת של חבר הכנסת רובינשטיין אל חברי הכנסת מן הליכוד: אנא, תמכו בעניין, זה איננו חוק פוליטי. לצערי הרב, הצעת החוק שלו נפלה בשל שיקולים קואליציוניים דאז.

יש ממשלה ויש מועצת מקרקעי ישראל. היו המלצות מקיפות לרפורמה, אבל הן נפלו. הממשלה עצמה אישרה את המלצות ועדת-גולדנברג, אבל כשזה הגיע למועצת מקרקעי ישראל – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

באיזו שנה?

דן תיכון (הליכוד):

ב-1986, אתה לא שמעת את מה שאמרתי, אדוני השר. אתה רוצה שאחזור על מה שאמרתי ולא שמעת?

כאמור, המלצות ועדת-גולדנברג הונחו על שולחנו של שר החקלאות דאז, מר נחמקין, וכמובן, כגורל המלצות ועדות דומות נקברו קבורת חמור.

חמורה במיוחד העובדה, שהחלטת הממשלה נדחתה על-ידי המועצה. פקידי הממשלה, שהם נציגים במועצה מטעם הממשלה, הרהיבו עוז לדחות את החלטות הממשלה, ואין פוצה פה ומצפצף.

ההחלטות המפורטות לשינוי מבנהו ומעמדו של המינהל לוו תמיד בהצעות לאמץ חוק מעודכן. פרק אחד בחוק המוצע דן בהרכב המועצה. ההחלטה העיקרית של הוועדה על ביצוע רפורמה במבנה העירוני נדחתה, והשר דאז לא מימש ולא קידם את ההצעה לשינוי המבנה המשפטי והארגוני של המינהל.

כאשר הוקם המינהל, ב-1960, עדיין לא הכרנו את המושג של רשות במתכונת המוכרת לנו היום, לא היתה מודעות לנושא של ניגוד אינטרסים – אני מייד מסיים – לא היתה מודעות למעמדו הנפרד של תאגיד כרשות עצמאית. המינהל הוא יצור כלאיים, מעין רשות מחד גיסא, אך יחידת סמך ממשלתית מאידך גיסא. זה לא הפריע למינהל לצבור עוצמה מדהימה במשך השנים ולשר האחראי לכל נושא הקרקעות לנסות ולשמר את המעמד המיוחד של המינהל. שימו לב גם לעובדה, שעקב המבנה המיוחד של המינהל, כל השרים מצאו עצמם בריבות מתמדת עם מנהלי המינהל.

כאמור, אין בכוונתי לנתח את סעיפי החוק, שהרי מדובר בקריאה טרומית. זה חוק שכל איש בעל מצפון בבית הזה צריך לתמוך בו. בלעדיו יישאר המינהל כפי שהוא, נחלת שר כזה או אחר, עם

החלטות שרירותיות, נתון ליכולתם של חברי מועצת מקרקעי ישראל, שחלקם הגדול מייצג את הקרן-הקיימת, חלקם האחר בעלי עניין שמגינים אך ורק על האינטרסים של האנשים ששלחו אותם.

אם רוצים להחזיר את קרקעות המדינה אל עם ישראל, צריך לאשר את ההצעה הזאת בקריאה טרומית. אינני אומר שאין הצעות יותר טובות, אינני אומר שאין סעיפים שיתרמו הרבה יותר, אבל זה צעד ראשון בדרך ארוכה לניהול תקין של המינהל, שהוא אחרון המוסדות שמנהל על-ידי בעלי העניין, בניגוד לחוק, וחבל.

כאמור, אתמה מאוד אם הממשלה תבקש להוריד את הצעת החוק. כבר אמרתי שהורדת הצעת החוק – כאילו אמרו שהדוח שהגישה מבקרת המדינה בעניין המבנה של מינהל מקרקעי ישראל שגוי ולא מקובל. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דן תיכון.

אני מזמין את שר הבינוי והשיכון להשיב על הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2), התשנ"ג-1992. אדוני, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לי עניין וכוונה לתת כרגע סקירה היסטורית כפי שנתן אותה חבר הכנסת דן תיכון, ולהפתעתו אומר שהיא נכונה ומדויקת.

חבר הכנסת דן תיכון בא לעשות כאן חשבון, בצדק מסוים, לגבי חוק מינהל מקרקעי ישראל שחוקק לאחרונה ב-1960, אם אני לא טועה; כלומר, מדובר בחוק שהכינו אותו לפני 34 שנים, ומאז הוא חוק. לא יעלה על הדעת שהמציאות שאנחנו מתמודדים אתה היום, על כל המורכבויות שלה, תמשיך להישען על חוק ישן ומיושן.

יתירה מזו, חבר הכנסת תיכון, אילו היית אתמול בכל הישיבה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, לא היית מופתע לשמוע ממני, שצדקה מבקרת המדינה בהערותיה ובקביעתה לגבי אי-קיומם של קריטריונים ולגבי אי-התאמה בסיסית עם המציאות שאנחנו עדים לה היום, תוך הישענות על חוק שנחקק לפני 34 שנים.

שמעת בוודאי שבעצם הימים האלה אנחנו, מועצת מינהל מקרקעי ישראל, שוקדים על הכנת חוק. אתמול ידעת שלא מדובר בהצעת חוק פרטית שלך; אני יודע לפחות על עוד הצעת חוק אחת, של חבר הכנסת דוד מגן. אתה אומר לי לא? אני יודע שכן.

אנחנו נמצאים עכשיו בתחילתו של תהליך לגיבוש הצעה. אגב, הוריתי שדוח-גולדנברג, שהוכן ב-1986, יהיה נר לרגלי הוועדה שמכינה את הצעת החוק. אני אומר מעל במת הכנסת, שהצעת החוק שלך, שהוגשה בשינוי זה או אחר בשמך אבל על-ידי ליפקה, מי שהיה בעבר מנהל מינהל מקרקעי ישראל, והצעות נוספות, כולן עומדות להידון במסגרת מקצועית. צדקת כשאמרת כי לא מדובר בעניין פוליטי כלשהו אלא בעניין לאומי.

היות שאתה שומע זאת, ואני מניח שבתוך חודשים נניח הצעה כלשהי, כדי למנוע אמירה שלי שאני מתנגד, באה ההקדמה שלי לומר לך, שאין לי שום התנגדות לחקיקה של חוק חדש שיונח על שולחן הכנסת מטעם משרד הבינוי והשיכון, מטעם מינהל מקרקעי ישראל, שיביא בחשבון את כל ההצעות ואת המציאות של היום. נקיים על זה דיון מסודר בכנסת, ואני מקווה שבשנה הבאה נתברך בחוק חדש שלא נצטרך לשנות אותו בעוד 34 שנים.

לכן, אני פונה ומבקש ממך להסיר עכשיו את הצעת החוק שלך. אני מתחייב לקחת אותה כמות שהיא אל שולחן הדיונים של הוועדה העירונית היושבת על הכנת החוק הזה. אם לא תסכים, אצטרך להודיע על התנגדותי להצעת החוק, ואסייג את זה: היום.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר הבינוי והשיכון. אדוני חבר הכנסת תיכון, אתה נענה לבקשת השר? בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רואה את הגיוס ואני יודע גם לספור אצבעות, אם כי חזרתי ואמרתי שהייתי רוצה לראות, למשל, את סיעת מרצ מפילה הצעת חוק כמעט זהה להצעתו של אמנון רובינשטיין.

רבותי, ממשלות באות וממשלות נופלות, והעניין הזה עלה חדשות לבקרים לפני המליאה ודרכו לא צלחה. ואכן כך קרה ש-34 שנים חלפו מאז הוקם מינהל מקרקעי ישראל, ושום דבר לא נעשה כדי להחזיר את המוסד הזה אל תוככי המינהל הסדיר.

כפי שאמרתי לך, הצעת החוק הזו הוגשה כמה ימים לאחר שכוננה הממשלה הנוכחית, כך שאין בה אלמנט של ניגוח. מקובל בכנסת, שאם הממשלה רוצה, היא מביאה הצעה דומה או זהה, מאחר שמדובר כאן בקריאה טרומית, הצעתי שהצעה זו תעבור ותמתין במשך חצי שנה להצעת החוק שתגיש הממשלה. והיה אם הממשלה לא תוכל במשך חצי שנה, מסיבה כזו או אחרת, ויש כאן הרבה סיבות שכנראה יקשו על הממשלה, ולא רק על הממשלה הזאת אלא על כל הממשלות, לטפל בנושא הסבוך הזה, אז הצעת החוק הטרומית הזאת תתקדם לקראת קריאה ראשונה.

לכן, כדי לסכם את הצעתי, מאחר שמדובר כאן בקריאה טרומית, אני פונה אליך ואומר לך, בואו נעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית, נמתין חצי שנה. אם אינך רוצה לקבל את ההצעה הזאת, משמע שאין בכוונתך לטפל בנושא הזה, ולא יהיה מנוס אלא ללכת בדרכים אחרות. חבל, חבל, אבל כחבר כנסת ותיק ומנוסה אני קורא לך להגיע להסדר. ההחלטה בידך.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לאדוני חבר הכנסת דן תיכון.

אדוני השר, אנחנו מצביעים?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

כן.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 24

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 23

נמנעים – אין

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, לפי הלוח – 24 נגד 23. מי היה במקום?

קריאות:

לא, לא – – –

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לרענן את זיכרונוך. אם תשנה את תוצאות ההצבעה, אתה תפר את החלטת הנשיאות. היתה כאן הצבעה, ומי שהצביע נרשם. אין דבר כזה, אדוני. התוצאה מחייבת. תשאל את חבר הכנסת עובדיה עלי, עשרות פעמים הוא פסל תוספת קולות לאחר שפורסמה התוצאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שילנסקי ביקש.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש סליחה מידידי וחברי לסיעה דן תיכון, שהוא לא יכול היה לזכות בקול שלי. מסיבה זו או אחרת אני פספסתי, ואני לא מבקש להוסיף את הקול שלי, מאותה סיבה, שקרו כמה מקרים ואנחנו, יושבי-ראש הישיבות, הסתבכנו באותו עניין. אנחנו קבענו לעצמנו, שאנחנו לא מתקנים ולא משנים. נקודה. ואני ממליץ לידידי היושב-ראש ללכת באותה דרך, אחרת שוב נסתבך, וכל אחד יחליט בצורה אחרת, ותמיד תהיה עלינו ביקורת. אני ממליץ, חברתי, להשאיר את ההצבעה כמו שהיא.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה. הוא רוצה לתקן את הצבעתו מפני שהוא מקוֹזֵז. בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני פשוט חייב לתקן כאן טעות שנגרמה ביוזמתי. כיוון שהיה כאן לחץ וכולנו רצנו להצביע, נשכחה ממני העובדה שאני וחבר הכנסת אברהם בורג מקוֹזֵזים. לכן שנינו לא צריכים להיכלל. מפני שאני הצבעתי הוא צעק לי לא להצביע, והוא בטעות הצביע מה שהצביע.

היו"ר ר' אדרי:

עם מי אתה מקוזז?

צחי הנגבי (הליכוד):

עם חבר הכנסת אברהם בורג.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין. חבר הכנסת אברהם בורג, גם אתה לא צריך להצביע, אז התוצאה 23 נגד 23.

קריאות:

לא, לא, הוא הצביע בעד.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גם אותי לא ספרו.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת דן תיכון וגם של חברי חבר הכנסת דב שילנסקי. מאחר שיש כאן הודעה של חבר הכנסת צחי הנגבי שהוא הצביע בעד, נותרו 23, וישנו חבר הכנסת אברהם בורג שרוצה לתקן את הצבעתו.

קריאה: לא, לא.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת צחי הנגבי מקוזז עם חבר הכנסת אברהם בורג.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, נתקן את הצבעתו כפי שהוא מקוזז. אי-אפשר לעשות הצבעה חדשה, אתם ביקשתם שאני אקבל את התוצאה כפי שהיא, ואני מקבל את התוצאה כפי שהיא, פרט לתיקון של חברי הכנסת הנגבי ובורג.

דן תיכון (הליכוד):

זו שערורייה.

משה קצב (הליכוד):

חברים ישבו ולחצו והצביעו, וההצבעה שלכם לא נקלטה. היושב-ראש צריך להחליט אחת מהשתיים, או שהוא עורך הצבעה חוזרת או שהוא מונה את קולותיהם.

היו"ר ר' אדרי:

אבל משני הצדדים.

משה קצב (הליכוד):

קריאות:

דוד מנע (הליכוד):

תקבלו את ההצבעה כפי שהיא, וזה הדבר הטוב ביותר.

קריאה:

הצבעה חוזרת.

היו"ר ר' אדרי:

אם יש הסכמה משני הצדדים, תהיה הצבעה חוזרת.

משה נסים (הליכוד):

שבו, שבו.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אם אין הסכמה, אני מכריע.

אלי דיין (העבודה):

אין הסכמה. איפה יש הסכמה?

היו"ר ר' אדרי:

אין הסכמה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מסכים.

היו"ר ר' אדרי:

אתה מסכים. אתה מסכים להצבעה חוזרת או לא?

אלי דיין (העבודה):

לא.

היו"ר ר' אדרי:

אם אין הצבעה חוזרת, אני מכריע על-פי התקנון.

אלי דיין (העבודה):

אתה תכריע. זה תקדים מסוכן.

משה קצב (הליכוד):

עובדיה עלי (הליכוד):

אפרים גור (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אבל מצד אחר, אם אני אוסיף את קולך, אני אוסיף גם את קולו של חבר הכנסת בוחבוט.

יהושע מצא (הליכוד):

וגם חבר הכנסת שילנסקי וגם — — —

קריאות:

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, יש הצעה למועד אחר, אם אתם מסכימים.

דוד מנע (הליכוד):

יש לי הצעה – – –

דן תיכון (הליכוד):

הצבעה חוזרת עכשיו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא יהיה.

היו"ר ר' אדרי:

טוב, חברי הכנסת, אני רואה שאין הסכמה. אם אין הסכמה, אני לא יכול לקבל הצבעה חוזרת.

דן תיכון (הליכוד):

אתה ממשיך בסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

זה לא הוגן, חבר הכנסת דן תיכון, אני קיבלתי את הצעתך ואני הולך על-פי הצעתך ועל-פי התקנון. אדוני, אני קיבלתי את הצעתך.

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אם אני אקבל גם הצעה מכאן וגם הצעה מהצד השני – – –

דן תיכון (הליכוד):

תצביע עכשיו.

היו"ר ר' אדרי:

אני לא יכול להצביע עכשיו, אדוני. אתה לא תורה לי – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה סדר-היום – – –

היו"ר ר' אדרי:

הצבענו.

דן תיכון (הליכוד):

הצבענו, אז יש תוצאות. לבטל עכשיו או – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אתה רוצה להקשיב או שאתה לא רוצה להקשיב?

קריאה:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך, אל תעזור לי. קם חבר הכנסת הנגבי בהגינות וביקש לתקן את הצבעתו, ואני פועל בהתאם.

דן תיכון (הליכוד):

ההכרעה היא רק על-פי הלוח. או שאתה מבטל או – – –

היו"ר ר' אדרי:

לא, במקרה זה לא.

דן תיכון (הליכוד):

כן, אחרת אתה לא תוכל – – –

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני, חבר הכנסת הנגבי.

קריאה:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני צריך להוסיף גם מכאן שניים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אם מוסיפים, אז צריך גם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת עובדיה עלי, חבר הכנסת דב שילנסקי וחבר הכנסת אפרים גור – – –

אפרים גור (הליכוד):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חייב להתערב שוב מכיוון שמשתמשים פה באמירה שלי, שנועדה להביא דיווח לבית מתוך הגינות, כדי לפסול את התוצאה של ההצבעה. נדמה לי שאני הייתי מחויב לומר שההצבעה שלי לא צריכה להיכלל, מכיוון שהייתי מקוּזָז. כנ"ל לגבי חבר הכנסת אברהם בורג. אבל כיוון שהיו חברי כנסת נוספים – ואתה יודע על זה – כמו חבר הכנסת אפרים גור ואחרים שהיתה להם בעיה, אתה לא יכול להחליט לשנות את התוצאה בגלל האמירה שלי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה יכול להחליט על הצבעה חוזרת, עכשיו או בכל מועד אחר, אבל לא לקבל החלטה מפני שאני דיווחתי לבית דיווח אמת. תודה רבה.

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, עניין הקיזוזים לא מעוגן בתקנון הכנסת ולא צריך להיכנס לאולם הזה. יש בעיה בקיזוזים, זה צריך להסתדר בחוץ. ועל כן, אדוני, אם אתה תקבל החלטה שאתה מקבל את פנייתו של חבר הכנסת הנגבי ומקזז, אני אבקש לפנות לוועדת הפירושים, מכיוון שפה הקיזוזים לא צריכים להיכנס. אלה הסכמים שנעשים מחוץ לאולם. או לנו אם אנחנו נקבע את החלטות הכנסת על-פי נושא הקיזוזים.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אני מודה לכם.

חברי הכנסת, אני פשוט קורא מתוך תקנון הכנסת, עמוד 34: "חבר הכנסת שהשתתף בשעת ההצבעה בכנסת וטען שהצבעתו לא נקלטה או ביקש לשנות את הצבעתו בשל טעות, ישקול יושב-ראש הישיבה את הבקשה שהוגשה לו מייד לאחר ההצבעה, והחלטתו לשנות את התוצאה תינתן סמוך להצבעה". אדוני, על סמך זה – – –

משה קצב (הליכוד):

אדוני, על סמך זה, חבר הכנסת דב שילנסקי, הצבעתו בטלה – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — —

פיני בדש (צומת):

אליהו בן-מנחם (העבודה):

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, בנושא הזה יש לי גם ערעור מהצד השני. לפיכך אני מחליט, וועדת הפירושים תכריע.

משה קצב (הליכוד):

רק רגע, אדוני, לפני ההחלטה אפשר להגיד משפט בצורה שקטה?

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש ---

היו"ר ר' אדרי:

אבל לא נותנים להגיד בצורה שקטה.

משה קצב (הליכוד):

אני מבקש לומר משפט אחד. אפשר לגשת למיקרופון?

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ר' אדרי:

אבל, אדוני, לא קיבלת את רשות הדיבור, עם כל הכבוד לך.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר, אז אני מבקש.

היו"ר ר' אדרי:

לא קיבלת את רשות הדיבור. קיבל אותה חבר הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני סומך על היושר ועל ההגינות של חברי הכנסת כולם, ללא יוצא מן הכלל. יקומו חברי הכנסת שנמצאים פה והצבעתם לא נקלטה ויעידו ויצהירו לפרוטוקול ובפני היושב-ראש שהם נכחו בשעת ההצבעה והם לחצו וההצבעה שלהם לא נקלטה – על-פי אותו סעיף בתקנון שאתה קראת, אתה מחויב לקלוט אותם ולהביא בחשבון את תוצאות ההצבעה שלהם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יש גם כאלה פה.

משה קצב (הליכוד):

בבקשה, מכל חלקי הבית.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מציע לחבר הכנסת קצב, יושב-ראש סיעת הליכוד – – –

משה קצב (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

אני מציע שלא נלך בדרך זו, שהרי לעתים זו יכולה להיות הצבעת אמון. אני מציע שלא נשנה מהמצב המשפטי שנקבע, שהולכים רק לפי תוצאות ההצבעה, פרט למה שקרא היושב-ראש.

משה קצב (הליכוד):

מה שקרא היושב-ראש – – –

אלי דיין (העבודה):

מדובר על תיקון, ולא על מי שלא הגיע להצבעה.

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא, מדובר על תיקון. אחרון – חבר הכנסת דן תיכון, ואנחנו מכריעים. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת עובדיה עלי לחץ ולא נקלט. חבר הכנסת אפרים גור לחץ ולא נקלט.

היו"ר ר' אדרי:

כן, חבר הכנסת תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה קראת סעיף בתקנון. הסעיף בתקנון מתייחס להצבעות מסוג אחר, להצבעות בהרמת ידיים. בפניך יש ברירה אחת ושתי אפשרויות. אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, אתה היושב-ראש. אתה יכול גם לבטל את ההצבעה ולערוך מיד הצבעה חוזרת. אני לא מבין ממה חוששים כאן. מדובר כאן בקריאה טרומית; אני חוזר ואומר: אומנם עוסקים בחוק חשוב, אבל בקריאה טרומית. אתה לא יכול שלא להחליט עכשיו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בורג, אחרון, בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, היה תקדים כזה, ושבח וייס הכריע — — —

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

קריאות:

– – –

אלי דיין (העבודה):

אבל זה תקדים מסוכן.

משה קצב (הליכוד):

– – –

אברהם בורג (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בראש ובראשונה, לפני שאני ניגש לגופו של עניין, אני רוצה להגיד תודה על ההגינות של חבר הכנסת הנגבי, על כך שבמצב פרלמנטרי מן הסוג הזה היה נוח לעשות מעשה אחר, והוא קם ואמר את הדברים כהווייתם.

להזכירך את הכרונולוגיה של הדברים, בתום ההצבעה ובטרם התפרסמו התוצאות על הלוח, אני קראתי לך ואמרתי: טעיתי בהצבעה, אני מבקש לשנות אותה. דומני שהסעיף המדובר שאתה הזכרת, והתייחס אליו חבר הכנסת תיכון, לא מתייחס בהבחנה בין הצבעה אלקטרונית לבין הצבעה ידנית – – –

דן תיכון (הליכוד):

הוא מתייחס רק להצבעה בידים.

אברהם בורג (העבודה):

– – – אך הסעיף איננו מתייחס לנושא הזה, הוא מתייחס להצבעה באשר היא, ועל כן אני מבקש ממך להחיל את הסעיף על הבקשה שלי, שנאמרה בטרם התפרסמו התוצאות. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. אני מבקש דקה אחת להסביר.

אפרים גור (הליכוד):

אתה ראית אותי שאני הצבעתי.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אני ראיתי אותך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מסכים עם היושב-ראש שהוא ראה אותי נכנס לאולם בשנייה האחרונה, ולחצתי, וזה לא נקלט.

אפרים גור (הליכוד):

אותו דבר אני.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני.

עובדיה עלי (הליכוד):

כדי למנוע אי-הבנות, אומנם אני לחצתי – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, היות ששמי הוזכר כאן, אומנם רצתי למקום מושבי ולחצתי על הלחצנים, וההצבעה שלי לא נקלטה. אני לא משוכנע שעשיתי זאת לפני תום עשר השניות, כך שלחצתי, אבל יכול מאוד להיות שאיחרתי את ההצבעה. כך שבעניין זה אתה צריך לשקול אם אתה יכול לצרף את קולי או לא.

היו"ר ר' אדרי:

בתום עשר השניות?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני לא יודע. אני לחצתי. יכול להיות שזה היה בתום עשר השניות.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני, כדי שזה ייכנס לפרוטוקול, אני מבקש לגשת למיקרופון.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, שמעתי אותך, אדוני.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל הפרוטוקול לא שמע.

היו"ר ר' אדרי:

שמעתי אותך, אדוני. אני מודה לך.

חברי הכנסת, אני מבקש להזכיר, שחבר הכנסת דן תיכון ביקש ממני להכיר בתוצאה כפי שהיתה, ללא התיקונים, ולא לכלול את חברי הכנסת משני הצדדים שביקשו להוסיף את הצבעתם. זאת היתה הבקשה. אני עמדתי לקבל את ההצעה. קם חבר הכנסת הנגבי, בהגינותו אמר מה שאמר, ועל-פי התקנון מותר לו לתקן את הצבעתו. קם חבר הכנסת בורג וביקש לתקן את הצבעתו. ראיתי חברי כנסת אחרים. ראיתי את חבר הכנסת שילנסקי במקום. ראיתי גם את חבר הכנסת גור שנכנס – אם הוא הספיק או לא, אני לא יודע; גם חבר הכנסת עובדיה עלי. יכול להיות שהם נכנסו לאחר עשר שניות. אני מאמין ובטוח שחבר הכנסת עובדיה עלי נכנס והצביע, אבל בתום עשר שניות.

יהושע מצא (הליכוד):

זה בספק.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. בהגינותו הוא יאמר לך את האמת.

חברי הכנסת, לאור זאת אני מכריז על התוצאה: 22 בעד, 23 נגד, וועדת הפירושים תכריע. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה משנה הצבעות.

היו"ר ר' אדרי:

לא שיניתי שום דבר, אתה יודע שלא.

דן תיכון (הליכוד):

עוד לא היה דבר כזה.

שאלות בעל-פה היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלת בעל-פה של חבר הכנסת זבולון המר לשר המשטרה. חבר הכנסת זבולון המר, בבקשה.

דרישה להסרת דגל ישראל ממכונות המסיעות אנשים רמי מעלה במזרח-ירושלים

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, פורסם כי מורי-דרך ונהגים ישראלים שהסיעו תיירים במזרח-ירושלים נדרשו באחרונה פעמים מספר, במיוחד על-ידי מאבטחי "אוריינט האוס", להסיר את דגל ישראל ממכונותיהם בירושלים כאשר הסיעו אנשים רמי מעלה, בעיקר ל"אוריינט האוס".

ברצוני לשאול:

מדוע לא מונעת המשטרה מעשים אלה הפוגעים בכבודה של ירושלים, בכבודה של המדינה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לאדוני, חבר הכנסת זבולון המר. שר המשטרה ישיב על השאלתא של חבר הכנסת זבולון המר. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי חבר הכנסת זבולון המר, אני רוצה לומר מראש, שאם תוגש תלונה קונקרטית על אירוע מסוים, המשטרה תטפל בה. לא ידוע לנו על תלונה כלשהי שהוגשה למשטרה.

קיימת גם בעיה לגבי החוק עצמו, חוק הדגל והסמל, שקבע תנאים היכן חובה להניף דגל. הוא לא כלל בחובות האלה גם רכב המלווה אישים כאלה או אחרים. אף-על-פי-כן, אינני מביט על חוק הדגל והסמל כמקור סמכות אלא מסיבה לגמרי אחרת, פגיעה בסמלי המדינה, אם היה דגל שהתנופף ומישהו דרש להוריד אותו.

על כן, אם יש לחבר הכנסת המר ידיעה על מקרה, ומישהו יהיה מוכן לבוא ולהתלונן, אנחנו נטפל בתלונתו.

אני רוצה לומר בצורה חד-משמעית, אין לשומרים ב"אוריינט האוס" שום מעמד משפטי או אחר שמאפשר להם לתת הוראות או הנחיות, מלבד השומר על הבניין שפועל על-פי חוק השמירה וכפוף לחוקי מדינת ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשר המשטרה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זבולון המר; בבקשה, אדוני.

זבולון המר (מפד"ל):

אני רוצה להעיר הערה באוזני כבוד שר המשטרה, ואחר כך שאלה נוספת.

לגבי השאלה, אני מבין משר המשטרה, שאם אני אביא דוגמאות מעשיות, מלבד הפרסום הכולל – זה לא בהכרח שמישהו מתלונן, אלא מספיק שמישהו מצווה על מישהו להסיר דגל, ולמאבטחים יש גם נשק. כלומר, מה שאני צריך לעשות כרגע זה להביא את הדוגמאות הקונקרטיות של אותם כלי הרכב שנדרשו לכך, ואז, אני חושב – בצדק, המשטרה עצמה לא צריכה תלונה של מישהו, מספיק שהיא יודעת שעושים דבר שלא ייעשה.

אבל השאלה השנייה שלי היא, האם נכונה הידיעה, שגם התפרסמה, שהמאבטחים ב"אוריינט האוס" קיבלו את נשקם הנוכחי מהמשטרה הפלשתינית?

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת זבולון המר. שאלה נוספת לחבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, הייתי מבקש לדעת מתי תתפנה המפקדה של אש"ף, שנמצאת ב"אוריינט האוס", ולא נצטרך לדון בנושא הדגל והמאבטחים של "אוריינט האוס".

היו"ר ר' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת חגי מירום. בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה שמעת מה אמר אריק שרון אתמול לשמיר.

רון נחמן (הליכוד):

אז אמר אריק שרון.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה לך, חבר הכנסת זיסמן, שאפשרת לי לשאול את השאלה הזאת.

אדוני השר, ה"אוריינט האוס", שיש מי שמנסה לטשטש את המעמד שניתן לו בתקופת ממשלת הליכוד, הוצב כביתם הרשמי של הפלשתינים עדיין בממשלה שחבר הכנסת רון נחמן וחבריו תמכו בה וייצגו אותה במהלך הקדנציה הקודמת. אני מציע שלא לטשטש את העניין הזה, ואת דברי אלה אני אומר בלי קשר לשאלתא של חבר הכנסת זבולון המר, שיש לה מקום, שמתייחסת לזקיפות הקומה הלאומית ולדרך שבה נוהגים בשטחי ישראל.

אבל הייתי רוצה לשאול, אדוני השר, מה בעצם נאמר בינך לבין פייצל אל-חוסייני השבוע באשר למעמדו של ה"אוריינט האוס", והאם מצאת לנחוץ להבהיר שהמשרדים הפורמליים מצויים ביריחו ולא בירושלים, ואף לא יהיו שם ולא יהיה מקום לנסות להכניס את קצה הנעל בפתח של הדלת במובן הזה? תודה רבה לך.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת מירום. אדוני השר, אנא תשובותיך לחברי הכנסת.

שר המשטרה מ' שחל:

לשאלתו של חבר הכנסת המר, אני מבחין בין תלונה לבין עובדות. בכל מקרה נטפל. מובן שעדיפה תלונה, מסיבה מאוד פשוטה, אני צריך ראייה מול ראייה ועדות מול עדות, כי אם יוכחש העניין, תהיה לי אפשרות להציג את העדות ולהביא את העד שמתלונן.

לכן אני בא ואומר, בכל מקרה, אם תוגש תלונה, הטיפול בה יהיה, כמובן, על-ידי עימות ואימות של הנתונים. אם יודיעו לי על מועד ותאריך גם במקרה זה, ייעשה בירור והטיפול יהיה שונה.

הדבר השני שאני רוצה להודיע, אנחנו בודקים את הנושא של המאבטחים ב"אוריינט האוס". ממה שאנחנו יודעים וממה שנאמר בצורה חד-משמעית, הם אינם נושאים נשק. אם מישהו מהם נושא נשק, הוא נושא אותו שלא כדין ולא על-פי רשיון. משטרת ישראל תעמיד אותו לדין, על כל המשתמע מכך.

יתר על כן, נתפס שומר אחד שעובד כמאבטח ב"אוריינט האוס", מחוץ לירושלים, לא בירושלים, עם אקדח שהיה לו מלפני 20 שנה. הוגשה נגדו תלונה והוא יועמד לדין.

בשיחה שהיתה לי, ואתייחס אליה בפירוט בתשובה על השאלה של חבר הכנסת חגי מירום, בסוגיה הזאת, נאמר על-ידי פייצל חוסייני בצורה חד-משמעית, שהם אוסרים על המאבטחים לשאת נשק, שאם מישהו מהם נושא נשק, זה בניגוד להנחיות. והם אפילו הבטיחו, שאם ייוודע להם על מקרה כזה, הם יודיעו לנו, כדי שתהיה אפשרות לפעול על-פי החוק.

משה פלד (צומת):

למה צריך שם מאבטחים? משטרת ישראל לא יכולה לאבטח אותם?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת משה פלד, היתה תקופה שבה מסיבות מסוימות, אתה תבין אותן, הצמדת מאבטחים ישראלים לאיש פלשתיני כמו פייצל חוסייני או אדם אחר, יכולה היתה להתפרש בדיוק בכיוון הפוך, כאילו אתה נותן רשיון להתיר את דמו. מטעמים אלה, אפילו כשאנחנו היינו מודאגים בגלל בעיות שונות והצענו לו אבטחה, הוא סירב לזה. אני חושב שהוא צדק בעניין הזה, ואתה תבין את הסיבה.

לשאלה של חבר הכנסת רון נחמן. אין כל שינוי במעמדו של ה"אוריינט האוס" בהשוואה למה שהיה לפני כן. כלומר, לגבי מפקדת אש"ף, אם היתה מפקדת אש"ף ב-1991, היא קיימת גם היום. היום לא חל שום שינוי במעמד. וכאן אני מגיע לשאלה של חבר הכנסת חגי מירום.

אני רוצה להסביר איך בכלל פועל ה"אוריינט האוס". בשנת 1988 הוציאה ממשלת ישראל צו סגירה שמנע מה"אוריינט האוס" לפעול. זו היתה ממשלת אחדות שאנחנו היינו שותפים בה. הבית אומנם נשאר קיים, אבל היה צו איסור שמנע מה"אוריינט האוס" לקיים את הפעילות של המכון האקדמי.

בשנת 1991, נדמה לי בחודש אוגוסט, בתקופת כהונת ממשלתו של מר שמיר, הצו הזה בוטל, הוא לא חודש. מאותו רגע ה"אוריינט האוס" פועל למעשה על-פי החלטה שנתקבלה לא לאסור פעולה. זאת אומרת, לא היה זה מקרה, בהיסח הדעת. היה דיון והיתה החלטה שהממשלה איננה מתכוונת לאסור את הפעילות ב"אוריינט האוס", ועל-פי החלטה ה"אוריינט האוס" פועל גם היום.

בשיחה שהיתה לי עם מר פייצל חוסייני ביום ראשון השבוע נאמרו דברים ברורים לגבי כמה סוגיות וכמה נושאים, גם בעקבות ריאיון שהוא נתן לעיתון "אל-קודס". אני הסברתי באופן חד-משמעי, שממשלת ישראל ומשטרת ישראל כמוציאה לפועל של אכיפת החוק לא תסבול ולא תהיה מוכנה, בשום פנים ואופן, לפעולה משטרתית ולפעולה של אכיפת חוק על-ידי גורם כלשהו, ואם הדבר הזה ייעשה אנחנו נעמיד את האנשים לדין ונתייחס לכך בכל החומרה.

מצדי היתה התייחסות לנושא של המודעה על הקמת המכון לסטטיסטיקה. הודעתי חד-משמעית, שאנחנו נסגור כל גוף שיש לו אופי שלטוני והוא מוסד מוסד-על פלשתיני.

מר פייצל חוסייני הודיע לי את ההודעה בעניין הנשק – אני מסרתי אותה כאן – שאין להם כל כוונה לצייד בנשק את המאבטחים, שהם אינם מעוניינים בכך, שלאף אחד מהשומרים ב"אוריינט האוס" אין נשק כלשהו. הוא הוסיף והודיע, שאין להם כל כוונה לבצע כל פעולת שיטור, ואם תבוצע פעולת שיטור הוא בהחלט רואה בכל פעולה מצדנו דבר מובן מאליו. אני אומנם לא זקוק לאישור שלו, אבל הוא רואה את זה כדבר מובן מאליו.

הוא שמע את ההודעה שלי בעניין מוסדות-העל הפלשתיניים, שאנחנו לא נסכים ולא נאפשר בשום פנים ואופן את קיומם. ההודעה הזאת נקלטה היטב. התשובה שלו לא היתה נחוצה לי כלל.

אני רוצה לומר שההתרשמות שלי מהפגישה שהיתה, שהמסר שנמסר על-ידי הממשלה היה ברור מאוד, שהם מבינים היטב מה המשמעות שלו.

כדי להדגיש, בפגישה הזאת היה יחד עם מר פייצל חוסייני גם מר זיאד אבו-זיאד; אני חושב ששמעתם את דבריו ברדיו למחרת. יחד אתי היו מר משה ששון, שגרירנו לשעבר בקהיר, שהוא יועצי הבכיר בעניינים מדיניים בתחום הזה, ומפקח מחוז ירושלים, ניצב אריה עמית. הדברים נמסרו באופן ברור וחד-משמעי.

אני חושב – אמרתי את זה פעם ואני חוזר ואומר – שאילו היתה הכנסת מתאחדת לא להפוך את ירושלים לעניין של ניגוח פוליטי, תאמינו לי, הייתם רק מסייעים בשמירה על אחדותה, במקום לפגוע על-ידי הטלת דופי, או הצבת סימני שאלה על מדיניותה של הממשלה ועל כוונת הממשלה ביחס לירושלים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשטרה. אנחנו עוברים לשאילתא הבאה, מס' 323, מאת חבר הכנסת אברהם פורז, בנושא: הפגנות מול בתיהם של אנשי ציבור. אדוני, בבקשה.

הפגנות מול בתיהם של אנשי ציבור

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, לאחרונה התרבו ההפגנות מול בתיהם של אנשי ציבור, ואל מול בתיהם של חברי הכנסת פנחסי ודרעי הובא חזיר חי.

ברצוני לשאול:

1. האם הפגנות כאלה הן פעולה לגיטימית, ואם לא – מה עושה המשטרה כדי למנוע זאת?
2. האם השימוש בבעלי-חיים בהפגנות איננו מהווה התעללות בבעלי-חיים ופגיעה בטעם הטוב?

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על שאלתא של חבר הכנסת אברהם פורז. הבעיה שלנו היא שאנחנו נעדרי חוש הומור. אני חושב שהשאלתא נכונה. אני מזדהה עם הסעיף האחרון ואומר גם משהו בעניין הזה.

1. בית-המשפט העליון קבע לאחרונה קווים מנחים למשטרה לצורך הפעלת שיקול דעתה אם לתת רשיון לאספה, לתהלכה או למשמרת מחאה. בית-המשפט פסק, שכאשר נדרש איזון בין זכות ההפגנה לבין הסדר הציבורי, ביטחון הציבור ושלום הציבור, יינתן משקל רב יותר לנושא הסדר הציבורי, ביטחון הציבור ושלומם.

באיזון בין זכות ההפגנה לבין זכויות יסוד אחרות, האיזון יהיה שווה-מעמד והזכויות תקוימנה תוך איזון בין האינטרסים השונים.

באיזון זה – אני כמעט מצטט מפסק-הדין – יש להבחין בין מעון מגורים רשמי של איש ציבור, מעון מגורים המשמש גם לפעילות פוליטית, ובין מעון מגורים פרטי לחלוטין.

נוסף על כך יש להביא בחשבון את השאלה, האם מעון המגורים נמצא בבית-דירות או מרוחק משכנים שעלולים להיפגע. ככל שמעון המגורים משמש יותר לפעילות ציבורית, כך ייטה האיזון לטובת חופש ההפגנה. ככל שמעון המגורים הוא מעון מגורים פרטי, תהיה הגנה על זכות הפרטיות.

2. התוכן האידיאולוגי שההפגנה מבקשת להביא איננו מעניין המשטרה. עם זאת, נסיבות העברתו של המסר ואפשרויות השפעתו על הציבור ומידת העוינות שיש בו לעורר בלב הקהל, כל אלה הם שיקולים המובאים בחשבון כאשר המשטרה נדרשת להפעיל שיקול דעת, וזאת מאחר שיש באלה להשפיע על הפגיעה בסדר הציבורי ובביטחון הציבור.

לשאלה הנוספת, בעניין השימוש בבעלי-חיים. באופן אישי אני מזדהה לחלוטין עם חבר הכנסת אברהם פורז. כאדם שיש לו יחס לבעלי-חיים, ויש לי בבית בעל-חיים, אני אומר לך שאני מזדעזע מחוסר הרגישות שבה מנצלים בעלי-חיים כדי להשיג מטרות כאלה ואחרות. אני מוכן יחד אתך באופן פרטי להילחם בסוגיה הזאת.

אגב, אני באתי בטענה למשטרה כאשר היה מקרה של ייצוא בשר כלבים, מדוע המשטרה איננה פועלת נחרצות נגד תופעה מזעזעת מן הסוג הזה.

אם אדוני יגיש תלונה על עניין קונקרטי, אני מבטיח לך, באופן אישי, לא כשר המשטרה, אני אדאג שבנושא הזה תהיה תשומת לב לרגישות הראויה כלפי בעלי-חיים.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה. אני שמח שאתה שותף אתי לתחושה הזאת, ואני מקווה שבאמצעות דיון כזה אנחנו נרתיע אנשים משימוש נלוז בבעלי-חיים. חופש ההפגנה הוא חופש הפגנה, אבל יש גבולות של הטעם הטוב לשימוש בבעלי-חיים.

אני רוצה להוסיף ולומר, אני בהחלט מקבל את ההבחנה של בית-המשפט העליון. גם איש ציבור זכאי לפרטיות, ואי-אפשר להפעיל עליו טרור אישי כדי שישנה את עמדתו. אפשר אומנם להפגין פעם אחת מול ביתו של מישהו, אבל, לדעתי, כאשר המפגינים שוהים כל הזמן מול בית פרטי לחלוטין שאין בו שום אלמנט ציבורי, זה לא המשרד ולא מעון רשמי, וממררים את חייו של איש הציבור – אגב, הוא יכול להימלט לפעמים למלון, אבל אז השכנים שלו סובלים – זה מסוג הפעולות שהמשטרה, עם כל הרצון להיות ליברלית ולתת חופש הפגנה, צריכה למנוע אותן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת פורז. שאלה נוספת לחבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני חושב שהאנשים שעשו את ההפגנה בצורה הזאת עברו על כמה איסורים נוספים.

ראשית כול, הם עברו על איסור הלכתי. אסור לגדל חזירים בארץ-ישראל, ובוודאי לא בבני-ברק ולא בירושלים. אבל, אדוני השר, הם עברו גם על איסור חוקי. אסור לגדל חזירים, אלא במקומות מסוימים, מבחינת החוק, לא רק מבחינת ההלכה. ולהביא חזירים לבני-ברק ולירושלים, ואלה מקומות שאסור לגדל שם חזירים – זו עבירה על החוק.

אני אומר את הדברים האלה, כי אני מנצל את ההזדמנות למחות ולהוקיע את ההפגנה בצורה הזאת, וזאת למרות ההבדלים הפוליטיים והאידיאולוגיים שיש ביני לבין האנשים נשואי ההפגנה. אבל אני מוחה נגד צורה נלוזה זו של הפגנה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת רביץ. אדוני השר, אנא תשובותיך.

שר המשטרה מ' שחל:

סיוע כזה שקיבל חבר הכנסת פורז מחבר הכנסת רביץ רק מחזק בי את הדעה, שאנחנו מתקרבים לימות המשיח. הסכמה מלאה, לא רק טיעונים משפטיים, אלא גם טיעונים הלכתיים.

לגבי האירועים עצמם – מדובר באירוע שהיה ב-1 ביוני ליד ביתו של חבר הכנסת פנחסי, שבו נקראה משטרת מרחב דן, והגיעה למקום בעקבות קריאה, ובהגיעה למקום נתקלה בארבעה אנשים שלידם כלוב ובתוכו חזיר ועליו שלט: "חזיר כשר למהדרין בהשגחת דרעי". זה מה שהיה כתוב. מסביב התאספו כ-100 איש שחסמו את הכביש, אך המשטרה הצליחה לפזרם. שלושה מתוך קבוצת הארבעה, שלידם היה מונח הכלוב, נחקרו מאוחר יותר. האיש שהציב את הכלוב עדיין לא אותר, אך המשטרה ממשיכה במאמציה לאתרו. ואני אוסיף את הטענות שהעלה חבר הכנסת רביץ, לגבי הגידול, כי צריך לשאול אותו איפה הוא גידל את החזיר. אם הוא עבר עבירה, העניין יטופל.

באירוע השני, שהיה ליד ביתו של חבר הכנסת דרעי ביום 2 ביוני בשעה 19:50, היחידה המרכזית של מחוז ירושלים נקראה לטפל בהפגנה, שכללה שלושה אנשים שהחזיקו חזיר. השוטרים עיכבו את השלושה, הביאום לחקירה, ולאחר מכן הם שוחררו.

האמת היא, שלאחר בדיקה הוחלט לגנוז את החומר. אבל לאחר השאלות של חבר הכנסת פורז וחבר הכנסת רביץ, אבקש לקיים דיון נוסף במשטרה, כדי לברר האם אין מקום באמת להעמיד לדיון, מהסיבות שמנה חבר הכנסת פורז – התעללות בבעלי-חיים; והשאלה השנייה, שהיא הלכתית, גם היא מחייבת התייחסות.

רפאל אדרי (העבודה):

תודה, אדוני שר המשטרה, על תשובתך. תודה גם לשואלים.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון)

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון), של חברי הכנסת רפאל איתן ואליעזר זנדברג; הצעת חוק תתשפ"ד. ינמק מהמקום חבר הכנסת רפאל איתן. אדוני, בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר המשפטים, החוק המוצע בזה, המכונה נורבגי, מטרתו לבטא ולממש ולהדגיש את אחד מיסודות הדמוקרטיה – הפרדת רשויות, הפרדה בין הרשות המחוקקת, הכנסת, לבין הרשות המבצעת, הממשלה. הדמוקרטיה תצא נשכרת, אפילו תיתוספנה כמה משרות בשירות המדינה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, חבר הכנסת רפאל איתן. אדוני שר המשפטים, אנא תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זו הצעת חוק חשובה ביותר. מכנים את תוכנה בשם "החוק הנורבגי", דהיינו, משנבחר או משתתמנה חבר הכנסת לשר, יחדל לכהן כחבר הכנסת ויבוא אחר במקומו, ועם סיום תקופת כהונתו בממשלה, הוא חוזר אוטומטית לכהן כחבר הכנסת. הצעה זו תואמת את עקרון הפרדת הרשויות, שכן אז הכנסת מפקחת על הממשלה, לא כאשר חלק מחברי הכנסת מכהנים בממשלה ואמורים לפקח על עצמם. הצעה זו גם מביאה בחשבון, שכאשר חלק או מספר רציני של חברי הכנסת מכהנים בממשלה, הם בעצם לא יכולים לעשות את מלאכתם כחברי הכנסת.

יש נימוקים לתמיכה בהצעת החוק, יש גם נימוקים רציניים נגדה. הממשלה טרם גיבשה עמדה משלה, אדוני היושב-ראש, כלפי הצעת חוק זו. אבל מוסכם עלינו, בשל חשיבותה העקרונית, ומאחר שהעניין הוא קודם כול עניינים של חברי הכנסת עצמם, לא להתנגד להעברת הצעת חוק זו לוועדת החוקה, חוק ומשפט; ולאחר מכן הממשלה תגבש את עמדתה שלה כלפי הצעת חוק זו. זו שאלה חוקתית ממדרגה ראשונה, אדוני, ולכן הכתובת המתאימה לדין בסוגיה זו היא ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים.

הצעה אחרת, להסיר את הצעת החוק, לחבר הכנסת חגי מירום. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אינני בטוח שבסופו של דבר אני אצביע בעד הסרתה של הצעת חוק זו, כי היא מעניינת והיא רצינית ויש בה אולי משב רוח מרענן בתחום החקיקה הקונסטיטוציונית.

מן העבר השני, אני רוצה להגיד כאן: הצעת חוק זו טומנת בחובה בעיות כבדות מאוד, ואינני רואה שיש עליהן תשובה בהצעת החוק עצמה. כך, למשל, הצעת החוק קובעת, שהוראת סעיף זה לא תחול על ראש הממשלה. אבל אנחנו יודעים, חברי חברי הכנסת, שאתה לא יכול להיות מועמד לראשות הממשלה, על-פי חוק-יסוד: הממשלה, אם אינך חבר הכנסת. אז מה עם המועמדים לתפקיד ראש הממשלה? אנחנו יודעים שרבים מחברי הכנסת רואים עצמם מועמדים לתפקיד ראש הממשלה, כפי שאמר נפוליון – בכיסו של כל חייל מונח שרביט הגנרל. ואז אין רק שאלה של ראש ממשלה שמכהן, אלא יכולה להתעורר שאלת המועמדות של חבר הכנסת לראשות הממשלה.

דב שילנסקי (הליכוד):

בכנסת יש 120 חברי הכנסת המועמדים לראשות הממשלה.

חגי מירום (העבודה):

יש שאלות נוספות, הקשורות למספר חברי הכנסת, להגדלת מספר חברי הכנסת ולתוספת של כ-20 אנשים אשר יהיו חברי הכנסת נוסף על שרי הממשלה שיכהנו.

אני חושב שמדובר ברעיון מעניין מאוד, מדובר ברעיון חדשני מבחינת השיטה הקונסטיטוציונית. צריך גם להביא בחשבון, שבעידן הפריימריס, כאשר חבר הכנסת מחויב פחות למוסדות סיעתו ומפלגתו

ויותר רואה עצמו מחויב לשולחיו, בעצם לציבור, יכול להיווצר מצב לאומי בלתי מתקבל על הדעת, מבחינה מפלגתית סיעתית, בין אותה סיעה שתהיה בכנסת ואין מתוכה חברים בממשלה לבין הממשלה שתהיה "מנותקת" מן הכנסת. כל אלה נושאים לא קלי-משקל.

אבל, כאמור, מדובר בנושא כבד, רציני, משובב, ולכן אני עוד אחשוב עד הגיעי למקום מושבי, אם אצביע נגד הצעת חוק זו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת חגי מירום.

אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון)

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 14, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה לחבר הכנסת רפאל איתן ותודה לשר המשפטים.

הצעת חוק שמאי מקרקעין, התשנ"ג-1992

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לדיון בהצעת חוק שמאי מקרקעין, של חברי הכנסת חגי מירום ואברהם בורג; הצעת חוק שמ"א. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הופתעתי לטובה בשומעי מכבוד שר המשפטים, שהממשלה לא תתנגד להצעת חוק זו, ותאפשר לה לעלות על מסלול חקיקה. אני רוצה לומר לפרוטוקול, כי הצעת החוק הזו תלך, ככל שניתן יהיה – ואני מקווה שניתן יהיה – עקב בצד אגודל עם תפיסות משרד המשפטים והממשלה. אני מקווה שהממשלה תזדרז ותכין את הצעתה המקבילה. השר יתייחס לכך בהמשך.

אני רוצה לומר: היתה תחושה כבדה בציבור ואצל חלק מהאנשים שרצו להיות שמאי מקרקעין, שקמה לה גילדה של שמאי מקרקעין, המנסה לשמור בכל כוחה שלא יצטרפו רבים נוספים לתוכה. זה הפך למפעל די משפחתי, אם לומר במרכאות. בסך-הכול כ-200 אנשים בארץ הם עוסקים מורשים בשמאות מקרקעין. בחינות הכניסה למקצוע הפכו בלתי אפשריות, קיימת הכשלה מסיבית של אלה שרצו להתקבל למקצוע, ואנו ראינו בכך דבר המחבל בחופש העיסוק ובזכות אנשים להצטרף למקצוע.

הצעת החוק הזו מבטלת את חוק שמאי מקרקעין, התשכ"ב-1962. מועצת שמאי המקרקעין הקיימת היום, תפוזר על-פי הצעה זו, ובמקומה ימונה רשם מקרקעין אשר יעסוק ברישום בוגרים ללימודי שמאות ובבחינת כישוריהם. גם הבחינות תעוצבנה וגם חובות המקצוע ייקבעו. איננו הולכים נגד איש, אנו הולכים על-פי המגמה שהתחלנו בה בקשר למתווכי מקרקעין וגם בקשר למקצועות נוספים, לנסות להסדיר את המקצוע בצורה הוגנת. אם יהיו דברים שמשרד המשפטים יחשוב כי צריך להיזהר בהם, ניזהר בהם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה לאדוני, חבר הכנסת חגי מירום. אנא תשובתך, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הפרטית של חברי הכנסת חגי מירום ואברהם בורג עוסקת במצב שהתהווה במועצת שמאי מקרקעין. בזמנה, מבקרת המדינה ביקרה באופן קשה את הנעשה שם. העניין חזר ועלה בפני בית-המשפט הגבוה לצדק, ועל-פי המלצתו מיניתי ועדה ציבורית בראשותו של הפרופסור אוריאל רייכמן, אשר תבחן את המצב, תקבע עובדות ותמליץ המלצות.

לא מכבר קיבלנו את המסקנות וההמלצות של הוועדה, ובהתאם לכך הנחיתי את מחלקת החקיקה במשרד להכין הצעת חוק כדי להניחה על שולחן הכנסת, וזה ייעשה בהקדם האפשרי. בינתיים מבקשים חברי הכנסת מירום ובורג להסיק מסקנות מן המצב שהתהווה ולהביא לכלל שינוי בהצעת החוק שלהם.

אני רוצה להבהיר, כי לי נראה כעיקרון, שיש לתמוך בהמלצות ועדת-רייכמן, גם אם בשינויים מסוימים הנבחנים במשרד המשפטים. אני לא תומך בפיזור מועצת השמאים ובהחזרת העניין לאחריותו של רשם, אבל אני מקבל את הגישה העקרונית שלהם, שהמצב מחייב שינוי, גם אם בינתיים חל שיפור ניכר במצב שהיה קודם לכן במועצת השמאים.

כיוון שקיבלתי גם את הבנתם של המציעים לשיתוף פעולה, אני מציע שהצעת החוק תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט, תידון שם עם הצעת החוק הממשלתית בקרוב, ואני מניח שנשתדל למצוא את הפתרון המאוזן הטוב לציבור ולמקצוע גם יחד. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני, שר המשפטים. אני רוצה להביע את דעתי: אני חושב שהצעתם של חברי הכנסת מירום ובורג היא במקומה. אני חושב שמבחינה מקצועית, ההצעה שלכם במקומה – אני קצת קרוב לנושא – ואני מניח שאין כאן עוררין עליה.

נצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שמאי מקרקעין, התשנ"ג-1992,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 7, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה למציעים ותודה לשר המשפטים.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – מניעת השתתפות רשימת מועמדים)

(הצעת חבר הכנסת ע"א דראושה)

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – מניעת השתתפות רשימת עובדים), הצעת חוק א'תלג, של חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

"רשימת מועמדים", לא "רשימת עובדים".

היו"ר ר' אדרי:

יש כאן טעות, אני מצטער. זוהי טעות: החוק מדבר על מועמדים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על התיקון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהצעת החוק שלי אני מבקש לתקן תיקון קטן אבל משמעותי לגבי האזרחים הערבים במדינת ישראל, לגבי מערכת היחסים בין ישראלים ובין ערבים במדינה ולגבי דימוי המדינה.

בחוק המקורי כתוב, שרשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת אם יש במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה: א. שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי. אני מציע שתבוא תוספת – רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחד מאלה: א. שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי ומדינת כל אזרחיה, ללא הבדל שיוך לאומי או דתי.

מה שאני מבקש הוא תוספת, ואינני גורע מהיותה של המדינה מדינתו של העם היהודי. אני מבקש תוספת: מדינתם של כל האזרחים החיים בתוכה, מכיוון שזה יכול להגביר את השיוך של האזרחים הערבים למדינה ויכול להגביר את הנאמנות ולחזק את הקשרים בין יהודים ובין ערבים במדינת ישראל. מה נוכל לומר לקצין בצבא, דרוזי או ערבי, לחבר כנסת או כל אזרח בתפקיד בכיר, או

לאזרחים הערבים, כאשר אנו מגדירים את המדינה רק כמדינתו של העם היהודי, בלי התייחסות לאזרחיה?

אני מבקש להכניס את התיקון הזה, כדי שהמדינה ככל מדינה אחרת בעולם, תיראה כמדינתם של כל האזרחים החיים בתוכה, וכולם יהיו גאים להיות אזרחיה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת דראושה. אדוני שר המשפטים, אנא תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק-יסוד: הכנסת, המונחת לפנינו, דנה בנושא בעל חשיבות רבה, אך נדמה לי שאין הנוסח המוצע ראוי להתקבל כפי שהוא. ועדת השרים לענייני חקיקה איננה תומכת בנוסח הצעת החוק שהוגשה על-ידי חבר הכנסת דראושה, אולם היא תומכת בכך שוועדת החוקה, חוק ומשפט, תבחן מחדש את נוסחו של סעיף 7(א) לחוק-יסוד: הכנסת, שהוחק עוד בשנת 1985, וזאת לאור הנוסח הטוב יותר שישנו בסעיף 5 לחוק המפלגות, אשר הוחק לא מכבר, בשנת 1992.

לוועדת השרים לענייני חקיקה נראה, כי ניתן לקבוע נוסח אחיד לשני הסעיפים, ועדיף הנוסח המאוחר משנת 1992, גם על הצעתו של חבר הכנסת הנכבד דראושה. אם חבר הכנסת דראושה מקבל את הערתי, שאין בהעברת העניין תמיכה בנוסח שלו, אלא העניין ייבחן מחדש לאור השוני בסעיפים בין שני החוקים, כי אז אנו מסכימים להעברת העניין לבחינה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים. חבר הכנסת דראושה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מסכים עם הדברים שאמר שר המשפטים.

היו"ר ר' אדרי:

אם כן, לא נצביע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מבקשת להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. ביקשתי להסיר את הצעת החוק כדי לומר מלה אחת של הערכה לגבי חשיבות הנושא, ואני מקווה מאוד שהכנסת תמצא דרך לטפל בנושא בהקדם. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מבין שאנחנו נצביע. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מניעת השתתפות רשימת מועמדים) לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 6, נגד – 1, נמנעים – אין. הצעת החוק של חבר הכנסת דראושה עוברת להכנה לקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דראושה, ולשר המשפטים על תשובתו.

הצעת חוק מעמד נפגעי פעולות איבה, התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק מעמד נפגעי פעולות איבה, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת חנן פורת; הצעת חוק א'תשכד. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אפתח בהקדמה אישית. במרומי הר-הזיתים קבועה מצבת קבר אחים לחללי העיר העתיקה בשנת התש"ח. מצבה זו, העטורה בסמל צה"ל, היא לזכר חיילים יוצאים דופן, ביניהם זקנים, ילדים, אפילו בני שמונה-תשע, שנפלו במצור על העיר העתיקה.

אכן, במלחמה העקובה מדם שאנחנו מנהלים מאז ראשיתה של שיבת-ציון בארצנו, במלחמה הזאת נפלו חללים ונפצעו רבים, לא רק כחיילי צה"ל, אלא כאזרחים, כמתיישבים – ביניהם נשים, ילדים – והם הותירו אחריהם אלמנות ויתומים.

במאבק, במיוחד בשנים האחרונות, מאבק האינתיפאדה המר והנמהר, אנחנו מוצאים פצועים רבים, פצועים ונפגעים וחללים שמסרו את נפשם במערכות ישראל גם בלא לבישת מדים. והנה, במציאות, בפועל, אנחנו עומדים כשיש פער גדול בין חיילי צה"ל ולוחמיו הנופלים במערכות ישראל, ופצועי צה"ל, לבין נפגעי פעולות האיבה והטרור. אני סבור שפער זה איננו מוצדק מבחינה מוסרית, והוא פוגע, מעליב וגם מביא לסבל גדול מבחינה אנושית.

נפגשתי בזמן האחרון עם רבים מנפגעי פעולות האיבה, ואף-על-פי שאי-אפשר לומר שמדינת ישראל אינה מתייחסת אליהם ואינה מנסה להציב איזה כלים כדי להתמודד עם מצוקתם, הם חשים עצמם נפגעים, חשים עצמם עלובים, לעתים גם בודדים, מוזנחים ונשכחים.

אחרי הרעש הגדול שבדרך כלל מתרחש בעקבות מעשה טרור או פיגוע, כמו שהיה בעפולה, כמו שהיה לאחרונה בחדרה, כמו הנפגעים בגוש-קטיף, הם נשכחים, הופכים להיות חיילים אלמונים במערכה, ואתה מוצא אותם מכתתים רגליהם במסגרת הביטוח הלאומי מתוך ציפייה ותקווה שייענו לבקשותיהם החוזרות ונשנות וייתנו להם את הסעד המגיע להם. אתה רואה אותם נמצאים במצוקה בשעה שהם נדרשים להקמת מצבה, בשעה שהם נדרשים לקבל פני אורחים ומבקרים, הוצאות כספים גדולות, ואחר כך טיפול ביתומים, באלמנות, על כל המשתמע מכך.

אני סבור, שמדינת ישראל כמדינה חבה חוב של כבוד לנופלים במערכות ישראל, שנכללים בתוכם גם נפגעי פעולות הטרור והאיבה. ולכך באה הצעת החוק שלי, שהונחה על שולחן הכנסת ביום הזיכרון, בשעה ששמעתי כיצד מראיינים נפגעי פעולות טרור ואיבה שביום הזיכרון חשים כאילו הם נשכחים ועומדים מן הצד שעה שהמדינה כולה מורידה את דגלה לחצי התורן ועומדת דום לזכר חלליה.

הצעת החוק שלי אומרת דבר פשוט: מעמדם וזכויותיהם של נפגעי פעולות איבה יהיו זהים לכל דבר ועניין למעמדם ולזכויותיהם של חללים או פצועים של צבא-ההגנה לישראל, לפי כל דין, ולעניין זה יחולו הוראות חוק התגמולים בשינויים אלה: הטיפול בכל הנפגעים ייעשה על-ידי משרד הביטחון, שהם ייגשו למשרד הביטחון ושהסמכויות תהיינה בידי משרד הביטחון. הדבר הוא כל-כך פשוט, כל-כך אלמנטרי. בידי משרד הביטחון מצויים כיום כלים נאותים כדי לטפל בדברים. יש לו הוועד להנצחת החייל, יש לו מערכות השיקום, יש לו כל הדברים האלה. הדבר הזה מתבקש, רבותי, מפני שעל-ידי משרד הביטחון ניתן יהיה לטפל בהם כיאות בלי שיצטרכו לכתת את רגליהם.

הנקודה האחרונה – יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ייקרא גם "יום הזיכרון לחללי הטרור", ובמניין ההרוגים המתפרסם מדי שנה יכללו גם ההרוגים בפעולות איבה. יחוש וירגישו הנפגעים, שיום הזיכרון הוא גם יום הזיכרון שלהם, ושגם יקריהם שנפלו או נפצעו, נפגעו במערכות למען ביטחונה של המדינה.

אני מקווה שהכנסת כולה תתאחד סביב הצעת חוק זו, שאין מוסרית, הומנית והוגנת ממנה, ובכך גם נפרע חוב של כבוד-מה לאלה ששכלו את יקריהם ונפצעו במערכה העקובה מדם למען תקומת ישראל, גם בהיותם אזרחים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת פורת. אדוני השר, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, באותו עניין הוגשו לנו היום גם הצעת חוק של חבר הכנסת חנן פורת וגם הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מנע.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק, אך אנחנו נתמוך בהעברת ההצעה לסדר-היום לוועדה. אני משיב כאן בשמה של שרת העבודה והרווחה, ואני מאחל לה בריאות שלמה, גם בשמכם.

משרד העבודה והרווחה מנמק את ההתנגדות שלו ושל משרד הביטחון להצעת חוק זו כדלקמן: חבר הכנסת חנן פורת מציע לקבוע כי מעמדם וזכויותיהם של נפגעי פעולות איבה יהיו זהים למעמדם ולזכויותיהם של חללים או פצועים של צה"ל, וכי התגמולים המשתלמים לנפגעי איבה ישולמו באמצעות משרד הביטחון, וכי שר הביטחון יוסמך להתקין תקנות מכוחו של חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970. עוד נאמר בהצעת החוק, כי יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ייקרא גם "יום הזיכרון לחללי הטרור".

בדברי ההסבר להצעת החוק נאמר, כי מטרת ההצעה היא להשוות באופן מלא את זכויותיהם של נפגעי פעולות איבה לאלו של מי שנפגעו במערכות ישראל, ולבטל את המערכת הכפולה, לדעת מציע החוק, המטפלת באותם נושאים במשרד הביטחון מחד גיסא ובמוסד לביטוח לאומי מאידך גיסא.

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, קובע את התגמולים שלהם זכאים אלה שנפגעו כתוצאה מפגיעת איבה או בני משפחותיהם של אלה שמתו כתוצאה מפעילות איבה. חוק זה מחיל את הוראות החוק הקובעות את הוראות התגמול הניתן לנפגעי מערכות ישראל. חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה מחיל את הסעיפים הרלבנטיים לעניין זה מחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959, ומחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ז-1950.

יתר על כן, במטרה להשוות ככל הניתן בין הזכויות המוענקות לנפגעי פעולות איבה לזכויות הניתנות לנפגעי מערכות ישראל, הוספה בשנת 1982 הוראה שלפיה התגמול הניתן על-פי חוק זה יהא כולל: "כל טובת הנאה הניתנת לאדם שחל עליו חוק הנכים או חוק משפחות חיילים, לפי העניין".

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, לא בכדי הטיל המחוקק את הטיפול בנפגעי פעולות איבה על המוסד לביטוח לאומי ולא על משרד הביטחון. יש לזכור, כי נפגעי פעולות איבה באים מקרב האוכלוסייה האזרחית, בעוד נכי צה"ל נפגעו במהלך השירות הצבאי. אוכלוסיית נפגעי פעולות איבה כוללת גם ילדים, קשישים ומספר לא מבוטל של נשים. בהתחשב בכך יש לתת מענה על צרכיה המיוחדים של אוכלוסיית נפגעים זו.

בהתחשב בנסיבות המיוחדות הנוצרות בעקבות מעשי טרור ובקשיים המיוחדים הנגרמים לנפגעי פעולות אלה ובני משפחותיהם, מתגייסים עובדי השיקום של המוסד לביטוח לאומי ומגישים סיוע מידי לנפגעים ולבני המשפחה, עוד בטרם הוכר האירוע כפגיעת איבה.

יש חשיבות לכך שדווקא המוסד לביטוח לאומי יהא הממונה על הטיפול בנפגעי פעולות איבה, בהתחשב בניסיון שצבר מוסד זה בטיפול באוכלוסייה האזרחית בנסיבות של נכות ומוות, ובמיוחד בניסיון שצבר המוסד בטיפול במי שנפגעו בפעולות איבה.

לכן, על דעת שר הביטחון ועל דעת שרת העבודה והרווחה, אני מציע בשם הממשלה להתנגד להצעת חוק זו, דהיינו להסיר אותה.

כפי שאמרתי, הנושא יכול לבוא לדיון בצורה מסודרת עם כל הנוגעים בדבר, כדי ללמוד אותו לעומק. מייד תועלה הצעה לסדר-היום באותו נושא, ואמרתי שאני אתמוך בהעברתה לוועדה. לעניין הצעת חוק זו, כאמור, אנו מבקשים להסיר אותה מסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

תודה. רבותי, אנו עוברים עתה להצבעה בקריאה טרומית על הצעת החוק. רבותי, בזמן ההצבעה אין מדברים. בבקשה.

אנו מצביעים על הצעת החוק של חבר הכנסת חנן פורת: הצעת חוק מעמד נפגעי פעולות איבה, התשנ"ד-1994. יש הצעה להעביר לוועדה ויש הצעה להסיר. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 16

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מעמד נפגעי פעולות איבה, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

25 בעד, 16 נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

הצעה לסדר-היום

הטיפול בנפגעי פעולות איבה

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים עתה לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 4298 של חבר הכנסת דוד מנע: הטיפול בנפגעי פעולות איבה. ישיב שר המשפטים. בבקשה, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להציג בפני שר המשפטים, ואני מעריך מאוד את דבריו בקשר לנושא שאני מעלה – אני מחזיק בידי תכתובת שלמה, אדוני השר ואדוני סגן שר הביטחון, של פקיד בכיר שאומנם הרשה לי לצטטו בשמו אבל אני לא אעשה זאת. מדובר בסמנכ"ל בכיר באחד הבנקים שנפגע ברמת-רחל לפני כחצי שנה ורגלו נקטעה על-ידי מוקש שהונח שם. זאת תכתובת שלמה שלו עם המוסד לביטוח לאומי, על הכרה או אי-הכרה בכל מה שקשור לנכותו בעקבות אותה פעולת איבה. תכתובת שלמה.

לאחרונה מתרבות התלונות המגיעות אלי מאנשים שנפגעים בפעולות טרור. אני מדבר על נפגעים, פצועים קשה, קטועי איברים. לאחרונה פנו אלי גם מעפולה, לדוגמה משפחת אלהרר, ואחרים. הם טוענים שנוהגים בהם בלך ושוב, לך ושוב, כמו בכל משרד ממשלתי אחר.

התלונות האלה של הנפגעים מפעולות טרור על הטיפול בהם במוסד לביטוח לאומי הולכות ומתרבות. סברתי שהגיע הרגע שבו הכנסת חייבת לתת דעתה לעניין זה. תשוו בין הטיפול בנפגעי טרור לבין

הטיפול של אגף השיקום במשרד הביטחון. רבים דורשים לעזוב את המוסד לביטוח לאומי ולהצטרף לאגף השיקום.

לדוגמה, תראו אילו חוברות הסברה יפות וממצות מוציא אגף השיקום ואילו חוברות עלובות מוציא המוסד לביטוח לאומי. אנשים שנפגעים בפעולות טרור אפילו אינם יודעים מה זכויותיהם האלמנטריות. אגף השיקום מסודר, בעוד הטיפול בנפגעי פעולות טרור אינו מסודר. שולחים לנכים שנפגעו בפעולות טרור מכתבים סטנדרטיים, "שטאנצים", כמו לאדם שבא לשלם את השומה שלו.

יתירה מזו, ראיתי מכתבים של המוסד לביטוח לאומי לנפגעי פעולות טרור, הקוראים להם לבוא לוועדה רפואית או לפקיד מסוים, וכותבים בשולי הטופס: אם לא תבוא לפגישה זו או זו, זכויותיך פוקעות. כמו מכתב סטנדרטי של הביטוח הלאומי לכל האנשים, עם איום מרומז: זכויותיך פוקעות אם לא תבוא לפגישה ביום זה וזה ובשעה זו וזו. כך פונים לאדם שנפגע בפעולת טרור.

ועדות רפואיות נקבעות בשעות לא-נוחות. שום דבר לא יעזור, הוועדה הרפואית מתכנסת, הינך חייב לבוא לוועדה. פקידים קובעים. לפעמים שולחים מכתבים לנכה שנפגע מפעולות טרור, ואפילו אין שם הפקיד, אלא רק חתימה וחותמת, בלי שם, שום דבר.

ואיך מסתדר מושג של פיצויי הלנה על קצבה שמגיעה לאדם נפגע טרור? אם לאדם מגיעה קצבת נכות, מדוע בכלל קיים המושג של פיצויי הלנה? אם הוא נפגע בפעולת טרור ומגיע לו סכום מסוים, תנו לו אותו במועדו. לא צריך פיצויי הלנה.

אדוני היושב-ראש, לפעמים מתווכחים אתם גם על תאריכים. יש לי פה תכתובת שבה המוסד לביטוח לאומי מתווכח עם הנפגע על התאריך שבו הוא נפגע.

דבר נוסף, נפגע מפעולת טרור שנקטעה רגלו או נקטעו שתי רגליו, אליבא דכולי עלמא, מגיע לו רכב. אבל מטרתם אותו פעמים אין ספור בלך ושוב, לך ושוב, עד שמאשרים לו את ניידות הרכב. או החזר של מסים, מע"מ, מכס וכדומה; שוב, לך ושוב, לך ושוב.

אני בא לכנסת ואומר: אחת מן השתיים, או שאנחנו מחליטים שהטיפול בנפגעי פעולות טרור יעברו מהמוסד לביטוח לאומי לאגף השיקום של משרד הביטחון, או, לחלופין, יש להתחיל לשכלל ולייעל את העבודה של המוסד לביטוח לאומי. עם כל הכבוד לביטוח הלאומי, נפגעי פעולות טרור אינם אנשים שבאים לקבל קצבת אבטלה או הבטחת הכנסה. אסור להתעלל בהם יותר. הם נפגעו די, הם שילמו די. אי-אפשר לטרטר אותם עוד.

אני מתנגד לכל טרטור של אזרח במוסד ממשלתי. המינהל הציבורי במדינת ישראל יכול להיות טוב יותר ויעיל יותר – בביטוח הלאומי, במס הכנסה, בכל המשרדים למיניהם. אבל לפחות אותם אנשים שנפגעו בשל המצב הביטחוני, לפחות אותם אל תטררו. לפחות אליהם אל תשלחו מכתבים סטנדרטיים. אל תראו אותם כגורם, כפרט. תראו אותם כאנשים שאיבדו חלק מגופם בפעולת טרור זו או אחרת. חייבים לשכלל את העבודה ואת שיטות העבודה.

אני קורא לאנשי הביטוח הלאומי: תשתפרו בנושא הזה, תשנו קצת את התדמית שלכם, לפחות בעיני אותם נפגעים שבאים אליכם כדי לבקש את מה שמגיע להם בצדק, בזכות ולא בחסד. אף פקיד אחד של הביטוח הלאומי לא עושה טובה לאותו נכה שנפגע ובא לבקש דבר מה. הוא מבקש את זה בזכות ולא בחסד, ולא בתכתובות כאלה או אחרות על מה שמגיע לו, על מה שאנחנו צריכים לתת לו על-פי החוק.

זו רק אחת מהדוגמאות של תכתובות של פצוע שנפגע בפעולת טרור, כפי שצינתי, ועד היום בעייתו לא נפתרה, לאחר שהוא איבד רגל בהתפוצצות מוקש ברמת-רחל לפני כחצי שנה.

אני חייב לציין, שאגף השיקום במשרד הביטחון עובד כפי שצריך ולא נשמעות טענות כלפיו. אדרבה, אנשי הביטוח הלאומי, לכו לאגף השיקום, זו לא בוושה ללמוד, זו לא בוושה להשתלם, זו לא בוושה בשבילכם לקנות דעת מאגפים מסודרים יותר מכם.

לכן, אני מציע לכנסת לקיים דיון בנושא הזה ולשפר את כל היחס לגבי האנשים שנפגעו בפעולות טרור. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת דוד מנע. אדוני שר המשפטים ישיב, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתשובה על הצעת החוק של חבר הכנסת חנן פורת, שהתייחסתי אליה קודם לכן, הצגתי את עמדת הממשלה המתנגדת להעברת הטיפול בנפגעי טרור מהביטוח הלאומי למשרד הביטחון.

אמרתי כבר אז, שכאשר יעלה חבר הכנסת דוד מנע את הצעתו לסדר-היום, אני אתמוך בהעברת הנושא לדיון בוועדה, משום שהוא מעלה שאלה רצינית וטענות רציניות הראויות לבדיקה.

לי נראה שהמקום המתאים הוא בוועדה שתזמן אליה את נציגי כל הגורמים המעורבים, הן את נציגי משרד הביטחון, הן את נציגי המוסד לביטוח לאומי והן את נציגי הנפגעים.

זו שאלה בעלת חשיבות ציבורית ממדרגה ראשונה. הטיפול שלנו בנפגעי פעולות הטרור הוא חשוב ביותר. אני חושב שזה יכול לתרום לגיבוש מסקנות ואולי גם להפקת לקחים לתיקון המצב.

לכן אני תומך בהעברת הנושא לוועדה. נראה לי שזו צריכה להיות ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לשר המשפטים על הקיצור. הצעה של חבר הכנסת עובדיה עלי להסיר את הנושא מסדר-היום, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בלאו הכי יש לך חמש דקות עד להצבעה, כך שתוכל לתת לי לדבר חמש דקות.

היו"ר י' עזרן:

הקיצור של השר הפתיע אותי. אתה רוצה ליהנות מההפקר? בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, לצערי, אני בא עם ניסיון קשה מהתופת שהיתה בעפולה. משפחות הנפגעים, הן משפחות ההרוגים והן משפחות הילדים הפצועים, באות בטענות קשות ומרות על הטיפול הלא-נאות של המוסד לביטוח לאומי ומוסדות אחרים בבעייתם.

צריך לזכור, שמדובר כאן בילדים ששבו מבית-הספר, שחלקם נהרגו בצורה איומה והדבר גרם סבל קשה למשפחות. חלק מהמשפחות פשוט אינן מתפקדות מאז, האבות והאמהות אינם עובדים. אני יודע על עסקים שנסגרו בעקבות האסון הזה. והטיפול הוא לא טוב, טיפול ביורוקרטי שפשוט מבזה את המשפחות ואת הנפגעים עצמם.

גם ביחס לפצועים הטיפול לא טוב. יש טענות קשות מאוד הן מצד הפצועים והן מצד המשפחות. גם סכומי הכסף המוקצים לאלה ולאלה אינם עולים על המינימום הנדרש.

לכן, אני מבקש מאוד משר המשפטים לא רק לטפל בעניין הזה ולהציע להעביר את הנושא לוועדה, אלא לתת תשומת לב ראויה. המשפחות האלה סובלות מספיק, הן קיבלו את העונש הקשה ביותר שיכול להיות. הן איבדו את יקיריהן או הילדים נפצעו. לפחות את הפיצוי המינימלי הנאות שמגיע להם בזכות ולא בחסד הם צריכים לקבל. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני חושב שנתתי לכבודו להגיש הצעה נוספת ואני שמח על כך.

עובדיה עלי (הליכוד):

אמרתי לך, יש לך בלאו הכי חמש דקות עד הצלצול, ולכן יכולתי לנצל את הזמן.

היו"ר י' עזרן:

בסדר, אבל מותר לי להגיד שאני שמח?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, בכל הכבוד. הדברים היו כל כך מרגשים שקשה היה לקטוע אותם.

אנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה להעביר את הנושא לוועדה ומולה הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום. מי בעד ומי נגד.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

בעד – 9, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יועבר לוועדת העבודה והרווחה לשם ליבון ודיון. תודה.

שאלות בעל-פה

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא: שאלות בעל-פה, וגם שאלות אחרות לסגן שר הביטחון. השאלת הראשונה, חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה.

סרט הסברה של חיל ההנדסה

יעל דיין (העבודה):

ידוע כי צה"ל עושה שימוש בסרט הסברה של חיל ההנדסה, ובו מודגמת השפעת לוחמה כימית על עכבר שמת – בסרט – כתוצאה מכך.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן קיים סרט כזה?

2. האם לא היה אפשר להשמיט קטע זה, שהרי קיימים צילומי אמת של אנשים פגועי גזים?

3. האם יוסר קטע זה? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תודה רבה, חברת הכנסת יעל דיין.

כל קטע מהסוג הזה יוסר.

יעל דיין (העבודה):

אני מודה מאוד.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת יעל דיין, אין לך שאלות נוספות? – תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני סגן השר, שאלתי קשורה לנושא של לוחמה כימית בגזים. האם תוכל למסור לכנסת בהקשר זה מה היו התוצאות של המבצע האחרון להחלפת ערכות אב"כ שהסתיים בסוף החודש שעבר? האם המבצע הצליח?

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער – – –

דוד מנע (הליכוד):

לא חשוב, לא חובה להשיב.

היו"ר י' עזרן:

אדוני סגן השר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת דוד מנע, אם אתה רוצה תשובה רצינית, אינני יכול למוסרה עתה, כי זה מחייב עבודת מטה מרובה.

אני יכול לומר שהתוצאות הן חיוביות לגבי רוב האוכלוסייה, ואת הפרטים אתן בצורה מסודרת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת אסעד, שאילתא בעל-פה מס' 325, בבקשה.

היערכות צה"ל ברצועה

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, נודע לי שבקווי ההיערכות החדשים של צה"ל ברצועת-עזה קיים חוסר אמצעים ותשתיות אשר גורם אי-ודאות וחוסר ביטחון בקרב חיילי צה"ל.

ברצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון?

2. מה עושה צה"ל על מנת להקנות ביטחון לחיילי צה"ל בקווי ההיערכות החדשים? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. בבקשה, אדוני סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חברי, חברי הכנסת, לפי מיטב הרגשתנו, זה לא נכון והאמצעים מספיקים. אבל מכיוון שנשמעו על זה תלונות גם בשיחות מפקדים, אנחנו בודקים את כל המערכת מיסודה, על מנת לוודא שלא יחסר אפילו הפרט הקטן ביותר הנוגע לביטחון האנשים.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

האם אדוני סגן שר הביטחון בקיא לגבי הוראות הפתיחה באש הקיימות היום בשטח?

סגן שר הביטחון מ' גור:

זו שאלה אחרת.

היו"ר י' עזרן:

אדוני יכול שלא להתייחס. זכותו לשאול במסגרת של הזמן, אבל בהחלט אין שום חובה להשיב. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני שאלתי לגבי הוראות הפתיחה באש בשטח. נדמה לי שיש אי-ודאות שעלולה לגרום אסון. אסון אחד קרה, ואני מקווה שלא יקרו עוד אסונות. אני מקווה שזה לא יהיה בעתיד.

לגבי התשתית הקרקעית, אם יש היתקלות, האם יש לחיילי צה"ל הנמצאים במקום, כאשר יורים עליהם, האם יש להם מקום להתגונן? תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חברי הכנסת, אני עניתי, שעל-פי מיטב הכרתנו, המערכת שאנחנו נותנים לחיילים ברצועה עונה על עיקר הבעיות. כלומר, מאפשרת להם גם להגן על עצמם וגם לפעול ביעילות כנגד האויב.

חבר הכנסת אסעד יודע היטב מניסיונו הפרטי, שתקלות ואירועים קורים, לצערנו הרב, גם כאשר יש כל התנאים, ואנחנו עושים כל מאמץ על מנת להקטין את הסיכונים האלה. זה נכון לגבי האסטרטגיה, זה נכון לגבי הטקטיקה של הפעלת הכוחות, וזה נכון לגבי האמצעים שאנחנו נותנים בידי הכוחות. ואני יכול לומר, בלי להיכנס לפרטים, שהאמצעים שהיו בידי הכוחות היו בהחלט בסדר, ואני מקווה

שתהליך השלום יהיה כזה שלא נצטרך להוכיח יותר מדי את יעילותנו, אבל אנחנו מספקים ללוחמים את מיטב הצידוד האפשרי.

היו"ר י' עזרן:

סיימנו, אדוני סגן שר הביטחון. תודה לך.

שאלות ותשובות

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים כעת לשאלות ששיב עליהן סגן שר הבינוי והשיכון. בבקשה.

מעמד היישוב אורנית

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

בעקבות החלטת הממשלה משנת 1983, העניקה הממשלה לחברה פרטית (דלתא – אלי ישראלי) מעמד של יזמת היישוב בצורה בלעדית. לכן נחשב היישוב כיישוב פרטי, וכתוצאה מכך לא יקבל הכרה ותקציבים של משרד השיכון.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא יועבר היישוב אורנית מבעלות חברה פרטית לבעלות המדינה?

2. מדוע הוקפאה הבנייה באורנית?

3. במרכז היישוב נמצאים שטחים בבעלות פרטית ערבית; האם ניתן להחליף אדמות אלה בתמורה לאדמות אחרות מחוץ ליישוב?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. החלטת הממשלה אשר אישרה את הקמת היישוב אורנית קבעה כי היישוב יוקם בבנייה פרטית, כאשר החברה המקימה היא דלתא, והתשתית והפיתוח הסביבתי על חשבון היזמים.

על מנת להעביר את בעלות היישוב מבעלות פרטית לבעלות המדינה, הממשלה צריכה לבחון את כל ההשלכות הכספיות והאחרות הנובעות מכך, ואם כן לקבל החלטה אשר מתקנת ומשנה את החלטתה מס' 1537 (הצ/52) מיום 19 במאי 1983.

על אף היות היישוב בבעלות פרטית, משרד הבינוי והשיכון העביר התקציבים ליישוב אורנית לבניית מוסדות חינוך וציבור. פירוט תקציבים שהועברו: השתתפות בבניית שתי כיתות גן-ילדים – 300,000 ש"ח; הקמת מעון תינוקות ביישוב – 250,000 ש"ח; השתתפות בהקמת בית-כנסת ראשון ביישוב – 300,000 ש"ח; הקמת מגרש כדורסל – 150,000 ש"ח; פיתוח שתי גינות ציבוריות וכו' – 100,000 ש"ח; בסך הכול – 1,100,000 ש"ח.

2. למשרד לא ידוע על הקפאת בנייה ביישוב. לנוכח העובדה שהבנייה היא בנייה פרטית, האחריות אינה בידי משרד הבינוי והשיכון.

3. ביצוע חליפין של אדמות בבעלות פרטית ערבית באדמות מדינה מותנית בהסכמת הבעלים. הסכמה כזו לא נתקבלה.

כביש אפק-גילעם

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

תוכנית ק/313 קובעת, כי פתיחת כביש אפק-גילעם מותנית בבניית גשר לרכבים ברחוב אצ"ל. עיריית קריית-ביאליק התירה למע"צ לפתוח את הכביש הבין-עירוני באפריל הקרוב, בלי שהוקם ברחוב אצ"ל הגשר הנ"ל.

ברצוני לשאול:

1. מדוע נמשכות העבודות בכביש לקראת פתיחתו, אף שהדבר מנוגד לתוכנית ק/313?

2. מה מאפשר לעיריית קריית-ביאליק לתת את ההיתר הנ"ל?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הכביש מבוצע על-פי התוכנית המאושרת ק/1000, ולא על-פי כל תוכנית אחרת (כמו ק/313) שהוציאה עיריית קריית-ביאליק לעבודות אחרות.

2. מע"צ מבצעת את כביש גילעם-אפק על-פי אישור של הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה מחוז חיפה.

אין שום צורך לקבל היתר מהעירייה לביצוע הכביש, ולכן גם לא ניתן היתר. התכנון והביצוע של הכביש מתואם עם העירייה, מאחר שבהתאם למקובל ולנהוג, מע"צ מתאמת את תוכניותיה עם כל הגורמים הנוגעים לכביש.

תקציב השמירה על תושבים יהודים במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

בתשובה על שאילתא מס' 2546 שהפנתי לשר המשטרה נאמר לי, כי משרד המשטרה סירב לקבל תקציב בעבור שמירה על תושבים יהודים במזרח-ירושלים. שמירה זו מתבצעת על-ידי "מודיעין אזרחי" ולא על-ידי משטרת ישראל. כמו כן ידוע לי, כי בבסיס התקציב של 1994 הועבר סכום של כ-6 מיליוני שקל מתקציב משרדך לתקציב משרד המשטרה.

ברצוני לשאול:

1. האם הועבר לבסיס התקציב של משרד הבינוי והשיכון התקציב הנ"ל, בעקבות סירוב משרד המשטרה לבצע את המשימה?

2. מה הוא ההיגיון ועל סמך איזה בסיס חוקי מימן ומממן משרד הבינוי והשיכון שירותי שמירה פרטיים בירושלים, ומה הם הקריטריונים לכך?

3. מאיזה סעיף תקציבי ממומנים השירותים הנ"ל?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בשנת 1993 מימן משרד הבינוי והשיכון מתקציבו את השמירה במזרח-ירושלים. בתקציב 1994 הועבר תקציב השמירה מתקציב משרד הבינוי והשיכון לתקציב משרד המשטרה.

2. כבר במהלך 1993 היו פניות רבות לשר המשטרה, למנכ"ל ולמפכ"ל כדי שייקחו את האחריות לנושא השמירה במזרח-ירושלים, מאחר שסוכם על דעת משרד האוצר שמשרד המשטרה יתקצב בשנת 1994 למטרה זו.

על אף זאת, גם בשנת 1994 לא לקח משרד המשטרה את האחריות לשמירה, אף שהתקציב לשמירה הועבר אליו. בעקבות כך החליט משרד הבינוי והשיכון לקחת חזרה את האחריות ואת התקציב לשמירה.

הבסיס החוקי לתקציב – ועדת הכספים של הכנסת.

3. הבסיס התקציבי הינו בסעיף תקציבי לשמירה במזרח-ירושלים.

בעבר מימנו התושבים מכספם ומתרומות את השמירה על התושבים והמוסדות הממוקמים במזרח-ירושלים.

מאחר שמשרד המשטרה אינו לוקח על עצמו את האחריות לנושא השמירה, נשארת האחריות לשמירה, לרבות התקציב לשמירה, בידי משרד הבינוי והשיכון, כאשר כל הנושא מופעל באמצעות חברת "עמידר".

שימוש בקו 056 בלשכת שר הבינוי והשיכון

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

על-פי "הארץ" (21 באפריל 1994), שילם משרדך יותר מ-3,000 שקלים עבור שיחות טלפון אירוטיות שנוהלו מלשכתך בבית-הטקסטיל בתל-אביב.

על-פי אותה ידיעה, העדפת, אחרי לבטים, להסתפק בחקירה ובבדיקה פנימית לאיתור העברייני.

ברצוני לשאול:

1. מה העלתה הבדיקה הפנימית?

2. אם לא הצלחתם לאתר את העבריון, מדוע לא תבקשו חקירת המשטרה בנושא זה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מתכבד לענות על שאילתא רגילה, מס' 2956, של חבר הכנסת מגן, בנושא: חשבון טלפון לשכת השר בתל-אביב.

חבר הכנסת מגן, מדובר בלשכת השר בתל-אביב, שבה הוא נמצא בדרך כלל בימי חמישי ושישי. כוונתי לשר הבינוי והשיכון. השר נמצא בימי חמישי ושישי במשרד בתל-אביב.

במשך השבוע לא היתה הקפדה על נעילת הדלתות, וכמעט כל אחד יכול היה להיכנס ולהשתמש בטלפונים.

בהתאם להנחיית השר, נערכה בדיקה מקפת, אך לא ניתן היה לקבוע מי ביצע את השיחות.

כל קביעה, שאין בה ודאות של מאה אחוז, עלולה לפגוע באנשים חפים מפשע.

כידוע לך, חבר הכנסת מגן, עם מתן ההיתר לשימוש בקו 056, היתה תופעה של שימוש בקו זה בחלק גדול של משרדי הממשלה, ובכלל זה בבניין הכנסת.

בימים הקרובים תתקבל החלטה אצל השר אם להעביר את הנושא לבדיקת המשטרה, כי זה נושא רגיש. הוא נבדק, ומבחינתנו אנחנו נעשה הכול כדי שמקרה מעין זה לא יחזור על עצמו.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני סגן השר, דווקא משום שהנושא רגיש ודווקא משום שהוא פורסם בהבלטה בתקשורת, יש ציפייה בציבור לדעת מי אישית – לא מי הוא הגוף, אני לא מדבר לא על המשרד, לא על הלשכה ולא על המזכירות או משהו מעין זה – ביצע את הגנבה הזאת. כאן גנבו שיחות, השתמשו במכשיר ממשלתי לצורך שיחות שברור שהן לא רלבנטיות לעבודה.

במישור של הדווקא, הייתי אומר: ודווקא אחרי ששר הבינוי והשיכון הוכיח לפני שבוע פעילות נחרצת נוכח תלונה של שרת העבודה והרווחה על אחד מעובדי משרדו, בעניין הזה חייבים למצות את החקירה, והייתי מצפה שתשיב, שאם אתם לא תצליחו בכוחות עצמכם לגלות מי ביצע את השיחות הללו, תערבו גוף משוכלל יותר, שמופקד ואמון על חקירות כגון אלו, תערבו את המשטרה. זאת לא בושה. אנחנו כולנו נצא נשכרים אם ימצא האשם וינקטו כנגדו האמצעים הנדרשים.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חבר הכנסת מגן, אני אביא את דבריך כמו שהם לידיעתו של שר השיכון. אני מאמין, שנפעל בהתאם לבקשתך, בהתאם להמלצתך. מה אתה חושב, שזה עניין של בדיקות? אני מכיר את לשכת השר. כפי שקורה גם אצלי, ואצלו המצב הוא הרבה יותר גרוע – – –

דוד מגן (הליכוד):

בהזדמנות הזאת, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשגר איחולים להחלמה מלאה ולרפואה שלמה לראש הלשכה. שמעתי שהיא לא הרגישה טוב השבוע, הגברת זיוה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

היא כבר מרגישה – – –

היו"ר י' עזרן:

כיוון שאנחנו בשבוע הבריאות, שבוע של חוק הבריאות, לכן מנצלים כל הזדמנות, וגם אני מצטרף. מי שבירך אבותינו.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני גם אמליץ בפני השר, אבל לגבי מה שקורה שם, המשרד גדול מאוד, והייתי מציע לך באמת לבוא לבקר אצלנו. זה משרד גדול, אנשים רבים מאוד נכנסים ויוצאים, כי זה משרד עממי, כפי שאתה מכיר את השר – ואתה יודע מה זה, אנשים נכנסים, יוצאים, בערב, ביום, מתקיימות ישיבות מסוגים שונים. בגלל מה שקרה יש היום עוד הרבה יותר הקפדה. יש שם שומר בכניסה, בודקים מי נכנס, מי יוצא,

מה הוא עושה. ואם אנחנו לא נגיע לבדנו למסקנה, אני אמליץ בפני השר להעביר את זה לבדיקת המשטרה.

איכות כבישי הארץ

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

לאחרונה מתברר, כי זמן קצר לאחר סלילתם של רבים מכבישי הארץ, יש בהם מהמורות, בורות וחריצי אורך ורוחב מעצבנים ("ידיעות אחרונות", 19 באפריל 1994 – רצ"ב).

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים בכתבה נכונים?

2. מדוע משתמשת מע"צ בביטומן (זפת) מאיכות ירודה?

3. מדוע לא משתמשת מע"צ בביטומן משופר שפותח בארץ?

4. האם התוספת של 15% במחיר הביטומן המשופר אינה תוספת כדאית, בהתחשב בחיסכון שמתקבל כתוצאה משימוש בחומר המעכב את הזדקנות הכבישים?

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

פורסם – רצ"ב צילום הידיעה בעיתון – כי הסיבה לכך שבכבישי ישראל יש מהמורות, בורות וחריצים, הגורמים נזקים לכלי הרכב, הפרעות לתנועה והוצאות גבוהות לתחזוקה, נובעת מכך שהזפת המשמש לסלילה הוא מאיכות ירודה ומע"צ אינה מאמצת ביטומן משופר שפותח בארץ ואף נוסה בשני קטעי כביש בדרום.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מדוע לא משתמשים בביטומן משופר?

3. האם נעשו בדיקות בקטעי הכביש שנסללו בביטומן משופר, ומה היו תוצאותיהן?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת דליה איציק, אני מתכבד להשיב על שאלתא מס' 2957 של חברת הכנסת דליה איציק, ובאותה הזדמנות אני משיב גם על שאלתא מס' 2941, של חבר הכנסת אברהם שפירא, שלא נמצא כאן, בנושא: איכות הכבישים במדינה.

1. א. השאלתא מבוססת על-ידיעה עיתונאית שאינה מדויקת, בעלת מגמתיות מסחרית מצד חברת "דלק", שדבריה מובאים בגוף הכתבה; וגם אני קראתי את הכתבה בעיתון.

ב. כיום סלילת כבישים חדשים כרוכה בשימוש באספלט משופר, שכבות עבות ושיטות עבודה מתקדמות.

לפיכך, עבודות השיקום בכבישים אלו מאופיינות בתכנון ארוך טווח של שנים מספר.

2. מע"צ קיבלה מידע על ביטומן משופר הקרוי "ביטומן מוסגל" – מלשון משקל סגולי – והתחיל בניסוי של החומר.

3. א. הניסוי חייב להיות ארוך טווח, על מנת להבחין ולבדוק את אורך חייו וסגולותיו של החומר לאורך זמן, כאשר התנועה עוברת עליו. הניסוי טרם הסתיים, ועל כן אין בידינו מסקנות.

ב. המעקב אחר הניסוי באחריות המעבדה לחומרים ומחקר של מע"צ. נכון להיום אין הבדיקה מאשרת את הקביעה ש"הזפת המשמש לסלילה הוא באיכות ירודה"; הכוונה לזפת שמשמשים בו היום.

היו"ר י' עזרני:

שאלה נוספת לחברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, אני מודה לך על התשובה.

רציתי לשאול אותך: ראשית, אם התוצאות של הניסוי הזה אכן יהיו ידועות לכם, אני מקווה בתוך חודש-חודשיים, האם הוא יתפרסם? בכל זאת כבישי הארץ הם חשובים מאוד, וממחקרים מתברר, לצערי הרב, שהם גם שותפים די נכבדים בתאונות הדרכים. הרבה מאוד פעמים הכביש לא טוב.

אף-על-פי-כן אתה בוודאי תסכים אתי, כמי שמסתובב הרבה מאוד בארץ – ואם אפשר להגיד על מישור שהוא איש שטח, אפשר להגיד את זה עליך – שיש הרבה מהמורות. אני רוצה לשאול אותך, האם זה נכון, ומה אתם עומדים לעשות עם המהמורות המסוכנות האלה בכבישים, שאתה מוצא אותן בהרבה מאוד כבישים בארץ? ממה זה נובע? לפעמים כבישים חדשים, מצבם לקוי. בכל זאת, יש בעיה; מה היא?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

הבוקר שוחחתי, חברתי חברת הכנסת דליה איציק, עם בנצי סלמן, שהוא מנכ"ל מע"צ, כי ראיתי את התשובה, ובאיזה מקום גם אותי, כסגן שר הבינוי והשיכון, התשובה לא סיפקה.

אני מגיע לשאלה שלך. הטענה שלו היא, שבכל העולם משתמשים בכ-2% מחומר האספלט המשופר, ולא יותר. הפערים במחירים הם כ-15%, לטובת המשופר. כלומר, הבעיה היא לא בעיה כספית, אלא בעיה של בדיקת החומר. החומר נבדק כבר שנה וחצי בערך בכבישים בדרום הארץ. החומר הוא טוב, אבל בנצי אמר לי שלא די בשנה-שנה-וחצי, אנחנו צריכים לנסות את זה לפחות שלוש שנים כדי לדעת מה טיב החומר. בשלב הזה החומר יוצר רושם של חומר טוב יותר.

לגבי מהמורות בכביש, אני מצטער, אני לא מהנדס, אבל אנחנו משתמשים בחומרים הרגילים שלנו, שהם חומרים סטנדרטיים. בחלק מהמקרים מדובר בחומר המשופר, תחת מעקב ובדיקה, אבל בעקבות ההשקעות האדירות היום בכבישים, אני מקווה שבשנה-שנתיים הקרובות לא נחזור על אותם מקרים של מהמורות בכבישים, כי היום מע"צ עובדת בצורה בלתי רגילה, לאורך ולרוחב של מדינת ישראל, יש כבישים חדשים. אני מקווה מאוד שהכבישים האלה יהיו הרבה יותר טובים מהכבישים הישנים, עם כל המהמורות, ויש מהמורות, ואני באמת נוסע הרבה מאוד על הכבישים, וגם אני נתקל במהמורות מסוכנות מאוד. במקרים האלה עושים תיקון מיידי. את יודעת, כמו שעושים טיח ושפריץ על איזה קיר, כך גם עושים בכביש תיקון מקומי, ואם יש צורך – תיקון יסודי יותר.

היו"ר י' עזרני:

אולי זה מבחן סבולת של מכון התקנים? יכול להיות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני לא יודע.

חברת הכנסת דליה איציק, זה מה שאני יכול להגיד לך.

היו"ר י' עזרן:

או אולי מירון משוכות, מי יודע. ובכן, תודה רבה.

עבודות מע"צ בצומת-ראמה

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

לפני כשלוש שנים החלה מע"צ בהרחבה ובשיפוץ של קטע הכביש מצומת-ראמה, בכביש עכו-צפת.

לקטע א', שאורכו כ-2 ק"מ, מגיעים עובדי מע"צ מדי פעם, מבצעים כמה תיקונים קטנים, מפסיקים, ולאחר תקופה מסוימת חוזרים על אותה פעולה, והדבר נמשך כשנתיים.

נכון לעכשיו, הכביש משובש, וכך גם שולי הכביש, שהינם חדים ומסוכנים לרכב שנאלץ לעצור ומחובתו לרדת לשוליים.

קטע כביש זה משמש ציר מרכזי המחבר את כביש עכו-צפת לכל היישובים בגליל העליון, למעלות-תרשיחא ולגבול הצפון.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הסחבת בתיקון קטע זה?

2. מה היא העלות של תיקון הכביש?

3. מתי תסתיים העבודה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. מע"צ החלה בעבודה לפני כשנתיים בתיאום ובסיכום עם המועצה, כאשר המועצה היתה אמורה לבצע עבודות תשתית אחרות, כגון ביוב ומים.

במשך תקופה ארוכה לא הושלמו העבודות שבאחריות המועצה, וזאת למרות התרעות חוזרות ונשנות מצד מע"צ.

מצב זה מונע ממע"צ את סיום העבודה, ועם זאת גורם לבעיות קשות בתחזוקה. אף-על-פי-כן, יש לציין כי במשך כל התקופה הכביש מתוחזק במצב סביר.

2. עלות תיקון הכביש היא כ-3 מיליוני ש"ח.

3. נכון להיום, עבודות התשתית שבאחריות המועצה נמצאות בביצוע, ומייד עם סיומן תוכל מע"צ להשלים את העבודות בכביש.

בקיצור, הדבר לא תלוי במע"צ. כאשר תסיים המועצה המקומית את עבודת הביוב שלה, תסיים מע"צ את העבודה בכביש. הדבר לא תלוי אפוא במע"צ, כי העיכוב הוא בגלל המועצה.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אסעד אסעד.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני סגן השר, קודם כול כדאי שתדע, אומנם קטע הכביש הזה עובר כביכול בתוך ראמה, אבל בעצם הוא מחוץ לראמה. זהו כביש ראשי שמחבר את כביש עכו-צפת עם כל הצפון. ונדמה לי שהצפון הוא חלק ממדינת ישראל, לא בשטחים, והוא נכלל בסדר העדיפויות הלאומי של הממשלה הנוכחית.

זה קטע כביש שנמצא אומנם בתוך היישוב ראמה, אבל זה כביש מרכזי ראשי. לא ייתכן שטיפול בקטע של 2 קילומטרים נמשך שלוש שנים. המועצה המקומית ראמה נסמכת על תקציבים של ממשלת ישראל, ולכן צריך לעשות הכול כדי לסדר אותן עבודות ביוב ומים הנדרשות במקום.

אני יכול להגיש לך כמעט כל שבוע שאילתא על קטעי כביש נוספים כאלה, שהם מאוד מסוכנים ואזרחי המדינה נוסעים עליהם יום-יום וגם בלילות, כמו קטע הכביש שבין צומת בית-דגן לפקיעין, שגם שם אותו סיפור. כדאי שמשרד השיכון ומע"צ יעשו סקר לגבי כל הקטעים המסוכנים, שכמעט מדי יום יש בהם תאונות דרכים. אי-אפשר לזרוק את זה על היישוב הקרוב. הוא לא יכול לעמוד במשימה שהממשלה ומשרד השיכון צריכים לעמוד בה. תודה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מייצג פה את משרד השיכון ואת מע"צ ולא משרדים אחרים, ובוודאי לא את משרד הפנים. אם הבעיה היא בעיית ביוב ומים, ואתה טוען שהמועצה ענייה, והממשלה היא זו שצריכה לממן את ההוצאות האלה, תפנה בבקשה את השאלתך אל השר המתאים הנוגע בדבר.

עבודת מע"צ מתעכבת מסיבות אחרות, ולא מסיבות שלה. מע"צ לא אחראית לפיתוח הביוב ולפיתוח מערכות המים. המועצה עצמה חייבת לעשות את זה. אמרתי לך בדברי התשובה על השאלתך, שמע"צ מבחינתה תעשה הכול מייד כאשר יתאפשר לה הדבר.

בסוף דברי התשובה שלי אמרתי לך, שהנושא כבר בא על פתרונו. המועצה פתרה את הבעיות, ומייד כאשר יסיימו את פיתוח מערכות הביוב והמים תסיים גם מע"צ את הכביש. יותר מזה אינני יכול לעשות.

איכות כבישי הארץ

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ט באייר התשנ"ד (10 במאי 1994):

פורסם, כי הכבישים בארץ מצבם ירוד, כיוון שמשתמשים בביטומן מאיכות ירודה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא משתמשים בארץ בביטומן מסוג מתקדם יותר?
2. מה היא עלות הכבישים בארץ לעומת עלות התיקונים המוערכת בהם בעתיד?
3. מדוע לא ייבנו כבישי אגרה שיהיו באיכות טובה, נוסף על הכבישים הקיימים?
4. מה היא עמדת משרדך לגבי הביטומן שפיתחו החברות "פז" ו"דלק"?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 4. בארץ משתמשים בביטומן מסוג מתקדם. עם זאת, חברות הדלק בשיתוף המעבדה לחומרים ומחקר של מע"צ, בוחנים כל העת שיפורים, בין השאר במה שמכונה "ביטומן מוסגל", הנחשב ביטומן משופר. הדבר מחייב ניסוי לפרק זמן ארוך. נכון להיום, שנה מאז תחילת הניסוי, עדיין אין תוצאות

מדעיות, ועל כן הניסוי יימשך. בין השאר בודקים את אורך חיי הביטומן תחת תנועה עוברת. ברור שעלות השימוש בביטומן המוסגל גבוהה לאין שיעור.

2. הכבישים החדשים הנסללים כיום מתוכננים עם "אופק שיקום" של עשר שנים; דהיינו שיקום יסודי יהיה בהם רק בעוד עשר שנים, לנוכח השימוש באספלט וביטומן משופרים ביחס לעבר ולעובי שכבה גדול יותר. יצוין כי העלות של סלילת קילומטר כביש אחד נעה סביב 3 מיליוני ש"ח; עלות האחזקה משתנה ומותנית באופי האחזקה – שיקום, ריבוד, תימרור, צבע וכדומה.

3. כבישי אגרה מחייבים כבישים חלופיים ברמה נאותה, היות שלא ניתן לחייב נהג לנסוע על כביש אגרה. אין די מקום בארץ לסלילת כבישים, הן כבישי אגרה והן רגילים. נכון להיום, אין כבישים מסוג זה בארץ, מה גם שלנוכח האמור, הסלילה כיום משופרת.

היו"ר י' עזרן:

תודה לסגן שר הבינוי והשיכון.

הצעות לסדר-היום

הריגתו של חייל צה"ל סמוך לנחל-עוז

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה לסדר-היום של כמה חברי כנסת בנושא הריגתו של חייל צה"ל סמוך לנחל-עוז – הצעות מס' 4202, 4222 ו-4238. סגן שר הביטחון יתייחס לנושא.

בבקשה, חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני בטוח שבשם הממשלה ובשם כל חברי הכנסת אני יכול לשלוח תנחומים למשפחת שטרית שאיבדה בן יקר בתקרית שנסיבותיה יפורטו בוודאי על-ידי סגן שר הביטחון מוטה גור.

בבירור שערכתי, אדוני סגן שר הביטחון, התברר שהגדוד של שלמה שטרית, זיכרונו לברכה, תפס קו עקב ההיערכות החדשה. מדובר במילואימניקים צעירים בחטיבת חי"ר, מהחטיבות הטובות שיש לצה"ל, כולם אנשים מקצועיים, בוגרי חטיבות חי"ר סדירות, חיילים במיטב יכולתם המקצועית

שהחליפו חיילי עורף. נשאלת אפוא השאלה, איך קרה שדווקא אצלם קרתה התאונה הטרגית שקיפדה את חייו של החייל שלמה שטרית, זיכרונו לברכה.

באירועים מהסוג הזה, נפילתו של החייל היקר היא בדרכ כלל השורה התחתונה. הייתי אומר, שזה סיפור אכזרי של שרשרת תקלות, שמן הראוי להסביר אותן, שכן הן הובילו לתוצאה הטרגית הזאת.

זה הביא אותי לעיין גם בדוח האחרון של מבקרת המדינה. היא כותבת שם בעמוד 1052, שמשמעת לקויה עם חוסר ידע מקצועי הם, לדעת צה"ל, הגורם העיקרי להתרחשות מאורעות שהם טרגיים.

אני חושב, אדוני סגן שר הביטחון, שמן הראוי להציג בפני הכנסת את נסיבות התאונה הטרגית, וגם להסביר את הלקחים שהופקו, כדי שבעתיד תימנע הישנות מקרים מהסוג הזה.

רבותי חברי הכנסת, בתקופת המעבר הזו הזדמן לי לבקר – הבוקר – ביריחו, עם כמה חברי הכנסת. זו תקופה מאוד רגישה, תקופה שבה הנטל העיקרי מוטל על כוחות הביטחון ועל צה"ל. לכן מחובתנו לגלות משנה זהירות, ולא להזדרז להעביר ביקורת זו או אחרת, אלא לתת את הזמן הדרוש להתארגנות של שני הצדדים. מצאתי, לפחות ביריחו, שהמשטרה הפלשתינית התארגנה בזמן מהיר יחסית, והיא שולטת בשטח, ויש שם ביטחון ברחובות. אנחנו הסתובבנו חופשי בשוק של יריחו, ללא כלי נשק וללא חשש ומורא.

אסעד אסעד (הליכוד):

לא נתנו – – – מפקח כוחות צה"ל להיכנס לשטח – – –

אלי דיין (העבודה):

יש תקלות כאלה ואחרות, וגם הצביעו עליהן בפנינו.

היו"ר י' עזרן:

יריחו מעולם לא הצטיינה במיוחד בפיגועים.

אלי דיין (העבודה):

נכון.

אומרים שזה המצב גם באזור הרצועה, ואנחנו מקווים וניתן להם את השהות המתאימה להתארגן.

עובדיה עלי (הליכוד):

אל יתהלל חוגר כמפתח.

היו"ר י' עזרן:

הוא מצפה.

אלי דיין (העבודה):

אני מצפה לכך. אבל אני לא אומר שלא יהיו קשיים. זה הסכם מאוד רגיש, ויכולים בהחלט להיות בו קשיים.

כאשר נהרג החייל בנחל-עוז, והיתה מחשבה שאולי הוא נהרג על-ידי כוחות עוינים, התעוררה השאלה, מה קובע ההסכם בעניין מרדף שצה"ל זכאי לבצע, ומה המצב בדיני ההסגרה ההדדיים שחלים על-פי הסכם האוטונומיה.

ברשותכם, אני רוצה להתייחס לידיעות המופרכות שנטענו אז, שלפיהן יש בהסכם פרצות המונעות מישראל לתבוע הסגרת מחבלים פלשתינים. אחר עיון מדוקדק בהסכם ולאחר התייעצות עם הגורמים המוסמכים שהיו שותפים לניסוח, אני יכול לומר ולקבוע, שבמקרה שפלשתינים מבצעים פיגוע בתוך שטח ישראל, רשאי צה"ל לבצע מרדף חי מייד לאחר הפיגוע ולהיכנס לשטח האוטונומיה, ללכוד את הרוצחים ולהביא אותם לדין. כמו-כן קובע ההסכם באופן ברור, שפלשתיני שביצע עבירה בישראל וברח לשטחי עזה או יריחו, על הפלשתינים לעצור אותו ולהסגירו לידי ישראל. והיה ולא ינהגו בהתאם להסכם, יהיה להם הרבה מה להפסיד, כי גם לנו יש כלים ואמצעים. יש לציין, שעד עתה הם אינם מפירים את ההסכם.

כמו-כן, המשטרה הפלשתינית אינה רשאית לעצור אזרח ישראלי שביצע או היה מעורב בפיגוע, או עבר על החוק בשטחי האוטונומיה. הם יכולים לעכב אותו ולחקור אותו, אבל הם אינם יכולים לעצור אותו. הם חייבים להסגירו לידי מדינת ישראל, והיא שתעמיד אותו לדין ותשפוט אותו.

כלומר, אין מצב כפי שהציגו אז, שיש פה ארץ מקלט והם יכולים לעשות מה שהם רוצים, לברוח לשטח האוטונומיה ובכך יפטרו את עצמם. נקודה חשובה היא, שכאשר אזרח ישראלי מבצע פשע כלשהו בשטח האוטונומיה, אין סכנה שהוא יישפט בשטח האוטונומיה, השיפוט יהיה במדינת ישראל, הפלשתינים יכולים רק לעכב אותו ולחקור אותו, והם חייבים להחזיר אותו למדינת ישראל והיא זו שתשפוט אותו.

רבותי חברי הכנסת, לכן, מבחינה זו ההסכם הוא הסכם שסוגר את כל הפרצות וגם דואג לכך שלא רק שמחבלים יוסגרו ויועמדו לדין אלא שלצה"ל יש זכות לרדוף אחריהם, דהיינו אם פלשתינים היו פוגעים, חס ושלום, במישהו בשטח ישראל, היתה לצה"ל הזכות לרדוף אחריהם, להיכנס לשטח האוטונומיה ולהביא אותם, ולא כפי שפורסם על-ידי כמה חברי כנסת מהאופוזיציה, שדבר זה מגלה פרצה בהסכם ויש פה בעיה.

אני מסיים בהבעת צער על אובדן הנפש היקרה של החייל שלמה שטרית, ואני שולח תנחומים למשפחתו.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברות וחברי הכנסת, אסון גדול קרה לפני שבוע בעת שסמל ראשון שלמה שטרית, זיכרוננו לברכה, מגבעת-עדה נהרג סמוך לנחל-עוז שברצועה. האסון הזה הוא כבד בכל דרך, גם אם שלמה שטרית נהרג במקרה של פגיעה מידי טרוריסטים נתעבים שירו בו ופגעו בו, גם במקרה שיזמו פעילות שבסיכומו של דבר גרמה למותו, אבל גם במקרה – לדאבוני הרב אי-אפשר לשלול את המקרה הזה – ששלמה, זיכרוננו לברכה, נהרג מירי של אחד מחיילינו. אם נמצא בבדיקה שהוא נורה ממרחק של מטר וחצי, אי-אפשר לשלול לחלוטין את האפשרות הזאת, אולי יש סיכוי גבוה שאכן זה מה שהתרחש, אולי לעולם לא נדע. הכאב הוא כאב גדול, האסון הוא אסון גדול גם במקרה זה וגם במקרה האחר.

אדוני היושב-ראש, גם במקרה שהטרגדיה הנוראה התרחשה מירי חיילינו, אני רוצה לומר בזהירות, אבל בנחישות, שאני חרד מאוד בחלק מן המקרים מרמת העומס המוטלת עליהם. בסיום של ועדת החוץ והביטחון לפני שבוע לאורך הקו בדרום-לבנון ראיתי איזה מאמץ אדיר מוטל על נערים בני 18, 19 ו-20, חיילים נפלאים שעושים עבודה שלא תתואר. אני מכיר את הדור שלי ואת אלה מהם שעמסו על עצמם מאמץ אדיר במלחמות ישראל. אני רוצה להגיד לכם, שהדור הזה נלחם קשה מאתנו ומגלה יכולת שלא רק שלא נופלת מהיכולת שלנו אלא גדולה ממנה ויש עליו עומס עצום שיש לו מחיר. אבל יש תחושה, שהעומס הזה ממולכד בפעילות שאיננה בפרופורציות שבה אנחנו השקענו את ימינו בצבא.

אני מסתכל בפניך, אדוני סגן שר הביטחון, הרמטכ"ל לשעבר מוטה גור; אני מסתכל בפני אלוף-משנה במילואים אסעד אסעד; אני מסתכל בפני סגן-אלוף במילואים ידידי עובדיה עלי. מה שהנערים הללו אמרו לנו בביקור בצפון הוא: אנחנו משלמים מחיר לא רק במאמץ, בעייפות ובהיעדרות מן הבית, אנחנו משלמים בהעדר אימונים ומיומנות. נכון שבחלק מן הקטעים בדרום-לבנון הם אפילו זוכים ליתר מיומנות בתחומים שנוגעים לדרום-לבנון, בחיילות שהם חשובים, אבל במרכיבים של אימונים שחייל עובר אותם כדי לתפקד בכל מצב ובכל שעה ולהגיב נכון יש בעיה.

סמל ראשון שלמה שטרית היה מפקד המאחז, והוא ירה ראשון. כאשר חבריו התעוררו וירו, נוצר מצב הסכנה ובמקום שהפגיעה תהיה בטרוריסטים נתעבים היתה פגיעה בו.

ראש הממשלה ושר הביטחון אמר לפני שבוע בוועדת החוץ והביטחון – זה לא סודי – שהצבא משלם מחיר כבד בריתוק שלו אל ההתנחלויות, סביבותיהן, הדרכים אליהן ובחזרה מהן, ובליויים. אינני יודע את כל המספרים, נדמה לי שמדובר ב-800-900 ליוויים, מספר אין-סופי, שבו כל חריקה וכל קלקול יוצרים מייד מצב של סכנה שבו מישהו עלול לאבד את חייו.

אדוני סגן שר הביטחון, לכן אני מתפלל שקודם כול הפקודות אכן ירועננו, ויתוקנו אותן פקודות שעדיין אינן מבטיחות ששניים יהיו ערים בו-זמנית, ובלבד שלא ייווצר מצב של סכנה שבו נירה זה בזה.

אני רוצה להשלים עוד שני דברים. עם כל הכבוד, מוכרחים לזרז את הקמת גדר המערכת והשלמתה. אנחנו נמצאים שם בעצם במצב שבו הגדר פרוצה. היום לא רק שומרים בלא גדר, אלא שומרים גם על מקימי הגדר. וככל שנסלול קילומטר ועוד קילומטר ועוד קילומטר, נקטין לא רק את הנטל, נקטין גם את הסכנה.

עובדיה עלי (הליכוד):

בהתערבותו של סגן שר הביטחון הוקצו עוד 100 מיליון שקל.

רן כהן (מרצ):

אני יודע שהוקצו 250 מיליון שקל. חבר הכנסת עובדיה עלי, אתה צודק, אבל הבעיה היא בעיית קצב ההקמה. נדמה לי שיש היום שם כ-200 כלים שמסתובבים כדי להקים את המערכת.

אבל יש עוד דבר. עם כל הכבוד לפלשתינים, שהם הצד להסכם בינינו לבינם, הם הקציבו למטרה של שמירת הגדר, ככל שאני יודע, 14 פלוגות של המשמר הלאומי. ול-14 הפלוגות האלה יש בעיות לוגיסטיות של מדים, של אוכל ושל דברים אחרים. הפלשתינים חייבים לדעת, שהם מצדם צריכים לסגור את הגדר, ולעשות את זה במהירות. גם עם אוהלים וגם עם מסטינגים, אבל הפלשתינים צריכים למלא את חלקם בהסכם, וכמה שיותר מהר.

אני רוצה לסיים בשני משפטים, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אומרים שהם לא ממונעים.

רן כהן (מרצ):

לא ממונעים, אז ילכו ברגל. תאמין לי, כמו שרגלי מדדו את הארץ הזאת לאורכה ולרוחבה, ימדדו גם רגליהם – – –

היו"ר י' עזרן:

גם גמלים טובים שם במדבר.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה לומר שני דברים. אחד, אדוני סגן שר הביטחון, אני אומר את זה מכאן כדי שלא תהיינה טעויות. דובר באיזו אופציה על החזרת המצב לקדמותו ברצועת-עזה. אני רוצה שתחזית מעוררת חלחלה זאת לא תגיע אפילו לכלל מחשבה ביצועית. האופציות מה לעשות ברצועה אם משם תצא סכנה, פתוחות כולן. זה היה ברור לי לגמרי. אנחנו צבא שלא משאיר לאויב שלו את כל האופציות פתוחות, אף לא אופציה פתוחה אחת. אבל להחזיר את המצב לקדמותו? לכבוש בחזרה את ג'באליה? לחזור לח'אן-יונס? להיכנס בחזרה לשאטי? זה חלום ביעותים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מי מציע?

רן כהן (מרצ):

השר שריד, יש מי שחושב על זה, ואני רוצה להזהיר מפני זה.

לעומת זה אני רוצה לומר, סגן שר הביטחון, אני אומר לך את זה מעל במת הכנסת – אני מקבל, לא דיווחים, רשמים ושיחות קשות מחיילים שמסיימים את השירות שלהם ברצועת-עזה, במיוחד לגבי מקרים מסוימים של מקומות שבהם מאוד קשה, מאוד מסוכן, כמעט בלתי אפשרי לסיים שם את השירות בלא הרוגים. ואני שואל: אלוהים אדירים, עוד כמה זמן נחזיק את המצב של נצרים במקומו? כאשר אנחנו לא נתבעים על-ידי הפלשתינים לפרק את נצרים, אנחנו נתבעים על-ידי הישראלים לפרק את נצרים, משום שהיא נטל, היא מוקד של סכנה לחיילים ולאזרחים כאחד. אני ממש מתחנן ומבקש, שאת נצרים נפרק לפני שיהיו עוד הרוגים, לא אחרי שיהיו הרוגים, ונחסוך בכך דם מיותר. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני חושב שיש אי-הבנה של הנקרא. במקום להגיד עזה תחילה, הם אומרים עזה מההתחלה.

חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני שולח מכאן את תנחומי לבני משפחת שטרית על מות בנם שלמה. אני יודע כי אין ניחומים במלים, ועל כן אוסיף תפילה, מי ייתן ויהיה שלמה, זיכרונו לברכה, קורבן אחרון בקרב חיילינו, ובבניין ציון וירושלים ננוחם.

אדוני היושב-ראש, מותו של החייל הזה בנסיבות המיוחדות ודבריהם הקשים של חבריו החיילים מעידים שמשוהו רקוב בממלכה שלנו. אלוף פיקוד הדרום, מהמפקדים המבריקים והמעולים של צה"ל, תחקר את החיילים לאחר ההתרחשות ושמע חייל האומר: "המצב קשה מאוד, יש תחושה של חוסר אונים, חסרים לנו אמצעים ואנחנו מרגישים כמו מטרה נייחת". וחייל שני הוסיף: "אנחנו מרגישים חשופים".

ומי הם החיילים הללו המלינים כך? חיילי מילואים צעירים השייכים לחטיבת חי"ר מהטובות בצה"ל, חיילים מקצועיים במיטבם. וכאן היתה התרחשות בגבולות "הקו הירוק", סמוך לרצועה, אך לא בתוכה ולא בתוך מחנות הפליטים. אני מאזכר את שני הדברים הללו, מי הם החיילים ומה הוא מקום ההתרחשות, כדי להצביע על מה שאמרת בראשית דברי – משוהו רע קורה בתוכנו.

אני אומר את הדברים האלה בלב כבד. קשה לי מאוד לומר את הדברים האלה על צה"ל ועל חיילים מצוינים שעושים עבודה בלתי רגילה. אני מסכים עם כל מה שנאמר לפני כן על טיבם ועל המעמסה הרובצת עליהם, כפי שפירט כאן ידידי חבר הכנסת רן כהן. אך אם חיילי יחידה קרבית, חיילים שאמורים להיות במיטבם, נשלחים לבצע משימה שהיא כשלעצמה לא מסובכת, לא נועזת, לא במקום של שטחי אויב מרוחקים, וגם לא בתוך מחנות פליטים פרועים, והנה קורה שם מה שקורה; ואם אחרי כל זה באים החיילים האלה ומגלים בדבריהם אין-אונות ותחושות של פחד, תסכול וחוסר ביטחון – הרי שהדברים קשים ובלתי מתקבלים על הדעת, ואסור שיהיו.

דבריהם מבטאים ירידה במוטיבציה, ירידה בתחושת הביטחון ותחושה שמשוהו רע קורה בצה"ל. אינני יכול להבין את הדברים האלה אחרת. נשק אישי היה להם, בוודאי גם כלים חיוניים אחרים, ומניין אם כן תחושת החולשה הזאת שהם משדרים?

אני אומר, זה קורה כאשר הממשלה משדרת חולשה, כאשר הממשלה משדרת שההתיישובות אינה חשובה, כאשר הממשלה משדרת לחיילים: "בעיקר תשמרו על עצמכם ותחזרו בשלום הביתה". וכל מה שמסביב אינו חשוב, כמו אין ארץ-ישראל, אין אחים בהתנחלויות, אין עושי צרות למיניהם, אין ערכים, שום דבר אינו מקודש. ואחדים – אני מדגיש: אחדים, לא כולם – משרי הממשלה משתלחים באותם מתנחלים ושופכים עליהם אש וגופרית ואבני בליסטראות וכל מעייניהם נתונים לערפאת ולחבר מרעיו.

אדוני היושב-ראש, האסונות האלה מתרחשים על רקע המתרחש בממשלה. כאשר הממשלה נוהגת בהפקרות ופורצת את גבולות המותר והאסור, הדבר מחלחל ומגיע לכל מקום. שרשרת האסונות הולכת ומתארכת, וחלקו של צה"ל באשמה אינו פחות משל הממשלה, שכן צבא המזלזל בקטנות סופו שהוא מזלזל גם בגדולות, והתוצאות הן אסונות ואובדן חיי אדם. כבר הצביע על כך ידידי, חבר הכנסת אלי דיין, שציטט מדוח מבקרת המדינה, נדמה לי מעמוד 1050, ואין צורך לחזור ולצטט את אשר ציטט קודמי חבר הכנסת דיין.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אני קורא מכאן לראש הממשלה ושר הביטחון – דרך אגב, טועים אלה שחושבים שרק בשנתיים האחרונות הוא מכהן בתפקיד, אני יודע שבעשר השנים האחרונות, או שמונה שנים מתוכן, אולי יותר, הוא מכהן כשר הביטחון של מדינת ישראל. אני קורא לו לבדוק בתוקף תפקידו כשר הביטחון את האסון הזה עד תומו ולהפיק לקחים בכל הדרגים ובכל המישורים.

אני יודע שהמשימה לא קלה, עסקתי בזה, והאסונות היו גם בממשלות אחרות, גם אצל שרי ביטחון אחרים, אבל הסיבות והעיתוי ומה שקורה היום בתוך המדינה, נדמה לי שהם באיזה מקום מחלחלים גם כן. יכול לעלות לכאן אחר כך סגן שר הביטחון ולהגיד: על מה אתה מלין, אצלכם לא היו אסונות, כשאתה היית, כשארנס היה, כשאחרים היו? אני אומר: כן. היו, וקשה מאוד להתמודד עם זה. ניסינו בכל דרך לעשות כל מאמץ כדי לצמצם את הדבר האיום הזה, הנורא הזה, המיותר הזה.

אבל היום יש משהו נוסף שמחלחל, ונדמה לי שהדברים האלה באים לידי ביטוי בדברי אותם חיילים. מה שמפריע לי, מעבר למה שקרה, מעבר לאסון הנורא שקרה, אלה אותן התבטאויות קשות שאני לא יכול להבין אותן, אלא אם כן המוטיבציה הזאת של החיילים שואבת את "ההשראה" ממקום אחר.

אם אנחנו נעשה את כל המאמצים כדי לשנות את האווירה, לשנות כיוון במוטיבציה, בהחדרת ערכים על כל מה שמשתמע מהם – ויפה שעה אחת קודם – נדמה לי שהמשימה תהיה חשובה מאוד, לטובת צה"ל, לטובת העם והארץ. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ניחומים על שלמה שטרית, זיכרוננו לברכה, וכמובן, כבודו, כבוד משפחתו, היו מצדיקים שנייחד את הדיון עליו ולא נפליג עקב האסון למרחבים ששם מנגנים מנגינות אחרות.

שלמה היה מפקד מצוין, ביחידה מצוינת, עם חיילים טובים ומאומנים. קשה לקבוע בדיוק מה קרה. מי שהשתתף בהרבה קרבות יודע עד כמה קשה לקבוע מה בדיוק קורה. ואנחנו כעם, כחברה, כמערכת הביטחון, כצה"ל, חייבים לשמור על כבודם של הלוחמים ושל המפקדים ולהימנע ממסקנות חפוזות אשר אי-אפשר לבסס אותן והן עלולות לפגוע הרבה יותר מאשר לעזור.

היה תחקיר מפורט. אתם הזכרתם שגם אלוף הפיקוד היה ביחידה. הוסקו המסקנות. אנחנו לא מוכנים לומר דברים מוחלטים. כל מה שקשור לצד המבצעי נלמד לפרטי פרטים. כמוכם, כמו המשפחה, אני אומנם מקווה שלא יהיו אסונות. ביחידה כמו היחידה של שלמה היינו יכולים לקוות שזה לא יקרה. זה קרה, כולנו אבלים, כולנו כואבים, וחובתנו לעשות הכול על מנת שבאמת דברים כאלה לא יחזרו.

חבר הכנסת עובדיה עלי, בדברייך הדגשת, ואתה איש גלוי והגון, שלא יהיה נכון להתמקד באסונות בתקופה מסוימת בלבד. אני רוצה לנגוע רק בנקודה אחת, ולפי דעתי זו נקודת מפתח. בשבועיים האחרונים ביצע צה"ל מבצעים שאין צבא בעולם אשר מתיימר שהוא יכול לעשות כמוהם. אני לא מגזים. אין אף צבא אחד בעולם אשר אומר לנו שיש לו האיכות המשולבת של האדם והטכנולוגיה כמו אצלנו. אבל כולנו יודעים, שביסודו של דבר, מה שקובעות הן המוטיבציה, האמונה בצדקת הדרך. ובכן, זה קרה בצה"ל בשבועיים האחרונים, לא רק כמה בעיות קרו בצה"ל.

עכשיו אני אגיד לך למה אני מדגיש את הנקודה. בכל התקופות של שירותנו היו אסונות, היו נפגעים והיו שגיאות, בכל הממשלות, בכל המטות הכלליים, אבל כחברה ידענו להבחין וידענו להעלות למעלה את הטוב, על מנת שהוא יהיה מורה הדרך, מכיוון שהוא גם הנכון.

ואומנם, נפל דבר בישראל. יותר מדי מדגישים את השלילה, הרבה פחות מדי מדגישים את החיוב ולכן גם את התקווה. יש לנו צבא גדול, יש בו הרבה גוונים. זה צבא שמובל על-ידי אמונה למרות כל המערכות המסובכות. לו הייתם יושבים עם טייסים ועם לוחמים ושומעים כיצד הם מתנהגים ומה דוחף אותם, כל רוח העם היתה עולה. לא הכול יכולים לשבת בתחקירים, אבל כולנו יכולים לשים את הדגש במקום הנכון, מבלי לזלזל בפרטים קטנים כאלה או אחרים, חס וחלילה, אבל בעיקר לא לפגוע ברוח העם.

אני לא אכנס לפרטי ההסכם, מה מותר לנו ומה אסור לנו לעשות. אני אסתפק בכך שאומר שיש לנו צבא ויש לנו חברה שעליהם אנחנו יכולים לסמוך שנתקדם בבטחה בתהליך השלום והביטחון; וגם השלום וגם הביטחון יהיו מנת חלקנו.

כדי שלא תהיה הרגשה שבדברים המקיפים יש רצון, חס וחלילה, להבליע דברים קטנים, אני ממליץ שההצעות שלכם יעברו לוועדת משנה, יידונו במפורט, ואפשר יהיה ללמוד בדיוק מה קרה שם ומה ניתן לעשות על מנת למנוע. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, רבותי, סגן שר הביטחון מסכים להעביר את הנושא לוועדה. אני שואל את המציע שנמצא באולם אם הוא מסכים.

רן כהן (מרצ):

אני מסכים.

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון? אם זאת תהיה ועדת משנה או לא, זה נושא אחר.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

ביטחון יישובי בקעת-הירדן ושגשוגם לאור הסכמי קהיר

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 3971 של חבר הכנסת אביגדור קהלני בנושא: ביטחון יישובי בקעת-הירדן ושגשוגם לאור הסכמי קהיר. בבקשה, חבר הכנסת קהלני.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, מצאתי לנכון לדבר היום על הנושא של בקעת-הירדן. אני רוצה לדבר על בקעת-הירדן לא רק בהיבט הביטחוני אלא גם בהיבט הכלכלי. לאור

מה שקורה שם היום אנחנו נמצאים במצב לא טוב. היישובים מרגישים כרגע מאוד מוזנחים. יש להם בעיות כלכליות קשות.

אני רוצה לקרוא לכולנו את מצעה של מפלגת העבודה, וזה הספר שעל-פיו אני עובד לאורך כל הדרך בדברים שאני עוסק בהם. אני מדבר על מצעה של מפלגת העבודה לקראת הבחירות האחרונות.

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש את סליחתך, חבר הכנסת קהלני, מפריעים לך. חברי הכנסת, אולי תוכלו לשתף גם אותנו?

אביגדור קהלני (העבודה):

אנחנו נשארים לבדנו.

היו"ר י' עזרן:

מה לעשות?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מוכרח לומר שזה רגע נדיר שיושבים פה שלושה אנשים: אתה כיושב-ראש, סגן שר הביטחון והמציע. נדמה לי שבנושא של מדינת ישראל יש לנו אותם קווי חשיבה. זה נעים. החבורה אינטימית. יכולנו לשבת סביב השולחן.

היו"ר י' עזרן:

והחוט המשולש לא במהרה יינתק, כך כתוב.

אביגדור קהלני (העבודה):

כתוב במצע שלנו: מפלגת העבודה מעמידה את ביטחון ישראל כשיקול מכריע בהסדרי הביניים והקבע שיושגו במשא-ומתן הישיר לשלום, דברים שעד היום מתבצעים. יציבות השלום מחייבת שיהיו לישראל, גם כשיושג, גבולות בני-הגנה מוכרים ומוסכמים יחד עם סידורי ביטחון חיוניים שיקטינו סכנת תוקפנות ויאפשרו לישראל להגן על תושביה בכוחות עצמה. לפיכך, ישראל תעמוד במשא-ומתן

על כך שבקעת-הירדן וצפון ים-המלח יהוו את גבולה הביטחוני של המדינה. ישראל תשמור בידיה את השטחים החיוניים שאינם מאוכלסים בצפיפות על-ידי ערבים, כגון סביבות ירושלים וגוש-עציון.

קראתי לך, אדוני סגן השר, את המצע. אתה מכיר אותו, היית בין אלה שכתבו אותו. אני רוצה להזכיר לכולנו את היישובים שיושבים בבקעה. בעצם אני מדבר היום בשם היישובים האלה שזועקים מכאב על מצבם.

יישובי הבקעה היום: מחולה, שדמות-מחולה, רועי, בקעות, חמרה, מכורה, גיתית, ארגמן, משואה, פצאל, יפית, תומר, גלגל, נתיב-הגדוד, נערן, ייט"ב, נעמה ומעלה-אפרים. היום יש בבקעה, ביישובים האלה, כ-5,000 איש. יש 450 משפחות שחיות ומתפרנסות מחקלאות. אורך הבקעה כולה, כדי שעם ישראל ידע, 70 קילומטרים. זה מהותי אם אנחנו משווים את זה לרמת-הגולן. האורך שווה בערך או אולי קצת קטן מרמת-הגולן.

הייתי רוצה להרחיב קצת בנושא הביטחון. במפגש בינינו, סיעת מפלגת העבודה עם ראש הממשלה, אמר ראש הממשלה דבר שמאוד הפתיע אותי, אדוני היושב-ראש. הוא אמר, שהביטחון קשור בכמות הטנקים שנמצאים באזור ולא תמיד בכמות היישובים. כמובן, אני חלקתי עליו, ואני חולק על כך גם מעל במה זו, עם כל הכבוד שאני רוחש לראש הממשלה. אני חושב שביטחון הוא התיישבות המשולבת עם טנקים. טנק לא יעמוד בעמדה אלא אם יש יישוב מאחוריו. חייל לא יעלה לעמדה אלא אם תהיה לו תחושה שהוא מגן על משהו חשוב מאחוריו. אם הוא יביט לאחור ויראה מדבר גדול, האכזריות של העמידה שלו בעמדה תהיה שונה. לכן, מיקומה של ההתיישבות הוא דבר חשוב. ניקח לדוגמה יישובים כמו שער-הגולן, מסדה, תל-קציר, עין-גב, אלה יישובים שבמקום שהם הוקמו, שם נמצא גבול מדינת ישראל.

היישובים בבקעת-הירדן, שקראתי בשמותיהם, נמצאים במקום המדויק שבו – כך אני מאמין ומפלגת העבודה מאמינה – צריך להיות גבולה של מדינת ישראל. נכון הוא שבעורף שלהם – אינני נכנס כרגע לגודל העורף מבחינת קילומטראז' – יכולה להיות אוכלוסייה ערבית, אבל הקו הזה הוא קו שעליו נבסס את גבול ביטחונה של המדינה.

מה מטריד אותי היום? תוך כדי נסיעה לכנסת אני שומע ריאיון עם חקלאי מנתיב-הגדוד שאומר שהוא פשוט פשט את הרגל. השנה היתה להם בעיה כלכלית קשה מאוד. רוב החקלאות באזור הזה בנויה על ענבים, ומזג האוויר בחורף האחרון גרם לנפילה גדולה מאוד בתוצרת. האנשים מגיעים אלי, למשרדי כאן בכנסת, וטוענים שהם אינם יכולים להחזיק מעמד. מצד אחד, האקלים בבקעה קשה מאוד וצריך להתמודד עם זה, ומצד שני יש להם בעיות קשות.

נדמה לי שהבעיה של הדרך ליריחו נפתרה. עוברים שם. היה חשש גדול מאוד, וחייבים לציין שהאנשים מודים ואומרים לי: המעבר ליריחו פתוח, ואנחנו מרגישים נוח בנושא הזה. הבעיה שלהם כרגע היא בעיה כלכלית; ויש בעיה ותחושה שתושבים עלולים לעזוב את המקום. אני רוצה להיכנס כרגע למספרים שהם מדברים עליהם, אבל הם חוששים מאוד, שבגמר שנת הלימודים הזו, אנשים שהתבססו על חקלאות יארזו ציוד ויעברו למרכז הארץ. ואז נמצא בתים פנויים, כמו שיש היום כמה כאלה במעלה-אפרים, כמה בתים שכבר פנויים ואין מי שיגור בהם.

לדעתי, אנחנו צריכים לשלוח למקום את שר השיכון והבינוי; הוא היחיד שהיה שם והקציב לאחרונה שבע יחידות דיור בלבד. אני חושב ששר החקלאות חייב להיות שם; הוא מאלה המאמינים בחוזק היישובים האלה. אני חושב שצריך להשקיע בתיירות. שמענו משר התיירות שיש לו מחשבות להשקעות בצפון ים-המלח. אני חושב שצריך לחשוב גם על תעשייה זעירה, ושר התעשייה והמסחר חייב להיות במקום הזה. אני חושב שהסיוע הזה ייתן לתושבים תחושה שממשלת ישראל חושבת עליהם.

אני עוסק הרבה גם בנושא רמת-הגולן. ברמת-הגולן בוכים ובונים. חוששים, אבל ממשיכות להגיע משפחות, ממשיכים לבנות. בבקעת-הירדן יש שקט, והוא לא ברור לי. נדמה לי שעליה יש קונסנסוס לאומי.

אני הגשתי שתי שאילתות, האחת בנושא של הנחה שמגיעה לתושבי נעמה וחלק מתושבי הבקעה והם אינם מקבלים אותה, והשנייה בנושא כביש עוקף-יריחו. איני יודע, דרך אגב, מה החשיבות של כביש עוקף-יריחו היום, כתוצאה מהמצב העכשווי, לאור ההוצאה של 100 מיליון שקל, כפי שנאמר לי שצריך לעלות הכביש. באמת, סוגיה זו מחייבת, לדעתי, שיקול נוסף.

לכן מצאתי לנכון להעלות היום מעל במת הכנסת את הנקודה הזאת מתוך ראייה שממשלת ישראל תנסה להיכנס למקום הזה. למקום הזה יש חשיבות אסטרטגית לקיומה של מדינת ישראל. ואם התושבים יברחו, אין לי שום ספק שהטנקים שיעמדו שם לא יעשו את העבודה באותה רמה, באותה איכות, אם נצטרך, ואני מקווה שלא נצטרך. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת קהלני.

סגן שר הביטחון מ' גור:

מה מציע חבר הכנסת קהלני?

היו"ר י' עזרן:

דיון במליאה. זה מה שהוא יכול להציע.

אביגדור קהלני (העבודה):

טכנית אני יכול לבקש אך ורק דיון במליאה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני מקבל.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני מודה לך על כך. אני שמח על זה, כי אני באמת חושב שהנושא חשוב.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, רבותי, אנו עוברים להצבעה על ההצעה של חבר הכנסת קהלני.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יידון, אני מקווה בדיון אישי, לא רק סיעתי; נכון, גברתי המזכירה? איך זה הולך?

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

בדיון אישי.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעה לסדר-היום

נסיעות חינוך לכלל חיילי צה"ל ב"אגד" וב"דן"

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים לנושא הבא. לפנינו הצעה לסדר-היום מס' 4177: נסיעות חינוך לכלל חיילי צה"ל ב"אגד" וב"דן" – של חבר הכנסת רפאל אלול. הוא אינו נוכח. אנחנו נעבור לנושא הבא.

קריאה:

הוא יושב בוועדת הכספים.

היו"ר י' עזרן:

אז אנחנו נקדים את המאוחר ונאחר את המוקדם.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הנני כאן.

היו"ר י' עזרן:

טוב, חבר הכנסת אלול, הגעת. נושא הצעתך – נסיעות חינוך ב"אגד" וב"דן". איך הגיע אדוני, ב"אגד" וב"דן" או ברגליו?

רפאל אלול (העבודה):

רגלי.

היו"ר י' עזרן:

יפה מאוד, אתה חייל מצטיין. בבקשה, חבר הכנסת רפאל אלול.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מתנצל, היינו בוועדת הכספים, סביב הנושא של קופת-חולים.

היו"ר י' עזרני:

העיקר, יש תרופה לתחלואים?

רפאל אלול (העבודה):

לא, לצערי הרב.

ב-11 השנים האחרונות נחטפו ונרצחו 17 חיילים, רובם נחטפו בדרכם חזרה הביתה, או בדרכם חזרה לבסיס, ובדרך כלל בעת נסיעה בטרמפ. חטיפות ורציחות אלה על-ידי רוצחים מתועבים המנסים לחבל בכל דרך בתהליך השלום, דוקרות בלבנו בכל פעם מחדש. כאב זה עמוק וחד, והתחושה הקשה המתלווה אליו, שאפשר למנוע מקרים אלו, או לפחות לצמצם אותם למינימום, אינה מרפה מאתנו, ואסור שתרפה.

אני שואל את עצמי, מדוע הפתרון שאני מציע בהצעתי, שהוא כל כך אפשרי, לא בא לידי מימוש, ואיני מוצא תשובה על כך. לצערי הרב, תחושתי האישית היא, שמשרד הביטחון וצה"ל אינם עושים די מימוש הפתרון שהוא בהישג יד למעשה.

בתחילה היתה הבעיה עם החיילות, ורק לאחר מקרים מצערים מאוד, שבהם נפגעו חיילות עקב נסיעה בטרמפים, הוחלט בצה"ל להסיע חיילות חינוך בתחבורה הציבורית. רק לאחר מקרים רבים שבהם נרצחו חיילים ודם יקר נשפך, החליט צה"ל לאפשר לחיילים לנסוע – באמצעות כרטיסייה לשימוש חלק מהחיילים, או כרטיס מוזל לאחרים. אך פתרון זה הינו לקוי ואינו ממצה, והחיילים מחפשים דרך קלה ומהירה להגיע הביתה, לחסוך כסף. ואני לא צריך לספר לכם – לרוב חברי הכנסת יש ילדים בצבא – שאם חייל מקבל 240 שקל לחודש והוא צריך לממן בחלק מזה נסיעות, הוא בהחלט יעדיף לנסוע בטרמפ ואת שאר הכסף לבזבז על סיגריות, או על בילוי כזה או אחר, או על סנדביץ', אם צריך. ומובן שהדבר האחרון שיש בראשו של אותו חייל הוא לנסוע בתחבורה ציבורית ולבזבז את כספו וכספי משפחתו על נסיעות באוטובוסים.

רבותי חברי הכנסת, הפתרון היחיד הוא נסיעה חינוך לכל החיילים והחיילות בצה"ל בתחבורה הציבורית והוראה מפורשת של צה"ל על איסור נסיעה בטרמפים בכלל. אני קורא לראש הממשלה ושר הביטחון ולשר התחבורה לשבת ולהגיע לפתרון, והפתרון אפשרי, הוא בהישג יד.

אומנם בכך תיפתר הנסיעה של חיילים, אבל אנחנו קוראים בעיתונים ושומעים – – – חבר הכנסת אביגדור קהלני, תן לסגן שר הביטחון לשמוע, אולי הפעם הוא ישתכנע ויעזור לנו.

אני בא ואומר: לא אחת "אגד" אומר שיש לו בעיות קשות של ביטחון. לאחר שנרצח נהג בצומת אשקלון, הם פנו בבקשה לקבל 5 מיליוני שקל סבסוד מהממשלה על מנת לשמור על ביטחון באוטובוסים. אני בא ואומר: אם מאשרים נסיעת חיילים, אפשר להגיד להם שהם ישבו לא רק בחלק הקדמי של האוטובוס. שני המקומות הראשונים יישמרו עבורם, הם עם נשק, הם משרים הרגשת ביטחון. לא מוסיפים אוטובוסים, ממילא האוטובוסים קיימים וקווי הנסיעה קיימים. וכך גם יש לנו פתרון של שמירה על האוכלוסייה שלנו וגם אנחנו שומרים על החיילים שלנו, ולמעשה שני הצדדים יצאו נשכרים מכך.

היתה כתבה קטנטונת בעיתון על כך שאני הולך להעלות את הנושא בכנסת, והוצפתי במכתבים ובטלפונים מהורים מודאגים, וכבר התחלתי לקבל שאלות: האם זה כולל חיילי מילואים או לא? לכן אני חושב שזו דרישה לא גדולה. לצבא כזה בעם שכולו חי את הצבא ואוהב את הצבא – – –

היו"ר י' עזרן:

חיילי מילואים לא נוסעים חינם?

רפאל אלול (העבודה):

לא, רק ביום הראשון וביום האחרון למילואים. בכל החופשות – לא. אני עשיתי על זה חצי דוקטורט, אני חושב.

אני שומע את האמהות, את הדאגה שלהן. הפתרון אינו בעייתי, אינו מסובך, הוא לא עולה הרבה כסף. אבל הוא משרה אווירה נעימה על ההורים הדאגנים ונותן גם אווירת ביטחון בתוך האוטובוסים.

אגב, גם בתחבורה הציבורית בתוך הערים – אני חושב שזה לא יהיה נזק גדול לגופים כמו "דן" ו"אגד", והם מסובסדים ממילא מכספי משלם המסים, לאפשר לחיילי צה"ל, צבא העם, לנסוע חינם באוטובוסים.

והערה אחרונה, כבוד סגן שר הביטחון, הערה טכנית. העניין הזה של הכרטיסיות שנותנים לחיילים הוא בעייתי. מאחר שהתחלתי לשמש כתובת לקריאות, קיבלתי הרבה מכתבים שיש קושי רב עם הכרטיסיות. פעם חייל שוכח כרטיסייה, פעם אין לו כרטיסייה מתאימה לאותו חודש, או משהו כזה, זה יוצר בעיות לא מעטות. אם חייל עולה במדים ויש לו פנקס חוגר, אפשר להרשות לו לנסוע. ותאמינו לי, לא ייגרם שום נזק לשום חברה ציבורית.

אני אודה לסגן שר הביטחון אם העניין הזה ייפתר היום, ואני רק רוצה להגיד לכם, שהעליתי את ההצעה הזאת לפני שלושה חודשים, ומשום מה אין לה מזל, כל פעם היא נדחית מסיבה אחרת. אולי היום יהיה לה מזל ותהיה עליה תשובה חיובית. תודה לכולכם.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת אלול, מה אתה מציע?

רפאל אלול (העבודה):

דיון במליאה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

יהיה דיון במליאה.

היו"ר י' עזרן:

שמע אדוני?

רפאל אלול (העבודה):

אתה לא תיתן תשובה? סגן השר בעד?

היו"ר י' עזרן:

אדוני, מה שיכול סגן השר לומר לכבודו זה דיון. הוא לא יכול לתת לך תשובה על המקום.

רפאל אלול (העבודה):

לפי תנועת העיניים שלו, הוא בעד העניין. ראיתי את זה מבעד לזגוגיות.

היו"ר י' עזרן:

אתה פסיכולוג.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד, מי נגד – דיון במליאה בנושא שהעלה חבר הכנסת רפאל אלול לפי הצעת המציע והסכמת המשיב.

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא יידון במליאה.

הצעות לסדר-היום

האירועים בגבול הצפון

היו"ר י' עזרן:

אנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום המשותפת לכמה חברי הכנסת: האירועים בגבול הצפון – הצעות מס' 4240, 4244, 4245, 4251, 4258, 4261, 4265, 4268 ו-4294.

חבר הכנסת אברהם פורז הוא ראשון הדוברים. אולי הוא יבשר לנו שנמצאה איזו תרופת פלא לתחלואי הקופה. הרי אדוני בא משם.

רון נחמן (הליכוד):

לא נמצאה נוסחה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר שמעתי ששוב נפלו טילי "קטיושות" בגליל, הגשתי את ההצעה לסדר-היום, ומשום שהזדרזתי, אני גם ראשון הדוברים. בינתיים, למרבה השמחה, העניין נרגע ובימים האחרונים שוב לא נפלו טילי "קטיושות", ומובן שיש לברך על כך. אבל העניין של נפילת טילי "קטיושות" בגליל הוא עניין חמור מאוד, והעובדה שמדי פעם זה נרגע אינה צריכה להפיח בנו יותר מדי אופטימיות. השאלה היא לא לנתח את הבעיה, או לומר שיש בעיה בכך שאזרחים בצפון הארץ חשופים ל"קטיושות". נכון שה"קטיושה" היא כלי נשק לא מדויק ולא מתוחכם, שתחילת ימיה עוד במלחמת העולם השנייה, אבל כאשר אין מזל הטיל יכול ליפול במקום מאוד מאוד כואב ולגרום לאבדות בנפש. למרבה השמחה, בפעם הזו לא היו אבדות.

השאלה היא לא מה היה אלא מה יהיה, וכאן יש התלבטות לא קטנה. יש כאלה המציעים להרחיב את גבול רצועת הביטחון באופן שרק מקצה תחומה אפשר יהיה להגיע לגליל, או בלשון אחרת: לגרום לכך שרצועת הביטחון תמנע באופן טוטלי אפשרות לירי של "קטיושות". לכאורה, זה פתרון שובה לב, אך למעשה זה פתרון בלתי מציאותי. אם נרצה לעשות זאת, נצטרך להכניס תחת שלטוננו בדרום-לבנון אוכלוסייה של מאות אלפי אנשים, רובם בכפרים שיעיים מאוד עוינים, והתוצאה תהיה מאוד מאוד עגומה. הפתרון אינו פתרון, ותמיד צריך לזכור שנשק המחבלים אינו תמיד בעל טווח מסוים. אפשר לקנות במקומות שונים בעולם מטולים וכלי נשק העוברים את הקו הזה, ואז אין לעניין גבול. אם רוצים להמחיש, אפשר להביא כדוגמה את טילי ה"סקאד" המגיעים ממרחק מאות קילומטרים.

האם להיכנס מן הקרקע לדרום-לבנון, ולנקוט פעולות גמול מדי פעם בפעם, כנגד הריכוזים? גם זה דבר שכפי הנראה לא כדאי לעשותו. כניסה לדרום-לבנון בתנאים כאלה תגרום לפגיעה חמורה בחיילי צה"ל ולאבדות, ואת זאת אנו לא רוצים.

לכן לא נותר לי אלא לומר, שהממשלה נוקטת במקרה הזה את הדרך הנכונה. כאשר אפשר לעשות מתקפה אווירית, המבוססת על מודיעין טוב, בעומק לבנון, נגד מטרות של מחבלים, נגד אנשים שהיו בבסיס, שהתאמנו והתארגנו לקראת יציאה לפיגוע בישראל, ולגרום להם אבדות מבלי שייגרמו לנו אבדות – זהו הדבר הנכון לעשותו; גם אם לעתים, כתוצאה מפעולה כזו, אנו מסתכנים בירי כזה או אחר של "קטיושות".

אני מציע שלא להיכנס יותר מדי ללחץ בעניין זה, כי הכול עניין של מינון. לדעתי, אף שזה כואב, כל עוד היקף ירי ה"קטיושות" הוא בגבולות הסביר, ותמיד קשה לומר מה גבול הסביר, כי טיל "קטיושה" אחד הנופל חלילה במקום לא טוב, יכול לגרום לכמה הרוגים. לעומת זאת יכול להיות מטח של עשרות טילי "קטיושות", שלא גרם שום נזק. כמובן, התחושה הציבורית, התחושה של כולנו, שונה לחלוטין, משום שהיא באמת מתחשבת בראש ובראשונה בהיקף הבעיה מבחינת אבדות בנפש. כולנו לא כל כך מתרשמים אם יגידו לנו שנפלו 20 טילי "קטיושה", או 30, אם הם לא גרמו כל נזק. לעומת זאת, נתרשם מאוד אם נפל אחד בלבד ופגע באנשים.

חרף המצב הזה, כל עוד נשמר פחות או יותר ההסדר הזה שהושג אחרי מבצע דין-וחשבון, דהיינו שהתגובות שלהם ספורדיות ולא מסיביות, וכל עוד אין הם הופכים זאת לשיטה – ועובדה היא שבמקרה זה נרגעו אחרי יומיים, שלושה ימים – אני לא חושב שאנו צריכים להגיב תגובת יתר נוספת. אם יסתבר, חלילה, שזו שיטה ואין הם עומדים בהסדרים, אני חושב שלא תהיה לישראל ברירה אלא לחזור על מבצע דין-וחשבון במתכונת זו או אחרת.

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר, אני לא נמנית עם אלה שביקרו את מבצע דין-וחשבון. אני חושב שהמבצע היה גם מוצלח וגם נכון. העניין פשוט: כאשר מתנהלת מלחמה, יש ונפגעים בה אנשים שאינם אחראים לה. כאשר הפציצו את גרמניה הנאצית, היו בוודאי אנטי-נאצים שנהרגו. היו כאלה שהמליצו בזמן מלחמת העולם להפציץ את אושוויץ, והתרעמו על בעלות-הברית על שלא עשו זאת, אף שהיה ברור לנו שאם יפציצו את אושוויץ יפגעו אולי גם באנשים הנמצאים במחנה. מלחמה אינה ניתוח כירורגי, עם פינצטה, זה לא ניתוח בלייזר שעמו אפשר לפגוע במדויק.

אם יסתבר שמגיעים טילי "קטיושות" מדרום-לבנון, נטיל על אוכלוסיית דרום-לבנון את האחריות למנוע זאת. היא יכולה למנוע את הדבר, כי אלה שעושים זאת הם חלק מהציבור הדרום-לבנוני – שיעים אשר באים מהכפרים הללו, שיעים שבני משפחותיהם גרים שם. חלילה, אני רוצה לפגוע במי שלא צריך לפגוע בו, אך אם ידעו, כפי שראו במבצע דין-וחשבון, שלפעולות כאלה שלהם יש מחיר, יופעל לחץ מקומי חזק כדי שהדברים האלה לא יתרחשו.

חרף טילי ה"קטיושות" שנפלו בגליל, וחרף הדאגה שצריכה להיות כתוצאה מנפילת טילי "קטיושות", חובה על ישראל, כל עוד לא הגענו להסדר לגבי דרום-לבנון וכל עוד הפעולות נגד צה"ל וצד"ל נמשכות – להילחם ב"חיזבאללה" ובארגונים הקיצוניים האחרים בדרום-לבנון, והדרך שנוקטת הממשלה היא הדרך הנכונה, הטובה והנאותה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת פורז, גם על הקיצור. חבר הכנסת זבולון המר, הצעה מס' 4244 באותו נושא.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דבר רודף דבר, ועד שאנו רואים בדאגה את הנחיתה של 34 טילי "קטיושות" בגליל, אנו מודאגים ממה שהוסתר מאתנו כשהובטח במכתב קריצה לאש"ף, שירושלים המזרחית עשויה להיות תשתית של בירתו, וכאן זו כבר "קטיושה" תוצרת בית. וכפי שהסתירו מאתנו את המכתב על זכויות אש"ף בירושלים, מי יודע אם יש מכתב, בכתב או בעל-פה, שנותן לאסד להבין, כי נהיה מוכנים לוותר על כל הגולן.

אדוני היושב-ראש, התופעה של ירי "קטיושות" על הצפון מעידה על כך שיישובי גבול הצפון עדיין משמשים סוג של בני ערובה. בכל פעם שה"חיזבאללה" נלחץ, בכל פעם שמצליחים להכות בהם – וכולנו משבחים את צה"ל על הפעולות המוצלחות, גם בעניין דיראני וגם בעניין בסיס ה"חיזבאללה" – אנו יודעים שיש להם מוצא קל. ההסכם שהיה לאחר מבצע דין-וחשבון, אשר קובע שהאוכלוסייה

הלבנונית גם היא בת-ערוכה מנגד, ולא יפגעו הדדית, לא בגליל ולא בהם, מופר על-ידי ה"חיזבאללה" ואינו מונע אותם מסחטנות ומסיכון יישובי הגליל. אנו בולעים את ההפרה, רק מפני שבנס לא פגעו ה"קטיושות" בתושבים שלנו.

חברי הכנסת, מאחר שכל דוברי הממשלה מודים, שסוריה מסוגלת לשלוט ב"חיזבאללה", יוצא שההפרה והסחיטה האלה נעשות בחסות סוריה, וזה סותר את המשא-ומתן המתנהל בינינו, עם אש צדדית מצדם על ילדינו ואזרחינו בגליל, וזה סותר את הביטחון שלנו. לכן על הממשלה להבהיר לדמשק, שאין אפשרות לקיים תהליך מדיני ותוך כדי כך להפעיל סחיטה.

אדוני היושב-ראש, התופעה הזו צריכה להעיר את עינינו בהשלכתה על מה שיקרה בעזה כאשר ה"חמאס", שהוא ה"חיזבאללה" של עזה, ישלוט שם, או ישתתף בשלטון, וישגר טילים לתחנת הכוח בזיקים, לאשקלון או לשדרות, שלא לדבר על נחל-עוז, עלומים וכיסופים, החשופים כבר היום לאיומים ולפיגועים שונים.

חשוב שהציבור יבין מה פירושו של ההסכם הזה ואיך עלינו לכלכל את צעדינו באחריות, בזהירות ובשיקול דעת, כדי שלא לתת למחבלים דריסות רגל נוספות, ומשם יגיעו בעיות כאלו.

חברי הכנסת וסגן שר הביטחון, צה"ל לא חרג מההבנות שהושגו במבצע דין-וחשבון. אנשי ה"חיזבאללה" חרגו. הם שלחו אלינו 60 טילי "קטיושות" ש-34 מהם הגיעו לגליל. אל נסמוך על כך שהמזל משחק לנו באי-פגיעה של "קטיושות". אסור להמר בחיינו, ומן הראוי שהכנסת תדון בנושא.

היו"ר י' עזרן:

תודה. גם תרומתך חשובה לזמננו.

חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קורה פה משהו מאוד מעניין. עלה לפני חבר הכנסת אברהם פורז – גם חבר הכנסת זבולון המר, אבל אותו אני לא מציין. חבר הכנסת אברהם פורז ואני נמצאים בשני קצות המחשבה והפעילות, והנה להפתעתנו יש קונסנסוס לאומי. אני מוכן לחתום על כל מה שהוא אמר. אני מקווה שגם הוא יהיה מוכן לחתום על מה שאני אומר, וזו בוודאי הנחיה לשלטונות הביטחון שיש קונסנסוס לאומי לגבי הטיפול בגבול הצפון.

אנשי ה"חיזבאללה" הפרו את ההסכם אחרי מבצע דין-וחשבון. ההפרה שלהם מובילה אותי למחשבה, שאם הם מפירים – והם אמינים יותר מערפאת, כי הם די יציבים ויש להם חסות חזקה של סוריה – מי יודע מה יהיה עם ההסכם עם ערפאת.

אבל אם נחזור למבצע דין-וחשבון, מאז מבצע דין-וחשבון הם שומרים את אנשי הצפון כבני-ערובה, ובכל פעם כשלא מוצא חן בעיניהם הם מכניסים אותנו למקלטים. אני אומר לכם במלוא ההכרה, בכיה או פחדה של ילדה קטנה שצריכה להיכנס בלילה למקלט ולחשוש מהזמזום ומהשריקות של טילי ה"קטיושות", לא שווה את כל קיום ה"חיזבאללה". ואם תהיה לי האפשרות להחליט בין חרדה של ילדה או כל ה"חיזבאללה", כל ה"חיזבאללה" לא שווים את זה.

אני כבן ירושלים זוכר שנים שהם הפחידו אותנו בצורה דומה בשכונת מוסררה בירושלים. שם ובסנהדרה, בכל פעם שהיה להם משהו, היו יורים מייד. התושבים היו נהרגים, כי אתה לא יכול להיות בכוננות מתמדת 24 שעות.

לכן אני רוצה להציע כמה הצעות מעשיות: אני מצטרף להצעתו של חבר הכנסת פורז, שלא להתבייש ולא לחשוש מלהפעיל מטוסים שיפגעו בהם עד חורמה. אבל רק מטוסים ורק פגיעות לא יפתרו את הבעיה. אני חושב שצריך להבהיר להם בפעם האחרונה, שפגיעה נוספת תחייב אותנו לחדש את מבצע דין-וחשבון ולהרחיב את רצועת הביטחון. כל מקום שבו הם מסוגלים להעמיד "קטיושות", אנחנו נצטרך לכבוש אותו, לעקוף אותם.

אני סומך על צה"ל, צה"ל יודע את המלאכה באופן יוצא מן הכלל. אם הם ידעו שפעולתם תגרום להרחבת רצועת הביטחון על-ידינו, זה יביא אותם למחשבה נוספת. בפעם הקודמת, 300,000 מסכנים סבלו מזה. אנחנו לא רוצים את הסבל שלהם, אבל לא ניתן לבני הצפון לסבול ולהיות בני-ערובה. נדמה לי שפגיעת מטוסים והרחבת רצועת הביטחון הן תשובה, ונדמה לי שיש עליה קונסנזוס לאומי.

עכשיו, ברשותך סגן השר, עוד שתי הצעות, ואודה לך אם תיתן לי עליהן תשובה. הן לא קשורות לנושא הזה אבל הן קשורות לביטחון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני אבקש אחר כך לתת לכבוד הרב עצות רבניות.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד סגן השר, כל עצה רבנית, שהיא טובה, אני מודיע שנקבל אותה בשמחה.

זבולון המר (מפד"ל):

הוא רב אלוף.

יוסף בא-גד (מולדת):

רב אלוף. גם רב וגם אלוף.

היו"ר י' עזרן:

אני מציע שכבודו יסמיך אותו בסמיכת רבנות והוא יסמיך אותך כאלוף, ואז תמצאו קונסנסוס כלשהו.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד הרב עזרן הוא רב עיר. רב עיר יש לו יותר סמכות מראש ישיבה להסמכה לרבנות.

היו"ר י' עזרן:

בינתיים אין סיכויים שחבר הכנסת פורז יתמוך ויצביע כפי – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, לא, הוא אמר אותם דברים והם כתובים בפרוטוקול. הרחבה. גם הוא דיבר על זה. אולי היושב-ראש לא הבחין.

היו"ר י' עזרן:

יכול להיות, אני מצטער.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם אין ברירה – הוא דיבר על הרחבת רצועת הביטחון.

היו"ר י' עזרן:

אני לא מתערב. קטונתי מלתת עצות.

יוסף בא-גד (מולדת):

עכשיו שתי עצות ביטחוניות, אם יורשה לי: 1. פרזדור עזה-יריחו. נדהמתי לשמוע שנותנים להם לנסוע בכביש. יגבירו את המשמרות בכבישים. כאשר הם יוצאים מעזה הם נרשמים, כאשר הם מגיעים ליריחו הם נרשמים. אני חושב שזה הסכם שלא בא בחשבון. מכונית שנוסעת ארבע שעות מעזה ליריחו חייבת לעצור, יש צרכים אישיים טבעיים, יש צרכים של מכונית, יש תקלות, לעולם לא נוכל להעמיד משמרות לאורך כל הדרך. אני מעלה הצעה פשוטה וטבעית: הפרזדור הזה יאושר אך ורק לאוטובוסים ולמשאיות, ולכל אוטובוס יוצמד חייל. ואז אני בטוח שבדרך לא עוצרים, ואם עוצרים יש מי שנמצא צמוד, חייל עם מכשיר קשר, והוא יכול לדעת ולקבל הנחיות. לאפשר להם תחבורה פרטית מעזה ליריחו – זה יהיה אסון, טרגדיה. יזכור סגן השר: רק אוטובוסים ומשאיות בליווי חיילים.

היו"ר י' עזרן:

אפשר לשאול את הרב בא-גד שאלה?

יוסף בא-גד (מולדת):

בבקשה.

היו"ר י' עזרן:

אבל לישיבות דחופות שאינן סובלות דיחוי, גם באוטובוסים יש.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, כל ישיבה דחופה, אוטובוס עם חייל צמוד. לא נורא, צה"ל יכול להרשות לעצמו את הדבר הזה, אוטובוס, מיניבוס, אבל לא מכוניות פרטיות שאין שליטה לאן הן נוסעות. ואם הוא טעה בכביש, מה תעשה לו? הוא טעה, הוא חשב, הוא חדש. הוא נפגש בדרך עם מי שאנחנו לא מעוניינים שהוא ייפגש. אני לא מבין, נדמה לי שזה כל כך פשוט וטבעי, זכות תנועה לאוטובוסים ולמשאיות.

זו הצעה אחת, ואם לא יקבלו את הצעתי כרגע, בעתיד יגידו שזו היתה הצעה חכמה. אני מרשה לעצמי לומר את זה. לא אמרתי של אדם חכם – הצעה חכמה.

דבר שני ואחרון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת בא-גד, שמעת את הדברים שאמר חבר הכנסת אביגדור קהלני לגבי המעבר ביריחו?

יוסף בא-גד (מולדת):

לא שמעתי, לא הייתי כאן.

אביגדור קהלני (העבודה):

— — — שהמעבר ביריחו פתוח הרבה יותר מאשר המעבר — — —

יוסף בא-גד (מולדת):

מה אורך הכביש ביריחו, חבר הכנסת קהלני, 2 קילומטרים?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני רק רוצה להזכיר מה אמרתם לפני חודש.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אני לא בטוח שליהודים חופשי-חופשי.

היו"ר י' עזרן:

אבל על יהודים הוא מדבר, דווקא להיפך.

יוסף בא-גד (מולדת):

בואו נראה, בואו נראה, הם עוד המומים ברגע זה.

היו"ר י' עזרן:

לעזתים זה קשה, הרבה יותר בעייתי.

יוסף בא-גד (מולדת):

הם המומים בשלב זה.

היו"ר י' עזרן:

הם לא עזתים, זה יותר קשה. היהודים לא עשו בעיות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אם צה"ל יכול לשלוח עד סוף לבנון, ודאי שהם המומים.

יוסף בא-גד (מולדת):

יהיו המומים מאתנו. אני שואל כמה קילומטרים זה ביריחו וכמה קילומטרים מיריחו לעזה. זו התשובה.

הצעה אחרונה: יש לי פה מכתב פנייה של המועצה הדתית האזורית חוף-עזה. היא פנתה לתת-אלוף דובי גזית, יושב-ראש הוועדה לתיאום ושיתוף פעולה, וביקשה לקיים מחר, ראש חודש תמוז, תפילה בבית-הכנסת העתיק בעזה, כפי שהתפללו כל ראש חודש.

סגן שר הביטחון מ' גור:

20 שנה הייתי שם מושל, ומעולם לא התפללו שם.

יוסף בא-גד (מולדת):

לאחרונה התפללו, כבוד סגן השר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני, תפסיקו להמציא המצאות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל התפללו כל חודש לאחרונה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

20 שנה אני מטפל בזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני אתבע אותם על הוצאת דיבה אם זה לא נכון. לאחרונה התפללו כל חודש?

סגן שר הביטחון מ' גור:

נכון.

יוסף בא-גד (מולדת):

בעבר לא.

סגן שר הביטחון מ' גור:

פתאום החליטו.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא פתאום, נדמה לי שזה כבר כמה שנים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

את כל המדיניות זה משנה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד סגן השר, היות שאני לא רוצה להכביד על שלטונות הביטחון, ואני יודע מה האבטחה שאתם צריכים לתת לדבר כזה, עלה במוחי רעיון גאוני, ברשותך. הרעיון הוא, שהמתפללים יורשו לבוא רק דרך הים. בית-הכנסת בעזה נמצא על חוף הים. הם יורשו לבוא דרך הים ולחזור דרך הים, ולא דרך היבשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

הפלוגה שלי בצנחנים באה דרך הים, אבל לא לבית-הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה לא לבית-הכנסת? למה לא לבית-הכנסת דרך הים? אני חושב שהכול יהיו שבעי רצון.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אנחנו מדברים ברצינות.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבל שההצעה שאני מציע היא לא ברצינות. אני חושב שבעניין המנהג של תפילת ראש חודש בבית-הכנסת העתיק בעזה, חזקה שתיתנו לנו לקיים את הפולחן הדתי של יהודים, כמו שנותנים לערבים. דרך הים.

נא חשוב על שתי ההצעות. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, ואחריה – חבר הכנסת אביגדור קהלני. אני מזכירה לדוברים: שבע דקות.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום חמישי שעבר שוב נורו מטחי "קטיושות" אל עבר יישובי אצבע-הגליל, הגליל העליון והגליל המערבי. הפעם נורו מטחי ה"קטיושות" כתגובת ה"חיזבאללה" על תקיפת חיל האוויר. ואולם אין בכך כדי לשנות את העובדה, שהנה שוב זכו תושבי צפון הארץ לתזכורת, כי חייהם, שלומם וביטחונם תלויים בחסדי ארגוני המחבלים ונתונים למשוגות נפשם.

שוב, כבפעמים קודמות, מסתבר לנו שממשלת לבנון אינה מסוגלת, ואולי אף אינה רוצה, לכפות את סמכותה על ארגוני המחבלים החונים על אדמת לבנון, ואלו משמשים, כמעט באין מפריע, בידי סוריה כלי ביד היוצר על מנת לנסות ולזרוע הרס, חורבן, פחד ובהלה בקרב אזרחי ישראל בכלל ובקרב תושבי צפון הארץ בפרט.

גברתי היושבת-ראש, אי-אפשר שלא להעלות תמיהות לנוכח משחק השחמט המוזר המתנהל לנגד עינינו ממש. ממשלת ישראל, המצויה מצדו האחד של לוח המשחק, משחקת על-פי הכללים המקובלים בעולם המערבי, אך אינם מקובלים בעולם הערבי. תמימותה של ממשלת ישראל מעוררת השתאות ממש, וכל צעד מצעדיה כמו צפוי מראש וכמו ידוע לשותפינו למשחק זמן רב קודם לביצועו בפועל. אש"ף וכל ארגוני המחבלים המסונפים לו, המצויים מצדו האחר של לוח המשחק, לעומת זאת, פועלים בניגוד מוחלט לחוקי המשחק, ואנו מחשים וממשיכים לשתף עמם פעולה, ומניחים להם, ביודעין, להוליכנו שולל.

ירי ה"קטיושות" אל עבר יישובי הצפון הוא רק צעד קטן אחד במשחק השחמט המתנהל בינינו לבין אש"ף. צעד זה וצעדים רבים נוספים עלולים, אם לא נתפקח בעוד מועד, להביאנו אל עברי פי פחת.

ממשלת ישראל, במסגרת מה שהיא מכנה "צעדים בוני אמון", משלחת לחופשי אלפי מחבלים, ובהם כאלה שידיהם מגואלות בדם חפים מפשע. ארגוני המחבלים, לעומתה, לא זו בלבד שאינם משיבים בשחרורם ובהבאתם ארצה של חיילינו השבויים והנעדרים, אלא שהם אף נמנעים מלספק לנו כל מידע שהוא בדבר גורלם ובדבר מקום הימצאם של חיילינו השבויים והנעדרים.

ממשלת ישראל מסיגה את צבאה משטחי מה שהיא מכנה כאוטונומיה, ואילו אש"ף ויתר ארגוני המחבלים ממשיכים בביצוע פיגועי טרור כמו מאום לא אירע. ממשלת ישראל מעניקה לאש"ף סמכויות מינהל עצמי בשטחי האוטונומיה, וזה, בניגוד לכל מה שהוסכם עליו, מכריז קבל עם ועדה על כינונה של מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים.

וכך, צעד אחר צעד מתקדם לו אותו משחק שחמט מוזר ומתסכל, ולצערי במצב העניינים הנוכחי ניתן לנחש איזה מן הצדדים למשחק עתיד לספוג את המט בסיומו של המשחק.

קשה מאוד להאמין שממשלת ישראל אינה חשה במתרחש. קשה מאוד להאמין שהממשלה אינה ערה לעובדה שהיא מולכת שולל והיא שבויה במעין מקסם שווא המנוגד לכל היגיון על-פי כל אמת מידה. העובדה שהממשלה אינה מתעשתת ואינה מנסה לכפות על שותפינו למשחק את כללי המשחק, כפי שיש לשחקם בפועל, טמונה אולי בכך שהממשלה טועה טעות מרה בזיהוי אויביה ומבקשי נפשה.

ממשלת ישראל רואה ככל הנראה באזרחיה שלה, באזרחי מדינת ישראל את האויב שמפניו עליה להישמר, והראיה היא, גברתי היושבת-ראש, שהממשלה הזאת הסתירה מידיעת אזרחיה – כפי שנודע לנו בימים אלו – את קיומו של מסמך ההבטחות לאש"ף, המתייחס לזכויותיהם של הפלשתינים במזרח-ירושלים. ואולי – מעבר לכך, מי יודע.

הממשלה הזאת, תחת להבהיר לאש"ף כי המשך הטרור יביא להפסקתן של שיחות השלום ולהחזרת המצב לקדמותו, יוצאת במסע הסברה פתלתול ועקלקל, שלא נועד אלא לשכנע את עם ישראל, את אזרחיה שלה, כי הטרור הוא בבחינת רעה בלתי נמנעת שיש להשלים עמה ולקבלה כחלק בלתי נפרד משגרת חיינו.

אש"ף זוכה לקבל מידי ממשלת ישראל כמעט את כל מבוקשו. אנו, אזרחי מדינת ישראל, לעומת זאת, מולכים שולל על-ידי ממשלתנו שלנו. השאלה היא: האם אין בכך כדי להוכיח שממשלת ישראל טועה בזיהוי אויביה?

תושבי צפון הארץ ייאלצו ככל הנראה להשלים עם מצב שבו חיייהם נתונים לחסדי ארגוני המחבלים, ולמרות שיגיונותיו של נשיא סוריה, ישועתם של תושבי הצפון לא תבוא להם, כך דומה, מצדה של ממשלת ישראל הטרודה עד מעל לראשה בהסתרת האמת, בהתכחשות למציאות ובהצגת מצג שווא, שאין בו אלא כדי לבטא את הגיגי נפשה של הממשלה העומדים בניגוד גמור למצב העניינים כפי שהוא בפועל.

גברתי היושבת-ראש, ירי ה"קטיושות" אל עבר יישובי צפון הארץ אינו רק תגובת ה"חיזבאללה" על תקיפת חיל האוויר. ירי ה"קטיושות" אל עבר יישובי הצפון הוא בעיקר פרי אוזלת ידה של הממשלה, הנוקטת מדיניות תבוסתנית ופועלת תוך התעלמות מוחלטת ובלתי מובנת מהעובדות, כפי שהן באות לידי ביטוי בשטח.

אני מבקשת, גברתי היושבת-ראש, להעלות את הנושא לדיון במליאה, על מנת שתינתן לחברי הבית הזה ההזדמנות לעצור את הממשלה מנקיטת צעדים נוספים העלולים להמיט אסון של ממש על מדינת ישראל ואזרחיה. תודה רבה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לבקש מהנואמת בכל זאת משהו: אולי בכל זאת תאמרי מלה טובה אחת על המבצעים האחרונים בצפון? קשה לך. תגידי משהו.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לומר מלה אחת טובה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כן, על ההחלטות ועל הביצוע.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

על מבצע דיראני אני יכולה לומר דברים טובים, בהחלט. אנחנו מדברים עכשיו על ירי ה"קטיושות", וזה נושא אחר. הנה אמרתי גם מלה טובה. אני בהחלט אומרת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

קשה לך להגיד.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

למה? למה קשה לי? ביקשת, ואני אומרת.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תגיד בפירוש.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני מצדיקה בהחלט את המבצע להבאתו של דיראני. אני חושבת שזה היה במקומו, ועל זה אני בהחלט חושבת שמגיע לכם כבוד. זה בסדר.

אביגדור קהלני (העבודה):

לנו, לעם ישראל.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לממשלת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחברת הכנסת אסתר סלמוביץ. אני מזמינה את חבר הכנסת אביגדור קהלני, אחריו – חבר הכנסת מנחם פרוש, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

אביגדור קהלני (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אני מדבר גם אלייך. לדעתי, את תקפת את הממשלה על לא עוול בכפה. את תושבת נהרייה וסבלת רבות מהפעילויות נגד צפון המדינה. תושבי הצפון, אנשים נהדרים, אנשים יקרים, עומדים במשך שנים רבות מול אש של מדינה שאיננה מדינה.

לבנון היא לא מדינה. היא חלקת ארץ שאין בה דין ואין בה דיין ואיש הישר בעיניו יעשה. היא חלקת ארץ שחבוקה ונשלטת על-ידי סוריה. ואם את אומרת שממשלת לבנון איננה שולטת – נכון, היא באמת איננה שולטת.

לכן נפרס בדרום-לבנון צבא שלנו, והוא נמצא שם. והוקם גם צבא המורכב מאנשי לבנון, המסייעים בידינו לשמור על גבול הצפון.

שוב, אנחנו מכירים בעובדה שממשלת לבנון איננה שולטת על מה שנעשה בלבנון. לבנון, שהיתה פאריס של המזרח התיכון, הפכה להיות מייצרת הסמים הגדולה ביותר, ולמרות הכתות והעדות השונות אין שם אף אחד שמוביל קו מסוים וברור שאליו אנחנו יכולים להתחבר ואתו לעשות שלום באותה מדינה.

צדקת, סוריה מפעילה נשק נגד מדינת ישראל לא דרך רמת-הגולן, כי זה לא נוח לה, אלא דרך לבנון, וה"חיזבאללה" הוא כלי בידיה. מבחינתנו הוא האויב הנמצא מולנו. ה"חיזבאללה" הוא פרי השנים האחרונות שנוצר בעקבות מלחמת לבנון.

כאמור, אני מקבל את התפיסה שלבנון איננה שולטת. אבל מה אנחנו רוצים? וכאן אני רוצה לענות לחבר הכנסת בא-גד, שעמד על הבמה הזאת ואמר, שכל מקום שממנו יירו טיל "קטיושה", לשם ניכנס ונכבוש את השטח. כלומר, חבר הכנסת בא-גד אומר לנו היום ללכת ולכבוש עד צידון, שטח שאנחנו עזבנו אותו.

כל מי שמכיר את לבנון ומכיר את פעילותו של צה"ל ישאל את השאלה: מה אנחנו נעשה שם? נגדיל את הטווחים שצה"ל צריך להיכנס אליהם כל יום? איפה נפגעים מרבית חיילי צה"ל, אם לא בשטח הזה שאליו הוא נכנס כדי לקיים סיורים ולהגיע לנקודות הפנימיות? הרחבת אזור הביטחון איננה אך ורק תפיסת הבסיס של המטול של ה"קטיושה". הרחבת האזור הזה אומרת עוד כמה מאות אלפי ערבים תושבי לבנון שיהיו בשליטתנו ואנחנו נצטרך לדאוג להם. ההרחבה היא שליטה באנשים האלה, כפייתנו במקום עצמו, ולזה יש משמעות רחבה ביותר. הרחבה משמעותה שאנשי צה"ל נוספים יהיו שם בפנים. כלומר, נגדיל את כמות המילואים שלנו. הרחבה היא גם תוספת תנועה פנימה, שתסכן את חיילינו, וזה יעלה לנו מחיר יקר.

ה"קטיושות" הן חלק מהכלים שבהם משתמשים נגדנו. הממשלה תעשה בחוכמה אם תנהג בתבונה במקום ובזמן שהיא תחליט עליהם. השבוע סיירנו בגבול הלבנון. אדוני סגן השר, נפגשנו עם חיילים הנמצאים במקום. באמת נעשה לי חם בלב. החיילים גאים, יודעים את המשימה, מכירים בצורך להיות שם. פיקוד הצפון עצמו משולב עם התושבים. יש תיאום מלא. מאז היית אלוף פיקוד צפון זרמו מים רבים בירדן. יש היום תיאום מלא בין התושבים לבין הפיקוד, יש תחושה של אחדות. ראיתי את העורף, ראיתי את האנשים, ראיתי את הפעילות, ראיתי את המהירות.

לאחרונה נעשו שתי פעולות – הפצצת חיל האוויר והבאתו של דיראני; שתי פעולות שהן דוגמה וסמל לכך שרק צה"ל יכול לבצע דברים כאלה. צריך להצדיע לצה"ל.

אני חושב שאפשר להאשים את הממשלה בכל מיני מחדלים, אבל בנושא הזה של גבול הלבנון יש, לדעתי, שיקול דעת של ממשלה אחראית. אני הייתי בין הראשונים שנכנסו ללבנון במבצע "שלום הגליל". הייתי מפקד דביזיה, מפקד אוגדה. כשנכנסתי פנימה הייתי שלם עם ההחלטה ללכת לשם. אבל בימים שבהם קיפלו את הכלים שלנו לאחור והפסקנו את ניסיונו לכבוש את ביירות, הייתי בין הראשונים שבירכו על הצעד הזה.

צריך לדעת למה הולכים, מה עושים, מה מבצעים, כמה זמן נשארים בפנים ומה המחיר שמשלמים. מדינת ישראל צריכה לדעת, לאן היא רוצה לפרוס את כוחה. הבעיות האסטרטגיות העומדות לפנינו הן בעיות של ביטחון מדינת ישראל ומקורן אינו בלבנון. הבעיות יבואו ממזרח, הן יכולות לבוא מסוריה, מאירן, מעירק, ויכול לבוא נשק כזה או אחר שיאיים עלינו.

אם נשחק את עצמנו בדרום-לבנון, נהיה עייפים מלטפל בבעיות האמיתיות שהן הסכנה לקיומנו.

אני לא חושב שהרחבת רצועת הביטחון היא מעשה חכם. יש להשקיע את הכסף בחיזוקו של צד"ל. צריך לתת לו את התחושה שאנחנו אתו, צריך לתת לו תמיכה, צריך לתת לו עידוד, צריך לתת לו נשק, צריך לתת לו משכורות, צריך לתת לו את כל הדברים שייתנו לו את התחושה שהוא שומר על עצמו ועם זה משתף אתנו פעולה בשמירה על גבולות הצפון.

את הכסף אני הייתי משקיע בחיזוק התושבים עצמם בצפון המדינה; לאפשר להם לפתור את הבעיות של החקלאות במקום, את הבעיות של התעשייה הזעירה, לחזק אותם מבחינת כמות האוכלוסייה הנמצאת במקום, להגדיל את התיירות למקום. אלה הכיוונים שאליהם צריך ללכת.

בכל פעם שנורה טיל "קטיושה", אנחנו חברי הכנסת צריכים לנסוע לשם, לומר מלים חמות, לעזור ולעודד.

ללכת ולכבוש שטחים, לא זו המטרה. אני רוצה לומר לממשלת ישראל, שאם נדע להמשיך ולשמור על המצב הקיים בדרום-לבנון, שבו אנו שומרים על הביטחון, ייטב לכולנו.

בואו נבדוק עם היד על הלב כמה מחבלים חצו בסופו של דבר את הגדר. בואו נבדוק מי נפגע בחציית הגדר. זו הבעיה. המטרה היא הביטחון של תושבי הצפון. ממשלת ישראל צריכה להמשיך בקו שהיא נוקטת היום, לדעתי, באחריות ובשיקול דעת, ולעשות להמשך הפיתוח של תהליך השלום, עם פגיעה ב"חיזבאללה" באשר הוא. יש להכין לו קבלת פנים כזאת, שלא יהיה כדאי לו להתעסק אתנו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת מנחם פרוש, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי להעלות הצעה לסדר-היום על האירועים בגבול הצפון. אבל אני חייב להגיד לכם ואולי גם להפתיע אתכם: המצפון שלי ומצפונם של רבבות אלפי ישראל אינו שקט על הדם שנשפך לפני 70 שנה, ביום כ"ט בסיוון התרפ"ד, שנת 1924, דמו של הקדוש, פרופסור יעקב ישראל דה-האן, זכר קדוש לברכה, שנרצח על-ידי בני בליעל.

הדם עוד רותח, עוד זועק וצועק, למה ומדוע רצחו? התפללנו היום לעילוי נשמתו. יתגדל ויתקדש שמה רבא.

הקשיבו, הבה נעשה לעצמנו חשבון הנפש, למה נרצח פרופסור דה-האן. הוא הציע, כדי לבצע את הצהרת בלפור, לפתור את בעיית האוכלוסייה הערבית כמתבקש מהצהרת בלפור. עם הקמת בית לאומי יהודי, ימצאו פתרון לאוכלוסייה הערבית. הוא הציע אז, שהפתרון לאוכלוסייה הערבית יהיה בזה שיקימו בירדן, בעבר הירדן, מדינה פלשתינית. הצהרת בלפור ניתנה ל-Palestine, וזה כלל את השטחים של מדינת ישראל מ-1967 ואת ירדן גם יחד. ואז הוא בא והציע, שאת ירדן נחלק מ-Palestine וניתן להם מדינה משלהם, ועל-ידי זה לפתור את הבעיה של האוכלוסייה הערבית.

אבל מה קרה? השיכרות היתה כל כך גדולה אצל אלה שהיו בהנהגת הסוכנות היהודית ו"ההגנה" דאז, ואחרי הצהרת בלפור הם שלחו משלחת לירדן כדי לרכוש ולהכשיר את האדמות בירדן. אז היתה משלחת בראשותו של מר ארתור רופין, והמשלחת הזאת חזרה פעם אחת ואמרה שהערבים מקבלים את הצעת פרופסור דה-האן לפתור את בעיית האוכלוסייה הערבית בזה שיכוננו בירדן מדינה פלשתינית. בגלל זה החליטה אז "ההגנה" לרצוח את פרופסור דה-האן.

ואני לא אומר את הדברים האלה כעת כאילו אני ממציא אותם. דבר זה נאמר בסימפוזיון שקיימתי לפני כמה שנים, עם פרופסור שמעון רובינשטיין מ"יד בן-צבי", והוא, פרופסור רובינשטיין, סיפר את הדבר הזה.

מתי החליטה הנהגת "ההגנה" לרצוח את דה-האן? – כאשר נודע על ההצעה שלו, ההצעה שהיינו מתברכים לו היתה מתבצעת. כמה אלפי-אלפי קורבנות היינו חוסכים לו קיבלנו את ההצעה הזאת. אבל, איך אמר אז מנחם אוסישקין במסיבה שהיין ראזם פשה כדי לכרות את ברית השלום? – אנחנו לא רוצים לעבור דרך החלון, אנחנו נעבור דרך הדלת הפתוחה. זה היה שיגעון הגדלות, זו היתה השיכרות אשר הביאה אותנו לאסונות האלה, שהיינו יכולים לחסוך אותם לו קיבלנו את הצעתו של פרופסור דה-האן.

אני מוצא לחובה מיוחדת להעלות את זה כיום, כשאנחנו כולנו מתהלכים במבוכה גדולה מול מה שקורה בתקופתנו אנו, כמה היינו מתברכים לו היינו מבצעים את ההצעה הזאת. ואיך אנחנו היום יכולים להיות שאננים ושקטים ולא לעלות על קברו של פרופסור דה-האן ולבקש סליחה, למה רצחו אותו?

היתה עוד סיבה לכך שרצחו אותו, והסיבה היתה בשיגעון הגדלות של ראשי ההנהגה הציונית דאז, בסוכנות היהודית לא רצו לקבל את אגודת ישראל בנציגות של הסוכנות היהודית, ופרופסור דה-האן לא השלים עם זה והסעיר עולמות. לכן השמיצו אותו, הסיתו נגדו והביאו לרצח המתועב הזה.

הדם הזה זועק עד היום, וכל דם שנשפך כיום הוא תוצאה מהדם הזה שנשפך אז ברצח פרופסור דה-האן. השם ייקום דמו; אל נקמות השם.

תסלחו שאני חרגתי, אבל אין לכם מושג כמה יהודי כמוני זוכר את הרצח המתועב הזה שהיה אז. ובאוזני עוד מהדהדת הקינה הגדולה של רבבות אלפי בני ירושלים, שליוו אז את פרופסור דה-האן. הם אמרו את הקינה: "עבדים משלו בנו, פורק אין מידם". את הקינה הזאת אנחנו מקוננים עד היום הזה. זו קינה שעלינו לקונן ולבקש רחמי שמים, שהשם ירחם עלינו.

לגבי האירועים בצפון, מכיוון שלקחתי את זה כאפשרות להעלות את הדברים המעיקים עלי ברצח פרופסור דה-האן, אני רוצה להגיד כאן משהו שהוא מאוד מאוד מוזר. אנחנו שומעים כמעט יום-יום שני שידורים. שני שידורים משדרים לנו כלי התקשורת: שידור אחד על תהליך השלום שנמשך, מתקדם, מתבצע, ובאותה מהדורת חדשות כותרות: "גבול הצפון שוב גועש", "רבבות מאזרחי מדינת ישראל ירדו למקלטים", "החיים בעשרות יישובים שובשו", "דריכות ומתח בעימות עם ה'חיזבאללה'". אלה הן הכותרות, ומתחת לכותרות האלה מסתמנות שוב כותרות על משא-ומתן עם סוריה ועל הגילויים שמתגלים מדי פעם בפעם על שיחות נסתרות. אז נשאלת השאלה: איך מתנהל משא-ומתן עם סוריה בעוד ברור וידוע שלסוריה יש קשרים ישירים עם ה'חיזבאללה'? איך אנו מנהלים משא-ומתן, גם בעקיפין, עם סוריה, שהיא זו שאחראית לקשר עם ה'חיזבאללה'?

ללא כל ספק, צבא ישראל – זה אני חייב להגיד – ראוי להוקרה ולהערכה, ואני לא רוצה להגיד: צבא-ההגנה לישראל, אני אומר: צבא ישראל, מפני ש"ההגנה" בשבילי מוכתמת בכתם הדם ששפכו ברצח דה-האן. אבל צבא ישראל ראוי להערכה ולהוקרה על מבצעיו ועל פעולות התגמול נגד הטרוריסטים בלבנון ועל הקשר המבורך והמוצלח בין צה"ל, הצבא בישראל, לצד"ל ועל המבצע המוצלח בתפיסת

דיראני. ברור שעלינו לשבח ולהלל את הצבא על הפעולה הזאת. אבל יש דבר אחד מוזר ובלתי מובן בכל המהלכים בתהליך השלום שאנו מקדמים. בתולדות המלחמות ובהסכמי השלום לא נדע דוגמה כזאת שקורית כיום אצלנו. מבצעים כאילו את תהליך השלום, ובאותו זמן ממשיכים בטרור. טרור ושלום הם לא דברים שהולכים ביחד. ניתן דעתנו על כך.

בסיום אני רוצה להגיד שוב: לא נשכח ולא יישכח הדם הזה של פרופסור דה-האן. הוא זועק ומצביע על אלה שהם שיכורים, בדעות פסולות, מה שהביא אותם להכתיים את ארץ הקודש בדם של הקדוש יעקב ישראל דה-האן.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואם לא יצטרפו אלינו חבר הכנסת איתן וחבר הכנסת דרעי, אני אזמין את סגן שר הביטחון להשיב למתדיינים. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כשאני שומע את הדברים האיומים של חבר הכנסת פרוש, יש לי אפילו ספק אם הוא רב, כי דברים כאלה לא יכולים לצאת מפיו של רב, שבא ומצטער על כך שלא בוצע הגירוש ולא הוגלו מאות אלפי פלשתינים לירדן, והוא מסתמך על ההחלטה או על הבטחת בלפור. הרי ברור שבתקופת המנדט הבריטי הבריטים כאן היו בגדר כובש, ולבריטים אין מנדט ואין סמכות – – –

מנחם פרוש (יהדות התורה):

תסלח לי, אתה לא יודע על מה דיברתי. מה אמרתי? הצהרת בלפור דיברה על Palestine. Palestine כללה גם את החלק של ארץ-ישראל וגם את ירדן. לא היתה עד אז מדינה עצמאית לירדן, וזו המדינה הפלשתינית, ועובדה ש-60% מהפלשתינים הם בירדן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הפלשתינים היו כאן, והמשמעות של הדברים שלך היא להגלות מאות אלפי פלשתינים מכאן, מתוך מולדתם, לירדן.

ואני רוצה להגיד לך, שאתה לא יכול להסתמך אפילו על הצהרת בלפור, כי מה לבלפור ולבריטים עם הפלשתינים כאן? לבריטים אין מנדט ואין סמכות, ומה שהם הבטיחו לא מחייב אף אחד, ולזה אין שום משמעות ואין שום נפקות. מה שחשוב הוא מה העם הפלשתיני רוצה, והעם הפלשתיני רוצה להמשיך ולחיות במולדת שלו, בשתי מדינות לשני העמים, זו ליד זו, בשלום, ולא שמדינה אחת או עם אחד יחיה על חשבון העם האחר.

וכאן אני שומע את הדיבורים על המתיחות, על הפגיעות, דברים מאוד קשים וכואבים שקורים בגבול הצפון, ואנחנו כולנו צריכים לשאול את עצמנו. כולנו בדעה אחת שהדברים האלה לא צריכים לקרות. חבל על כל אדם שדמו נשפך, חבל על כל הרוג, וכולנו בדעה שצריך למנוע את זה. השאלה שנשאלת היא: האם זו גזירה מן השמים? האם לא ניתן למנוע את המצב העגום הזה? האם נגזר לחיות במצב האבסורדי שאנחנו נתונים בו?

אין שום ספק שהסיטואציה נוצרה על-ידי בני אדם, וצריך לדעת, צריך להבין: מקום שיש בו כיבוש, יש בו התנגדות לכיבוש, ואין אפשרות לדבר על שלום ועל כיבוש בזמן אחד; דבר והיפוכו. שני הדברים האלה לא הולכים יחד. לא ניתן לכבוש את דרום-לבנון ולהחזיק את דרום-לבנון על-ידי צבא ישראל ולהגיד ללבנונים: תשלימו עם הכיבוש שלנו, תיכנעו לתכתיבים שלנו. העם הלבנוני הוא עם ריבוני, כמו מדינת ישראל, וודאי שהוא מתנגד לכיבוש ישראלי, והוא יילחם נגד הכיבוש הישראלי. לכן, כשאנחנו מסתכלים על המצב, צריך להסתכל על שני צדי המטבע. יש המצב שיצר הכיבוש, ויש התגובה שבאה בעקבות הכיבוש, וצריך לשים לזה קץ.

זבולון המר (מפד"ל):

טלב אלסאנע (מד"ע):

צריך לשים לזה קץ, ולא צריך לחזור אחורה להיסטוריה ולשאול מי גרם למה, מה קדם למה. יש היום מצב שצריך להתמודד אתו.

המבצע של דיראני, שנחטף והובא לכאן, יכול להיות שהוא מנפח את האגו של ממשלת ישראל או את תחושת הביטחון שלה, אבל בעידן של שלום ניתן לפתור את הבעיות בדרך של משא-ומתן, לא על-ידי מבצעים, לא על-ידי כך שמדינה מגייסת את כל המשאבים והאמצעים שלה כדי לחטוף אדם מתוך מדינתו ולהביאו ארצה.

הבעיה איננה דיראני, הבעיה היא עם מדינת לבנון, הבעיה היא עם סוריה והבעיה היא עם ירדן. הבעיה היא בכך שיש צורך למצוא נתיב אחר, ולא נתיב של שימוש בכוח, אלא נתיב של משא-ומתן לשלום אשר יבטיח שלום צודק. ולמה אני אומר צודק? כי אם השלום הזה יהיה שלום כפוי, הוא לא יחזיק מעמד. תהיה זו הפוגה, זה יהיה זמני, זה יחלוף. אבל כאשר יהיה שלום צודק, שלום שמכיר בזכויותיהם של עמים אחרים לחיות במדינות שלהם תחת ריבונות שלהם ובעצמאות שלהם, אז ניתן יהיה להבטיח שיהיה לנו שלום קבוע, שלום בר-קיימא, שלום שיחזיק מעמד.

האלטרנטיבה היא, לכן, לא שימוש בכוח. כל הצרות נבעו מן התחושה, שבכוח ובכיבוש ניתן לדכא את רצונו של הצד השני, ניתן לכפות עליו את רצונו וניתן להשתלט עליו. העובדות וההיסטוריה מוכיחות את ההיפך: ככל שאתה מפעיל כוח, התגובה היא כוח מהכיוון הנגדי. כאשר אתה גורם קורבנות לצד אחד, התוצאה היא שנגרמים קורבנות גם לצד שגורם קורבנות. זו תופעה טבעית

ומוכרת. צריך להתחיל לחשוב במושגים שמאפיינים בני אדם: התמודדות דרך משא-ומתן, תוך כיבוד זכויותיו של הצד השני.

אני רוצה לציין, שבמהלך הביקור שערכנו בסוריה, כאשר נפגשנו עם מנהיג סוריה חאפז אסד, הוא אמר בצורה חד-משמעית, בצורה מפורשת מאוד: ממשלת ישראל אמרה שכעומק הנסיגה כן עומק השלום. ומה היתה התגובה של סוריה? הסורים דיברו על שלום. אין בעולם מושג של חצי שלום, של שלושת-רבעי שלום. יש שלום. המושג הזה הוא לא יצירה של סוריה, זה מושג אוניברסלי.

ולא רק על שלום דיברו הסורים, אלא הם אמרו: שלום מלא. וכאשר אומרים שהם מעוניינים בשלום מלא, מה הכוונה? הכוונות מאוד ברורות, שהם מעוניינים בשלום מלא. אם כן, מדוע לא תבוא לכאן ממשלת ישראל ותגיד: כעומק השלום כן עומק הנסיגה? שלום מלא – נסיגה מלאה. כך מגיעים להכרה בזכויות הסוריות על הגולן, שהוא שטח סורי כבוש לכל הדעות; וכך ניתן להגיע להסכם שלום עם סוריה, עם לבנון וגם עם ירדן, ולשים קץ לשפיכות הדמים, במקום להתחיל לדבר על נסיגה בגולן, על נסיגה מתוך הגולן, ולהשתמש בכל מיני מושגים שלא מקדמים את תהליך השלום.

אני התרשמתי שגם העם הסורי מעוניין בשלום, ולא רק ההנהגה הסורית. הדרך שבה קיבל העם הסורי את פני המשלחת וגם היחס שלו זכינו שם, וגם הדרך שבה נסקר הדבר בטלוויזיה, מצביעים על כך שהתגובות בקרב העם הסורי הן בעד תהליך השלום.

יש צורך בשינוי תפיסה אצל העם הישראלי. הוא צריך להתחיל לחשוב במושגים שונים. כמו שלעם בישראל יש זכויות, גם לעם הסורי יש זכויות; כמו שהעם הישראלי רוצה לחיות בשלום, גם העם הסורי רוצה לחיות בשלום. אבל זה ליד זה, ולא שעם אחד יקבל את זכויותיו או את ביטחונו, ותחת התירוץ של ביטחון ינסה לנשל את העם השני מזכויותיו. כך לא ניתן להגיע לשלום צודק, אלא ניתן להנציח את המאבק ואת שפיכות הדמים.

הפתרון הוא לא כוח. הפתרון הוא שלום, משא-ומתן והכרה בזכויות העמים והשכנים, ולהגיע לשלום צודק ובר-קיימא.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את סגן שר הביטחון מרדכי גור להשיב בנושא האירועים בגבול הצפון. בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אלסאנע, אני רוצה להודות לך על שהעלית את שאלת צדקת המלחמות.

זה יומיים שלבי נכמר על החברה שלנו ועל התקשורת שלנו. הימים האלה הם הימים של מלחמת ששת הימים, ואיש כמעט אינו מדבר על כך.

אני שואל אותך, חבר הכנסת אלסאנע, אם באמת משיגים שלום ודו-קיום על-ידי רצון טוב בלבד, למה נלחמנו את מלחמת ששת הימים? אני רשמתי ביומן שלי: אם תהיה מלחמה, אין לה שם אחר פרט לשם "המלחמה הטיפשית". אנחנו ננצח בה, אבל בשביל מה להילחם? מה רוצים מאתנו? מה עשתה מדינת ישראל ב-1967? מבין חברי כל המפלגות, האם היה מישהו שהעלה על דעתו לצאת למלחמה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אפשר לענות?

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא. אני לא שאלתי אותך, תן לי לדבר.

זבולון המר (מפד"ל):

אין מה לענות.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אנחנו יזמנו? אנחנו התנחלנו – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אנחנו שירתנו את האינטרסים של ארצות-הברית – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני שמעתי אותך בשקט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זבולון המר (מפד"ל):

וב-1948?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אנחנו ישבנו בגבולות המשובחים, ולא עלה בדעתנו לצאת למלחמה. ואף שירושלים היא עיר בירתנו הקדושה לנצח, לא יזמנו מלחמה לשחרורה. עם כאב לב, והרבה פעמים בחריקת שיניים, במיוחד כאשר נפלו לנו קורבנות פה בירושלים, לא יזמנו מלחמה. וב-1947-1948?

לא אותנו צריך ללמד את הדברים האלה. לא אותנו צריך ללמד על מה יוצאים למלחמה.

לא אחת נשאלתי איך אני מסביר את גבורת הצנחנים שלנו בירושלים. כל החיילים היו גיבורים, אבל אני מדבר על הצנחנים, כי אני פיקדתי עליהם. אמרתי: כל המלחמה החלה בפרובוקציה, ולא הבנו למה, נכנסנו להיסטוריה בניגוד לכל ההערכות של המטה הכללי ושל הממשלה, ובוודאי בניגוד לרצון. נגררנו. אחר כך התחננו לירדנים שלא יפתחו באש בירושלים. והם פתחו באש בירושלים. אני הייתי צריך לצנוח באל-עריש, והקדוש-ברוך-הוא העביר אותי לירושלים רק בגלל האש שפתחו בה הירדנים על ירושלים.

אמרתי אז: תארו לכם מה דוחף לוחם ללחימה טובה. בשעה 01:00 הוא עוזב את הדירה של תושב ירושלים שאירח אותו, שהאכיל והשקה אותו ועזר לו לצלצל הביתה ולכתוב מכתב הביתה. בשעה 01:00 הוא עוזב את חיקה החם של המשפחה היהודית הזאת, ובשעה 02:00 הוא כבר נמצא בחום המערכה. אין מוטיבציה גדולה מזאת. לכן היה ניצחון הצדק על הרשע.

לא רק מלחמת העולם, בקנה המידה הגדול – מלחמת העולם, בקנה המידה של העם היהודי – מלחמת ששת הימים, סתם קמו עלינו להשמידנו. ויצאה הרוח הגדולה, והרוח הזאת לא באה והולכת, הרוח הזו נשארת.

מכיוון שעוסקים בירושלים – נמצאים פה חברי הכנסת זבולון המר, גם חבר הכנסת מנחם פרוש רמז לכך וגם חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – לגבי מה שדובר בשבועיים האחרונים על ירושלים, חברי הכנסת מכל הסיעות, אני רוצה לומר לכם במלוא האחריות, לאחר דברי הפתיחה שאפשר לי לומר חבר הכנסת אלסאנע על הקשר שלי עם ירושלים: במשך השבועות האחרונים לא פגעה ממשלת ישראל במעמדה של ירושלים בכהוא זה. אני חוזר: על אף כל מה שדובר ונאמר – אני אומר לכם זאת, כי אני יודע שתאמינו לי – לא נפגע מעמדה של ירושלים על-ידי ממשלת ישראל בכהוא זה. כל

הדברים החשובים שנאמרו בשבועיים האחרונים על ירושלים מפי דוברי הממשלה – כשאני אומר "החשובים", זאת אומרת, הרלבנטיים – כולם אמת שלנו, ואחרים לא דיברו אמת.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני סגן השר, אני מציע לך לומר: ככל הידוע לך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תסלח לי, גם אני לא נולדתי היום. לא שמעת אותי שבועיים, אתה שומע אותי היום, תעשה עם זה מה שאתה רוצה. לי ירושלים מספיק חשובה. למה אני מדגיש את זה? שחס וחלילה אף אחד מאתנו, אפילו מתוך כוונה טובה, לא יפתח מאבקים שאינם קיימים – אני לא אומר שלא יהיו קיימים, פה אני מקבל את הזהירות שלך, אני מדבר על היום – כי עלולים להיגרר ולגרור נזק.

יש בעיות מסובכות עם ירושלים – לא אתחייב שכל דבר הוא רק טוב, לא אמרתי – אבל בנושאים שעליהם דובר, שחס וחלילה מעמדנו בירושלים או עתידה של ירושלים ניזוק, אתם צריכים לדעת, לשמחתי הרבה – לא. ירושלים מספיק חשובה כדי שנתייחס ברצינות ולא נגרום בהיסח הדעת נזק, חס וחלילה, בזה שיעלו שאלות טרם זמן או לפני שאנחנו יכולים לתת להן את הפתרונות האופטימליים. לכן חשובות פה גם הזהירות וגם האחריות המשותפת, כל אחד מכם יסיק את המסקנות שלו. אני מצאתי לנכון לומר לכם זאת.

דבר שני – לגבי הצפון, שהיה הנושא העיקרי. חברת הכנסת סלמוביץ, לא סתם ביקשתי מחמאות לצה"ל. בהמשך לדיון קודם שהיה פה חשוב לזכור, שבצה"ל קורים לא רק אסונות כמו האסון שקרה לנו ברצועה, כשנפל הסמל שלמה שטרית, לוחם ומפקד מעולה, אלא גם – אמרתי זאת היום מעל הבמה – מבצעים שאין צבא בעולם שמתיימר שהוא יכול לעשות אותם.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני רוצה לתקן את דברך, אתה ביקשת מחמאות לממשלה ולא לצה"ל.

סאלח טריף (העבודה):

סגן שר הביטחון מ' גור:

תסלחי לי, אני מייצג את הממשלה. אני יודע איפה מקבלים החלטות ואני יודע מי מקבל החלטות, ולא סתם אני מתעקש. חבר הכנסת עובדיה עלי העלה היום בדיון שאלה רצינית – בלשון שלי: מה קורה לנו בחברה שכל מיני דברים עולים, ואילו דברים אחרים, חיוביים, לא עולים? הוא צודק, זו אחת השאלות המרכזיות. אמרתי שצה"ל עשה דבר שצבאות העולם לא מתיימרים לעשות: הגיע לשילוב האנושי-הטכנולוגי, מכוסה על-ידי מוטיבציה, זאת לשבחם של כל מקבלי ההחלטות מרמת הממשלה ועד ללוחם הפשוט במדינת ישראל. אתמול ערך ראש הממשלה ושר הביטחון ביקור ביחידות המבצעות, ותאמינו לי שאני יודע על מה אני מדבר.

למה זה חשוב? יש קשיים, יש בעיות, אבל יש לנו עוצמה, יש לנו כושר. כל אחד יכול לחשוב אחר כך איך לנצל את זה. אני מאמין שאפשר וצריך לנצל אותו לעשיית שלום. ראשית, העוצמה הזאת מדברת בעד עצמה. חשוב לי לומר לך זאת.

חבר הכנסת פרוש שאל איך הולכים שלום וטרור ביחד.

חבר הכנסת פרוש, אני מוכרח לומר לך, ששמעתי בפעם הראשונה את הסיפור שסיפרת. אני מודה שלא ידעתי בכלל על מה אתה מדבר.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

זה נמצא בספר ההיסטוריה של "ההגנה".

סגן שר הביטחון מ' גור:

כשהתחלת לדבר לא ידעתי על מה אתה מדבר, וכשהגעת לנושא עצמו כמעט נפלתי, כי זה לא בא אלי מעולם אפילו כסיפור. למה אני מתפלא? כי אני עוסק בסוגיה של שיחות בן-גוריון ומוסא עלאמי, גם הם דיברו אז, ב-1935, על עבר-הירדן. אתה מדבר על 1929.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

— — — אוסישקין, שחטו כבר את הכבשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

לא ידעתי את הסיפור.

לצערי הרב, מאז מלחמת העולם השנייה, כל ההסכמים מלווים בטרור: הצרפתים בווייטנם, האמריקנים בווייטנם, הצרפתים בצפון-אפריקה, הרוסים באפגניסטן, אנחנו בלבנון – כל ההסכמים עם אש, עד הרגע האחרון. ככה זה.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

עם אש"ף כבר חתמנו.

סגן שר הביטחון מ' גור:

זה הסכם ראשוני. אבל אתה צודק, אם הם לא יקיימו את ההסכם הזה – אנחנו חופשיים. אני מציין את העובדה, שלצערנו ההסכמים שעשינו עם הסורים ב-1974 נעשו תחת אש וההסכמים שעשינו ב-1973 עם המצרים נעשו תחת אש.

חברת הכנסת סלמוביץ, הסורים הבינו היטב מה קרה בלבנון בשבועיים האחרונים. המסר שהם קיבלו הוא, שאין להם סיכוי לסגור את הפער האיכותי שבינם לבינינו; ואם יעלה בדעתו של מישהו מהם לחזור בו מתהליך השלום, ידע בפני מה הוא עומד.

חשוב לדעת זאת, בייחוד על רקע מה שהעלה היום חבר הכנסת עובדיה עלי – שלא יטעה מישהו לחשוב, כמו נאצר, שאנחנו חברה מתפוררת, שאנחנו "דור האספרסו". היה צריך לשבת בתחקירים עם הלוחמים והטייסים ולדעת עם איזה דור יש לנו עניין. זה לא דור שהרצון שלו נשבר בקלות. בצדק אמר פה היום חבר הכנסת רן כהן: הלוחמים הצעירים של היום עומדים במטלות יותר קשות מאלה שאנחנו עמדנו בהן, יום ולילה, רצוף, והם עומדים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הלואי שהממשלה היתה עומדת כך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

רגע אחד תשתחרר מזה, תאמין לי. פחות שתי נקודות תקבל. צבא לא עובד לבד, לעולם. זה נכון עם כל הממשלות, לא רק עם ממשלה כזאת. לכן מוכרחים לקחת את המכלול של קבלת ההחלטה והיכולת לממש אותה.

על הרקע הזה צריך לראות את מה שקרה בצפון. אנחנו עושים מאמצים עצומים להגיע להסדר עם לבנון. הם לא יכולים. אנחנו נעשה כל מאמץ להביא לכך שיהיה לנו הסכם אתם ולהסכם עם סוריה. אבל עם טרור לא נשלים, גם אם הוא נתמך על-ידי הסורים. וחשוב שהסורים ידעו את זה גם כן.

נכון שזה קשה, אבל גם נכון שכוחנו אתנו. אם מישהו מאמין, שכשם שיכולנו למלחמות נוכל לשלום, צריך להמשיך ולהתקדם הלאה.

מכיוון שהנושא הזה מקיף מאוד, לפי דעתי, והוא נוגע לשורשי ההווה שלנו, אני מסכים שיהיה פה דיון במליאה. יעלו כל הנושאים הללו, כל אחד לפי עומקו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. יש לנו הצעות להסרת הנושא. חבר הכנסת אסעד אסעד, דקה מן המקום להסרת הצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, בעקבות האירועים בלבנון, בצפון, וירי ה"קטיושות", נסעתי כתושב הגליל וגם כמי ששירת שנים רבות בגבול הזה כדי לעודד את תושבי היישובים, להיפגש עם מפקדי צה"ל, ונשאלתי מה יהיה עכשיו. טענתי ואני טוען עכשיו, ואני מקווה שאני צודק, שהפעם לא תהיה הסלמה, בניגוד למה שהיה בעקבות מבצע דיין-וחשבון, או כתוצאה מההסלמה שהביאה למבצע דיין-וחשבון.

אדוני סגן שר הביטחון, זו ברכה לצה"ל. צה"ל חזר לעבוד כפי שהוא יודע לעבוד, לפגוע בראשי המחבלים הטוריסטים בעומק השטח, במקרה זה שטח לבנון. כאן הוא ערער את הביטחון של אותם מחבלים, שיודעים שעכשיו לא כדאי להם.

אני רוצה לומר מלה לחבר הכנסת פורז.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אסעד אסעד, אני מצטערת.

אסעד אסעד (הליכוד):

חבר הכנסת פורז, בניגוד לעמדתך, אסור לנו, אסור לחיילי צה"ל לחזור ל"דיין-וחשבון". "דיין-וחשבון", הירי המסיבי על אזרחים חפים מפשע אינו מהערכים, מהנורמות ומהחינוך שחיילי צה"ל מקבלים. צריך לפגוע באותם מחבלים בעומק השטח, ולא לפגוע באזרחים חפים מפשע. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת סאלח טריף, דקה להסרת הצעתו של חבר הכנסת זבולון המר. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת המר, ואני מתנצל על שלא שמעתי את דבריו. זה לא משום שאני מתנגד לדברך, אני לא שמעתי אותם, אלא כדי לומר: ראשית, לשבח את צה"ל שעושה פעילות נפלאה בלבנון, ולשבח יותר מכול גם את הממשלה שנוקטת מדיניות חכמה – מדיניות שכאשר היא צריכה להיות התקפית, היא התקפית והיא תקיפה; מדיניות חכמה וטובה, שלא תסבך אותנו עם מדינה שממילא מסובכת אתנו ואנחנו מסובכים אתה. כולם יודעים מהי לבנון ומה קורה בלבנון.

לכן, זו באמת שעה יפה להגיד לממשלה ולצה"ל כל הכבוד על כל מה שהוא עושה שם.

אני לא אשכח גם את צד"ל ואת חייליו, שעושים עבודה יפה מאוד בדרום-הלבנון, כדי לשמור על עצמם וגם כדי לשמור על גבול טוב עם מדינת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת עובדיה עלי, להסרת הצעתו של חבר הכנסת אביגדור קהלני, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן שר הביטחון, ראשית דבר אני מבקש לברך את צה"ל ואת הממשלה על הפעולה הזאת. אני חושב שהיא עבדה נכון, במינון הנכון ובשיטה הנכונה. הפעולה הזאת החזירה משהו מכוח ההרתעה של צה"ל. היא חיזקה את כוח ההרתעה של צה"ל גם כלפי ה"חזבאללה" וגם כלפי השכנים שלנו. מבינים שיש קווים אדומים, שאי-אפשר לעבור אותם.

בואו נודה על האמת, משהו בכוח ההרתעה שלנו נפגע, בעקבות מה שקרה באינתיפאדה, וחשוב שפעולות כאלה מדי פעם יזכירו להם עם מי יש להם עסק.

אני מבקש כאן מסגן השר להקדיש תשומת לב מיוחדת, נוסף על מה שנעשה, לצד"ל. יש לי הרגשה ויש לי גם מידע בעניין זה. הלוחמים בצד"ל והמפקדים מאוד מוטרדים, במיוחד על רקע השיחות שמתנהלות היום, או הפרסום על השיחות שמתנהלות עם הסורים, עם הלבנונים. חשוב מאוד לתת להם תחושה של ביטחון, חשוב לחזק את רוחם, חשוב לעודד אותם. הם עושים עבודה חשובה מאוד, כפי שאתה יודע, לבלימת המחבלים והטרוריסטים, ואסור להפקיר אותם או לתת להם תחושה שאנחנו עלולים להפקיר אותם בשלב כזה או אחר.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להודות על ההערה. תרשה לי להסב את תשומת לבך לכך, שאחת התוצאות העיקריות בדיעבד של המבצעים האחרונים היתה עלייה רבתי בתחושה הטובה של צד"ל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דוד מגן ביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת טלב אלסאנע מצטיין ביוזמות חברתיות ואומר דברי טעם כאשר הוא מעלה הצעות בעניינים הללו. שמעתי את נאומו בחדר הוועדה לענייני ביקורת המדינה, את דברי הבלע שלו, וביקשתי להסיר את הצעתו מסדר-היום ולשלול מכול וכול את דבריו.

ייתכן שהחמצתי בזמן המעבר מאולם הוועדה למליאה קטע מדבריו של סגן שר הביטחון. שמעתי את רוב דבריו, ולא שמעתי, אדוני סגן השר, שום התייחסות לגבי מעורבותה של הפרובוקטורית הגדולה ביותר – סוריה. מה אנו מדברים על ממשלת הבובות בלבנון, מה אנו מדברים על "חיזבאללה". אף שאתם סבורים בממשלה שהמצב עם סוריה הוא רגיש.

סגן שר הביטחון מ' גור:

יש חמש דקות בפרוטוקול בנושא הזה.

דוד מגן (הליכוד):

אם כך, זה היה הקטע שהחמצתי. חזקה על סגן שר הביטחון שאמר את הדברים הנכונים והמדויקים לגבי סוריה. בכל מקרה, גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע מסדר-היום.

עובדיה עלי (הליכוד):

איך הוא דיבר?

היו"ר ע' מאור:

היתה טעות במזכירות, והוא הגיש הצעה דחופה לסדר-היום. לפיכך הוא היתוסף לרשימה.

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא לא היה.

היו"ר ע' מאור:

זו ההודעה שנמסרה לי מן המזכירות.

עובדיה עלי (הליכוד):

הוא לא היה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עובדיה עלי, תבדוק את זה בבקשה במזכירות.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה. מאחר שסגן השר הציע שהדיון יהיה במליאה, ההצבעה היא בין דיון במליאה לבין הסרת הנושא.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי, הצעה הצעה, כי לגבי ההצעה של חבר הכנסת טלב אלסאנע ביקשנו הצבעה בנפרד.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת פורז. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אפשר להצביע על כל ההצעות, לדעתי, חוץ מהצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' פורז בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

11 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, אני קובעת שההצעה תידון במליאה.

אנחנו עוברים להצבעה על ההצעות מחבר הכנסת זבולון המר ועד חבר הכנסת מנחם פרוש.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת ז' המר, י' בא-גד, א' סלמוביץ,

א' קהלני ומ' פרוש בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

11 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שכל ההצעות תידונה במליאה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ט' אלסאנע בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שלושה בעד, שמונה מתנגדים, ללא נמנעים. ההצעה לא תידון במליאה.

הצעה לסדר-היום

מניעת ירידה והחזרת יורדים – כיצד?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון בהצעה הבאה לסדר-היום, מס' 4231, בנושא: מניעת ירידה והחזרת יורדים – כיצד. אני מזמינה את חבר הכנסת עובדיה עלי. ישיב השר לקליטת העלייה יאיר צבן.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בעצם הימים הללו מתרחשים שני תהליכים הרי גורל ומסוכנים למדינת ישראל, שכל אחד מהם בנפרד הוא בבחינת אסון נורא, ושניהם יחדיו פגיעתם קשה שבעתים. התהליכים הם ירידה בעלייה מחד גיסא ועלייה בירידה מאידך גיסא.

תפקיד הציונות ולוץ הווייתנו בארץ הטובה הזאת היו מאז ומתמיד העלייה לארץ, הקליטה, ההתערות וההשתרשות בה, ומה שקורה עתה הוא פגיעה חמורה בעיקרים אלה. על כן מוטלת עלינו החובה לקום ולעשות מעשה, שכן כל רגע מוחמץ הוא עוד יורדים, וכל רגע של התעלמות הוא אובדן של אחים שמתרחקים ומתבוללים, ובדיוק על כגון אלה נאמר: ויפה שעה אחת קודם.

גברתי היושבת-ראש, בשנת 1993 ירדו מן הארץ כ-29,000 אנשים. זוהי הכפלה ויותר של מספר היורדים בהשוואה לממוצע בשנים 1988-1991. היורדים, לא רק שאינם נפולת של נמושות, אלא הם הטובים שבטובים, מיטב הנוער ובחירי בנינו. אין אני אומר זאת לתפארת המליצה, שכן הנתונים היבשים מלמדים, שרוב היורדים הם צעירים לאחר שירותם הצבאי, בעלי השכלה ובעלי יכולת. העובדות הללו מחמירות את הבעיה שבעתיים.

מול עובדה זו של התגברות הירידה, מתבלטת תופעת הירידה במספר העולים מכל המדינות, ובמיוחד מארצות חבר העמים. ברבעון הראשון של 1994 עלו ממדינות ברית-המועצות לשעבר כ-12,000 עולים, לעומת כ-17,000 עולים ברבעון המקביל אשתקד וכ-35,000 שעלו ב-1991. נתון זה מלמד, שמספר העולים השנה הוא הנמוך ביותר מאז החל גל העלייה לארץ בשנת 1989, אך לא פחות חמור מכך הוא הנתון, שגילאי 19-44 בקרב העולים הולך ופוחת באורח שיטתי ומשמעותי.

גברתי היושבת-ראש, שתי מגמות אלה שעליהן הצבעתי, העלייה בירידה מחד גיסא והירידה בעלייה מאידך גיסא, אינן אסונות טבע שנתרגשו ובאו עלינו מידי שמים, אלא הן התרחשויות ותהליכים שנגזרים ממעשינו וממחדלינו, או למען האמת והדיוק ממעשיה וממחדליה של ממשלה זו. הממשלה שקועה עד צווארה בבעיותיו של ערפאת ובכינונה של מדינת פלשתיין. לממשלה הזאת אין זמן ואין עניין באותם צעירים מופלאים, בוגרי היחידות המובחרות, שפושטים את מדיהם ויורדים מן הארץ. לממשלה הזאת אין זמן ואין עניין באחינו היושבים בגולה ומחליפים גלות אחת בגלות שנייה.

אני מבקש להדגיש, גברתי היושבת-ראש, שביקורתי זו אינה מופנית אישית כלפי ידידי השר לקליטת העלייה מר צבן, שאותו אני מעריך מאוד, מוקיר, ואני גם מעריך ומוקיר את פעילותו כשר. נדמה לי שהוא עושה את עבודתו כהלכה ומשתדל מאוד לפעול בתחום משרדו עד כמה שרק ידו משגת. ביקורתי מוטחת בממשלה ובעומד בראשה. כל מעשיה ומעייניה של הממשלה נתונים לכינונה של מדינת פלשתיין, להרס ההתיישבות בארץ-ישראל, ואין זמנה היקר מספיק לעסוק גם בדברים "פעוטים" כעלייה וכמניעת ירידה.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, גם אם אקבל את גרסתך, שהשפעת תנאי הקליטה בארץ אינה מכרעת, וודאי שאינה גורם יחיד שלאורו נגזרים הדברים, הרי הממשלה הזאת לא עושה את המינימום המתבקש מצדה כדי להשפיע או למנוע ירידה. אילו זכו אותם צעירים יורדים ואותן משפחות צעירות יורדות לקנות לעצמם דירה למגורים במחיר סביר, אולי היתה נמנעת ירידתם. אילו זכו אותם רבים וטובים למצוא בארץ עבודה נאותה, שתפרנס אותם בכבוד, אולי, אני אומר אולי, היתה נמנעת ירידתם מהארץ. אבל עכשיו המצב בארץ הוא כזה, שרק עשירים כקורח יכולים להגיע לדירה, ורק מתי מעט יכולים למצוא עבודה, ועל כן מספר היורדים, לצערנו הרב הולך וגדל.

ואף זאת, גברתי היושבת-ראש, באין חזון ייפרע עם. עם שממשלתו הורסת את ערך ההתיישבות – ושמעתי את דברי ראש הממשלה בעניין ההתיישבות, פשוט התקשיתי להאמין – פוגעת בערכי האמונה, היא ממשלה הגורמת ישירות לירידה. כאשר ממשלת ישראל מעמידה אפילו את ירושלים למשא-ומתן, אל נתמה אם ישאל מי מה אני עושה כאן, והדברים הללו כולם נכונים גם בהתייחס לעצירת העלייה.

עולים מתווספים שאינם מוצאים עבודה וצעירים מקרב העולים שמידרדרים לפשיעה, הם המעצור, הבלם הגדול להפסקת העלייה, שכן הדברים נשמעים בארצות שמהן הם באו ומשפיעים לרעה.

תמונות של עולים בתנאים בלתי נסבלים בבתי-מלון בארץ אינן עידוד לעלייה, גם לא מרכזי הקליטה המסכנים, הפזורים כאן ושם בארץ-ישראל, על מראותיהם הקשים, על עוניים הניכר לעין כול וזועק לשמים.

גברתי היושבת-ראש, דוח מבקרת המדינה על משרד העלייה והקליטה הוא ממין העניין, אך לא אדרש אליו בשל סד הזמן. אסיים רק בזאת, אני יודע, ויצדק השר לקליטת העלייה אם יעלה אחרי ויאמר, שחלק כזה או אחר מהחוליים, מהרעות שפירטתי כאן, הוא דבר מתמשך, אין זה דבר שנוצר היום או נוצר בשנתיים האחרונות, אלה דברים שנבעו בחלקם מגל העלייה הגואה שהגיע ארצה החל משנת 1989, ומטבע הדברים, כשעולים מאות אלפי יהודים בבת אחת, בלי שהיתה תשתית מתאימה, ללא תוכניות מתאימות, בלי שנערכנו כהלכה – מפני שבחלק מהנושא אנחנו גם הופתענו במידה רבה. אנחנו גם הופתענו במידה רבה מגל כזה של עלייה, שנבע בין היתר מהשינויים הדרמטיים שהתחוללו בברית-המועצות לשעבר. מדינת ישראל לא היתה ערוכה כיאות לקליטת גל העלייה. הדברים האלה הם בוודאי באשמת קודמי הממשלה הזאת ובאשמת האירועים שחלו, ואיש לא יכול היה לצפות אותם או לצפות להם.

בכל זאת נדמה לי, שנושא העלייה לא זוכה ליחס שהיינו רוצים שיזכה לו. שמעתי אתמול בוועדת הכספים של הכנסת, שרוצים לקחת גם את התקציב שמוקצב היום לנושא קליטת העלייה, כ-400 מיליון שקל, ולהעביר אותו להצלת או לתפעול קופת-חולים. אני נמנה עם התומכים במניעת הפגיעה או בסגירת קופת-חולים שנותנת שירותי בריאות נאותים ל-3 מיליוני מבוססים, ואין ספק שהממשלה צריכה לסייע בכך. אבל שמעתי שרוצים להעביר דווקא מתקציבי הקליטה, מן התקציבים שמיועדים לנושא החינוך, השיכון ונושאים אחרים לקליטת עולים. הדבר הזה מאוד הפריע לי. זה אולי מעיד על משהו בתפיסה ועל ההתייחסות של האוצר ושל הממשלה לנושא העלייה והקליטה.

אני מבקש לומר, שבלי עלייה, בלי יחס נאות לעולים אנחנו בעצם כורתים את הענפים שלנו, של המדינה הזאת. כל הציונות, כל תקומת העם, כל שיבתנו לארץ הזאת מבוססות ומתבססות על נושא העלייה וקיצוץ גלויות. אם בזה אנחנו נפגע, אנה אנו הולכים.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר הקליטה, השר יאיר צבן, להשיב על ההצעה לסדר-היום.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ראשית כול אדרש לדבריו של ידידי חבר הכנסת עובדיה עלי באשר לנתוני העלייה, בטרם אגש לנושא שהוא הציב במרכז דבריו, בעיית הירידה.

ובכן, חבר הכנסת עובדיה עלי, הנתונים ההשוואתיים לחמשת החודשים הראשונים משפרים את המצב בצורה משמעותית, אם כי עדיין יש פער מסוים בין הנתונים של השנה לנתונים של 1992 ו-1993.

בחמשת החודשים הראשונים עלו לארץ 22,724 עולים, לעומת 26,498 ב-1993 ו-23,812 ב-1992. מכיוון שיש אנשים שמשנים סטטוס, בדרך כלל סדר גודל שבין 11% ל-15% בכל שנה, אנשים שבאים לכאן לא בסטטוס של עולה ומשנים את הסטטוס שלהם בחודשים הראשונים לשהייתם כאן, ואז הם מצטרפים לסטטיסטיקה של מספר העולים, אני מניח שהנתונים של 1994 יהיו קצת יותר טובים מאלה של 1992 וקצת פחות טובים מאלה של 1993.

היות שהשנים 1992 ו-1993 הסתיימו ממש באותו מספר של עולים, כ-77,000 בכל אחת מהשנים האלה, הרי מסתמנת מגמה דומה, אם כי העוסקים שם בעלייה אמרו לנו במהלך כל החודשים האחרונים, שיעלו בערך כמו בשנתיים הקודמות, אבל אם יעלו עוד 10,000 או פחות 10,000, את זה אי-אפשר להעריך מראש ולחזות מראש.

אנחנו יודעים בהיסטוריה הציונית את הלקח שאנחנו לא אוהבים לדעת אותו, שהיה בעוכרינו לא מעט פעמים, שבין גורמי הדחיפה מהגולה לבין כוח המשיכה של הארץ הכריע לאורך ההיסטוריה כוח הדחיפה של הגולה.

עכשיו יש לנו המחשה דרמטית של התזה הזאת. יש שתי רפובליקות סמוכות אחת לשנייה, רוסיה ואוקראינה, לכאורה מאוד דומות. ברוסיה יש ירידה משמעותית בממדי העלייה ובאוקראינה יש עלייה משמעותית, ממש באותם חודשים, עלייה משמעותית. אין לי זמן לפרט, אבל כל אדם שקצת מתעניין יודע את הנסיבות, והניתוח הוא גם מעניין מאוד.

אין שינוי בהרכב הגילים. זה דבר דרמטי. למשל, גילאי 65 פלוס, במשך שלוש שנים עד לפרומיל, 14.3%, 14.4%, 14.3%.

עובדיה עלי (הליכוד):

אז הפרסומים לא נכונים.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

אם קראת איזה פרסום, יש גם פרסומים לא נכונים. במקרה יש גם פרסומים לא נכונים.

יש שינוי במקצועות. יש שינוי במקצועות גם על רקע זה שעכשיו העלייה מרוסיה באה יותר מהאזורים המזרחיים, וגם על רקע זה שהגיעו לארץ 56,000 מהנדסים, שנוספו על 29,000 מהנדסים ישראלים. 18,000 מהם מצאו עבודה במקצועם. אני בטוח שבעבודה יותר טובה אפשר היה להגיע ל-20,000, ל-22,000. אבל זו עדיין רזרבה עצומה של מהנדסים. אני יודע שאתה לא שייך לדמגוגים שאומרים: אפשר לספק עבודה במקצוע לכולם. צריך לספק כמה שיותר. אבל זה דמיון שאפשר לספק בפרק זמן כזה עבודה לכולם.

אני שותף לחלק מהביקורת שלך בנושא הכספים שנלקחו מהרזרבה לקליטת העלייה. אני יודע שהיה שם קושי טכני, כי נגמרה הרזרבה הכללית. אני מקבל עלי את ההתחייבויות, גם של שר האוצר וגם של ראש הממשלה, שניתנה בפני הממשלה וסוכמה כהחלטה, שלא תהיה שום מניעה תקציבית לקלוט את העולים שיגיעו על-פי מספרם.

אני מסכים אתך, שיש שדר לא טוב, ציבורי, שדר לא טוב מעצם הנגיעה בכספים האלה, וראוי היה, לטעמי, שהדבר הזה לא ייעשה.

חבר הכנסת עובדיה עלי וחברי הכנסת האחרים שנכחים כאן, איך אתה מגדיר יורד – זאת אחת השאלות שמעסיקות את הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לא מזמן פורסמה חוברת של הלשכה בנושא הזה, והנתון המעניין הזה מעמיד את הדברים גם בפרופורציות הנכונות. המספר המצטבר של השוהים בחוץ-לארץ למעלה משנתיים ברציפות היה בתקופה שמ-15 במאי 1948 עד סוף 1991, אם סופרים שנתיים אחורה, 367,000 נפש. מעל ארבע שנים – 329,000 נפש.

להערכתי, ברור שגם אדם שנמצא בחוץ-לארץ שנה יכול להיות שהוא כבר יורד, אנחנו לא יודעים את זה. אבל המדד – אם אנחנו יודעים על הנסיעות לצורכי השתלמויות ועל דברים אחרים – זה ללא ספק מדד מאוד בדוק, בייחוד בפרספקטיבה של 45 שנה, זה המספר של אלה ששוהים ארבע שנים בחוץ-לארץ. אין ספק שזה מספר גדול, מכאיב, והעניין הוא מספיק כואב כדי שלא נצטרך להגזים, כדרכם של כמה עיתונאים שפרסמו נתונים הרבה יותר מופרזים.

מה קורה בשנים האחרונות? בשנים האחרונות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אכן מדווחת שיש גידול במספר השוהים בחוץ-לארץ למעלה משנה ומיתוספים למלאי. ב-1988 – 14,600; אני מדלג, ב-1991 – 16,000; ב-1992 – 22,600; הנתון ל-1993 עדיין לא סוכם.

אבל לעומת זה, כשאתה בודק את המספר של אלה שהיתוספו, שישהו שנתיים ומעלה בחוץ-לארץ, המספרים הם אחרים והמגמה היא מגמת ירידה, ותיכף אומר מדוע. ב-1988 – 8,500; ב-1989 – 14,200; ב-1990 – 11,400; ב-1991 – 6,100; ב-1992 – 4,300.

מה ההסברים בכלל לנתונים האלה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה? ההסברים הם שניים: ראשית כול, יש גידול ניכר ומתמשך במלאי העולים החדשים בארץ, ונטייתם של חלק ניכר מהם היא לצאת את הארץ לשנה-שנתיים-שלוש שנים בתקופה הראשונה לשהותם בארץ. והם מדגישים: "תופעה זו מוכרת גם מהשנים שלאחר גלי עלייה גדולים בעבר". זו תופעה חוזרת.

אני לא יכול להאריך כאן בדברים. אני רק רוצה לומר לך, שלפני חצי שנה בדקתי את המצב, והנתון היה מעניין ומעודד יחסית. עזבו אז את הארץ 21,000 עולים, חזרו מתוכם יותר מ-10,000, ואז זה היה מקרב 450,000 עולים ששהו בארץ, שיעור של 2.7%.

אני לא משלה את עצמי. אני יודע, שבשביל עולה היום לרדת ממש, זה לא כל כך פשוט. ואנחנו צריכים לדעת, שאנחנו מדברים על חלק מהעולים, לא כולם, שלא התכוונו מלכתחילה להעדיף את הארץ כחלופה הראשונה מבחינתם. ולכן, התופעות האלה, מבחינה זו, לא הייתי אומר שהן צריכות

להדאיג אותנו. יש לנו פרמטרים אחרים לבדוק את קליטתם ואת הבעיות הקשורות בקליטתם, והם צריכים להנחות אותנו.

אנחנו צריכים להתבונן בנושא הירידה בצורה מורכבת על-פי טיבה של הבעיה. היתה לנו בעבר גישה שהביאה אותנו להתבטאויות קיצוניות מאוד כלפי היורדים, שגרמו לנתק, לניכור, ומנעו טיפול בבעיה. אנחנו יודעים היום, שמצד אחד גם החיים יותר מורכבים, המציאות יותר מורכבת. העולם נהיה יותר קטן, אנשים גם מחפשים את מזלם במקומות כאלה ואחרים. וללא ספק, צריך לעשות את כל מה שצריך כדי לצמצם את היקף הבעיה הזאת. היא צריכה להדאיג אותנו.

אנחנו צריכים להתמודד בשתי חזיתות, ואני מסכים אתך – במניעת הירידה ובהשבת הבנים ארצה. מניעת הירידה משמע – חינוך יותר טוב; מניעת הירידה משמע – טיפול בחיילים משוחררים, והחוק החדש הוא איזו קרן תקווה נוספת; טיפול יותר טוב בעולים החדשים, פתרונות בתחום הדיור והתעסוקה. ואני לא אבוא אתך עכשיו בפולמוס מי אשם יותר ומי אשם פחות. אני חושב שזה צריך להיות נושא למאמץ משותף, עם קונסנסוס לאומי רחב. אני כשלעצמי מאמין – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

אני הדגשתי את זה.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

כן, כן, אין לי טענות, אלא שאתה העברת את הנושא לתחום המדיני. אני אתן לך רק מקדמה על חשבון ויכוח יותר רחב, חבר הכנסת עובדיה עלי: אני חושב, ויש איזו הוכחה לכך, שעצם העלייה על נתיב השלום – ומייד אני אומר על כך שתי מלים – השפיעה מאוד על הגידול בשיבת הבנים ארצה. הנתונים הם ממש מעודדים: ב-1990 חזרו 8,000 בנים לארץ, ב-1991 – 9,000, ב-1992 – 11,000, ב-1993 – 14,000. נתונים יפים.

עכשיו אני אומר גם כאן אובייקטיבית: הגורם העיקרי הוא מה שקורה שם. למשל, מה שקרה במערב ארצות-הברית, גם האירועים הבין-גזעיים, גם בעיות במצב הכלכלי. כאן האבטלה בירידה, שם האבטלה היתה בעלייה – זה משפיע. אני יכול להתברך בכך, שהטיפול נעשה טוב יותר. אופירה נבון, זיכרונה לברכה, יזמה בזמנה את הרעיון של "בתים ישראלים". יש לנו היום 15 "בתים ישראלים" ברחבי העולם, שפועלים יפה, מקרבים את הישראלים, עוזרים להם בטיפול בשיבה הביתה. יש היום למשרד הקליטה קשר עם 38 נציגויות דיפלומטיות וקונסולריות, ויש תוכנית עבודה, ואני לא יכול לפרט אותה בגלל קוצר הזמן.

אנחנו הגדלנו את התקציבים לטיפול בהשבת הבנים ארצה. ב-1992 היו לנו 740,000 שקל, ב-1993 – כ-900,000 שקל; השנה הגדלתי את זה ל-1,700,000 שקל לפעולה ישירה בהשבת הבנים לארץ.

אני רוצה לשבח את צה"ל, שעושה עבודה יוצאת מן הכלל בעידוד הקשר של הארץ בעיקר עם בני היורדים. אנחנו יחד מעודדים את הפעולה של תנועת "צבר" של הצופים, שעושה מפעלים יפים מאוד, מפעלי קיץ. יש מבצעי "חץ וקשת" של צה"ל.

בסיום דברי אני רוצה לומר דבר אחד: אין ספק, שהנתונים של התעסוקה שהתפרסמו לאחרונה – 8.2% אבטלה עכשיו לעומת 8.6% ב-1989, לפני שהחל גל העלייה האחרון – מעידים על ירידה דרמטית. אגב, בקרב העולים האבטלה כבר ירדה ל-14%. זו התפתחות מאוד מבורכת. זו לא טלית שכולה תכלת. יש בעיות שכר, יש בעיות עבודה במקצוע, יש אבטלה בקרב נשים, שהיא כפולה, יש אבטלה בקרב גילאי 45 פלוס, אבל זו התפתחות מבורכת. כאן טמון הסיכוי.

אתה צדקת בכך שהדגשת את נושא הדיור. אני לא אבוא חשבון עכשיו עם הממשלה הקודמת, ש-17 שנה לא בנתה במרכז הארץ לזוגות צעירים, לאלה שנזקקים, אפילו דירה ציבורית אחת. טוב לפחות שבנו משהו בפריפריה, אם כי לא מותאם לאזורי הקליטה ולא מותאם לצורכי הקליטה מבחינת גודל הדירות וסידור הדירות.

דוד מגן (הליכוד):

אם אתה מדבר על 17 שנה, תאמר: הממשלות הקודמות.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

הממשלות הקודמות, אתה צודק, תודה. אבל הכוח הדומיננטי בממשלות הקודמות היה כוח מסוים, והוא לא היה "הדרך השלישית", הוא היה הדרך השנייה.

דוד מגן (הליכוד):

מי שמכהן היום כראש הממשלה, כיהן רוב הזמן כשר הביטחון – –

השר לקליטת העלייה י' צבן:

לא, לא להגזים.

דוד מגן (הליכוד):

– – ומי שמכהן כשר החוץ, כיהן כראש הממשלה ושר האוצר.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

לא, לא להגזים.

דוד מגן (הליכוד):

אבל אני מסכים שלכם לא היתה אחריות, למפ"ם.

השר לקליטת העלייה י' צבן:

תודה. גם זה ראוי לומר.

אני רוצה לומר גם לחבר הכנסת עובדיה עלי, גם לחבר הכנסת דוד מגן: תעסוקה, דיור, חינוך – אלה הם שלושת המפתחות העיקריים גם לקליטה הטובה וגם למניעת ירידה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לשר הקליטה על התשובה המקיפה. מה הצעתך, אדוני השר?

השר לקליטת העלייה י' צבן:

להעביר את הנושא לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת עובדיה עלי, האם זה מקובל עליך?

עובדיה עלי (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו נצביע על העברת הנושא לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

רוב של שישה, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שההצעה לסדר-היום "מניעת ירידה והחזרת יורדים – כיצד?", מועברת לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט: הצעת חוק בתי-קברות צבאיים (תיקון מס' 2), התשנ"ד–1994; וכן הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 39), התשנ"ד 1994. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה .

שאלות ותשובות

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות, ואני מזמינה את סגן שר החינוך והתרבות להשיב על שאלות. בבקשה.

התשובות על השאלות מ-3053 עד 3218 תימסרנה לפרוטוקול.

ענישה קולקטיבית בבית-ספר

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

בעיתון "ערי המפרץ" פורסם ביום 6 במאי 1994, כי מנהלת בית-הספר "אורט אפק" מענישה את התלמידים בבית-הספר ענישה קולקטיבית על-ידי כך שהיא נועלת את דלתות השירותים.

ברצוני לשאול:

1. האם המאמר בעיתון אכן נכון?

2. אם כן – האם זו הדרך להענשת אותם מתי מעט מהתלמידים המלכלכים?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מנהלת חטיבת הביניים בקריית-ביאליק סגרה כמה מחדרי השירותים, משום שהתלמידים השליכו שקיות מים אלה על אלה.

2. זו לא היתה תגובה נכונה, אולם השירותים נסגרו בחלקם לזמן קצר. במקביל נעשו בבית-הספר פעולות הסברה להפסקת "מלחמות המים".

3. נערך דיון עם המנהלת, ובו הובהר לה, שהדרך שנקטה אינה נכונה ועדיף למצוא במצבים כאלה פתרונות חינוכיים טובים יותר.

היו"ר ע' מאור:

סגן השר, תענה בבקשה על שאלתא מס' 3247, של חברת הכנסת ענת מאור, שלי, בנושא בחינת הבגרות באזרחות. בבקשה.

בחינת הבגרות באזרחות

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

פורסם כי מנהלים, מורים ותלמידים טוענים, כי בחינת הבגרות באזרחות שנערכה בשבוע שעבר היתה קשה, מנוסחת לא טוב ומכשילה.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. אם כן – מדוע בחינת הבגרות באזרחות קשה מהרגיל זו השנה השלישית?

3. מה ייעשה למען נבחני שנה זו?

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

בעקבות תלונות שהגיעו אלי על אי-הלימה בין השאלות בבחינת הבגרות באזרחות לבין החומר הנלמד ועל מספר שאלות רב מדי בזמן קצר, ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו התלונות ונמצאו נכונות?

2. אם כן – כיצד יפוצו התלמידים?

3. מה יעשה כדי למצות את האחריות עם הנוגעים בדבר?

4. מדוע לא יוארכו כל בחינות הבגרות ב-30 דקות, כנהוג בבחינות באוניברסיטאות?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לכל השאלות:

השאלון הפך אשתקד מדויק יותר מבעבר במובן זה, שהמטלות שנכללו בו הוגדרו ופורטו בצורה קונקרטית יותר. כן לא נעשה שימוש בפריטים שנכללו בשאלונים בעבר. שינויים אלה היו מכוונים והוסכמו על דעת האחראים להוראת המקצוע ואנשי האגף לתוכניות לימודים העוסקים בתחום. לאחר הצגת ההנמקות לשינוי המגמה, קיבלה זו את אישורה של מנהלת האגף לחינוך על-יסודי, והוחלט כי תימשך הכנת השאלונים ברוח זו. החלטה זו הועברה לידיעת המורים בכנסים המקצועיים שנערכו, ואף שאלון חורף התשנ"ד חובר בהתאם להחלטה זו.

השאלון חובר בקפדנות רבה על-ידי צוות שכלל שישה מחברי שאלות ודגמי תשובות. נוסף על כך, הוא נפתר על-ידי שני מורים בודקים, וכן נבדק על-ידי המודרטור, המפמ"ר – מפקח מרכז – של החינוך הממלכתי והמפמ"ר של החינוך הממלכתי-הדתי, ונמצא תקין מבחינת רמת הקושי והדיוק בפריטים. יתר על כן, במטה הבחינות לא התקבלו במהלך הבחינה כל הערות או שאלות הנוגעות לשאלון, וכן לא התקבלו פניות הנוגעות לעומס. ברצוני להעיר, כי מצב זה נדיר בשאלונים מרובי נבחנים, כגון השאלון באזרחות.

אשר למבנה השאלון – הנבחן התבקש להשיב על שש שאלות בסך הכול, שלוש שאלות בפרק הראשון ושלוש שאלות קצרות בפרק השני. מבנה תוכנית הלימודים מכתוב בחירה בין נושאים שונים. בשאלון הופרדו השאלות בנושאי הבחירה השונים, ובראש כל נושא הופיעה כותרת, כדי למנוע מן התלמידים את הצורך לקרוא שאלות שאינן רלבנטיות להם. בסך הכול, היה על התלמיד לקרוא שש שאלות בפרק הראשון, שמתוכן היה עליו להשיב על שלוש, ושש שאלות קצרות בפרק השני, שמתוכן היה עליו להשיב על שלוש.

בעיית העומס ולחץ הזמן – בשאלות נדרשו התלמידים להשיב על שלוש שאלות בהיקף רחב, יחסית, מן הפרק הראשון, ושלוש שאלות קצרות מן הפרק השני. המופקדים על הוראת המקצוע הציעו להאריך את משך הבחינה, העומד על שעה וחצי. במשרד החינוך הוחלט שלא להאריך את משך הבחינה ולחתור להקטנת העומס בשאלון עצמו. המופקדים על הוראת המקצוע ואנשי תוכניות הלימודים עמדו על כך, שלא ניתן לשנות את תנאי הבחירה בשאלון, משום שהדבר יאפשר למורים ולתלמידים שלא ללמד חלקים משמעותיים מתוכנית הלימודים. עמדתם של אנשי המקצוע התקבלה על דעת אנשי המשרד. הוחלט שיש להקל את העומס באמצעות צמצום המטלות הנדרשות בכל אחד מפריטי השאלות וקיצורן. דבר זה אומנם בוצע. מספר המטלות צומצם כמותית ואיכותית.

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגן שר החינוך. אני מבינה שנעשתה בדיקה. יש לי מידע אחר, אבל לא אנצל את זכות השאלה. ובכל זאת, זכות השאלה השנייה היא לגבי הארכת זמן אוטומטית לכל התלמידים, כפי שנהוג במרבית האוניברסיטאות על-ידי מרבית המרצים. מדוע משרד החינוך עומד על דקויות של אורך הבחינה, ואינו מאפשר לכל תלמיד הארכה עד 30 דקות, ללא צורך בבקשות מיוחדות? מידע בדוק – הדבר גורם לגל אדיר של בחינות אצל פסיכיאטרים ופסיכולוגים, להוצאות עתק ולמתח. מדוע משרד החינוך לא ישנה זאת?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

כהורה לתלמיד בכיתה י"ב, גם אני מכיר את הנושא מקרוב, וגם אותי שאל הבן אותה שאלה. אני יכול לומר שביקשנו, במקביל לתשובה שהגיעה על השאלתא, לבדוק פעם נוספת את העניין. קיבלתי גם פניות של תלמידים ושל הורי תלמידים, לבדוק את העניין מעבר לשאלה שלך, ואני מעריך, שכאשר תהיה לנו תשובה, נעביר לך אותה.

היו"ר ע' מאור:

אני מודה לך מאוד. אני בטוחה שטיפול בנושא יביא בשורה למאות אלפי תלמידים הנבחרים מדי שנה בשנה. תודה רבה לסגן שר החינוך, ואני קובעת ששאלות מס' 3053, 3126, 3194, 3218 ו-3229, מועברות לפרוטוקול.

ביטול טיולי תלמידים בירושלים

חבר הכנסת ג' שגב שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

נודע לי כי לאחרונה בוטלו טיולים של בתי-ספר מרחבי הארץ בירושלים. הטיולים בוטלו על-ידי משרד החינוך בשל המצב הביטחוני.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן – כיצד ייתכן שבתקופה זו של חתימת הסכמי שלום יצומצמו האזורים שבהם יוכלו תלמידי בתי-הספר לטייל בלא חשש לביטחונם?

3. האם ומה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אם בוטלו טיולים של בתי-ספר, הם בוטלו מיוזמות פרטיות ולא ביוזמת משרד החינוך. משרד החינוך מעודד יציאה לטיולים, ואף הפיץ חוזר מנכ"ל מיוחד לשם כך.
2. בעקבות הטבח במערת המכפלה בחברון, ניתנו הנחיות מוגברות לגבי אבטחה בטיולים על-ידי המנחה המקצועי של משרד החינוך ומשטרת ישראל. למעט יש"ע ומזרח-ירושלים, רשאים התלמידים לטייל בכל אתר כרצונם, בליווי האבטחה והציוד המתאים.
3. כפי שצוין לעיל, משרד החינוך מעודד וקורא לבתי-הספר להמשיך לטייל בארץ וליהנות מנופיה. עם זאת, הגורמים המתאימים במשרד פנו אל משטרת ישראל לשקול הקלה בהנחיות האבטחה החדשות.

מחסור במבני חינוך לציבור החרדי באשדוד

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

נמסר לי, כי קיים מחסור חמור בכיתות לימוד ובמבני חינוך בשכונות החדשות של הציבור החרדי באשדוד, בעוד בשכונות החדשות שנבנו לציבור הכללי נבנים מבני חינוך בהתאם לצרכים.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרד החינוך והתרבות?
2. אם כן – מה יעשה משרדך כדי לפתור את הבעיה?
3. האם במסגרת תוספת התקציב לבניית כיתות יינתן פתרון הולם למצוקה זו?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עיריית אשדוד ומשרדנו מקיימים דיונים על תכנון ומיפוי שוטפים, הן לגבי החינוך החרדי והן לגבי החינוך הממלכתי והממלכתי-דתי. החינוך החרדי מתרכז בעיקר בשכונות ג', ח', ועתה – גם בשכונה ז', שבה עדיין יש בעיה של השגת מגרשים לבניית מוסדות חינוך.

לאחרונה תקצב משרדנו בהיקפים גדולים ומשמעותיים את החינוך החרדי באשדוד: שמונה כיתות לחינוך העצמאי – רובע ז'; שמונה כיתות לחינוך המעייין – רובע ז'; שש פלוס שתי כיתות נוספות לחינוך העצמאי ברובע ז' – עדיין אין מגרש חוקי; שלוש כיתות לחינוך החסידי ברובע ג'; שתי כיתות – רובע ח'; "בית מלכה" – ארבע כיתות, "בית מרדכי" – שתי כיתות, ועוד. מדובר בהשקעה גדולה מאוד ומסיבית לנוכח הצרכים, והמצוקה היא זמנית, עד להשלמת הבנייה בפועל, דבר הנמצא באחריות העירייה.

ההשוואה לחינוך הכללי אינה מדויקת. גם שם קיימת מצוקה, לנוכח פיתוח ובניית שכונות חדשות – ט', י', י"א, ט"ו וט"ז – והקמת מוסדות החינוך גם כאן נעשית הדרגתית ובשלבים בהתאם לפיתוח השכונות.

אבקש להזכיר, כי אתה היית שותף השנה להכנת מסגרת ההקצאה הכללית של הכיתות למגזר החרדי, וכנראה לא מצאת לנכון להוסיף כיתות לאשדוד, מעבר למה שהוקצב.

בליעת סמים על-ידי ילדים

חבר הכנסת י' לס שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

פורסם כי ילדי גן בשכונה ד' ביפו אושפזו בבית-חולים "וולפסון" לאחר שבלעו סמים שהושארו על-ידי נרקומנים בשטח גן-הילדים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. אם כן – כיצד אירע מקרה זה?

3. אילו צעדים נוקט המשרד למניעת הישנות מקרים מעין אלו?

תשובת סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. הנושא נבדק על-ידי קצין ביטחון משרד החינוך במחוז תל-אביב ועל-ידי הממונה על הבטיחות במינהל החינוך בעיריית תל-אביב. נמצא כי שני ילדים מגן ק"ג ברחוב סומקן 13 ביפו מצאו קופסת כדורים שהוטמנה סמוך לגדר הדרום-מערבית של הגן. הילדים בלעו כדורים אחדים, ולאחר מכן חשו ברע. הילדים נלקחו לבית-החולים "וולפסון". אחד הילדים שוחרר בו ביום, והשני נשאר בבית-החולים למעקב למשך 24 שעות נוספות.

3. הפעולות שננקטו: גיזום כל העשבים והשיחים מסביב לגדר הגן, תגבור תאורה – במקום הוצב פרוז'קטור, וכן יוצבו גופי תאורה אחדים על גג המבנה. המאבטח הונחה לבצע מדי בוקר סריקה עם הגננת או עוזרת הגננת. הסריקה תיעשה בטרם צאת הילדים לחצר הגן. נבדקת אפשרות להציב שמירת קבע בגן.

הצעות לסדר-היום שליחת מורות חיילות לקהילות יהודיות בחבר המדינות

היו"ר ע' מאור:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, ואני מזמינה את חבר הכנסת שאול יהלום להצעה לסדר-היום בנושא: שליחת מורות חיילות לקהילות יהודיות בחבר המדינות. אלו הצעות לסדר-היום מס' 4246 ו-4280. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, חבר הכנסת דוד מגן, אני רוצה להעלות בפני הבית פרשייה כאובה, שלעניות דעתי לא היה לה תקדים בתולדות המדינה, והיא התרחשה בחודש האחרון, במסגרת משא-ומתן בין משרד החינוך לבין צה"ל על שליחת מורות חיילות לסיוע במחנות קיץ של הסוכנות במדינות חבר העמים.

ראש הממשלה ושר הביטחון היה לפני למעלה מחודש בחבר העמים, שם הוא ראה את הפעולה הנהדרת הנעשית על-ידי שליחי המדינה והסוכנות, וראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין אישר, כי 100 מורות חיילות מיחידות המורות החיילות של צה"ל תצאנה בקיץ לחודש ימים, לעזרה במחנות הקיץ. הסוכנות מארגנת בקיץ הקרוב 60 מחנות, והרעיון היה לשלוח שתי בנות למחנה, לתגבור ההדרכה ובעיקר ללימוד העברית.

והנה, יחידת המורות החיילות בצה"ל קיבלה דרישה ממשרד החינוך, בראשות האדם המטפל בנושא במשרד החינוך, סגן השר מיכה גולדמן, והדרישה היתה מפורשת: יש לשלוח אך ורק מורות חיילות לא-דתיות. יש לבחור מורות חילוניות. יחידות מורות חיילות בצה"ל קיבלה את הדרישה והסכימה, בדרג של פיקוד המורות החיילות, והודיעה לכל המורות החיילות בצה"ל, כי מי שרוצה להתנדב למשימה, תמוין ותתקבל, בתנאי שאיננה דתית. אם היתה חיילת דתית, היא קיבלה תשובה שלילית. מעולם לא מיון צה"ל מורות או חיילים בכל יחידה אחרת, על-פי דתיים או לא-דתיים. מעולם לא

הוציאו למשימה בארץ או בחוץ-לארץ, במלחמה או בשלום, קבוצה ממוינת על-פי השקפתה הדתית. אין לכך שום תקדים, וזהו החידוש הגדול שהביא עמו סגן השר מיכה גולדמן.

בשבוע שעבר באה הסוכנות היהודית ואמרה, כי מבין 60 המחנות, ב-16 מחנות יש שמירת כשרות – כך זה מאורגן, שבכל אזור יש מחנה אחד שבו שומרים כשרות – ולשם צריך לשלוח בנות הרוצות לשמור כשרות. לשאר אפשר לשלוח בנות חילוניות, כי במחנות אין שמירת כשרות. התשובה שהסוכנות קיבלה מיחידת המורות החיילות, בישיבה שהיתה בשבוע שעבר, היא: אין לכם אף בת אחת שומרת כשרות, כי קיבלנו דרישה ממשד החינוך שכל הבנות תהיינה חילוניות.

הפרשה פוצצה בתקשורת, בין השאר על-ידי, ביום חמישי שעבר. ביום חמישי שעבר, הראשון שהתעשת היה צבא-הגנה לישראל, ואני אומר זאת לזכותו. כאשר נודע לצבא-הגנה לישראל בדרגים היותר גבוהים, בדרגי אכ"א, אג"ם והמטכ"ל, שיש הסכמה של יחידת המורות החיילות, מייד ניתנה הוראה שהמיון ייפסק, וביום שישי ובמוצאי שבת, קיבלו המורות החיילות את ההוראה לזמן את כל המורות הדתיות בצה"ל, המעוניינות בכך, למיון של שלב ב', לאחר שכל הבנות החילוניות מיונו, לתיקון המצב. הן זומנו ביום ראשון, ומחר, יום חמישי, למיון במחנה צבאי. המיון עצמו היה בחלקו ביום ראשון וחלקו יהיה ביום חמישי. לאחר התיקון שעשה צה"ל, הנושא תוקן באופן עקרוני.

אני מפנה את חצי הביקורת ליחידת המורות החיילות שהסכימה לכך בשלב הראשון, אך מאחר שהדבר תוקן בצה"ל על-ידי הגורמים הגבוהים, הרי שצה"ל תיקן את עצמו. הביקורת העיקרית שיש לי, לכל ההורים ולכל מי ששומר מדינה מתוקנת ואורחות חיים דמוקרטיים, היא כלפי סגן השר מיכה גולדמן, שהוא זה שנתן את ההוראה והוא זה שהפלה בפעם הראשונה בנושא של דתיים ולא-דתיים.

אם סגן השר יכחיש את העניין, אין לי אלא לצטט מריאיון שהתפרסם בעיתון "דבר" ביום חמישי שעבר. עיתון "דבר" הוא לא עיתון "הצפה", ואינו חשוד באיזו בעיה פוליטית. אני חושב שזה העיתון הקרוב ביותר לסגן השר. סגן השר אומר כך: השנה יישלחו, נוסף על מי שנמצא ברוסיה, מורות חיילות שאינן משתייכות למגזר הממלכתי-דתי. הוא אינו אומר: מורות חיילות מכל המגזרים, אלא: מורות חיילות שאינן משתייכות למגזר הממלכתי-דתי. אחר כך הוא שוב אומר: אנחנו נשלח מורות חיילות ממגזרים נוספים שאינם דתיים. ואחר כך הוא אומר: אינני מוכן שמכסת הדתיים המשרתים בחבר העמים תעלה על 25%; הצעתי להם, ל"בני עקיבא", לדתיים, לישיבות ההסדר – 25%. הם לא קיבלו. לא ייתכן שהם ישלטו באחוזים יותר גבוהים. זה ריאיון בעיתון.

סגן השר, לא יעלה על הדעת, לא ייתכן שאתה תיתן מכסות לתנועות נוער שמסורות, לתנועת הנוער הגדולה ביותר, או לאנשים שמסורים לעניין. אפשר למיין לפי כישורים, אפשר למיין לפי נכונות, אפשר למיין לפי התנדבות, אפשר למיין לפי מסירות נפש לתפקיד, אבל אסור למיין לדתיים וללא-דתיים.

אדוני סגן השר, ביום חמישי בבוקר אמרת בריאיון ברדיו במפורש: מעולם לא פגענו ב"בני עקיבא", לעולם אין ברצוננו לפגוע. אני קורא לך את דבריו מפרוטוקול הכנסת מ-4 במאי. חברי הכנסת לא רק מהמפד"ל – יצחק לוי מהמפד"ל, משה פלד מצומת ואברהם הירשזון מהליכוד – שמעו, וגם אני שמעתי את דבריו ברדיו, שנפסיק את הפעילות של "בני עקיבא". ואתה אמרת כך: מה שנכתב בעיתון זה שאנחנו מתכוונים להשהות אותה פעולה. אמרת השהיה ולא הפסקת הפעולה. ובריאיון ביום חמישי, אמרת: "מה זאת אומרת, אני הייתי חלק מהפמליה, 'בני עקיבא' לא פעלו נגד ראש הממשלה ולכן אנחנו לא פוגעים בהם". מה הוא ההבדל בחודש הזה? פה אתה משהה, משדר הפסקה, ובכנסת אתה אומר: משהה, ואחרי חודש – לא פגענו, לא אמרנו ולא כלום.

אדוני סגן השר, אם אתם תשליטו במשרד החינוך, ואני מתכוון בעיקר לתחומים שאתה אחראי להם, מיונים לפי אמונה, מיונים לפי דת, דע לך שאתה הורס את אושיות המשרד, אתה הורס את בסיס הדמוקרטיה, אתה עושה דבר לא-צודק ואתה עושה דבר שאנחנו נילחם בו; כפי שנלחמנו בו בשבוע שעבר. עדיין יש במדינה, ברוך השם, גופים שמבינים את העניין, גם אם הם לא דתיים, והם מבינים שאסור לעשות אפליה ותיקנו את העניין. משימתך לא תעלה בידך, אבל תביא את תקופת הניהול שלך בתחומים אלה לכך שתיזכר לבושה וכלימה, לדרך של השלטת אפליות על רקע אמונתי ודתי. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת שעדיין מצויים בשעה כזו, כשאחוז גבוה הוא של חברות כנסת, אני פניתי לדון בנושא של שליחת מורות חיילות לקהילות יהודיות בחבר העמים, ולפני שאתייחס למחלוקת על סוג החיילות, אני רוצה קודם כול לשבח ולברך על המפעל האדיר והחשוב הזה. יצא לי להיות שותפה ולזכות בזכות הגדולה של הוראת עברית בברית-המועצות ב-1990 ולעקוב מקרוב אחרי הפעילות של מאות ואלפי מורים, מאות ואלפי מדריכים ומאות ואלפי מורים מקומיים מקרב יהודי רוסיה עצמם. זהו מהפך. כולנו יודעים מה היה שם בעבר, איך יהודים נכלאו והשפה העברית היתה אסורה. אתמול, כשנפגשנו עם אידה נודל וראינו מחדש את העבר – הרי המתרחש לנגד עינינו הוא נפלא.

חבר הכנסת יהלום, חשוב שנזכור ונזכיר שהפעילות הזו מתנהלת על-ידי הרבה מאוד גופים, גם על-ידי "בני עקיבא", גם על-ידי מורים דתיים וגם על-ידי מורים חילונים רבים.

כמי ששייכת לתנועה הקיבוצית, אני יודעת איזו פעילות ענפה נעשית על-ידי הקיבוצים. מאות שליחים של התנועה הקיבוצית יוצאים ועושים עבודה בהתנדבות במחנות קיץ, מורים יוצאים ללא ימי עבודה והקיבוצים מממנים להם את ימי העבודה, יש פעילות של גרעיני עלייה, יש פעילות של "בית ראשון במולדת" של עולים. חשוב מאוד שנדגיש כל הזמן את הפלורליזם בעבודה הציונית בחבר העמים, כמו גם בכל מקום אחר.

הסוכנות היהודית, יחד עם לשכת הקשר במשרד החינוך וגופים אחרים שפועלים שם, עושים את העבודה באופן ממלכתי, ואין זה סוד שיש גם מתיחויות ותחרויות, שחלקן חיוביות וחלקן הן ניסיון לקחת נחלות ולהציג "כולה שלי היא", או "רובה שלי היא". חשוב מאוד שכולנו נדע להציג את העבודה בהסתעפותה.

לגבי שליחת מורות חיילות, משרד החינוך ייתן את תשובתו הוא. חבר הכנסת יהלום, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך ששולחים חיילות בעלות ניסיון בתחום ההוראה לעולים חדשים ובתחום ההוראה בארץ.

חלק מהאינפורמציה שמסרת לא היה מדויק במלואו. אני חושבת שחשוב מאוד לא להטיל דופי במשרד החינוך, לא לטעון שמשרד החינוך מקפח את החינוך הממלכתי-דתי. אני רוצה להזכיר לך, חבר הכנסת יהלום, גם את מדיניות המשרד מבחינת שר החינוך וסגן שר החינוך, וגם את מדיניות ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, גם כשדנו במעבר משישה ימי לימודים בשבוע לחמישה ימי לימודים, היינו מאוד קשובים ועירניים לטיעון של החינוך הממלכתי-דתי על החשש שאם יעברו בחוק לחמישה ימי לימודים בשבוע הוא יינזק מן העובדה שהוא לא יהיה בר-תחרות עם החינוך העצמאי של ש"ס או של האגודה.

גם כשדנו בוועדת החינוך והתרבות בנושא גודל הכיתות, במעבר מתגמול הכיתות במקום פר תלמיד בחטיבת הביניים, הוועדה היתה עירנית גם לחינוך ההתיישבותי וגם לייחוד של החינוך הדתי. לכן, להטיל אשמה גורפת כזו על משרד החינוך ועל סגן שר החינוך, לא ראוי ולא נכון הוא.

אני רוצה לומר עוד דבר, חבר הכנסת יהלום. בשבוע-שבועיים האחרונים העליתם שלושה נושאים שבהם טענתם שיש קיפוח של המפד"ל. אתם עושים זאת באופן גורף ובזוהר מדי.

נוסף על הנושא של מורות חיילות, רק הבוקר היתה פה שאילתא לגבי השירות הלאומי. אתה יודע שיחד אתך, לא רק אני, כולנו בוועדת החינוך נאבקנו נגד מגמת הצמצום של השירות הלאומי. לעומת זה, חשוב והכרחי שהוא יפתח במסלולים לא רק לבנות דתיות, אם כי במקור הוא קם לכך, אלא גם לבנות חילוניות אשר מעדיפות לבחור בחלופה לשירותן הצבאי.

נושא אחר שעלה בשבוע-שבועיים האחרונים, שאינו קשור למשרד החינוך, קשור במס ארגון שמחובר למס הבריאות ולהסתדרות החדשה. חשוב מאוד להגן על הפועל-המזרחי, חשוב מאוד להגן על כל המפעלים המפוארים, בית-האבות שדיברת עליו, הטיפול בילדים, ובכל זאת אסור לאיש מאתנו להגן על מסים פוליטיים שניתנו גם למפלגתי וגם למפלגות אחרות, וכאשר עושים שינוי, אי-אפשר לקבע הסכמים קודמים אם הם לא עולים בקנה אחד עם מינהל תקין.

עלי לסיים את דברי. ברצוני לברך מאוד על הפעילות המבורכת של הגופים בחבר העמים: התנועות הקיבוציות, "בני עקיבא", הסוכנות, לשכת הקשר ומשרד החינוך והתרבות. כמי שעוקבת אחרי פעילות משרד החינוך בנושא נע"ה – נוער עולה לפני הורים – אני רוצה לציין שזו פעילות מבורכת מאין כמוה. אני רוצה לשבח את משרד החינוך על שהוא נרתם ליתר עבודה בברית-המועצות עצמה על-ידי מורות חיילות, וצר לי לציין שיש פה הטלת אשמה גורפת על משרד החינוך ועל סגן השר, חבר הכנסת יהלום. נשמע את תשובתו, אבל גם אם היו טעויות שתוקנו וגם אם יש דברים ללבן, אני חושבת שהטלת הדופי הכוללת אינה במקומה.

עם פעילותם של "בני עקיבא", שהיא מצוינת, ועם פעילות אחרים, נקדם במשותף את העבודה הציונית בחבר העמים ונדאג לעלייה ולתוכניות חינוך מרובות בארץ. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. תשובת סגן השר.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני פשוט נדהם לשמוע את דברי חבר הכנסת יהלום. שמעתי אותו בשבוע שעבר ושמעתי אותו היום. חבר הכנסת יהלום, אני מבין שאלו ימים שבהם חשובה החשיפה של חברי הכנסת מסיעת המפד"ל, ואתם מחפשים להגיע יותר ויותר לחשיפה, וזה לגיטימי. אבל זה לא לגיטימי לבוא ולהביא נתונים שאין להם שום בסיס ולקבוע עובדות על משרד החינוך והתרבות ועל סגן שר החינוך.

יכולתי לעשות פה עכשיו חשבון ארוך על האמירות של השבועות האחרונים ויכולתי להצביע על הנתונים – מה נעשה במשרד החינוך והתרבות בתקופה שבראש המשרד עמד שר חינוך מסיעת המפד"ל ומה קורה למשרד החינוך והתרבות כשנמצאים בו שר מסיעה של הקואליציה, ממרצ, וסגן שר מהעבודה. אף אחד מחברי הכנסת מהמפד"ל לא יכול להצביע על פגיעה בחינוך הדתי או בשלוחות של החינוך הדתי או בפעילויות של "בני עקיבא".

אבל זה לא הזמן, ואני אתייחס לנושא עצמו. לגבי שיגור מורות חיילות לפעילות בחבר המדינות בתקופת הקיץ, לפעילות חשובה לעם ישראל, כדי לסייע לעלייה למדינת ישראל, כדי להצטרף את העלייה למדינת ישראל, כדי לעשות שם מפעל חשוב בקרב הצעירים, כדי שנוכל להגדיל את פרויקט נעל"ה-16, שהתחלנו בו לפני כשנתיים עם 300 בני נוער, והשנה אנחנו מתכוונים להביא כ-2,500 בני נוער לשלוש שנים – שיבואו, ללא הוריהם, לכיתה י' ויגיעו לבגרות בישראל, ובעקבות הצעירים יגיעו ההורים.

אנחנו מחפשים דרכים שונות כדי להרחיב את הפעילות הקהילתית בחבר המדינות, ולא פגענו ב"בני עקיבא" פרט להודעתו של סגן השר, לאחר האירוע המצער בבית-הכנסת במוסקבה בעת ביקורו של ראש הממשלה. סגן השר אמר, והוא חוזר על הדברים שאמר, שיש להשעות את הפעילות שלהם עד שהנושא יבדק. הנושא נבדק, והפעילות של "בני עקיבא" במוסקבה ממשיכה, וכן גם בחבר המדינות. אמרתי את הדברים החמים ביותר בכל הזדמנות, שנעשית שם פעילות חמה ביותר, חשובה מאוד, של שליחי "בני עקיבא" ושל תנועות נוער אחרות שנמצאות שם – "הנוער העובד", "השומר הצעיר" ובית"ר.

אני עושה מאמצים להוציא יותר ויותר מדריכים צעירים מהארץ, משום שאין פעולה חשובה יותר מאשר הפעולה בקרב היהודים בחבר המדינות, כדי שנגדיל את מספר העולים לארץ. כסגן שר פתחתי בחבר המדינות, בשבועות האחרונים, עוד בית-ספר, בסנט פטרבורג, זה בית-הספר ה-13, ובשבוע הבא אני נוסע לאוקראינה לפתוח עוד בית-ספר, כדי שנגיע ל-6,000 בני נוער שיקבלו חינוך עם תוכנית מיוחדת, ישראלית ורוסית, או כל מדינה אחרת שאנחנו חותמים אתה על הסכם חינוך. אני פניתי לכל התנועות הקיבוציות ולתנועות הציוניות בארץ להגדיל את מספר השליחים כדי שנגדיל את הפעילות בחבר המדינות.

ולגבי הסיוע של חיילות מורות חשוב שנדע: הפעילות בחבר המדינות היא בהיקפים שלא ידענו כמותם בעבר. אם לפני שנה הקיפה הפעילות במחנות הקיץ 5,000 בני נוער, השנה נפעיל 20,000 בני נוער במפעלי קיץ שונים בחבר המדינות.

ביקשנו לסייע על-ידי גיוס מורות חיילות, שבתקופת הקיץ הן פנויות מהעיסוק שלהן בבתי-הספר כתוצאה מהחופשה. אנחנו מוציאים לשישה שבועות את המורות החיילות ללא מדים, באישור מיוחד מצה"ל של חופשה ללא תשלום, כדי שלא להיכנס לעימותים עם המדינות שם. בקרב הבנות שיוצאות לשם, בלי כל קשר למעורבות התקשורתית של חבר הכנסת יהלום, בתוך 100 החיילות שעמדו לצאת במבחן הראשון, היו בנות שומרות שבת ודתיות.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא נכון.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

הן לא היו תחת הכותרת הפוליטית, אבל הן היו במסגרת של מורות חיילות. אתה מנסה להפוך ולהכניס פוליטיקה במה שקשור לזה, ואני אסביר למה ומדוע.

שאלו יהלום (מפד"ל):

ראש הפוליטיקאים מדבר עלי?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

המורות החיילות פועלות במסגרת בתי-הספר, ולא מעט בנות שבאות ממשפחות דתיות מתגייסות ליחידה של מורות חיילות, לא במסגרת "תרבות תורנית" ולא במסגרת האזרחית שלהן בשירות הלאומי. במסגרת הזאת יש גם בנות שומרות שבת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זאת אומרת שאתה מודה שאף אחת מן החיילות מ"תרבות תורנית" לא הוזמנה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

משום שאתה רוצה שתהיה רק "תרבות תורנית", ואנחנו פועלים במסגרת יחידת מורות חיילות.

לימור לבנת (הליכוד):

ואם אני רוצה שיהיה גם זה וגם זה, זה בסדר?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא.

לימור לבנת (הליכוד):

מה זאת, החרמה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא החרמה. ביחידת מורות חיילות יש מורות דתיות ויש מורות חילוניות. ב"תרבות תורנית" עוסקים בנושאים אחרים. אנחנו לקחנו מהיחידה של מורות חיילות, משום שהן עוסקות כל השנה בנושא הזה. ל"תרבות תורנית" יש מטלות חשובות בנושאים שלא קשורים לפעילות השנתית של המורות החיילות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אין שום הבדל בעבודה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני לא רוצה להיכנס פה לעימות נוסף, משום שאני מבין שב-14 בחודש יש פריימריס במפד"ל – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

כבר אמרת את השטות הזאת.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

יש פריימריס במפד"ל, ואני מבין שאתה מחפש כותרות.

דוד מגן (הליכוד):

באיזה חודש, אדוני סגן השר?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

בשבוע הבא, בחודש יוני.

דוד מגן (הליכוד):

במפד"ל אומרים או בסיוון או בתמוז.

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת גולדמן סגן השר משוחרר מפריימריס לגמרי.

דליה איציק (העבודה):

הוא משוריין.

יו"ר ד' שילנסקי:

אדוני סגן השר, אני מציע לך: קח את ההערה האחרונה. זו פגיעה בחבר, ואינני חושב – – –

דליה איציק (העבודה):

— — —

יו"ר ד' שילנסקי:

בואו נחזור לרוח הטובה ולעניין.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

גם זה ברוח טובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנה סגן השר לוקח בחזרה לא את הפריימריס במפד"ל, את זה הוא לא יכול לקחת בחזרה, אבל את האמרה ביחס לפריימריס הוא לוקח חזרה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני גם הבטחתי לחבר הכנסת יהלום שאני אסדר לו משהו ליום ראשון; יומיים לפני הפריימריס. גם זה יהיה לו.

לסיום, אני בא ואומר: בקרב המורות החיילות שיוצאות לחבר המדינות יש גם מורות דתיות. לא היתה הוראה של סגן השר להוציא רק חילוניות. אני חושב שזוהי הוצאת דיבה, אלה דברים שאין בהם אמת.

אני פועל עכשיו גם בקרב השירות הלאומי. שמעתי את דברי חברת הכנסת ענת מאור בנושא זה. אני חושב שבנות השירות הלאומי עושות עבודה מצוינת, עבודת קודש. אנו נמצאים עכשיו בתקופה של מחזורים גדולים, ולכן אני חושב שצריך לעשות מאמץ להרחיב את הפעולה. ודאי בימים שמדברים בהם גם על מפקד תנועות נוער, חשוב שיהיה איזון מתאים ועמדת פתיחה שווה לכולם. לא ייתכן שלאחד יהיה יתרון כתוצאה מכך שהוא מקבל זכות מיוחדת.

אני מקווה, שלאחר שנפעל גם בכיוונים החיוביים האלה, נוכל לראות את המשך הפעילות של המורות החיילות שחוזרות מרוסיה, והעלייה לארץ תגדל. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מגן מבקש להסיר את ההצעה של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

מה מציע סגן השר?

דוד מגן (הליכוד):

אני אגיד לך מה הוא מציע. הוא יציע לפי המצב במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, השר לא אמר מה הוא מציע.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. בבקשה, חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מפנה את דברי בעיקר לסגן שר החינוך והתרבות, חבר הכנסת מיכה גולדמן.

הזכרת בראשית דבריך שאתה שייך למפלגת העבודה. לפני שאני פונה אליך בדברי ביקורת ואולי אפילו בדברי ביקורת נוקבים, אני חייב לומר שאתה שייך לחלק הטוב של מפלגת העבודה. הלוואי שהחלק הזה ינצח את החלק הרע, שבינתיים הוא חלק הארי של מפלגתך.

ענת מאור (מרצ):

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא, הוא דיבר גם על מרצ. עזבי את זה. עכשיו בכוונה הזכרתי את החלק הטוב, כדי שאוכל גם לפנות אלייך אישית.

סגן השר גולדמן, שמעתיך הבוקר משיב על שאילתא בעל-פה בנושא השירות הלאומי. אבחנתי כי מאבק שנכפה עליך כנראה על-ידי יועצים שלך, אולי עובדים בסביבתך, עוטה דמות מלחמת חורמה כנגד כל דבר הקשור לתנועה הדתית הלאומית. הלהט מתחיל לעבור את המידה המותרת.

אני פונה אליך אישית, לא רק בעניין המתנדבות לשירות הלאומי, לא רק בעניין שיגור החיילות לחבר העמים. אם הנושא יעבור לוועדת החינוך והתרבות, עליך לרדת מהקווים הקיצוניים של הפולמוס המיותר. הנערים והנערות הללו תורמים תרומה גדולה מאוד. אתה בוודאי מסכים לזה, והלוואי שכל הנוער היה יודע לחקות אותם.

תפסיקו את הוויכוח הפוליטי שלכם ותמשיכו לחזק את התנועות הללו. ואם יהיה בסופו של דבר רוב להעברת ההצעה לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת באווירה הזאת של הסכמה, במגמה למצוא פתרונות ולהפסיק את המחלוקות, אהיה מוכן להסיר את הצעתי להסיר את ההצעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לפי הסדר הטוב אינך יכול לעשות זאת. אתה מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור. עד שתחזור למקומך, אולי תחליט איך להצביע, אבל בינתיים אני חייב לשאול.

דוד מגן (הליכוד):

בסדר, אני מקבל את הערת היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אפילו הותרת לי כמה דקות עודף, השעון החל לצלצל ברגע שהתחלת לחזור למקומך. אבל אני לא אחזיר לך את עודף הזמן.

אני שואל את חבר הכנסת שאול יהלום, האם אתה מוכן שהצעתך תעבור לוועדה?

שאול יהלום (מפד"ל):

לא, אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת ענת מאור, את מסכימה שהנושא יועבר לוועדה?

ענת מאור (מרצ):

אולי סגן השר יסכים לדיון במליאה?

היו"ר ד' שילנסקי:

גם את מבקשת דיון במליאה? אם כן, לפנינו הצעה אחת, לדון בנושא במליאה, והצעה שנייה – להסיר את ההצעה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מי שמצביע בעד, זה דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ומי שמצביע נגד, מצביע בעד הורדת הנושא. הפעלתי את השעון. אני מצביע על שתי ההצעות ביחד.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, ארבעה נגד. אני ראיתי את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ לוחצת על הכפתור, ואני מבין שזה לא נתפס.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

עכשיו זה פתאום נתפס.

היו"ר ד' שילנסקי:

בלוח זה לא מופיע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש עמדות שלא נתפסות כנראה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני הצבעתי על שתי ההצעות יחד ושתייהן תעבורנה לדיון במליאה.

הצעה לסדר-היום

מערכת החינוך ברהט – מערכת במצוקה הזקוקה לטיפול

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: מערכת החינוך ברהט – מערכת במצוקה הזקוקה לטיפול; הצעה לסדר-היום מס' 3608, של חברת הכנסת דליה איציק. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אני ביקשתי להעלות את הנושא של מערכת החינוך ברהט עוד בכנס החורף, כי הנושא הזה, אדוני סגן שר החינוך, הוא מהותי בכל מה שקשור ליחס של החברה והשלטון במדינת ישראל אל המיעוט הבדואי.

כאשר החליטו להקים את היישוב רהט, לא הביאו בחשבון כי התשתית החשובה ביותר היא התשתית החינוכית. זוהי מערכת שראויה להתמודדות עם מתחים חברתיים, וזו המערכת שהיתה אמורה לתת מענה טוב למצוקות שפקדו את החברה הבדואית ברהט לאחר המעבר לצורת חיים של יישוב עירוני.

הרשה לי לומר לך, אדוני סגן שר החינוך, משהו פוליטי. נדמה לי שברהט ובכמה מקומות נוספים חלה אצל הבדואים איזו השלמה והם היו נאמנים מאוד למדינת ישראל. אבל בכל פעם שאני מסתובבת במקומות האלה, אני מתביישת להסתכל לאנשים האלה בעיניים.

התשתית הקיימת ברהט היום אינה עונה על צורכי היישוב ההולך וגדל. לא שמעתי שמשרד החינוך מתכוון לאיזו תוכנית הבראה. העדר תוכנית כזאת, הצמודה לתאריכי ביצוע, יוצרת פערים ואף מעמיקה אותם.

אדוני היושב-ראש, ביקרתי ביישוב הזה וראיתי יישוב שצריכים לטפל בו טיפול שורש. ברהט חסרה תשתית פיסית, כיתות, מתקנים, מוסדות. היישוב הזה גדל יותר מהר ממערכת החינוך, והריבוי הטבעי הגדול ברהט גם הוא פקטור שצריך להיות מובא בחשבון.

כאשר אין תוכנית-אב ליישוב, הולכים הפערים ומתרחבים. אני מציעה לך, אדוני סגן שר החינוך, בשובר למשרד מחר, אנא בקש את הנתונים על רהט, על מבחני ההישגים שם, על מספר הכיתות שם, על מספר כיתות הגן שם, על מספר הכיתות החסרות בבתי-הספר היסודיים, ובעיקר תבדוק מה קורה במערכת התיכונית.

המצב הוא, שאין ברהט היום ולו כיתה אחת לגילאי הגן והטרם-חובה. בגני החובה לומדים היום 920 ילדים. כיום יש 17 כיתות, מתוכן 13 כיתות אינן תקינות.

אדוני היושב-ראש, מצוקת מערכת החינוך ברהט קיימת גם בבתי-הספר. אין אחדות בבתי-הספר היסודיים ברהט. משום מה, יש הרגשה שאין שם כלל משרד החינוך ואין שם כלל מחנך או יד מכוונת. יש בתי-ספר שבהם אין חטיבת ביניים ובאחרים יש. מישו צריך להחליט האם המדיניות של חטיבות הביניים קיימת גם ברהט, ואם כן – למה היא לא קיימת בכל המערכת.

ברהט היום יש חטיבת ביניים אחת. מבחינת בתי-הספר התיכוניים, ברהט יש שני בתי-ספר תיכוניים בלבד, ובהם לומדים 8,300 תלמידים. האם אתה שומע את המספר?

כיום יש צורך בקרוב ל-242 כיתות. יש שם פיגור נורא. בפועל יש 195 כיתות, מתוכן 30 כיתות בלתי תקינות, ממש בלתי תקינות.

נוסף על בעיות התשתית, יש בעיה של רמת הלימודים, כאמור. לרמת הלימודים יש חשיבות מרחיקה לכת – אני לא צריכה לומר לך – בכל האמור לגבי השתלבותם של הבוגרים האלה בחברה הישראלית. אל נתפלא אחר כך, כאשר אנחנו רואים בטלוויזיה אותם בוגרים מתראיינים, שהם מבקרים את המערכת, מבקרים את החברה הישראלית. אם לא נעשה שם משהו של ממש, אנחנו צפויים לבעיות קשות מאוד.

הכיתות ברהט מאוכלסות ביותר מאשר 42 תלמידים, בניגוד לתקן. 40 תלמידים במערכת ברהט זה המון, 42 – זה אסור. אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אני רוצה שתדע שאני אגיש הצעת חוק על העניין הזה. אסור לכם להחזיק שם כיתה עם 42 תלמידים. מעל 40 ילדים יש לחלק כיתה, ובשביל זה צריך עוד מורה וצריך עוד כיתה.

יש שם גני-ילדים שבהם יותר מ-35 ילדים. גם זה בניגוד לחוק.

במקרים מסוימים יושבים שם יותר משלושה תלמידים ליד שולחן אחד. במו עיני ראיתי זאת. בבתי-הספר חסרים תנאים סביבתיים רבים: מעבדות, חדרי הקבצות, מסגרות לחינוך מיוחד, כיתות מקדמות. כל אלה הם כבר לוקוסוס במושגים של רהט.

אדוני היושב-ראש, איני באה להתקיף לא את שר החינוך ולא את סגן שר החינוך ואפילו לא את הממשלה. אני יודעת שאפשר וצריך לשפר את המערכת החינוכית ברהט, ובהקדם. אבל אין שם תוכנית-אב חינוכית, ואם לא תהיה תוכנית-אב חינוכית, כל פתרון של טלאים לא יעזור. יש לארגן מחדש את כל המסגרות החינוכיות לפי עקרונות חינוכיים מובנים שמתאימים לאופי של החברה ושל היישוב שם, ואל נתנהג בפטרוניזם כלפיהם.

יש לשפר את רמת התלמידים באופן שיינתנו תוספות שעות לימוד בצורה אינטנסיבית. אני רוצה שתדע, אדוני סגן שר החינוך, שיש שם בעיה קשה מאוד של תוספת שעות. בדקתי את הנושא לעומקו. השקעתי בנושא הזה הרבה מאוד זמן. לא העליתי את ההצעה שלי לפני שהייתי בטוחה במה שאני אומרת. אני יכולה לומר לך בחוסר צניעות, שאני מכירה היטב את מערכת החינוך בארץ. אני חושבת שזו אחת הלקונות הקשות שלנו, ואני מציעה לך: תיכנס לעניין הזה בכל מרחץ וברמ"ח איבריך. על כל פנים, אני לא ארד מהנושא. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, להצעה לסדר-היום של חברת הכנסת דליה איציק. אני רוצה לברך אותה על היוזמה להביא לדיון במליאת הכנסת את הבעיות המיוחדות והמצוקה ברהט בכל מה שקשור לנושאים שאנחנו מופקדים עליהם: החינוך ברהט.

הייתי יכול לקרוא מן הכתב את החומר שהוכן לי במשרד. אני מסכים עם מרבית הדברים שצינה חברת הכנסת דליה איציק. כשנכנסתי למשרד, לא הכרתי את רהט, פרט לביקורים שלי כחבר כנסת במסגרת ועדת הפנים. כאדם שמכיר מקרוב את הבדואים, יצא לי לבקר לפני כ-20 שנה – עם בן המושבה שבה גם אני נולדתי, עם יגאל אלון, זכרו לברכה, אשר היה לו יחס מיוחד לערביי ישראל ולבדואים בגליל ובנגב. אני זוכר שהביקור הראשון ברהט היה כשעוד לא היתה רהט, אלא זו היתה פזורה של אוהלי בדואים ברחבי הנגב, היערכות והתארגנות להקמת יישוב קבע למפוני הבדואים ולריכוזם בכמה ריכוזים עירוניים ברחבי הנגב.

האמת היא, שהיתה הזנחה גדולה בכל מה שקשור בטיפול בבדואים, וברהט יש מערכת שכוללת בתוכה כ-7,000 תלמידים ויותר, בגני-ילדים, בבתי-ספר יסודיים ועל-יסודיים. ברהט יש כ-24 גנים, שבעה בתי-ספר, חטיבת ביניים אחת, בית-ספר תיכון ובית-ספר מקצועי, המנוהל על-ידי רשת "עמל".

הילודה ברהט היא מן הגבוהות בארץ, אם לא הגבוהה ביותר, ומדי שנה בשנה יש צורך לבנות מבני חינוך ברהט, כדי להדביק את הגידול הטבעי. במקביל, צריך לעשות מאמץ גדול לסגור פערים כתוצאה מכך שבמשך שנים לא נבנו שם מבני חינוך.

משרד החינוך קיבל על עצמו לעשות מאמץ ולתת טיפול נקודתי ברהט וביישוב הבדואי בנגב בכלל, וזו תוכנית שמחייבת אותנו לפעול בכמה מסלולים. ראשית, להבטיח מערכת חינוך טובה יותר. היום מרבית המורים הבדואים בנגב באים מהצפון, ולכן נערך משרד החינוך לפתוח כיתות מכינה למכללה למורים בבאר-שבע וב"אורנים", יחד עם מכללת "שער הנגב", על שם פנחס ספיר. במקביל אנחנו משנים שם את כל מערכת החינוך בכל מה שקשור לצד הפיסי ובונים שם עשרות כיתות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

באיזה אזור, אדוני?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

ברהט וביישובי הבדואים השונים בנגב.

כיום מלמדים ברהט כ-296 מורים, ומתוכם בעלי תואר B.A ו-M.A – כ-54 מורים. מורים בכירים יש שם כ-154, מוסמכים – 26, ויש שם, ופה חשוב שנקשיב לנתון, חברת הכנסת דליה איציק, כ-62 מורים בלתי מוסמכים. כתוצאה מכך אנחנו עושים את המאמץ הגדול כדי שבתוך שלוש-ארבע שנים אנחנו נראה ברהט וביישובי הבדואים האחרים בנגב מורים מוסמכים, וזה שונה ממה שקורה בצפון. בגליל ובמשולש יש עודפי מורים, אבל לא כולם רוצים לבוא ללמד בנגב, וכדי שיהיו בוגרי י"ב כיתות מהאוכלוסייה הבדואית בנגב, צריך לעשות מאמץ, ואת המאמץ הזה אנחנו עושים.

יש צורך להשלים שם מבני ציבור, מבני קהילה. עדיין לא נכנסו שם לנושא של גן טרום-חובה. יש צורך להגיע לשינוי האווירה, שהורים ישחררו את הבנות ויאפשרו להן להמשיך ולסיים את לימודיהן בבית-הספר תיכון, ולא שהן תעזבנה את בתי-הספר התיכוניים בכיתה י'. זה מחייב מאמץ תקציבי

של המשרד, והמשרד מעמיד תקציב מיוחד, ואני מקווה שלקראת 1996 אנחנו נראה את השינויים הגדולים שמתרחשים ביישובי הבדואים בנגב, וברהט במיוחד.

על כן, אני רוצה לציין את פעילותה המיוחדת של חברת הכנסת ענת מאור, את פעילותו של חבר הכנסת שמוליק אביטל, את פעילותו של חבר הכנסת שאנחנו מכנים אותו ג'ומס. כולם פועלים למען הבדואים בנגב. אני יודע שיש מעורבות גדולה של רבים רבים, ואנחנו נעשה הכול כדי שמשדר החינוך ירכז מאמץ בהעמדת תקציבים נכונים למען צמצום הפערים.

על כן, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות והספורט של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לחבר הכנסת דוד מגן יש הצעה אחרת. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהיזמת, חברת הכנסת דליה איציק, נקטה פעולה חיובית, אלא שדליה צריכה היתה לדעת, שגם במועצה המקומית תל-שבע, גם במועצה האזורית שגב-שלום וגם במועצה האזורית שוקת המצב הוא לא טוב, וצריך לכלול את כל מערכת החינוך של הבדואים בנגב, ביישובים המוסדרים וגם ביישובים הלא-מוסדרים, כנושא שצריך לטפל בו טיפול יסודי.

הואיל והזמן קצר, אדוני סגן השר, אתייחס רק להערה אחת שלך. המציאות המחייבת נסיעתם של מורים מהגליל ומהמשולש, יוצרת חיכוכים מיותרים, יוצרת בעיות מיותרות, ואחד האתגרים שגם אתם צריכים לקחת על עצמכם הוא, שהמחנכים יבואו מקרב תושבי הנגב, בדואים ויהודים כאחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

ומה אדוני מציע?

דוד מגן (הליכוד):

אשר על כן, אדוני היושב-ראש, אם לא תהיה סכנה של הפלת ההצעה, אני אצביע בעד הסרת ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

איך תדע אם יש סכנה או לא?

דוד מגן (הליכוד):

יש לי עשר שניות לחשוב.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. חברת הכנסת דליה איציק – – –

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

– – – ההערה של חבר הכנסת דוד מגן היא הערה נכונה – – – תרשו לי לומר מלה טובה גם לחבר אופוזיציה שעשה עבודה טובה בקואליציה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מי שלא ישב במקומו לא יוכל להצביע, היות שאני כבר הפעלתי את השעון.

אני רואה לפי צבע המנורה אצל חבר הכנסת דוד מגן שהוא מצא פשרה מתאימה: להיות שלם עם הצעתו, ולא להצביע נגד. במקום שיש תורה, שם חוכמה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, אין נגד, נמנע אחד. אני קובע שההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת דליה איציק תעבור לוועדת החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום

בטיחות הרחצה בים ובבריכות השחייה

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן בכבודו ובעצמו להביא את ההצעה שלו לסדר-היום. פעמיים התייחסת להצעות של אחרים, הגיע התור שלך להתייחס להצעה שלך, בנושא: בטיחות הרחצה בים ובבריכות השחייה. זו הצעה לסדר-היום מס' 4192.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, היתה – – –

דליה איציק (העבודה):

מי משיב?

היו"ר ד' שילנסקי:

השר משה שחל.

דוד מגן (הליכוד):

ידידי שר המשטרה, חשבתי להסתיר את הסוד הידוע ולא להתייחס לעניין, אבל אני חייב לספר.

אדוני היושב-ראש – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דוד מגן, אל תאבד את חוש ההומור.

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא. אני אומר זאת בהומור. אני גם אתייחס אל זה בגוף הנושא, אם היושב-ראש יקצה לי דקה נוספת, כי היתה כאן שאלה מתגרה של השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו יושבים כאן כל כך הרבה שעות ברצינות, ואם מכניסים קצת הומור זה בהחלט גיוון טוב.

דוד מגן (הליכוד):

השר משה שחל הוא פרלמנטר ותיק, אבל לא תמיד הוא מכיר את כל חברי הכנסת. מה הוא עושה? כ"קצין קישור" של הממשלה עם הכנסת הוא מבלה בימי רביעי בכנסת, עושה את עבודתו בכנסת. הסעיפים השייכים לו מובאים בסוף הדיון, חברי הכנסת כבר מותשים ויוצאים הביתה. אבל תיכף תראה, אדוני היושב-ראש, איך עד מהרה הוא מטאטא עשרים סעיפים ותורם תרומה נכבדה לקיצור סדר-היום העמוס של הכנסת. אבל, נכבדי השר, יש חברי כנסת שעומדים במלחמות ההתשה. וכבר ראית שחלק מהם יכולים לשבת אתך עד חצות ומעבר לחצות. ויש נושאים מאוד מאוד חשובים, שראוי שייאמרו ויישמעו בכנסת כאשר הנוכחות בה גדולה ומכובדת יותר.

אדוני היושב-ראש, כאשר ערערתי בוועדת הכנסת על החלטת – –

שר המשטרה מ' שחל:

הסיבה היחידה לכך שזה נמצא בסוף סדר-היום היא, שלא יגידו שכשר מקשר אני מעדיף את עצמי ושם את עצמי בהתחלה. זו הסיבה היחידה.

דוד מגן (הליכוד):

זה סידור יפה בקואליציה. למה אני כחבר כנסת מהאופוזיציה צריך לסבול? ומדוע אני מספר זאת? משום – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ממה אתה סובל? זה אמצע היום.

דוד מגן (הליכוד):

אני לא מבין מדוע העונש הזה הוטל על שר המשטרה דווקא. סברתי, ואמרתי זאת בוועדת הכנסת, כי מי שצריך להשיב זה יושב-ראש ועדת השרים לענייני תיאום ומינהל, כי מדובר כאן בנושא שמחייב תיאום בין ארבע או חמש זרועות שונות של הממשלה, ולא דווקא המשטרה. אבל שר המשטרה לא יכול היה לענות בשבוע שעבר, ושיגרו את שר התחבורה להשיב לי. לצערי הרב, שר התחבורה הרגיש שלא בטוב וביקש לדחות זאת לשבוע זה. בקיצור, שלושה שרים עוסקים בנושא הזה; יכול להיות שהם עוסקים בו משום שהוא מאוד חשוב.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דוד מגן, אני אגלה לך סוד, אם אדוני השר יסכים שאני אגלה סודות מהחדר. אבל מאחר שיש כאן רוח טובה, מותר לגלות סודות מהחדר. תמיד יש ויכוח בין מזכירות הכנסת ובין השרים. באופן טבעי, כמו שכל חבר כנסת רוצה לדבר כאשר הטלוויזיה מצלמת, וזו נחשבת שעה טובה, כך גם השרים. גם השרים הם בני אדם וגם הם רוצים זאת. מי שהיה המקשר הקודם הצליח איכשהו להופיע בשעות הראשונות הטובות, והיתה התמרמרות.

דוד מגן (הליכוד):

הוא היה צריך זמן פנוי בערב בשביל ההסתדרות הכללית.

היו"ר ד' שילנסקי:

אינני יודע למה, אבל הוא הצליח. התחלף השר המתאם, והתרשמתי שהוא הראה רצון טוב כלפי עמיתיו השרים וגם כלפי יושב-ראש הכנסת שעליו לוחצים כולם, וכך הוא נפל קורבן בשל רצונו הטוב. לכן יוצא גם לך להעלות את ההצעה שלך בשעה קצת יותר מאוחרת, בגלל רצונו הטוב של השר.

דוד מגן (הליכוד):

אין לי טענות, אדוני היושב-ראש. לדעתי, השעה מאוד מוקדמת. אנחנו מתחילים למנות החל מחצות הלילה את השעות המאוחרות. אני מבקש, ברשותך, לעבור לנושא, שהוא נושא חשוב ביותר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גם אני עוד צריך להגיע למעלות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל הוא רוצה לפתור את בעיית בריכת השחייה גם במעלות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

ברוך השם, במעלות אין בעיות בטיחות כאלה.

דוד מגן (הליכוד):

כמה בריכות יש במעלות, שתיים – אם אינני טועה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

יש בריכה אחת.

דוד מגן (הליכוד):

וכמה יש בכפר-ורדים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

בכפר-ורדים יש אחת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת דוד מגן, זמנך עבר.

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא, אדוני. עוד לא התחלתי. אל תצטרף עכשיו לקואליציה.

אדוני היושב-ראש, נכבדי השר, חברי הכנסת, עונת הרחצה של שנת 1994 נמצאת רק בראשיתה, וכבר נתבעו קורבנות בנפש. הכנסת צריכה להתייחס לתופעת הזלזול של חלק ניכר מהאוכלוסייה בכל הקשור לנקיטת אמצעי בטיחות סבירים בעת הרחצה בים ובבריכות השחייה.

באמצע מאי, בחודש שעבר, טבע צעיר עולה חדש מול חוף פלמחים. ביום שבת, לפני שבוע וחצי, טבע צעיר בחוף הסלע בבת-ים – רועי שיק, בן 17.5, זכרו לברכה. באותו יום, בעירי קריית-גת, טבע ילד בן שש באחת מבריכות השחייה שלנו. הילד אברהם מרסה, עולה מאתיופיה, ניצל בנס לאחר תהליך ארוך ומאמצי החייה. הצוות המסור של המחלקה לטיפול נמרץ במרכז הרפואי "ברזילי" באשקלון ראוי לברכה מיוחדת על שהצליח, לאחר מאמצים רבים שנמשכו שעות ארוכות, להשיב את נפשו של אברהם ולהשיבו לאיתנו.

אבל לא תמיד משחק לנו המזל. מקרה דומה אחר היה בפארק המים בשפיים. הוא הסתיים בטרגדיה נוראה. לפני כמה שבועות נדמה היה שאפשר להציל את חייה של ילדה בת 13.5 מנתיבות. היא נמשתה מהמים, ולאחר מאמצים שנמשכו במשך כשבועיים בבית-החולים "מאיר" בכפר-סבא, התבשרנו בבשורה הקשה כי הילדה תקוה בן-נעים נפטרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שהיתה לך פליטת פה. במקום "בשורה" היית צריך לומר "ידיעה", כי בשורה זה על דבר חיובי.

דוד מגן (הליכוד):

לא. נוטים לחשוב שזה מושג חיובי. אבל בעצם בשורה זו ידיעה. המדקדקים מקפידים לשם מניעת אי-הבנות ואומרים "הבשורה הרעה", וזו אכן היתה בשורה מרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תבדוק את זה.

דוד מגן (הליכוד):

זה בדוק, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כן, תודה רבה; למדתי.

דוד מגן (הליכוד):

הלואי שהממשלה היתה מסכימה אתי בכל נושא, כפי שאני למד מהשר, ולא רק בעניין הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סגנית מזכיר הכנסת מביאה לי כדוגמה "בשורת איוב". היא מחזקת את הגרסה שלך ואת גרסת השר. על-פי רבים להטות. אני מקבל.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נשאלת השאלה, מי יתייצב מול האתגר ויילחם מלחמת חורמה כנגד המוות האורב לנו, לילדינו ולקשישינו בחופי הרחצה ובבריכות השחייה.

על מי חלה האחריות? כיצד היא מחולקת בקרב הציבור בינו לבין עצמו? כיצד היא מחולקת בממשלה בין חברי הממשלה השונים? מצד אחד אנו מונים בקרב הציבור את האחריות של ההורים כלפי ילדיהם בחינוך ובהשגחה, האחריות של המחנכים, המורות, המורים והמדריכים, את האחריות של הנושאים בתפקידי השגחה מקומיים כמו המצילים, המפקחים של הרשויות המקומיות, ולעתים גם את האחריות של השוטרים.

בממשלה אנחנו מונים את אחריותו של משרד הפנים, שהוא כידוע אחראי לחופי הרחצה, הוא אחראי במסגרת החוק לרישוי עסקים להעניק את הרשיון המתאים לבריכות השחייה, הוא אחראי להסדרת מקומות רחצה לפי החוק מ-1964. משרד החינוך והתרבות אחראי להסברה, להחדרת התודעה של הסכנה בקרב הילדים, להטמעת התודעה בקרב הילדים. משרד המשטרה, אדוני היושב-ראש, גם הוא אחראי. משרד העבודה והרווחה נוגע לעניין. משרד התחבורה, למרבה ההפתעה גם הוא נוגע לעניין. בשבוע שעבר, כאשר עמד שר התחבורה לענות על ההצעה, לא הבנתי מה לו ולעניין, עד שהצביעו בפני על: תקנות הנמלים (מניעת התנגשות בים), 1977; תקנות הנמלים (בטיחות השיט), 1982; תקנות הספנות (ימאים וכלי שיט), 1984. מסתבר ששר התחבורה אחראי להרבה דברים המתרחשים בים. ב-6 בדצמבר 1993, בתשובה על שאלתא – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

לגבי אופנועי-ים.

דוד מגן (הליכוד):

נכון. שר התחבורה ענה אז – לא אצטט את כל התשובה אלא חלקים ממנה: "התקנות הללו מסדירות וקובעות את הצורך באזורי הפרדה בחופי הרחצה למתרחצים מזה ולעוסקים בספורט הימי מזה, אשר פורסמו בתיאום עם משרד הפנים, לרבות סימון חופי הרחצה והנחיות מיוחדות לאופנועי הים". אחר כך הוא אומר: "כמו-כן פועל משרד התחבורה במשותף עם היחידה לשיטור ימי להבטחת קיומן של התקנות והבטיחות בימים". והוא מסיים את דברי תשובתו: "עם זאת, הריני להביא לתשומת לבך, כי הוקם על-ידי צוות משותף במשרד התחבורה, שיבחן מחדש את כל הנושא בשל התרחבות ענף הספורט הזה".

אדוני היושב-ראש, אני סבור כי מן הראוי שהכנסת לא תשלים ולא תעבור לסדר-היום מול החלוקה המוזרה של האחריות הגדולה והכבדה הזאת.

הסטיסטיקה המופיעה בפנינו תורמת לבלבול-מה. מי שבדק את מספר האסונות אשר אירעו בחמש השנים האחרונות לא יודע להסביר את העליות והמורדות במספרים הללו. אבל, אדוני השר, יש שני נתונים שאני מבקש שתשים אליהם לב במיוחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

על הוויכוח אם המלה "בשורה" יכולה להיות גם לטובה וגם לרעה גזלתי ממך כשתי דקות, אני מחזיר לך אותן.

דוד מגן (הליכוד):

תודה, אני מעריך זאת.

חברי הכנסת, בחמש השנים האחרונות רשמנו 235 מקרי טביעה: בשנת 1989 – 73 מקרים; בשנת 1990 – 37 מקרים; בשנת 1991 – 48 מקרים; בשנת 1992 – 43 מקרים; בשנת 1993 – 34 מקרים. אין הסבר לכך שהמספר עולה ויורד.

לשני דברים יש הסבר. בסקירת השנים הללו אנחנו רואים כי החודשים מאי, יוני, יולי ואוגוסט מועדים לפורענויות, במיוחד החודשים יוני, יולי ואוגוסט. משתמע מכך, שבשלושה חודשים אלה, אם לא בארבעה, חייבים לרכז מאמץ מיוחד ולשמור על המתרחצים מכל משמר.

גם בחתך הגילאים אנחנו מגלים נתון מיוחד. הרובריקה המונה את גילאי 16-20 "מככבת" בסטיסטיקה הטרגית הזאת, בקרב הגילאים הללו קורים רוב המקרים מבין 235 המקרים שמניתי; גילאי 16-20 נוטלים חלק ניכר באסונות הללו, גם קבוצת הקשישים מגיל 51 ומעלה.

אדוני השר, אלה שני נתונים שצריכים לחייב אותנו למחשבה מיוחדת כדי להתמודד בכל מה שקשור בחינוך והסברה לשם מניעה.

חברי הכנסת, התאונות והמוות המשתוללים בחופי הרחצה הבלתי מוכרזים, וגם בחופים המוכרזים ואפילו בבריכות השחייה המאושרות והמוסדרות – ואני מזכיר גם כמה מקרי טביעה בירדן – אינם בחזקת גזירה שאי-אפשר להתמודד עמה ולהעביר את רעתה מן העולם. אם יש אנשים הסוברים כי אי-אפשר להביס את הרעה החולה הזאת, הם ודאי מסכימים כי אפשר לצמצמה במידה ניכרת. הממשלה, בדמות ועדת השרים לענייני תיאום ומינהל, צריכה להתכנס לאלתר ולהעמיד משאבים למערכת החינוך לצורכי הסברה כדי לקדם את פני הרעה, כדי לצמצם את הסכנות, כדי שכל ילד וכל קשיש, כל נער וכל מבוגר ידעו בבואם לחוף הרחצה או לבריכת השחייה כי הם מגיעים למקום מסוכן, ויזכרו זאת; השתמשתי קודם במלה "להטמיע" בקרבם את החרדה מפני הסכנות הטמונות בתענוג הזה. ועדת השרים לענייני תיאום ומינהל צריכה לוודא שכל הגורמים: משרד הפנים, משרד הבריאות, משרד העבודה והרווחה, משרד התחבורה, המשטרה, הרשויות המקומיות וכל גורם שיש לו איזו נגיעה לעניין הזה ויכול לתרום תרומה כלשהי כדי להגביר את הבטיחות בחופים ובבריכות, ישתתפו, יטכסו עצה, יתאמו ביניהם, יקבלו החלטה חכמה ויצאו לשטח מייד – כאשר אני אומר "מייד" כוונתי לעונה הנוכחית; בתחילת עונת הרחצה יצאו לשטח, יתריעו, יסבירו וישגיחו.

אני מאמין, כי אם תתבצע הפעולה הזאת מהר ובשכל טוב, ועם כל הגורמים האמורים להיות אחראים לסוגיה החשובה הזאת, בעזרת השם נצליח להתגבר ולהביס את הרעה החולה אשר עולה מדי פעם עם בשורת איוב מן הים או מן הבריכה. מלחמת חורמה מתואמת כזאת, עם מערכת הסברה המלווה את המלחמה הזאת, בוודאי יצמצמו במידה ניכרת את הנגע הזה בקיץ 1994. אני מתפלל להצלחתה של הממשלה בעניין הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראש ובראשונה אני רוצה להודות לחבר הכנסת דוד מגן על שאיחל הצלחה לממשלה; אני מקבל זאת ומודה לו על כך.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, הממשלה טובעת אבל היא צריכה למנוע מקרי טביעה אחרים.

שר המשטרה מ' שחל:

בלי תיקונים. תן את זה מכל הלב ואני מקבל את זה מכל הלב. מגיע לממשלה שתצליח, אין על כך ויכוח.

אדוני היושב-ראש, על חוק הסדרת מקומות רחצה ציבוריים, 1964, ממונה שר הפנים. על הביטחון ומניעת גישת כלי שיט ממונה המשטרה. משרד התחבורה ממונה על הרישוי של אותם כלי שיט.

מעורבותה של משטרת ישראל בנושא כוללת כמה מרכיבים: א. רישוי בריכות שחייה כעסק טעון רישוי; ב. סיוע למשרד הפנים בהיבט הביטחוני בחופי הרחצה; ג. פיקוח ואכיפה כנגד כלי שיט המסכנים מתרחצים.

בריכות השחייה הן עסק טעון רישוי, ובתוקף כך מתנה המשטרה תנאים מיוחדים בהיבט הביטחוני, שקיומם הוא תנאי לאישור המשטרה למתן רישיון לבריכת שחייה. מתן אישורה של המשטרה מותנה בהיותו של המקום בריכה מוכרזת על-פי צו הסדרת מקומות רחצה, בריכות שחייה מוכרזות, התש"ל-1970.

הטיפול בחופי הרחצה על כל ההיבטים הוא באחריות משרד הפנים, על-פי חוק הסדרת מקומות רחצה, התשכ"ד-1964.

משטרת ישראל מסייעת למשרד הפנים בהיבט הביטחוני והבטיחותי על-ידי מתן סיוע והנחיות לרשויות האחראיות לחופים, וכן פועלת המשטרה למניעת עבירות המתבצעות במקום, כגון גנבות מכלי רכב, גנבות ציוד המתרחצים והטרדות. לאחרונה, עם הכנסתם של אופנועי-ים, המשטרה מוטרדת ומטפלת בבעיות הקשורות עם בטיחות המתרחצים במקום לנוכח האסונות שקרו בכמה מקרים.

נוסף על כך, משרד הפנים דואג לשילוט הקובע מה הם המקומות האסורים לרחצה – ובהם יש מקרים של טביעה – והיא קובעת שחופים אלה הם לא מוכרזים. וכדי לטפל בבעיה בהיקפה המלא, חבר הכנסת דוד מגן, הבעיה מחייבת כוח אדם רב.

ברשויות המקומיות קיים אומנם ויכוח. אבל שוב, גיוס פקחים רבים הוא בעיה כספית, על כל ההיבטים שלה במסגרת החופים, כמדינה ששוכנת ליד חוף שהגישה אליו היא לא קשה.

אשר לפיקוח ולאכיפה כנגד כלי שיט המסכנים את המתרחצים, המשטרה מפעילה כלי שיט לפיקוח ולאכיפה כנגד כלי שיט שיש בהם סכנה למתרחצים. המקומות שבהם מופעלים כלי שיט משטריים הם: הכינרת, מפרץ אילת, עכו, חיפה, תל-אביב וסביבתה ואשדוד. בעונת הרחצה, ובעיקר בשבתות, עיקר המאמץ של השיטור הימי המשטרי מופנה לנושא זה, והטיפול נעשה בדרך של הגשת דוחות כנגד כלי שיט המפירים את החוק.

בתקופה הקרובה אמורים להיות בשירות משטרת ישראל כלי שיט חדשים, אשר נרכשו במיוחד למטרה של טיפול בכלי שיט אזרחיים המסכנים מתרחצים, והם יאפשרו התמודדות טובה יותר של המשטרה בנושא.

אדוני היושב-ראש, אני אפנה את פנייתו של חבר הכנסת דוד מגן ליושב-ראש ועדת השרים לתיאום ומינהל להתייחס לבעיה בכללותה, בעיקר להיבט של ההסברה והחינוך בקרב צעירים, וזאת לפני פגרת בתי-הספר. אני חושב שהדבר במקומו. אני אישית אכתוב מכתב לשרים הנוגעים בדבר.

אני מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן לוועדת הפנים של הכנסת לדיון בפרטים, אלא אם כן הוא מעדיף שהעניין יידון במליאה. אם הוא מעדיף שהדיון יהיה במליאה, אני איענה לבקשה ואכן אציע לקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ברשות היושב-ראש, אני מבקש להעיר.

היו"ר ד' שילנסקי:

האם השר מסכים?

שר המשטרה מ' שחל:

אני תמיד מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא לא ניצל את כל הזמן שלו, לכן הזמן שייך לו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לפני חמש שנים היה סיור של ועדת הפנים בכינרת ועלתה סוגיה של בטיחות. כדאי לבדוק מה נעשה מאז. יש לי הרגשה שההיסטוריה חוזרת על עצמה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת ויינשטיין, בנושא הכינרת, במקרה אני עצמי, לא מזמן, בביקור שערכתי, ביקשתי לקבל דוח. כתוצאה מכמה דברים שהועלו בפני, אנחנו הגברנו שם את מספר כלי השיט, ויש החלטה מפורשת של המשטרה לפעול ביד מאוד תקיפה נגד המשתמשים באופנועיים המסכנים את הציבור. כוח האדם המשטרתי הוכפל שם. הוא לא גדול ממילא, אבל נוספו שם כמה תקני כוח אדם לטפל בסוגיה הזאת במיוחד. את זה אני אומר לך מידיעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אם מותר לי לתרום משהו לדברים של חבר הכנסת דוד מגן על הממשלה הטובה ולתשובת השר, אני רוצה לתרום ולהוסיף, שכאשר הים הוא אכזר, הוא לא מבחין בין תומכי הממשלה למתנגדיה, בין יהודים לערבים, בין שומרי מצוות לחילונים. כאשר הים הוא אכזר, הוא לא מבחין באיש. זו בעיה כללית של כולנו.

אבל חבר הכנסת בוחבוט, שיש לו רק בריכת שחייה אחת ביישוב שלו, רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן. לכן ניתן לו את המיקרופון.

גדעון פת (הליכוד):

הוא לא רוצה להסיר, הוא רוצה לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב, גם זה מקובל. רוצים לדבר, ובאופן פורמלי מבקשים להסיר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, רק מבחינה פורמלית אני מבקש להסיר. אני רוצה לחזק את ידיו של חבר הכנסת דוד מגן, אני מברך אותו על ההצעה.

דווקא אני, כראש עיר, חושב שזה נושא בעל חשיבות. אני חושב רבות על נושא הבטיחות. טוב שהעלית את הנושא הזה. הנושא הזה בעייתי. אנחנו עם שלא תמיד שומרים בקרבו על החוק; אנחנו רואים את זה בחופים. אצלנו חוף בטוח, מאושר, זה לא חוף. מחובתו של משרד הפנים ללכת ולבדוק את נושא הבטיחות בכל החופים במדינת ישראל.

אדוני השר, לא מקובל עלי, שכאשר מדובר בחיי אדם, אנחנו באים ואומרים, שיש בעיות תקציב. עלי זה לא מקובל. אנחנו חייבים לתת בטיחות לעם הזה. גם בכינרת אנחנו שומעים על טביעות. צריך להוסיף תקציב גדול לחופים, לבריכות. אנחנו נוסיף – – –

קריאה:

100 מיליון דולר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא מדובר במיליונים רבים. רבותי, כאשר מדובר בחיי אדם, אנחנו חייבים לתת לזה ביטוי. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אבל פורמלית אתה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן.

עכשיו, שאלתי לחבר הכנסת דוד מגן: האם אתה מסכים להצעה הראשונית של השר?

שר המשטרה מ' שחל:

היא אינה קיימת. יש רק דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה מבקש דיון במליאה והשר מסכים.

אנחנו כבר מצביעים. הלוח מופעל.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6
בעדההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת דוד מגן, בטיחות הרחצה בים ובבריכות השחייה, תעבור לדיון במליאה, בתקווה שהדיון יהיה עוד לפני שתיגמר עונת הרחצה.

דוד מגן (הליכוד):

במקביל תהיה פעילות בוועדת השרים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר.

הצעה לסדר-היום קריקטורה של דוש ב"מעריב" בדבר החזרת המצב עם אש"ף לקדמותו

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: קריקטורה של דוש ב"מעריב" בדבר החזרת המצב עם אש"ף לקדמותו –
הצעה לסדר-היום מס' 4299.

חבר הכנסת בן-אלישר, אני מפנה את תשומת לבך לכך שאצלי כתוב שיענה השר יוסי שריד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כל חבר ממשלה, אדוני היושב-ראש, מקובל עלי למשך הזמן שבו הוא מכהן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי. אני רוצה לשמור על זכויותיך. האם השר שחל יענה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא. השר יוסי שריד.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בן-אלישר, אם אתה רוצה לחכות עד שהשר יגיע, אני אסכים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא. אני חושב שהכנסת לא צריכה להתבזות, אדוני היושב-ראש, ולחכות לנציג הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה ללכת לקראתך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא. אני חושב שאני לא אלך לקראת כבודה של הכנסת אם אנחנו נאפשר לממשלה לשחק. ברגע שאני על הדוכן אני אומר את דברי, ונסמוך על כושר האלתור של חבר ממשלה זה או אחר לענות. כמו שהממשלה מאלתרת בהרבה מאוד דברים, היא גם תאלתר כאן. זה באמת לא משנה הרבה. ממילא היא משפילה את הכנסת – היא תשפיל אותה עוד הפעם.

היו"ר ד' שילנסקי:

קבל את זה ברצון טוב.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אם השר המתאם בין הממשלה לכנסת ירצה להשיב, אני אשמח כמובן לשמוע את תשובתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

בכל אופן, את הצעתי קבל ברצון טוב, כי יש הרבה מקרים שחברי כנסת עולים ואומרים: אני לא רוצה, עכשיו אני רוצה שהשר העונה יאזין לי. אבל סומכים על ניסיוןך הפרלמנטרי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא אתן את ידי לביזוי נוסף של הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ברשותך, אומר את דברי.

היו"ר ד' שילנסקי:

הבמה לרשותך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. תרשה לי, זו היתה הקדמה אולי יותר מדי רצינית לנושא שהוא בתחום ההומור, אבל נכון לומר שהוא בתחום ההומור השחור.

נפוליון, אם יורשה לי לעשות פראפרזה על דבריו, אמר פעם, שמפה קטנה טובה יותר מאלף נאומים. אני לא יכול הפעם להביא מפה לכנסת, אבל אני בהחלט יכול להביא קריקטורה לכנסת. הקריקטורה פורסמה ב-26 במאי השנה בעיתון "מעריב", והיא של הקריקטוריסט אולי הטוב ביותר והגדול ביותר בארץ, דוש, והיא מבטאת בצורה אמנותית מאוד, הייתי אומר כמעט ביצירה שגובלת בגאוניות, את המצב שאליו נקלענו.

אינני חושב שיש לי אפשרות טובה יותר לכלול ב"דברי הכנסת" את היצירה הזאת מאשר לתאר אותה. וכך, אדוני היושב-ראש, רואים בקריקטורה את ראש הממשלה רבין מרים אצבע בזעקה לשמים, כאשר ביד השנייה הוא מחזיק מחבת ועליה ביציה. מר שמעון פרס, שר החוץ, עומד למרגלות המחבת שעליה הביציה, עם קליפות של ביצה, ורבין רוצה לשפוך חזרה את הביצה לתוך הקליפה. ומה הוא אומר: "זהירות! אנחנו עלולים להחזיר את המצב לקדמותו". פשוט.

אל מול הספסלים הריקים של הממשלה המתביישת אני יכול לומר, שאינני רואה איך אפשר להחזיר את המצב לקדמותו בכל דבר ודבר. אינני רואה, למשל, איך אפשר לגרום לכך שאש"ף, שקיבל הכשר מטעם ממשלת ישראל, יחזור ויהיה טרף. אינני רואה איך זה אפשרי. אינני רואה איך אפשרי לקחת אותו ערפאת, שהיה ממש בתהום הנשייה של ההיסטוריה ושל הפוליטיקה ושל המוסר, היה למעשה אדם לא קיים, ולקחנו אותו – ראש ממשלת ישראל, לצערי הגדול, שר החוץ של ישראל, לצערי הגדול, לקחו והעלו אותו אל השטיח האדום בבית הלבן. אפשר לקחת ולהוריד אותו מהשטיח אל מתחת לשטיח? מה, הוא לא היה בבית הלבן? הוא היה בבית הלבן. כריסטופר פגש אותו, קלינטון פגש אותו. אפשר להגיד שקלינטון לא פגש אותו? הממשלה הטובה ביותר שתבוא לישראל אחרי הממשלה הנוראה הנוכחית, שעושה את הדברים הקשים ביותר, לא תוכל לתקן כל דבר שהממשלה הזאת עוללה לנו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כל זה בקריקטורה של "מעריב".

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כל זה בא לידי ביטוי בצורה הטובה ביותר שיכולה להיות, הרבה יותר טובה מאשר תיאורים שהרבה מאוד חברי כנסת יכולים לתאר, אכן בקריקטורה של דוש, שלפניו אני מרכין את ראשי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני יודע שבאים אלינו בטענות ואומרים: הרי אנחנו הוצאנו את הילדים מעזה, ואנחנו לא רוצים את עזה. ואז באות כל מיני טענות נוספות וטענות אחרות, שבסופו של דבר גם הליכוד ישב עם אש"ף, כאשר אומרים: הרי אתם ישבתם עם אש"ף; ורוצים להונות את העם ולומר: מה, אש"ף וערפאת דומים, זהים, זה אותו דבר? זה הסמל של מה שהם קוראים תנועת השחרור הלאומית הפלשתינית? האם את זה אנחנו נחזיר למקום שזה היה? לא נוכל להחזיר למקום שזה היה.

האמת היא, שלממשלה אין תשובה, ולכן גם קל לה יותר לא להיות מיוצגת כאן, לא להיות כאן. זה כאילו אך ורק איזה מין בדיחה, אבל בסופו של דבר הרי מסכנים את חיינו, את עתידנו, את חייה של המדינה. זה לא סתם הומור. גם דוש לא צייר את הקריקטורה הזאת דווקא כישראלי הגאה, מתוך חדווה, מתוך שמחה, עם כל הכישורים שלו, אלא מתוך צער, מתוך עוגמת נפש, כמו שעושה אמן גדול שבמכחולו מזהיר, מתריע, אומר: לא, לא זאת הדרך, אולי עוד אפשר משהו לתקן, אולי עוד אפשר לעשות כאן משהו.

חבל. חבל, אדוני היושב-ראש – אני אומר את זה בפני חברי הכנסת הנוכחים כאן – שהגענו הלום, שאנשים כמו יצחק רבין, כמו אחרים, אכן דרדרו את מדינת ישראל למקום שאליו דרדרו אותה.

מאחר שמדובר כאן בתיאור עם הומור מסוים של מצב קשה מאוד, אני רק מבקש לסיים ולהזכיר ביקור שערך בארץ לפני שנים, כאשר עדיין היה בחיים, כי בינתיים האיש כבר הלך לעולמו, סנטור אמריקני יהודי ידוע מאוד, הסנטור יעבץ מניו-יורק, אשר ביקר בארץ בתחילת שנות ה-80, או בסוף שנות ה-70, וראה מה שהממשלה הישראלית דאז עושה – זו היתה ממשלה בראשותו של בגין. נמצא כאן חבר הכנסת פת, ששירת אז באותה ממשלה. נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שאתה היית אז סגן שר במשרד ראש הממשלה. הסנטור יעבץ טייל ברחבי הארץ, ברחבי יהודה ושומרון, ואמר: כן, אני בעצם מבין מה שאתם עושים. אתם, הוא אמר, אני זוכר את המלה באנגלית, וקשה לי אפילו לתרגם זאת לעברית. הוא אמר: You scramble the eggs in a way that will be able to unscramble nobody

them – אתם טורפים את הביצים בצורה כזאת שלא יהיה אפשר אחר כך לעשות אותן שלמות מחדש. כמובן, באנגלית זה נשמע הרבה יותר טוב.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה קיבל פרסום עולמי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

והנה באה הממשלה בנושא הזה ומנסה להחזיר את מה שהיה טוב ולעשות אותו רע. את זאת אני יכול להביע רק כתקווה, שתבוא ממשלה אחרת טובה יותר אשר תשתדל, תעשה מאמץ, ואני מקווה שגם תצליח, בכל זאת לתקן, לפחות במידה מסוימת, את מה שעוות עד כה. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אינני יודע, יש פה סוגיה. השר הגיע בדיוק כשסיימת את דברך.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אדוני היושב-ראש, אני כמובן מתנצל גם בפני מעלה ההצעה וגם בפניך. אני עוד מתנשם מהריצה במדרגות. יש לי ישיבה למטה עם אנשים רבים מאוד שהגיעו מכל הארץ, ויצא בדיוק שהישיבה הזאת וההצעה הנכבדה עלו בעת ובעונה אחת. אני מתנצל על שלא שמעתי את דברי המציע.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר שריד, בבקשה.

גדעון פת (הליכוד):

תזכור שאנשים מחכים לך למטה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

שלא תצטרך להתנשם מחדש.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני מתנצל, כי רצתי במדרגות. יש אצלי ישיבה למטה של אנשים רבים שהגיעו מכל קצוות הארץ, ישיבה שדנה בנושא שבעיני הוא חשוב, ואני בטוח שגם בעיני חבר הכנסת בן-אלישר – זו הדיונה הגדולה באשדוד.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה לא רק חשוב. אני באמת מצדיק את עמדתו של השר לאיכות הסביבה ואת התנגדותו להקמת – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

יש סכנה שהדיונה הגדולה, שהיא הדיונה האחרונה במדינת ישראל, תיעלם בעוד זמן קצר. יצא כך שאתה העלית את הצעתך בדיוק כאשר הישיבה הזאת שם לפני סיום. אני מתנצל על כך.

אני ראיתי את הקריקטורה, ואני מבין שחבר הכנסת בן-אלישר, אף שלא שמעתי את הצעתו, מדבר על כך שיש מי שאומרים שאפשר להחזיר את המצב לקדמותו. זאת אומרת, מביצה אפשר לעשות חביתה ומהחביתה אי-אפשר לעשות ביצה. אני מבין שזה הרעיון הבסיסי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה מתייחס לראש הממשלה, הוא מזהיר מפני החזרת המצב לקדמותו.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אני אינני יודע למה היתה הכוונה כאשר נאמר: להחזיר את המצב לקדמותו. אבל לפי מיטב הבנתי וידיעתי ולפי היכולת שלי לנתח את המצב, אין מדובר בהחזרת המצב לקדמותו במובן זה שמישהו חושב שאנחנו עומדים לחזור לעזה או שאנחנו עומדים לחזור ליריחו.

אנחנו עזבנו את עזה לא מפני שמישהו תבע את עזה ולא מפני שמישהו עמד על כך שהוא רוצה לקבל את עזה. אנחנו עזבנו את עזה, משום שאנחנו רצינו לעזוב את עזה.

אני אומר כאן – אי-אפשר להוכיח את זה, אבל אני חושב שאני אומר דבר מבוסס – שאלמלא הגענו להסכם על יציאה מעזה, הממשלה הזאת, במוקדם או במאוחר, כך אני מרשה לעצמי להניח, היתה מחליטה אפילו על יציאה חד-צדדית מעזה. למרבה המזל, הגענו להסכם, והיציאה היתה על-פי הסכם.

אגב, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לספר לחבר הכנסת בן-אלישר, שהיום הייתי ביריחו. רציתי לראות איך הדברים נראים בשטח. הייתי שותף, שותף זוטור אומנם, למשא-ומתן עם הפלשתינים – לפעמים יותר קל לחתום על הסכם מאשר ליישם אותו בשטח – ורציתי לראות איך זה נראה. זה נראה הרבה יותר טוב מכפי שאולי מישהו רוצה להעריך. יש תחושה של התייצבות. אומרים לי, אני לא הייתי בעזה, אומרים לי ששם התחושה הזאת ניכרת אפילו יותר מאשר ביריחו.

יש גם ירידה בעקומת הטרור. אנחנו לא הדברנו את הטרור וגם הם לא ידבירו את הטרור, ומן הסתם, בל נפתח פה לשטן, יהיו פיגועי טרור, הלוואי שנתבדה. אבל המבחן איננו בהדברת הטרור, משום שגם אנחנו לא הצלחנו להדביר את הטרור אחרי 27 שנים שהיינו שם, וגם לא הצלחנו להדביר את הטרור בלבנון, אחרי שהיינו שם שלוש שנים. המבחן איננו בזה. המבחן הוא – האם אנחנו נשתכנע, שהרשות הפלשתינית עושה באמת ובתמים כל שלאל ידה כדי להפחית את רמת הטרור. אם נשתכנע, וזה המבחן העיקרי, אם נשתכנע – המשא-ומתן יימשך.

בוודאי בקרוב נתחיל לנהל משא-מתן על מה שנקרא earlier empowerment, ההסמכה המוקדמת, על-פי מה שנקבע בהסכם. אם, חס וחלילה וחס, המבחן הזה לא יצליח, ואני חושב שעכשיו יש לנו סיבות להאמין שהוא יצליח, תהיה הפסקה. כמה זמן תהיה הפסקה? איש איננו יכול לומר, עד אשר דעת הקהל בישראל תשתכנע למעלה מכל ספק, שהפרטנרים שלנו עושים הכול כדי להפחית עד כמה שאפשר את רמת הטרור. אני אומר: הסימנים הראשונים הם מעודדים ומבטיחים.

המשטרה הפלשתינית נכנסה בתנאים מאוד מאוד קשים בשטח, בתנאים קשים עד בלתי נסבלים. אני מציע שאנחנו ניתן לה אשראי של זמן ושל אמון. אנחנו עבדנו בתנאים אחרים לגמרי, פי כמה וכמה יותר טובים, והצלחנו כפי שהצלחנו ונכשלו כפי שנכשלו.

הסימנים הראשונים הם טובים. אבל אם מדובר בהחזרת המצב לקדמותו במובן זה שאנחנו נחזור למקום שלא היינו צריכים להיות בו מלכתחילה, מציאה מפוקפקת ביותר שאין אדם בכל העולם שהיה רוצה לקבל אותה – ואפילו היית מציע לו תוספת של מחיר הוא לא היה מקבל את עזה, זה לא מקרה שנשיא מצרים סאדאת, עליו השלום, אפילו לא ביקש לקבל בחזרה את עזה; מה, הוא משוגע? רק אנחנו היינו משוגעים להחזיק את עזה. במובן הזה לא יחזור המצב לקדמותו, והכול ייבחן על-פי מה שיקרה בשטח.

לפי שעה, הסימנים מעודדים ומבטיחים. ולכן נראה קרוב לוודאי שיהיה המשך של המשא-ומתן. אם, חס וחלילה, נתבדה – תמיד התייחסנו לשלב הראשון הזה כאל שלב של ניסוי – הרי אם זה יצליח – יימשך, לא יצליח – תהיה הפסקה.

אני מוכן שההצעה תעבור לדיון בוועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת בן-אלישר, אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדת החוץ והביטחון?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בהחלט.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש הסכמה.

הפעלתי את הלוח. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זו הפעם הראשונה שקריקטורה תעבור לדין בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' שילנסקי:

שישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה מועברת לוועדת החוץ והביטחון.

דרך אגב, דיברנו קודם בקשר לעברית. איך כותבים דוש?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

דל"ת, וי"ו, שי"ן; בלי גרשיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה. על משקל ד"ש אנשים כותבים עכשיו דו"ש, עם גרשיים. תודה.

אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת אלי בן-אלישר: קריקטורה של דוש ב"מעריב" בדבר החזרת המצב עם אש"ף לקדמותו – עוברת לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

לפני שאני מעביר את רשות הדיבור לחבר הכנסת אבי יחזקאל – אני מניח שהוא היה רוצה שהשר ישמע אותו, ולכן אני אודה למזכירות אם יפנו את תשומת לבו של השר משה שחל, שישב פה הרבה זמן וחיכה בסבלנות, ויודיעו לו שתורו הגיע. לא יהיה נכון שנקפח אותו, בהתחשב בכך שהוא ישב פה הרבה זמן.

בינתיים, הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה עתה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, שהחזירה הוועדה המשותפת של ועדת העבודה והרווחה וועדת הכספים. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אוסיף ואומר שהיא "שמנה" מאוד, ודפי ההסתייגויות, ברוך השם, רבים יותר מדפי החוק.

הצעה לסדר-היום

ביקורו של הרב משה טייטלבאום בארץ

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה מתכבד לעלות על הבמה, ונאפשר לך להביא את הצעתך בנושא: ביקורו של הרב משה טייטלבאום בארץ; הצעה לסדר-היום מס' 4303.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הרבי מסאטמר.

היו"ר ד' שילנסקי:

הרבי מסאטמר. פה כתוב: הרב משה טייטלבאום. נוסף בסוגריים או בלי סוגריים – הרבי מסאטמר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני כבר מבקש מחילה, מראש, מחבר הכנסת הלפרט, שהרי סביר מאוד להניח, שבמהלך הדברים שלי אתה עוד עלול להאשים אותי שאני אנטישמי, שונא יהודים וכדומה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

נשמע קודם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר זאת בכוונה, כי אני יודע לאן הדברים שלי יובילו. אני בא ואומר מראש, שאני מתנצל אם כך ייראו הדברים בעיניך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי להתערב, למען הרוח הטובה. אני מכיר את חבר הכנסת הלפרט כמה קדנציות. הוא אדם מאוד ליברלי והוא לא יאשים אותך במה שאתה חושש.

תרשה לי להגיד, חבר הכנסת הלפרט, למען הרוח הטובה אני מתערב תמיד, ואף אינני מחשב את הזמן. חבר הכנסת הלפרט – אני מכיר אותו כמה קדנציות, הוא אדם מאוד ליברלי מבחינת השקפתו, והוא לא יאשים אותך במה שאתה חושש.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתמול, אדוני השר, פתחנו את מקלטי הטלוויזיה – ואגב, לאותו אירוע הם קיבלו הכשר גם מהחרדים אנשי סאטמר – ואני חייב להודות בפניך, אדוני השר, שנדהמתי עד כדי בושה. בנמל התעופה הציוני, נמל התעופה בן-גוריון, על שמו של אחד מאבות הציונות וממייסדיה, עמדה חבורה נכבדה של יהודים אנטי-ציונים, שקיבלה – איך הגדיר מישהו – את מלך האנטי-ציונים, ברוב עם והדרת ארץ.

ואני אומר מראש את דעתי, כדי שנבהיר: בשבילי בואו של הרב, או זה שמתקרא הרב מסאטמר, משול לבואו של ערפאת לירושלים, על אף היותו יהודי, על אף יהדותו. ואני יודע שאני אומר דברים קשים, אבל צריך שיהיה ברור: מי שמגיע למדינת ישראל, מדינה שתשתיתה ובסיסה הם יהדות וציונות, כדי להטיף מוסר, כדי לגנוב נשמות ציוניות, כמו עולי תימן, אין לו זכות לבוא למדינת ישראל, מדינת היהודים ומדינת הציונות.

אני ביקשתי להעלות את ההצעה לסדר-היום הזה, כי נראה לי שהכנסת והממשלה, אסור להן להחריש. קראתי, אדוני היושב-ראש, שהיתה זכות גדולה לנהג – הוא שילם חצי מיליון דולר טבין ותקילין. ולרגע חשבתי כמה מועדונים לחיילי צה"ל היה אפשר לתרום באותם חצי מיליון דולרים.

ואני אינני יודע, אדוני השר, תגיד לי, אותם מאות שוטרים שאבטחו את האירוע, זה היה אירוע שמישהו שילם בגינו? האם אלה אינם שוטרים שסוקלים אותם באבנים, אותם בריוני סאטמר בראשות היאפי החרדי החדש יהודה משי-זהב, שסוקל אותם באבנים? והוא הסתובב עם הביפר והטלפון שלו, והוא ניצח על מבצע קבלתו של הרבי בחסות משטרת ישראל ובליוויה. יש שאמרו: 400 שוטרים. למה? מה, זה לא אירוע שצריך לממן אותו? קל וחומר אותו אדם שאומר: אני לא אטוס ב"אל על", אני לא רוצה חברה ציונית שיש עליה דגל כחול-לבן. הכול כן – רק לא כחול-לבן. הכול כן – אך לא ציונות.

אין מקום לדבר כזה בארץ הזאת, אין מקום מבחינת מי שרוצה להיות יהודי וציוני גאה. ואתם יודעים מה? באירוע הזה – נמצא פה יושב-ראש שהוא יהודי וציוני גאה, הוא לא פחות דתי, בעיני, מהרבי מסאטמר. ואתה רואה דבר מדהים. יש איזו גישה, שאנחנו בזמן האחרון מוכנים לחפש כל אדם שהוא אנטי-ציוני, אם הוא ערבי הוא ודאי אנטי-ציוני. אני מוסר מסר: בשבילי יהודי כזה, אין לו זכות קיום במדינת ישראל, שיעזוב את מדינת ישראל. ואם חסידי סאטמר, 3,000 במספר, גרים בירושלים ולא מכירים בריבונות של מדינת ישראל הציונית על ירושלים ומחכים למשיח, כמוני – גם אני כיהודי מחכה ומאמין בביאת המשיח – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אין לך שום רגשי אשם?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אין לי שום רגשי אשם. אני רוצה שתבין, כבוד הרב, חבר הכנסת הלפרט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה לא מתבייש?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא מתבייש. מי שצריכים להתבייש הם אלה שמופיעים בטלוויזיה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

בושה וחרפה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מי שצריכים להתבייש הם אלה שמנסים לבוא פה ולומר: בושה וחרפה. אני מודיע לך: בעיני, יש גם הבדל בין לבין האחרים. אתה חווה את החוויה הישראלית והציונית, אפילו אם אתה לא רוצה. אתה חי פה, בבית הזה. אתה נבחר בבית-הנבחרים בישראל. אתה נבחר בבית הציוני הזה, שיש בו גם אנטי-ציונים, וזה לגיטימי. ואני לא מוכן שאתה תסתובב תחת כל עץ רענן ותאמר: ציונות זו עבודת אלילים. ציונות היא עבודת אלילים בעיניך, חבר הכנסת הלפרט? אני מקווה שלא. אבל בעיניו של הרב סאטמר היא עבודת אלילים. בעיניהם של אותם אנשים בכיר בירושלים – כן. 100,000 איש מקבלים אדם שאומר: אני לא מכיר במדינת ישראל כמדינת ציונית.

אתה יודע מה? רק לשם החינוך; אתה יודע מה? רק לשם הוויכוח צריך להעלות את זה כאן על הבמה. ההכשר הזה שאנחנו נותנים, השתיקה שאנחנו שותקים היא בעייתית, היא חמורה. ואני לא אהיה פופוליסט ואגיד: למה אתם לא הולכים לצה"ל? אלה שטויות. אין דבר, אתם תורמים. אוהלה של תורה, בעיני חשוב לא פחות. אבל אני לא מוכן להגיע לקיצוניות, שנותרים הכשר ועושים מסיבות, ומלווים, ושטרים, ושדה התעופה, והנהלת שדה התעופה – והגשתי על זה שאילתא – נתנה הכשר, המסלול האדום לרבי מסאטמר, ששם לבזז את הכחול-לבן שלי ושלך.

אני הבנתי שהוא גם ממליך נשיאים, את ג'ורג' בוש. הוא היה אצלו. אם זו ההשתלטות וזה הפחד שלנו לומר את הדברים באמת, מסיבות פוליטיות, חלקי לא עם אלה ששותקים.

אני ביקשתי את רשות הדיבור, כי מה שהיה ביומיום-שלושה ימים האחרונים, זה אותו תהליך של ביזוי עצמי, שמבזה את עצמו מכול. אדם שבא לארץ הזו ואומר: אני לא מכיר בזכות הקיום שלכם – זה חמור לא פחות מערבי שלא מכיר בזכות קיומו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

למה לא העלית הצעה כזו לגבי אנשי אש"ף בכנסת?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היקר, אני מודיע לך: א. העליתי הצעה, אבל בשבילי יהודי הוא עדיין מעלה. והוא יכול לקבל אותי גם כיהודי וגם כציוני. ואינני מחפש מיאסר ערפאת שיהיה ציוני. הרי הוא לא יהודי. אבל מה עושה פה הרבי מסאטמר? הוא מעמיד שתי תורות, שאתם לא השלמתם אתן.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה אכול שנאה עצמית.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני, אכול שנאה עצמית? אתם, איפה אתם נמצאים בסוף המאה ה-20? אתה תבוא ותדע שיש תורה חדשה, היא לא באה משום תורת ישראל, יש תורה של ציונות. אתה נמצא בבית הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, גם קריאות ביניים בואו נעשה בצורה מסודרת. כששניכם מדברים בעת ובעונה אחת, לא שומעים אף אחד מכם. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חוזר ואומר: עם כל הבעייתיות, ואני לא מבין את ההגנה שלך – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אתה לא מבין מה המהות שלהם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנטי-ציונית. הדברים שלהם כפי שהם באו לידי ביטוי פירושם רק דבר אחד – הציונות היא אויב, איננו מכירים בה, לא נשתמש בשירותיה, אולי ניהנה מחסדיה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה נשען על ממשלה – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

תסלח לי, כבוד הרב מסאטמר ג'וניור? מה קורה פה? תסלח לי, חבר הכנסת ויינשטיין, מה, אתה נהיית "סוכנוליסט", או משהו?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנטי-ציונות, זו דעה שאני מתנגד לה. אבל אתה נשען על ממשלה שבנושא המדיני עושה הסכם עם אנטי-ציונים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

השאלה היא אם אתה רוצה לרדת בטיעוניך לרמה – סליחה, לא אגיד מה היא. אש"ף לא היה, איננו ולא מכיר, ואני צריך לעשות אתו שלום כאויב. בשבילי הרבי מסאטמר לא מוגדר כאויב. היום, מעל במת כנסת ישראל אני אומר: אתה יודע מה? אני מוכן לקבל את ההגדרה שלך – הרבי מסאטמר הוא אויב, הוא אויב הציונות. ואם יש פה מי שמגן עליו, בשבילי הוא פסול, וכדאי שתדע את זה, כי זה מסוכן יותר. התקשרו אלי ישראלים, יהודים מארצות-הברית, והם עושים שם נפשות, הסאטמריסטים, נגד מדינת ישראל, עם עולי תימן. מה הסיפור, על מה אתה מגן?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש הרבה סיבות לתקוף אותם על הרבה דברים. אבל לתקוף אותם כשאתה יושב בממשלה – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת ויינשטיין, הממשלה שלי מפתחת – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

המרחק בינם לבין אנשי אש"ף שאתה נשען עליהם הוא כמרחק שבין מזרח ומערב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת ויינשטיין, הממשלה שלי פיתחה מושג, שהתחיל בממשלה שלך. אתה יודע מה זה חרד"ל, שמעת על החרד"ל? זה חרדי דתי לאומי. כבר יש היום חרד"ל-יסטים שכאילו אומרים: תראה, בחצי קריצת עין אני מכיר בציונות, ויש כאלה מאתנו שאפילו שירתו בצבא. ועל זה אני מוחל. והממשלה נותנת הכשר. אז יש חרד"ל כזה. אבל בשבילי יש פער, יש הבדל, בין הרבי מסאטמר ובין הרב אברהם שפירא. הוא מכיר במדינה, הוא בנה יחד אתה, הוא נבנה ממנה, הוא מייצג גוף פוליטי. כאשר מדברים אתו ושואלים אותו: אתה מכיר בציונות? הוא נותן תשובה קצת מגומגמת, כי הוא לא

רוצה להגיד שלא, אז הוא מנסה להגיד שכן, ואני אתו. אבל פתאום אנחנו חוזרים אחורה גם בעניין הזה. עד שהחבורה הנפלאה הזו הלכה והשתפרה והכירה בציונות ונותנת לה אינטרפרטציות חרדיות, אני צריך לחזור לסאטמר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אף-על-פי שהם אנטי-ציונים הילדים שלהם עולים לארץ.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תסלח לי עוד הפעם, אדוני היקר, אם הילדים שלהם עולים לארץ – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מעריך את ההפרעות שהיו לך בשלוש דקות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה הרבה מדי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אחזיר לך את שלוש הדקות. ואם אתה אומר שזה הרבה מדי, הנה חבר הכנסת שפירא בצורה מסודרת ביקש רשות לשאלה, וזה יהיה במסגרת הזמן שלך. אתה מוכן לשמוע שאלה של חבר הכנסת שפירא?

אברהם יחזקאל (העבודה):

כן, בוודאי, בכל הכבוד. כל עוד חבר הכנסת שפירא מכיר בזכות קיומנו, זה בסדר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני רוצה לשאול אותך: האדמו"ר מסאטמר לא הכריז ג'יהאד על ירושלים, והוא מזמין את כל המוסלמים והקתולים לבוא. הוא לא אמר שהוא רוצה להיות כמו מוחמד ולשחוט.

על אלה אתם מלמדים זכות? על אלה אתם אומרים כי הם רוצים שלום? זוהי ארץ יהודית, ובעוד שבועיים יבוא לכאן צורר ישראל יאסר ערפאת, ותקבלו אותו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כבוד הרב שפירא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

זו היתה קריאת ביניים, בהסכמתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל. עכשיו נאפשר לו לענות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כבוד הרב שפירא, אתה הערת, ובהערה שלך ענית. אתה השווית ומשווה את הרבי מסאטמר לאותו רוצח מתועב בעיניך. ההבדל, כפי שאני רואה אותו, הוא בכך, שהרבי מסאטמר הוא בן העדה היהודית, ממנהיגי העדה היהודית, והוא נותן הכשר לחיסולה של הציונות כפי שאני, חבר הכנסת שילנסקי והשר שחל רוצים בה. מלחמת התרבות הזו, אסור לה שתחזור אחורה. במלחמת התרבות הזו גם אתם התפשרתם. נהיתם מן המדינה הזו, מן המדינה הציונית הזו. היא פזלה אליכם, היא קרצה אליכם, בניתם יחד אתנו, לא תמיד באהבה. אתה רוצה לחזור לכבוד הרבי מסאטמר? הוא המודל שלך? בוא תאמר את האמת. כבוד הרב שפירא, האם הרבי מסאטמר הוא המודל שלך ליהודי חרדי מזן חדש במדינת ישראל?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא צדיק בדרך שלו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה זה "צדיק בדרך שלו"? his way, הבנתי. אתה עונה תשובה שיש בה הרבה מאוד דיפ – – – תגיד לי, יש לו ייצוג במפלגה שאתה נמצא בה?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

הוא שולח אלפי יהודים לגור בארץ.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כמה? 3,000 שאינם מכירים במדינת ישראל כמדינת הציונות.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

יותר מאשר נחום גולדמן שלח.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מודיע לך, שההשוואה לנחום גולדמן היא השוואה שאתה עושה בה חטא לנחום גולדמן, כי אז היתה הוויה שרצינו ליצור מדינה. ומה עושה הרבי מסאטמר? רוצה לחסל את מדינת הציונות. הוא יושב על הבמה, והאנשים שלו אומרים: אין ציונות. תגיד לי, אתה מכיר בציונות, כבוד הרב שפירא; האם אתה מכיר בציונות?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בן-גוריון – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אוהו, חבר טוב שלך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בן-גוריון אמר על הנטורי-קרתא, שהוא מכבד אותם יותר מאשר את הציונים שגרים באמריקה. הם פה במאה-שערים בירושלים. לא רק שאינם עוזבים את מדינת ישראל, הם לא עוזבים את מאה-שערים. יש לו הדרך שלו. אני לא חסיד סאטמר, אני לא מדבר באותו סגנון, אבל מכאן ועד לעלייה על הבמה של הכנסת, כדי לומר את מה שאתה אומר – – – קודם כול, אני אומר: סליחה, מותר למתוח ביקורת על כל אותם ציונים גדולים הגרים באמריקה, מחתנים יהודים עם גויים ומחנכים אותם להתבוללות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שפירא, אפשרתי לך בהסכמת הנואם לשאול שאלה. ניתן לנואם עוד דקה כדי לענות.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

יש לי שפה משותפת עם אבי יחזקאל. אני מקווה שירד מהבמה ויגיד: טעיתי, לא הייתי צריך לומר את הדברים האלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חייב לשמור על הסדר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כבוד הרב שפירא, מפאת כבודך, יש דבר אחד שעשיתי, והבהרתי מעל הבמה: ערכת השוואה בין הרע לרע יותר. זכותי לשאול ולבקש זאת ממך: פעם אחת תעמידו לנו מודל לא של מי שהינו רע ורע יותר. השווית אותו ליאסר ערפאת. אמרת שיאסר ערפאת גרוע יותר מהרבי מסאטמר, ואני מסכים אתך, אך תסכים אתי ששניהם גרועים. תודה רבה לך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני חייב לתקן: אמרתי שלשיטתי הוא צדיק, אמרתי לכם שאתם נוסעים בכל העולם כדי לתרץ את הנבזות של אותו צורר ישראל, אך את הרבי מסאטמר אתם תוקפים.

היו"ר ד' שילנסקי:

עד שהשר יענה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני רוצה להגיד לך, נתת לי מחמאה ואני מודה לך עליה, אך נדמה לי שהעלית אותי לרמה של דתי יותר מהרבי מסאטמר. קטונתי מן המחמאה הזו, אם כי אני מודה לך. אני לא רואה עצמי ככזה. אדוני השר, הבמה לרשותך.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, קודם כול אתה ליטאי, ואינך שייך לחסידים אלא למתנגדים.

היו"ר ד' שילנסקי:

לכן איני מתערב בוויכוח בין חסידים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אתה רוצה ליישב עכשיו בין חסידים למתנגדים?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת שפירא, אשתי ליטאית, ולא סתם אלא מאותה עיירה של חבר הכנסת שילנסקי.

היו"ר ד' שילנסקי:

היא משבלי, והיא הפכה אותו לליטאי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לפני שתתחתן בפעם הבאה, תשאל אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה, גם אשתך ליטאית?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מקווה שתרמתי כדי להפיג את המתח, את העוינות, את האויבות, מהפיכת הדיון הזה לדיון עם מטענים של מתח גבוה. יש לנו כזה בחברת החשמל, ולא צריך להביאו לכאן. אנו לא חסרים בעיות.

אולי ירשה לי ידידי, חבר הכנסת שפירא, לומר לו: אנו לא מתרצים את מעשיו של ערפאת בעולם. ודאי שאנו מבקרים את מה שהוא אומר. מצאתי לנכון לומר זאת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במדינה דמוקרטית, הבעת עמדות ודעות שאינן מקובלות אינה מהווה עבירה ואינה יכולה להיות עילה כשלעצמה כדי למנוע מאדם את הכניסה לישראל. הרב משה טייטלבוים, ראש חסידות סאטמר, הינו אזרח אמריקני, וככזה הוא יכול להיכנס לתחומי מדינת ישראל. הוא נכנס בדרכון דיפלומטי לתחומי מדינת ישראל, ומתוך כך לא היתה שום עילה ואין סיבה למנוע ממנו כניסה. אנו מתגאים בעובדת היותנו מדינה המאפשרת לכל אדם להביע עמדה ודעה, גם

אם אנו חולקים על דעתו. הכניסה על-פי חוק הכניסה לישראל מאפשרת גם ליהודי הנכנס לגבולות המדינה לקבל אשרת תייר לשלושה חודשים ללא כל בעיה. זוהי זכותו מהיותו יהודי, ואין ויכוח וקיים בתורה, כי מי שנולד יהודי הוא יהודי. אני לא חושב שאתה חולק על העובדה הזו, בוודאי כלפי הרב מסאטמר, שהוא בעיני רבים ללא ספק רב שהם מאמינים בו, מעריצים אותו ומקבלים אותו. אנו יכולים לחלוק על דעותיו, להצטער שכך חושבים, אך לא מעבר לכך.

אדוני היושב-ראש, אני לא חושב שצריך להכביר מלים בנושא זה. אני חושב שחבר הכנסת אבי יחזקאל העלה את הסוגיה מתוך תחושה, רגש, ולא מתוך כוונה שנסגור את גבולות המדינה או נפסול אנשים מלהיכנס אליה על בסיס דעה או עמדה. די לי להזכיר לך, להבדיל, כי היה כאן ביקור של עולים לרגל, מוסלמים מלוב, הפוסלים לחלוטין את קיומנו, והם עצמם באו לכאן מתוך טענה שיש להם חופש גישה למקומות הקדושים לדתם. לא יעלה על הדעת – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה לא משנה את העובדה – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הלפרט, אתה רשום להצעה אחרת.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מציע להירגע. לא יעלה על הדעת ולא עלה על דעתנו למנוע מהם להיכנס בגלל דעתם. אני אומר את זה, כי אני חושב שכולנו צריכים להיות גאים דווקא בעמדתנו כמדינה ציונית ובמתן האפשרות לאלה המתנגדים ואינם מסכימים עמנו, כי רק גוף חזק המאמין בצדקת דרכו יכול, בלי לפחד, להגיד: יטענו אחרים אשר יטענו, אנחנו ניתן להם גם את חופש הבעת העמדה, גם את חופש הכניסה כמדינה דמוקרטית, נחלוק עליהם, כי בסך הכול, עם כל הכבוד, רוב העם היהודי מאמין אחרת, חושב אחרת וחי אחרת, וזה מה שקובע אצלי.

לחבר הכנסת אבי יחזקאל, הרשות בידו. אני לא מתנגד לכל אחת מהאפשרויות – דיון במליאה, העברה לוועדה, או להסתפק בתשובתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, מה אתה אומר על הצעות השר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני השר, הרבי מסאטמר בעיני הוא מודל לתהליך שיכול להיות בעייתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אתה לא יכול – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש לקיים דיון במליאה, וזאת גם לקראת הסכמים עתידיים – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני אקיים דיון במליאה.

לחבר הכנסת אבי יחזקאל אני רוצה לומר דבר שלא חשבתי להיכנס אליו, אבל אומר אותו. אנחנו שייכים לאותה תפוצה. אני הייתי נער כאשר היה ויכוח נוקב בקרב יהדות בבל בין הציונים לבין הלא-ציונים. היה ויכוח נוקב מאוד, חזק מאוד. היו גם קומוניסטים. היו כאלה שמטעמי דת, פשוטו כמשמעו – אני לא יודע אם בדיוק באותן מלים, אבל האמינו באותה אמונה. כאשר נתאפשר לעלות לישראל, קם רוב מניינה, כולו כמעט, בלי יוצא מן הכלל, של כל עדת יהודי בבל ועלו לישראל, מתוך ציונות ואמונה כיהודים. היו כאלה, קומץ, שהעדיפו שלא לעלות לארץ ונסעו להם לאנגליה ולמקומות אחרים.

הוויכוח הזה נשאר עד היום, ויצא לי לא מזמן להיפגש אתם. אני יודע שלשר בן-אליעזר היתה הזדמנות גם להופיע בפניהם. אמרנו להם את דעתנו בצורה חד-משמעית, הכי קשה שיכולה להיות. אבל לרגע לא חשבתי, שבגלל דעתם, אני אתן הנחיה או הוראה שאסור להם להיכנס למדינת ישראל. ההיפך, יבואו ויראו כמה הם טעו.

על כן, אני מציע שיתקיים דיון במליאת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת הלפרט, בבקשה. חבר הכנסת שפירא, קיבלת הרבה מאוד זמן. אינני יכול.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אולי אני אשנה את דעתו.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אין פרוצדורה, יש רק אפשרות אחרת. אתה קיבלת אפשרות לדבר מחוץ לפרוצדורה, ועכשיו חבר הכנסת הלפרט נרשם כחוק וכדין להצעה אחרת. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעתו של חבר הכנסת אבי יחזקאל כולה צביעות והתחסדות, ואפילו גנבת דעת. חבר הכנסת יחזקאל רוצה לשכנע את הכנסת, כי בואו של אדמו"ר גדול ונכבד, שלכל הוראותיו והנהגתו סרים עשרות אלפי חסידים ומעריצים – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנטי-ציונים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

– – – על-פי הוראותיו מקימים בארץ קריות ובתים; אדמו"ר המשקיע עשרות מיליוני דולרים במוסדות חינוך ותורה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אוטונומיה אנטי-ציונית.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ביקור כזה הוא פסול. יש לגנותו, למנוע אותו או להגבילו, משום שיש שרואים בו שונא ישראל, חלילה. אבל בו-זמנית הוא שומר מקום של כבוד לראש המחבלים יאסר ערפאת, לא רק בעזה וביריחו; את ראשי אש"ף הוא מקבל בכבוד מלכים בכנסת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מקבל? אתה עושה אותה ליגה עם הרבי מסאטמר? זו אותה ליגה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מי קיבל, אני קיבלתי אותם? מי קיבל אותם, אני קיבלתי אותם? בכבוד מלכים אתה מקבל אותם בכנסת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה מזיק לרבי מסאטמר.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

הוא מבקש לרצותם, להחניף להם ולבוא לקראתם ולעשות להם עוד ויתורים.

לאנשי אש"ף הוא דואג לביטחון, לרווחה, לסיוע בשיכון. הם לא שונאי ישראל, רק הרבי מסאטמר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אמרתי שהם לא שונאי ישראל?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

חבר הכנסת יחזקאל, האדמו"ר אינו נבהל מדברי הבלע שלך ואינו זקוק להגנה שלי. אבל גם בעידן של טשטוש וערפול, מן הדין לשמור על פרופורציה ועל מידה של שפיות ולתת כבוד ולנהוג בדרך-ארץ באדמו"ר דגול, חרף אי-הסכמה עם דעותיו והשקפותיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, יש שתי הצעות – אחת להסיר, והשנייה לקיים דיון במליאה. נא להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, שניים נגד, נמנע אחד. אני קובע שההצעה תעבור לדיון במליאה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני רוצה להקל את הפרוצדורה ואני מזמין את השר לענות על שאלות. מאחר שאני מנהל את הישיבה, אני יוצא מופסד. אדוני השר, עליך לענות על עשרות רבות – אולי 30 שאלות. מתוך כל שואלי 30 השאלות יש חבר כנסת אחד באולם, והוא חבר הכנסת דב שילנסקי. סליחה, גם חבר הכנסת הלפרט נמצא באולם.

שר המשטרה מ' שחל:

תלוי בתור מה אני משיב. אני משיב בשם ארבעה שרים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בתור שר הפנים יש לך שאילתא אחת, של חבר הכנסת הלפרט.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם אינני טועה, גם אני בפנים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בתור שר המשטרה – אין אף אחד. כל השאילתות שלך בתור שר המשטרה עוברות לפרוטוקול. בתור שר האנרגיה והתשתית אני מבקש שתשיב על שאילתא של חבר הכנסת דוד מגן, שנמצא באולם. לפני כן אני מעביר לפרוטוקול את שתי התשובות על שאילתות מס' 2914 ו-2947.

חוות מכלי הגז בקריית-אתא

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

ב-12 באפריל 1994 אירע פיצוץ בחוות מכלי הגז בקריית-אתא. בנס לא אירע אסון כבד. זו הפעם השנייה בתוך שנים מספר שאירוע חמור ומסוכן מהסוג הזה מתרחש.

ברצוני לשאול:

1. האם יושמו המסקנות של חקירת הפיצוץ הקודם (ב-30 בינואר 1988)? אם לא – מדוע?

2. מה ייעשה כדי שאירוע כזה לא יחזור בעוצמה חזקה יותר?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי דוח ועדת הבדיקה שמינתי לחקירת המקרה, יושמו מרבית המלצות ועדת-לפידות שמונתה אחרי השרפה ב-1988. על-פי מסקנות הוועדה, דבר זה סייע רבות להקטנת הנזק באירוע האחרון.

2. כאמור, מינתי ועדת חקירה אשר הגישה לי בסוף חודש אפריל את מסקנותיה. הוריתי לאנשי משרדי ליישם לאלתר את כל המלצות הוועדה, כדי להקטין אפשרות שמקרים כאלה יישנו בעתיד.

כמו-כן מכין משרד הבינוי והשיכון תוכנית לפינוי תושבי קריית-נחום המתגוררים בקרבת חוות הגז.

חוות מכלי הגז בקריית-אתא

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

חוות הגז בקריית-אתא פועלת ללא רשיון עסק, דבר הידוע למכבי-אש ולמשרד האנרגיה.

החוזה לא עמדה בדרישות החוק ולא מילאה אחר המלצות דוח-לפידות מ-1988, לאחר פיצוץ קודם בחווה, והיא מהווה סיכון בטיחותי לתושבי הסביבה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועים הדברים למשרד האנרגיה והתשתית?

2. מה יעשה לשמירת בטיחותם של התושבים?

3. מה הן הסיבות לכך שהחוזה לא קיבלה רשיון עסק?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן, הנושא הינו באחריות הרשות המקומית.

2. לאחר השרפה שאירעה בחוות מכלי הגז ב-12 באפריל 1994, מיניתי ועדת בדיקה לבדיקת האירוע. ועדת החקירה מצאה, כי היישום של מרבית המלצות ועדת-לפידות מנעה סכנה לאסון בממדים גדולים.

כמו-כן מכין משרד הבינוי והשיכון תוכנית לפינוי שכונת קריית-נחום הנמצאת בסמוך לחוות מכלי הגז.

3. כאמור, רשיון עסק מוענק על-ידי הרשות המקומית ולא על-ידי משרד האנרגיה, האחראי לפעילות המתקן תוך הקפדה על תקנים וכללי בטיחות.

התמוטטות עמודי מתח גבוה

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

במהלך סופת החול שפקדה את הארץ ביום י"א באייר התשנ"ד (22 באפריל 1994) התמוטטו עשרה עמודי מתח גבוה בקטע שבין היישוב עומר לבין צומת-שוקת.

ברצוני לשאול:

1. מה היתה הטעות ההנדסית שגרמה להתמוטטות כל העמודים הנ"ל בתנאים של סופה, שלא היתה חזקה במיוחד?

2. מה הם הלקחים ההנדסיים שהופקו מהאירוע הנ"ל?

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

1. קו החשמל שעמודים מספר שלו התמוטטו בסופה בתאריך 22 באפריל 1994 הינו קו מתח עליון של 161 ק"ו הקיים כבר 25 שנה.

הסיבה הישירה להתמוטטות היתה השילוב בין עוצמת הסופה ובין מצב העמודים – כשל קורסיבי ברגלי עמוד אחד, שנפילתו גרמה לנפילת יתר העמודים.

העובדה שהקו קיים כבר 25 שנה מצביעה על כך שאין טעות תכנונית בהקמת הקו, מאחר שאין הקווים מתוכננים לדרגת אמינות כזו שלעולם לא ייפלו עמודים.

2. חברת החשמל בוחנת את מצב העמודים ומחזקת את אלו שנראים לה כדורשים תיקון ובודקת אילו לקחים ניתנים ליישום.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא צריך לחשוף מערכת התכתבות בין השר משה שחל לביני בנושא שאילתות, משום שכנראה בגלל ריבוי התיקים, כאשר התשובות היו שטחיות, התעקשתי לקבל את התשובות האמיתיות, הנכונות והמדויקות, ואני שמח שאנשי צוותו התעשתו והבינו שחבר כנסת צריך לקבל תשובה מדויקת.

אבל אני רוצה לפנות ליושב-ראש ולא רק לשר. אדוני היושב-ראש שילנסקי, אני קיבלתי את התשובה אשר נקראה עכשיו כתשובה על שאילתא ישירה, והשאילתא שלי היתה רגילה כבר ב-12 במאי. זאת אומרת, ייאמר לשבח של השר שהוא ענה מהר. משום כך, אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתאשר לי, במכסת השאילתות המוגבלת, שאילתא מסודרת ורגילה, משום שהעניין הזה התמסמס והפך בעצם לתשובה על שאילתא ישירה, ולא כפי שהתכוונתי מראש. כך שהעניין הפרוצדורלי בין שר האנרגיה והתשתית לביני בנושא הזה יוסדר בהסכמתך. במלים אחרות, יש עוד שאלות, המכסות מוגבלות, ואם תאשר להגיש שאילתא רגילה נוספת ומיוחדת, אני מאוד אודה לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם אדוני השר מסכים, אני תמיד בעד הסדרים טובים ויעילים בין חברי כנסת ובין שרים.

שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני אף פעם לא מסרב לחבר הכנסת דוד מגן, אפילו כשאני משיב לו בשלילה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לכם על שיתוף הפעולה. גמרנו עם התשובות של שר האנרגיה והתשתית. אתה יכול להעביר הכול, אדוני השר, לפרוטוקול. ניגש לשאילתות שאתה עונה עליהן בשם ראש הממשלה. ברוך השם, יש לך ייצוג גדול ורחב היום. אין אף אחד. אתה יכול גם אותן, אדוני השר, להעביר. עכשיו לשאילתות אל שר הפנים.

העדר ציוד בשירותי הכבאות

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

פורסם שהכבאים לא יטפלו באירועים שכרוכים בהם חומרים רעילים ומסוכנים, בהעדר ציוד מתאים והכשרה. לדבריהם, לא יכלו לחלץ את חברם שנפגע בדלקה ב"קוקה-קולה" בגלל העדר חליפות מגן.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא מספקים חליפות מגן ויתר הציוד הנדרש, ומה ייעשה לפתרון הבעיה?

2. מה הם ממצאי דוח הדלקה ב"קוקה-קולה"?

שר המשטרה מ' שחל:

1. בשירותי הכבאות וההצלה יש צוותי חמ"ס – חומרים מסוכנים – מרחביים בשירותים הבאים: פתח-תקווה – לאזור המרכז; חיפה – לאזור הצפון; באר-שבע – לאזור הדרום, ירושלים, אשקלון ואשדוד, אשר תפקידם לתת מענה ראשוני באירועי חמ"ס.

לצורך מילוי תפקידיהם באירועי חמ"ס עברו הכבאים הכשרה מקצועית, והוקצו לצוותי החמ"ס חליפות מגן ייעודיות. נוסף על כך הונפקו לכל שירות כבאות שתי חליפות מגן ייעודיות נוספות לשימוש הכבאים.

מאחר שתפקיד שירותי הכבאות באירועי חמ"ס מתבטא רק בצמצום השפעת החומרים המסוכנים במקום האירוע – אני רוצה להדגיש שהמלה חמ"ס פה זה לא "חמאס" של הרצועה, זה חומרים מסוכנים – באמצעים העומדים לרשותם, קרי מים וקצף ולא נטרול החומר המסוכן, משמשות חליפות המגן העומדות לרשות שירותי הכבאות וההצלה להגנת הכבאי בעת פעולתו, ואינן מסוג החליפות המאפשרות כניסה לתוך מוקד האירוע. כניסה לתוך המוקד תיתכן רק לאחר נטרול החומר המסוכן, אשר נמצא באחריות גופים שלהם המיומנות והם הוכשרו לכך, כגון צוותי המשרד לאיכות הסביבה.

2. אשר לממצאי דוח האירוע ב"קוקה-קולה", יש להדגיש כי ב"קוקה-קולה" היתה דליפה של חומר מסוכן שגרמה לפיצוץ ולא היתה כל שרפה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, עכשיו, כמו שאמרתי, יש לך תשובה על שאילתא מס' 2674, של חבר הכנסת דב שילנסקי. כפי שאדוני יודע, נאמר: בשביל כבוד צריך לעבוד. כל דבר יש לו מחיר. משום זה שיש לי הזכות לשבת על הכיסא הזה ולנהל ישיבה, לא אוכל לשאול שאלה נוספות.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, מאחר שאני אוהב להתייחס לתקנון, אני חייב לומר שעומדת שאלה אם ניתן לשלול מהשואל את זכותו לשאלה נוספת אם הוא יושב פה על הכס באולם המליאה. אבל אני מתכבד להשיב לך.

פקקי תנועה בתל-אביב בשל עבודות מתמשכות

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר הפנים ביום ד' באדר התשנ"ד (15 בפברואר 1994):

לעתים קרובות אני נוסע ברחובות ז'בוטינסקי ואבן-גבירול בתל-אביב ונתקל בפקקים בגלל עבודות ציבוריות, ולא הבינתי למה נמשכת שם העבודה כה הרבה זמן. מביטאון "תל-אביב" מיום 28 בינואר 1994 נודע לי ה"סוד", והוא: קודם "כבשו" את המקום אנשי חברת החשמל, אחר כך הגיע תור אנשי "בזק", ואחריהם הופיע קבלן של העירייה ואחר כך קבלן נוסף.

ברצוני לשאול:

1. מדוע קורה דבר כזה בתל-אביב ובחלקי ארץ שונים?

2. מה יעשה בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

1. בצומת שבו מדובר בוצעו עבודות על-ידי חברת החשמל והעירייה ברצף. חברת החשמל עבדה במקום בחודשים נובמבר ודצמבר 1993, והעירייה ביצעה שינויים גיאומטריים בחודשים ינואר ופברואר 1994.

מאחר שעבודות חברת החשמל הופסקו לפרק זמן ארוך, נדרש הקבלן לכסות זמנית את התעלה, וחזרתו לעבודה יצרה רושם של פתיחה נוספת של הכביש-מדרכה. כמו כן, תוך כדי ביצוע השינויים הגיאומטריים שונו התוכניות – הזזת מעבר החצייה – ושינוי זה תרם ליצירת הרושם של ריבוי עבודות.

עיריית תל-אביב-יפו מנסה לשלב ביצוע עבודות במקביל על מנת למנוע מטרד מתושבי העיר בעת ביצוען, אך שילוב גורמים חיצוניים כמו "בזק" וחברת החשמל אינו תהליך פשוט. אין לנו אלא להצטער אם לפרקים נגרם לתושבים מטרד במהלך העבודות, אולם עלינו לזכור כי המטרה, בסופו של דבר, היא להיטיב עם התושבים ולשפר את המערכת.

2. ראה תשובתי לעיל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני, תודה רבה. עבדת קשה, ענית על למעלה מ-50 שאלות תוך חמש-עשר דקות. כל הכבוד.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה.

בני שבט האיבו

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר הפנים ביום י' בניסן התשנ"ד (22 במרס 1994):

צ'ימה אוניולי משבט האיבו שבניגריה עתר לבג"ץ בתביעה שיכירו ביהדותו. לדבריו, מיליונים מבני שבטו ממתנים להכרעה זו ויתבעו להכיר ביהדותם ולהעלותם לישראל.

ברצוני לשאול:

1. מה ידוע למשרדך על שבט האיבו?

2. כמה מונים בני שבט זה?

3. האם כבר נעשו בדיקות ופעולות אחרות מטעם משרדך והממשלה בסוגיה זו?

4. אם כן – מה הן, ומה היתה תוצאתם?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. מדובר בבן שבט איבו מביאפורה שבניגריה, שהגיע לישראל לפני כשש שנים, החל בתהליך של גיור בבית-הדין הרבני בתל-אביב, אך הפסיק את ההליך ודרש מבית-הדין לאשר יהדותו בהיותו בן שבט איבו, היהודים של ניגריה, כצאצאי עשרת השבטים (שבט אפרים או עבדים מאופירה שהתגיירו על-ידי שלמה המלך).

לפני כשנה נישא ליהודייה ישראלית וקיבל אשת עולה כלא-יהודי בהיותו בן זוג של יהודייה (סעיף 4א לחוק השבות).

בעת רישומו הוא דרש לרושמו בפרט לאום ודת כיהודי. דרישה זאת נדחתה על-ידי משרדנו, והוא נתבקש להציג אסמכתה להודעתו. עקב הדחייה הוא עתר לבג"ץ לרושמו כיהודי כהודעתו.

בני השבט מונים כ-10 מיליון נפש, ולפי הידוע לנו אינם יהודים. הטענה על ייחוסם לעשרת השבטים אין לה על מה לסמוך. משרדנו יחד עם משרד החוץ פועל לקבלת חוות דעת מומחים, והנושא עדיין בטיפול.

היישוב בועינה-נג'ידאת

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר הפנים ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

היישוב בועינה-נג'ידאת סובל ממצוקה חברתית וכלכלית.

בוועדת הפנים נערך דיון בנוגע להגדלת התקציב למועצה, אך הדבר עדיין לא בוצע.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא יושמו המלצות הוועדה?

2. איזה תקציב מיועד לכך במשרד הפנים לשנת התקציב 1994?

3. מה הן תוכניות הפיתוח העתידיות להתבצע בכפר, ומתי יתחיל המשרד ביישומן?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשרד הפנים לא הגיעו המלצות של הוועדה. ייתכן שהתקיים דיון כללי והומלץ לעזור באופן כללי.

3-2. תקציב 1994 למועצה המקומית בועינה-נג'ידאת יאושר על-פי הנחיות והמלצות ועדת-סוארי. עם יישום המסקנות של ועדת-סוארי נודיע לרשות על היקף התקציב והמענק בשנת 1994.

אשר לתקצוב פיתוח, המועצה המקומית בועינה-נג'ידאת קיבלה עדיפות בתקצוב בשנת התקציב כדלקמן: שיקום מערכת מים – 220,000 שקל; כבישים פנימיים – 200,000 שקל; כביש לבית-ספר מקיף – 300,000 שקל.

נוסף על זה הרשות קיבלה הלוואה בסך 500,000 שקל לכביש בית-ספר מקיף (פירעון מוכר); 2,500,000 שקל – הלוואה לרשות ביוב פנימית. תקצוב זה ניתן בהתחשב בבעיות המיוחדות של הרשות.

בשלב זה הוקצבו לשנת 1994 עוד 300,000 שקל לכביש בית-ספר מקיף. יתר סכומי הפיתוח לשנת תקציב 1994 יתוקצבו לאחר דיון עם הרשות.

הפסקת שיווק דלק מסוג אוקטן 91

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

משרד האנרגיה מתכוון להפסיק את השיווק של דלק רגיל מסוג אוקטן 91. הפסקת השיווק תזיק לחלק גדול מהרכבים במדינה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר המכונות בישראל הבנויות לשימוש עם דלק אוקטן 91?

2. מי בדק את התוצאות והנזקים שייגרמו לרכבים שיעברו לאוקטן 96, ומה הם?

3. איזו רמה של זיהום אוויר גורמים סוגי הדלק השונים?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. להערכת משרד האנרגיה, קיימות במדינת ישראל 120,000-150,000 מכוניות הזקוקות אחת לארבעה תדלוקים לבנזין המכיל עופרת. בגוש-דן מדובר בכ-50,000 מכוניות כאלה. מדובר במכוניות ישנות משנות ה-70 ומראשית שנות ה-80, אשר יורדות בהדרגה מן הכביש.

2. הנושא נבדק בארצות השוק האירופי. רשויות השוק ניסחו עוד בשנת 1987 הנחיה למדינות החברות לבטל ואף לאסור שיווק בנזין regular (מקביל לאוקטן 91 אצלנו) המכיל עופרת, מסיבות של בריאות הציבור.

למכוניות הנזקקות לעופרת פתרון בדוק ומומלץ שהוא מילוי בנזין באוקטן 96 אחת לשלושה תדלוקים. פתרון זה ימנע כל נזק לרכב.

3. מדידת כמות העופרת או ריכוזה באוויר נעשית על-ידי ניטור האוויר. מדידה מסוג זה אינה מבוצעת בישראל. ניתן לעמוד על ממדי ריכוז העופרת על-ידי חישוב הכמות הנפלטת לאוויר ועל-ידי מדידת ריכוזה של העופרת בגוף האדם. בשנת 1988 נפלטו לאוויר בישראל 650 טונות עופרת, אולם בעקבות פעולות שנקט משרד האנרגיה ירדה הכמות ל-300 טונות בשנת 1990. מאז יש מגמת עלייה בכמות העופרת הנפלטת לאוויר, בעקבות הגידול בצריכת הדלק. המעבר לשיווק בנזין 91 נטול עופרת, בתחילה בגוש-דן ואחר כך בכל המדינה, יביא להורדת כמות העופרת הנפלטת ולשיפור איכות האוויר במדינת ישראל.

אספקת חשמל לעזה

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

בימים אלה פורסם בתקשורת, כי חברת החשמל לא תנקוט צעדים לניתוק אספקת החשמל ברצועת-עזה, למרות הסתלקות מדינת ישראל מענייניה האזרחיים של הרצועה ואף שתושבי הרצועה חייבים 37 מיליון ש"ח לחברת החשמל.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן כך החליטה חברת החשמל?

2. מה היא הסיבה למדיניות זו, כאשר בעזה לא מנתקת החברה את אספקת החשמל ואילו כאשר מדובר בקשישים עניים שמאחרים בתשלום החברה מנתקת, ואפילו בחודשי החורף הקשים?

3. מה הוא ההפסד הריאלי עד היום והצפוי של חברת החשמל ממדיניות זאת?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. חברת החשמל לא ניתקה את החשמל לעזה, מכיוון שנושא החוב הוסדר וכל כולו נופל על כתפי הפלשתינים. בהתחשב בכך לא היה צורך לנתק את החשמל.

לחברה לא נגרם נזק כלכלי.

העדפת תוצרת חוץ יקרה על-ידי חברת החשמל

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

לאחרונה הופיעה בעיתונות ידיעה ולפיה חברת חשמל העדיפה מערכת קולטנים נורבגית על פני מערכת ישראלית מתוחכמת יותר וזולה יותר.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מדוע נרכשה מערכת יקרה יותר מתוצרת נורבגיה?

3. האם יש למשרד מדיניות של אפליה מכוונת כלפי התעשייה הישראלית?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קולטנים למניעת זיהום אוויר מהווים חלק מצידוד עיקרי של תחנת כוח. עלות התקנת קולטנים עשויה להגיע ל-100-150 דולר לקילוט מותקן.

טרם התקבלה ההחלטה בחברת החשמל לרכוש את הקולטנים הנורבגיים. עם זאת, יש לציין שהקולטנים הנ"ל ייחודיים מבחינה טכנולוגית כלכלית ובעיקר סביבתית.

אין בנמצא בארץ יצרן שיכול להקים מערכת בסדר גודל כזה.

עם זאת, ראוי לציין שבביצוע העבודות בארץ ישולבו יצרנים ישראלים, כמקובל בחברת החשמל.

אשר לשאלות:

1. אין בנמצא מערכת ישראלית מתוככמת וזולה יותר.
2. עדיין לא התקבלה החלטה על רכישה.
3. למשרד אין מדיניות אפליה מאחר שהמשרד אינו רוכש ציוד. חברת החשמל עומדת בכל הכללים הנדרשים לעידוד תעשייה ישראלית.

חלוקת בונוסים בחברת החשמל

חבר הכנסת ג' שגב שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ח בסיוון התשנ"ד (7 ביוני 1994):

בעקבות הפרסומים על חלוקת בונוסים בחברת החשמל, ברצוני לשאול:

1. האם חלוקת הבונוס בגובה חמש משכורות, בסך של 110,000 ש"ח, שהעניקו לעצמם יושב-ראש ומנכ"ל חברת החשמל, נעשתה בידיעתך?
2. אם כן – האם אין בהחלטה זו מעשה פסול מבחינה ציבורית?
3. כיצד ייתכן שהחברה שדרשה לא מזמן להעלות את תעריפי החשמל תחלק בונוס שכזה?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.
2. מאחר שהתשובה על שאלה מס' 1 שלילית, התשובה על שאלה זו אינה רלבנטית.

3. תעריפי החשמל מתעדכנים על-פי נוסחה שגיבשה ועדת-פוגל. עליית תעריפי החשמל האחרונה היתה לאחר שנה שבה לא הועלו תעריפי החשמל. יצוין כי בנוסחת התעריף יש מקדם התייעלות בשיעור של 2% לשנה, וכי מחירי החשמל עלו בשיעור הנמוך משיעור עליית המדד.

בחירות למועצות מקומיות ערביות

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר הפנים ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

בכפרים דיר-אל-אסד, נחף, אל-ג'דידה ואל-מכר קיימות מועצות מקומיות ממונות, ובכפרים אבו-סנאן, כפר-יסיף ופקיעין התקיימו הבחירות האחרונות במועד מאוחר מהמועד שבו התקיימו הבחירות הרגילות האחרונות למועצות המקומיות.

ברצוני לשאול:

1. האם יתקיימו הבחירות למועצות המקומיות בכפרים הנ"ל באותו מועד שבו יתקיימו בשאר הרשויות המקומיות בארץ?

2. אם לא – מדוע, ומתי יתקיימו הבחירות לכל אחת מהמועצות הנ"ל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. במועצה המקומית כפר-יאסיף התקיימו בחירות ב-2 בנובמבר 1993 כמו בכל הרשויות המקומיות. במועצה המקומית פקיעין כנ"ל. במועצה האזורית אבו-סנאן, לפי פסק בית-המשפט, נדחו הבחירות לשנתיים.

שיעור הארנונה הנגבית ממכוני ספורט בראשון-לציון

חבר הכנסת ג' שגב שאל את שר הפנים ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

ידוע לי, כי עריית ראשון-לציון, אשר בבעלותה חברה כלכלית המפעילה בין השאר מכוני ספורט, גובה ממכוני ספורט מתחרים ארנונה גבוהה, אשר יוצרת תחרות לא הוגנת.

מקובל שמכון ספורט הרשום באגודת ספורט מקבל הנחה, דבר שלא מבוצע בעיריית ראשון-לציון.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. האם זה מן הסדר הציבורי שעירייה תהווה מתחרה כלכלי לעסק פרטי?

3. כיצד ייתכן שעיריית ראשון-לציון מסרבת לתת הנחה בארנונה בתירוץ של חוסר סמכות למתן הנחות, בעוד עיריית בת-ים נותנת את ההנחות הנ"ל לתושביה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. העירייה לא מהווה גורם מתחרה לפעולתם של מכוני ספורט. פעילותה מתמצית בחוגי ספורט שונים לנוער וכן בהשתתפות בפעולות של אגודות הספורט המקומיות.

3. על-פי חוק הסדרים במשק המדינה, אין שום אפשרות לתת הנחות כמבוקש. בשנה שעברה יכלו המכונים הנ"ל להגיש בקשה כזו, והעירייה דנה בכל בקשה בהתאם לקריטריונים ולהנחיות שקיבלה ממשרד הפנים.

מתן מחסה לבנקאי יוגוסלבי נמלט

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר הפנים ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

נודע לי, כי בנקאי יוגוסלבי ששמו י"ו (שמו המלא מופיע במקור) הגיע לארץ לאחר שברח מיוגוסלביה. הבנקאי גנב כ-250 מיליון מרקים גרמניים מחוסכים תמימים, חלקם יהודים, שהפקידו אצלו את כספם, ועקב גנבותיו הוא לא יכול לחזור לארצו. למרות העובדה שאין הוא יהודי וחוק השבות אינו חל עליו, הוא קיבל מחסה ומסתור בארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מי אישר את שהותו בארץ?

3. האם ידוע למשרד הפנים ששהותו בארץ מעוררת תחושות אנטישמיות ואיומי פרעות ביוגוסלביה, בשל העובדה כי מדינת ישראל נותנת מחסה לעושק החוסכים?

4. האם ידוע שהוא מכניס את בני משפחתו ומקורביו לארץ אף שאינם יהודים?

5. מה יעשה משרדך בנושא זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מר ואסילייביץ לא קיבל מחסה ומסתור בישראל, אלא הגיע באשרת תייר רגילה.

2. שהותו בארץ לא הוארכה.

3. מרגע הגיעו היה משרד הפנים בקשר עם משרד החוץ כדי לקבל הנחיות בכל הנוגע לשהותו של הנ"ל בארץ.

4. משרד הפנים לא אישר כניסת בני משפחתו ומקורביו לארץ.

5. משרד הפנים לא האריך את תוקף אשרתו של מר ואסילייביץ.

מצוקה בשכונת נאות-רם בחדרה

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר הפנים ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

לאחרונה נמסר על תנאי חיים קשים השוררים בשכונת נאות-רם בחדרה.

ברצוני לשאול:

1. האומנם יש בשכונה משפחות שאינן מחוברות לרשתות החשמל והמים, ואם כן – מה הוא מספרן?

2. מדוע לא מוקמים מיידית מוסדות חינוך מתאימים בשכונה?

3. מדוע לא מותקנת במקום תשתית לשירותי טלפון?

4. באילו דרכים יפעל המשרד לשיפור מידי בתנאי החיים בשכונה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שכונת נאות-רם בחדרה היא חלק מפרויקט שתוכנן ובוצע בחלקו על-ידי משרד השיכון, אשר אחראי בלעדית לפיתוח התשתיות בשכונה. טרם נסתיימה העבודה של פיתוח התשתית בשכונה.

הוועדה המקומית חדרה אפשרה לחבר כמה יחידות דיור לחשמל, למים ולטלפון. בחלק קטן מיחידות הדיור בשכונה לא אפשרה הוועדה המקומית אכלוס היחידות, עקב אי-עמידת הקבלן בתנאי ההיתר. על אף האמור לעיל אכלס הקבלן יחידות אלה.

2. עיריית חדרה החלה בתכנון מוסדות חינוך בשכונה, על-פי תוכנית-אב שתוכננה לאזור. משרד החינוך אישר את הפרוגרמה לפני כחודש ימים, והביצוע יחל בהקדם האפשרי.

בשלב זה ישמשו מבנים קיימים לגני-ילדים למשך שנת הלימודים הקרובה, עד להקמתם של גני-ילדים על-פי התוכניות והפרוגרמות שאושרו.

3. במקום מוקמת תשתית לשירותי טלפון, חיבורי טלפון על-ידי חברת "בזק" בתנאים כמקובל.

4. עיריית חדרה תפעיל את השפעתה ותדרוש ממשרד השיכון לסייע בידה על מנת שפיתוח התשתיות בשכונה יבוצע לאלתר לרווחת התושבים במקום.

הרחבת תוכנית המתאר של עוספיא

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום כ"ו בסיוון התשנ"ג (15 ביוני 1993):

המועצה המקומית עוספיה הגישה בקשה להרחבת תוכנית המתאר של הכפר, שתכלול צירוף השכונה הנוצרית רוחנה בשטח השיפוט של המועצה המקומית הנ"ל. ועדה בראשות מר דב קהת המליצה לצרף את השכונה הנ"ל ואת שכונת מוחמד סוואטא.

בעוד המועצה מטפלת בהליכי הצירוף, מתקיימים הליכים משפטיים נגד בעלי הבתים.

ברצוני לשאול:

1. מתי יסתיימו ההליכים של אישור תוכנית המתאר לגבי הבנייה בשכונה הנוצרית רוחנה ובשכונת סוואטא?

2. האם יעוכבו ההליכים המשפטיים נגד בעלי הבתים בשתי השכונות עד לאחר אישור התוכנית?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התוכנית לגבי השכונה הנוצרית רוחנה נמצאת בשלבי דיון בוועדות התכנון.

2. בנוגע להליכים המשפטיים כנגד בעלי הבתים בשתי השכונות, הרי רק היועץ המשפטי לממשלה רשאי לעכבם.

בחירות למועצה האזורית יזרעאל

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993):

לפני כארבע שנים נערכו בחירות למועצה האזורית יזרעאל. תושבים מהאזור תוהים לגבי מועד הבחירות החדש לרשות.

ברצוני לשאול:

1. מתי ייערכו הבחירות למועצה האזורית יזרעאל?

2. האם האזרחים הערבים שחיים בתחום שיפוט המועצה האזורית יקבלו את הזכות להשתתף בבחירות הנ"ל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הבחירות האחרונות למועצה האזורית יזרעאל התקיימו ביום 26 בדצמבר 1989.

לפי סעיף 9(ב) לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות) התשי"ח-1958 (להלן – הצו) הבחירות למועצות האזוריות מתקיימות אחת לארבע שנים. לשר הפנים הסמכות לדחות או להקדים מועד הבחירות.

2. הזכות להיכלל בפנקס הבוחרים של מועצה אזורית קבועה בצו האמור. אין כל אבחנה והבדל בצו בין תושבים ערבים ובין תושבים אחרים. כל תושב, ערבי כיהודי, אשר מתקיימים לגביו התנאים הנקובים בצו, ייכלל בפנקס הבוחרים.

בחירות ברשויות מקומיות ערביות

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום ג' בתמוז התשנ"ג (22 ביוני 1993):

משרד הפנים מינה בשנים האחרונות כמה ועדות ממונות או ועדות קראות לניהול רשויות מקומיות ערביות שונות. התושבים שואלים לגבי המועד לבחירות ביישובים אלה.

ברצוני לשאול:

האם ייערכו בחירות ברשויות הממונות? באיזו? מתי? כיצד?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן רשימת הרשויות הממונות או ועדות קראות אשר התקיימו בהן בחירות במועד הבחירות הכלליות לרשויות המקומיות: 1. בועינה-נג'ידאת – מועצה ראשונה ממונה; 2. ביר-אל-מכסור – מועצה ראשונה ממונה; 3. דיר-אל-אסד – ועדה קראת; 4. זמר – מועצה ראשונה ממונה; 5. טובא-זנגריה – מועצה ראשונה ממונה; 6. להבים – מועצה ראשונה ממונה; 7. ג'דידה-מכר – מועצה

ראשונה ממונה; 8. מיתר – מועצה ראשונה ממונה; 9. מכבים-רעות – מועצה ראשונה ממונה; 10. נחף – ועדה קרואה; 11. תל-שבע – מועצה ראשונה ממונה.

מועצות מקומיות ואזוריות יהודיות ביש"ע

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר הפנים ביום י"ז בתמוז התשנ"ג (6 ביולי 1993):

ברצוני לשאול:

1. כמה מועצות מקומיות ואזוריות יהודיות יש ביש"ע?
2. כמה מהן ממונות וכמה נבחרות, ואילו הן?
3. מתי מונה ראש הרשות של כל אחת מהממונות?
4. מתי נבחר ראש הרשות של כל אחת מהנבחרות?
5. מתי בדעת משרדך לערוך בחירות בכל אחת מהמועצות הממונות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 5. קדומים – טרם הוחל בבדיקה והערכה. קרני-שומרון – הנושא נמצא בדיון בבג"ץ 127/94. בית-אריה – הבחירות נקבעו ליום 24 במאי 1994. ביתר-עילית – בחודש דצמבר 1993 מונה בודק, ד"ר אריה הכט, וטרם קיבלנו ממצאיו. גוש-עציון – הבחירות תיערכנה במחצית-השנה הקרובה; טרם נקבע תאריך מדויק. הר-חברון – הבחירות תיערכנה אחרי הבחירות בגוש-עציון. ערבות-הירדן – נקבע תאריך לבחירות הפורמליות הראשונות: 12 ביולי 1994.

מעמד עולה לילדי עולים

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר הפנים ביום ט"ז בכסלו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

כ-2,000 ילדי עולים חיים בארץ בלי לקבל מעמד זכויות של עולה, ובכך נשללו מהם זכויות הנובעות ממעמד של עולה, כמו ביטוח רפואי, רישום לבתי-ספר ועוד.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין ילדי עולים מקבלים מעמד תושב קבע ביחד עם הוריהם?

2. כיצד יפתור משרד הפנים את הבעיה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מדובר בשתי אוכלוסיות של ילדים: האחת – בילדים לא-יהודים שהם נינים ליהודי (דור רביעי) שהגיעו לישראל עם הוריהם (אחד ההורים כנכד של יהודי), או בילדים קטינים של בן זוג לא-יהודי מנישואין קודמים עם לא-יהודי. חוק השבות לא חל על מקרים אלה, אולם משרד הפנים מעניק לקטינים רשיון לשיבת קבע לפי חוק הכניסה לישראל, כדי לחיות עם ההורים. להערכתנו, מדובר עד כה בכ-1,000 מקרים.

השנייה – ילדים קטינים זכאי חוק השבות שבאו עם הורה יחיד (שאף הוא זכאי חוק שבות) לישראל במעמד של תייר, וכאן בישראל ההורה מבקש עבורו ועבור ילדו מעמד עולה. על מנת שנעמוד מול דרישות החוק, על ההורה לצרף לבקשה הסכמת ההורה האחר להחלפת מעמדו בישראל לקבע. להערכתנו, מדובר בעשרות מקרים בלבד, מאחר שבעבור תקופת זמן סבירה וכאשר אין פניות או תביעות מצד ההורה האחר, אנו מאשרים מתן מעמד עולה לילד.

2. משרד הפנים מופקד על מתן האשרות והרשיון לשיבת קבע, ואילו על מתן הזכויות על סמך המעמד מופקדים המשרד לקליטת העלייה ומשרדים אחרים. לאחרונה תואם עם משרד הקליטה, כי משרד הפנים יעניק לילדים הבאים עם הורה יחיד מעמד של תושב ארעי, כדי לאפשר למשרד לקליטת העלייה להסדיר להם ביטוח רפואי גם בתקופת הביניים.

האכלת חתולים במזון מהול בסם הרדמה

חבר הכנסת רע' כהן שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

בעיתונות דווח כיצד מפעל "ציקלון" למוצרי תעופה, ליד כרמיאל, נפטר מחתולי האשפות שחודרים לשטחו: בהוראת מנהל כוח האדם במפעל, העובדים מאכילים את החתולים במזון מהול בסם "תרדמון".

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?
2. האם דיווחה המועצה האזורית למחלקת התברואה שדבר זה נמשך זה חמש שנים?
3. "תרדמון" מותר לשימוש רק בידי אנשי תברואה מוסמכים. מדוע הוא נמסר לשימושה של עובדת מטבח לא מוסמכת?
4. כיצד תופסק אכזריות זו?
5. האם ידוע למשרדך על מקרים דומים של הרעלת חיות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן תשובת המועצה האזורית, ואין לי מה להוסיף עליה:

1. חתולי אשפתות ב"ציקלון" מהווים מטרד תברואי ואסתטי, ולפיכך, כשהם מתרבים מעבר לכמות נסבלת, הם מועברים על-ידינו לאתרים אחרים באזור.
2. על מנת לבצע את ההעברה, החתולים מורדמים. סם ההרדמה ניתן בכמות מבוקרת, והעובד שמעביר החתולים דיווח שחלקם מתעוררים כבר בדרך.
3. כנראה חטאנו בכך שלא הפעלנו איש תברואה מוסמך לביצוע ההרדמה, אך בפועל לא נגרם שום נזק לחתול או לאדם.
4. לדעתי, הפעולה הנ"ל נעשית בצורה הומנית וסבירה.

טיפול באירועי חמ"ס

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

העיתון "דבר" מדווח על אלפי איש שנפגעו מחומרים רעילים בעבודתם, וכן על הודעת הכבאים שלא יטפלו באירועים שבהם מעורבים חומרים מסוכנים. בשרפה שפרצה ברמת-חובב התברר כי אכן הכבאים לא ערוכים לטיפול בשרפות שמקורן חומרים כימיים.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם יקבלו הכבאים הכשרה לטיפול בחומרים כימיים?

3. האומנם מסרבים הכבאים לטפל במקרים אלו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. העסקת עובדים במפעלים לחומרים מסוכנים והגנה עליהם נמצאת באחריות מפקח העבודה הארצי במשרד העבודה והרווחה ולא בתחום אחריות של שירותי הכבאות וההצלה במדינת ישראל.

תפקידם של שירותי הכבאות וההצלה באירועי חמ"ס הוא תפקיד מצומצם ומתבטא בצמצום השפעת החומרים המסוכנים, במקום האירוע, באמצעים העומדים לרשותם, קרי – מים וקצף.

אין תפקידם של שירותי הכבאות וההצלה לבצע נטרול של החומר המסוכן – תפקיד המסור בלעדית לצוותים של המשרד לאיכות הסביבה, המגיעים גם הם למקום האירוע.

2. על מנת לבצע את תפקידיהם, עברו הכבאים בשירותי הכבאות הכשרה כנדרש. כמו כן מתקיימים ימי עיון מקצועיים לרענון הנושא.

3. על אף הכרזת הוועד הארצי של הכבאים כי לא יצאו לאירועי חמ"ס בעתיד, יש לציין כי באירועים האחרונים, שאירעו לאחר הצהרת הוועד – בשער-הגיא, ברמת-חובב, בקריית-חיים, בכביש ירושלים-עין-גדי ליד היאחזות נחל קדרון – הכוחות הראשונים שהגיעו לשטח ונתנו את המענה הראשוני היו שירותי הכבאות וההצלה.

באירוע חמ"ס בנמל חיפה לא יצאו כבאי השירות בשל סכסוך עבודה.

כפר ואדי-אל-חמאם

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

הכפר ואדי-אל-חמאם סופח למועצה האזורית נוף-הגליל, הכוללת כפרים מספר. הכפר מרוחק מכפרים אלה יותר מ-50 ק"מ, ואין רצף טריטוריאלי בינו לבינם. כל המשרדים והמוסדות הממשלתיים המשרתים אותו נמצאים בטבריה.

ברצוני לשאול:

1. האם יבוטל צירוף הכפר הנ"ל למועצה זו?

2. האם נשקל לצרף את הכפר הנ"ל לטבריה, או למועצה האזורית עמק-הירדן, או למועצה המקומית מגדל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין שום כוונה לבטל את צירוף הכפר למועצה זו.

2. אומנם לפני ההחלטה להקים את המועצה המקומית הכפרית הובא בחשבון הצירוף לטבריה או למועצה המקומית עמק-הירדן או למועצה מקומית מגדל, אבל עקב הבעיות המיוחדות של כפרי המיעוטים הוחלט להקים את המועצה המקומית הכפרית.

המועצה המקומית הכפרית התחילה לפעול, וכבר פתרה בעיות מיידיות של ביוב, שעד עכשיו לא רק גרמו לבעיות אקולוגיות בכפר, אלא האי-טיפול בהן גרם לזיהום ים כינרת.

בימים אלו התחילה המועצה המקומית הכפרית לטפל בהוצאה מסודרת של האשפה מהכפר, וכך למנוע מפגע אקולוגי באזור.

טיפול באירועי חמ"ס

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

על-פי פרסומים, עוברות בכבישי המדינה כ-1,000 מכליות ביום המובילות חומרים מסוכנים.

דוברי ארגון הכבאים טוענים, שאין בידיהם הכשרה וציוד מספיקים לטיפול באירועים שבהם מעורבים חומרים מסוכנים.

ברצוני לשאול:

1. האם המשרד מודע להצהרת הכבאים, ומה היא עמדתו?

2. האם נערך המשרד להכשרה הכבאים ולציודם על מנת שיטפלו ביעילות באסונות הנובעים מחומרים מסוכנים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על אף הכרזת הוועד הארצי של הכבאים, כי לא יצאו לאירועי חמ"ס בעתיד, יצוין שבכל האירועים האחרונים שהיו – בשער-הגיא, ברמת-חובב, בקריית-חיים ובכביש ירושלים-עין-גדי על יד היאחזות נחל קדרון – הכוחות הראשונים שהגיעו לשטח האירוע ונתנו מענה ראשוני כנדרש היו שירותי הכבאות וההצלה.

באירוע חמ"ס בנמל חיפה לא יצאו כבאי השירות, כמתבקש, בשל סכסוך עבודה.

תפקידם של שירותי כבאות והצלה באירועי חמ"ס הוא מצומצם ומתבטא בצמצום השפעת החומרים המסוכנים במקום האירוע, באמצעים העומדים לרשותם, קרי – מים וקצף. אין תפקידם של שירותי הכבאות וההצלה לבצע נטרול של החומר המסוכן – תפקיד הנמצא באחריות הבלעדית של המשרד לאיכות הסביבה, אשר הצוותים שלו מגיעים גם הם למקום האירוע. זאת מלבד תפקידם של גופים אחרים, כמשטרת ישראל ומגן-דוד-אדום.

2. כדי לאפשר לכבאים לבצע את התפקיד הראשוני, המוטל עליהם באירועי חומרים מסוכנים, עברו הכבאים הכשרה מיוחדת והועמדו לרשות כל שירות חליפות מגן ייעודיות שתפקידן להגן על הכבאי בעת אירוע חמ"ס.

כמו כן יש בשירותי כבאות והצלה צוותי חמ"ס מרחביים, בפתח-תקווה לאזור המרכז, בחיפה לאזור הצפון, בבאר-שבע לאזור הדרום, בירושלים ובאשקלון/אשדוד.

חובות עיריית צפת

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

חברת "מקורות" ניתקה אתמול אספקת המים לצפת בשל חוב גדול של העירייה, והעיר נמצאת ללא מים וללא שירותים עירוניים.

גם עובדי עיריית צפת שובתים בגין אי-קבלת משכורת נובמבר.

ברצוני לשאול:

1. האם משרד הפנים מודע לכך שראש העיר החדש ירש חוב של 25 מיליון שקל?

2. מה יעשה משרדך לחילוץ עיריית צפת ממצוקתה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. עיריית צפת, כשאר הרשויות המקומיות במדינת ישראל, עומדת בפני הסדר כולל של כיסוי גירעונות, וזאת על-פי כללים שייקבעו בין משרד האוצר, משרד הפנים והמרכז לשלטון מקומי.

גובה הגירעון טרם נבדק והגרסאות על שיעורו שונות.

הבדיקה הסופית תיעשה במסגרת הסדר כיסוי גירעונות, שכידוע נחתם לפני כשבועיים.

ישיבות מועצת קריית-ביאליק בבית-כנסת רפורמי

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

נמסר לי, כי ראש עיריית קריית-ביאליק החליט על קיום ישיבות המועצה בבית התזמורת בעיר, שמשמש בשבתות כבית-הכנסת הרפורמי.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מה ייעשה לשמירת חוק העיריות ולמניעת פגיעה ברגשותיו של מי שאינו מזדהה עם הזרם הרפורמי?

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

נמסר לי, שראש עיריית קריית-ביאליק החליט לקיים את ישיבות המועצה בבית התזמורת בעיר, המשמש גם כבית-הכנסת הרפורמי, וזאת בניגוד לסעיף 19 לחוק פקודת העיריות, הקובע כי ישיבות המועצה יתקיימו במשרדי העירייה.

קיום הישיבות במקום זה פוגע ברגשותיהם של חלקים מן הציבור, ובהם חברי מועצת העיר.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. האם יש בקביעת ראש העיר עבירה על החוק?

3. האם יקוימו ישיבות מועצת העיר במשרדי העירייה כנדרש בחוק?

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר הפנים ביום י"ד בטבת התשנ"ד (28 בדצמבר 1993):

על אף סעיף 19 לפקודת העיריות, שלפיו ישיבות המועצה יתקיימו במשרדי העירייה, מקיים ראש עיריית קריית-ביאליק ישיבות בבית התזמורת, המשמש בשבתות ובחגים כבית-כנסת רפורמי.

בישיבה ב-6 בדצמבר 1993 לא נמצא רוב שני-שלישים מחברי המועצה, כמתבקש לקיים ישיבות המועצה, בבית-הכנסת הרפורמי.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדק עניין קיום הישיבות בבית-הכנסת הרפורמי?

2. מה ייעשה כדי למנוע פגיעה ברגשות תושבים בעיר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראו, נמסרו לפרוטוקול)

עניין המיקום של ישיבת מועצת עיריית קריית-ביאליק הגיע לדיון בפני בג"ץ (6630/93), בעקבות עתירה שהוגשה בנדון. בג"ץ החליט שלא להתערב בעניין, ובפסק-דינו נאמר, בין היתר: "אין מקום להתערבותנו בדבר מיקום ישיבות העותרים, שכן הדבר נעשה במקום השייך למועצה ואשר העותרים עצמם הצביעו עליו כמקום ראוי".

בתצהיר של מנכ"ל עיריית קריית-ביאליק לבג"ץ הוא טוען: "זומן כינוס ישיבת המועצה באולם התזמורת המצוי בבניין בן שתי קומות שבבעלות העירייה ובאחזקתה ובו מתקיימות בנוסף לפעילות בתחום התרבות פעולות נוספות מטעם העירייה, לרבות גביית כספים על-ידי עובדי העירייה".

שכר חודשי לשיח'ים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הפנים ביום כ"א בטבת התשנ"ד (4 בינואר 1994):

במשך עשרות שנים נהג משרד הפנים לשלם לשיח'ים שכר חודשי, אולם בשנה האחרונה הופסק תשלום זה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע הופסק התשלום הנ"ל ומדוע לא ממשיכים לשלם לשיח'ים את החזר הוצאותיהם, כפי שהיה נהוג עד לאחרונה?

2. מדוע לא מקבלים השיח'ים מעמד של עובדי מדינה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הפנים אכן שילם במשך שנים רבות קצובה חודשית למוכתרים באזורים שונים. בשנתיים האחרונות, לפי הוראת החשב הכללי, הפסיק משרד הפנים תשלום זה.

ניסיונות משרד הפנים לחזור להסדר הישן של תשלום במסגרת חוזה שירותים לא צלחו עד כה. עם זאת, המוכתרים אינם ולא היו מעולם עובדי מדינה אלא הועסקו על-פי חוזה שירותים.

מועצה כפרית משותפת ליישובים ערביים

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר הפנים ביום כ"א בטבת התשנ"ד (4 בינואר 1994):

לפני כשנה הוציא משרד הפנים צו בדבר הקמת מועצה כפרית משותפת ליישובים נין, סולם, כפר-מצר (עמק-יזרעאל), ואדי-אל-חמאם (ליד טבריה), עוזיר ורומאנה (גליל תחתון). יש לציין שמספר תושבי שני הכפרים עוזיר ורומאנה מגיע לכ-3,000.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד הפנים על כך שתושבי שני הכפרים עוזיר ורומאנה מתנגדים להחלטה זו של משרד הפנים?

2. נוכח התנגדות תושבי שני הכפרים, האם תישקל אפשרות כינון מועצה נפרדת משותפת לשניהם?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן. ידוע לשר הפנים ולמשרדו כי יש תושבים בשני הכפרים עוזיר ורומאנה המתנגדים להחלטת משרד הפנים.

2. משרד הפנים לא ישקול להקים רשות חדשה לשני הכפרים, היות שלפי מדיניות המשרד אין להרבות בהקמת רשויות חדשות אלא להיפך, לצרף רשויות קטנות לרשות מקומית אחת.

זאת ועוד, במשרד מצויות חתימותיהם של יותר מ-100 ראשי בתי-אב המסכימים עם החלטת המשרד.

רישום עולים לא-יהודים כיהודים

חבר הכנסת א' גמליאל שאל את שר הפנים ביום כ"ח בטבת התשנ"ד (11 בינואר 1994):

90% מהקונים פריטי חג המולד היו עולים חדשים – מספר בעל דוכן ל"מעריב" – שגילו לו שהם מסתירים שהם נוצרים מחשש שייפגעו זכויות שקיבלו כ"יהודים".

שוב נחשף שעולים רבים מוליכים שולל את המדינה ומשרד הפנים.

ברצוני לשאול:

1. האם התופעה ידועה לכם, ומה היא פעולתכם בנושא?

2. מה בדעתכם לפעול כדי למנוע רישומם בטעות כיהודים לכל דבר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התופעה ידועה.

2. מדובר בעולים המגיעים כחוק, לפי סעיף 4 לחוק השבות, האומר שהזכויות של יהודי לפי חוק זה ולפי כל חיקוק אחר מוקנות גם לילד ולנכד של יהודי, לבן זוג של יהודי ולבן זוג של ילד ושל נכד של יהודי.

עולים אלה, שלא נולדו לאם יהודייה, נרשמים כלא-יהודים.

אדמות הכפר עארה

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הפנים ביום ו' בשבט התשנ"ד (18 בינואר 1994):

בשנת 1970 הכריז שר הפנים על הקמת מועצה מקומית נפרדת בכפר עארה בשטח 6,150 דונם. ההחלטה לא בוצעה, ובשנת 1990 צורף הכפר למועצה המקומית ערערה לפי צו של שר הפנים. למועצה צורף השטח הבנוי בלבד, וללא אדמותיו ששטחן 4,500 דונם. המועצה המקומית מבקשת לצרף לכפר את אדמות עארה, והגישה בקשה רשמית לוועדה המחוזית בחיפה.

ברצוני לשאול:

האם יצרף משרדכם את אדמות עארה למועצה המקומית ערערה-עארה? אם כן – מתי וכיצד?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השטח המיועד לפיתוח בכפר עארה צורף לערערה בשנת 1990, על-פי צו המועצות המקומיות (ב), התש"ן-1990, שפורסם בק"ת 5239 מיום 13 בספטמבר 1990.

בתאריך 11 ביוני 1992 מינה מר עמרם קלעג', המנהל הכללי של משרד הפנים, ועדה לבדיקת ההשלכות של מיזוג היישוב עארה עם המועצה המקומית ערערה. הוועדה הגישה את המלצותיה למנכ"ל משרד הפנים בחודש יוני 1993, והוא אישר אותן. כיום עוסקים כל הגורמים הנוגעים לעניין ביישום ההמלצות.

הכרה ביישוב רמיה

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הפנים ביום י"א באדר התשנ"ד (22 בפברואר 1994):

למרות ההבטחות החוזרות ונשנות לפתרון בעיית היישוב רמיה על-ידי הכרה בו ואישורו כשכונה מכרמיאל בגליל, טרם נעשה הדבר.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא מכירים ביישוב רמיה כשכונה מכרמיאל?

2. מה הוא הפתרון המוצע ליישוב רמיה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מדובר בשטח של כ-300 דונם הכלול בשטח של 7,400 דונם במרחב שיפוט ותכנון כרמיאל, שרובו שייך למדינה והופקע על-פי פקודת הקרקעות 1943 (רכישה לצורכי ציבור).

ההפקעה היתה ב-19 במרס 1976 ברמיה – כ-17 משפחות בדואיות אשר בנו כמה בתי-אבן וצריפים בצורה בלתי חוקית.

במשך שנים התנהל משא-ומתן עם האוכלוסייה והוצעו להם מגורים כמקובל בפינוי בדואים ביישובים סלמה ושעב, זאת נוסף על פיצויים כספיים.

התושבים סירבו להתפנות, והמשא-ומתן נמשך לאורך שנים. יש לציין כי בית-המשפט המחוזי הוציא צו פינוי ב-16 ביוני 1991.

ערעור התושבים בפני בית-המשפט העליון נדחה, עתירתם לבג"ץ אף היא נדחתה.

אין אנו מכירים ביישוב רמיה.

בחירות למועצות מקומיות ערביות

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הפנים ביום י"ג בשבט התשנ"ד (25 בינואר 1994):

ביישובים ערב-אל-שבלי ובסמת-טבעון טרם נקבע מועד לעריכת בחירות לרשות המקומית.

ברצוני לשאול:

1. מתי ייערכו הבחירות לרשויות מקומיות אלה?

2. מה הן תוכניות משרדכם לגבי שאר המועצות הערביות הממונות לגבי עריכת בחירות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. הבחירות למועצה המקומית אל-שבלי קבועות ליום 25 באוקטובר 1994; ב. הבחירות למועצה המקומית בסמת-טבעון התקיימו ביום 19 באפריל 1994.

2. אין למשרדנו כל תוכנית המתייחסת לעריכת בחירות במועצות מקומיות ערביות ממונות. כל יישוב שבו מועצה ממונה נדון לגופו, בין שהוא יהודי בין שהוא אחר.

מכרז למפקד כבאות ביו"ש

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר הפנים ביום כ"ז בשבט התשנ"ד (8 בפברואר 1994):

על-פי תלונות שהגיעו לידי ממוכירות ארגון הכבאות הארצית, בוצע המכרז למפקד כבאות ביו"ש בצורה לא תקינה. מפקד השירות הנוכחי ישב בוועדה לבחירת המועמד כחבר ועדה. לאחר שלא נמצא מועמד מתאים הוא הציע את עצמו לתפקיד, והנציב מינה אותו ישירות.

ברצוני לשאול:

1. האם תלונות אלה נכונות?

2. האם יצא מכרז לתפקיד הנדון, והאם מולאו כל תנאי המכרז?

3. אם לא – האם מן הראוי שתפקיד זה יועלה למכרז?

4. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. כן.

3-4. ראה תשובתי על שאלות מס' 1 ו-2.

הצעת חוק רשות כבאות והצלה

חבר הכנסת ד' מנע שאל את שר הפנים ביום כ"ז בשבט התשנ"ד (8 בפברואר 1994):

בשבועות האחרונים הופצה בקרב משרדי הממשלה טיוטת חוק רשות הכבאות.

נמסר לי, כי נציב הכבאות הארצי פנה אליך בבקשה להקפיא את ההצעה עד לדיון מחודש בנושא בין הכבאים לנציב.

ברצוני לשאול:

האם הוקפאה הצעת החוק כבקשת נציב הכבאות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בתאריך 28 במרס 1993 החליטה ממשלת ישראל על הקמת רשות כבאות והצלה (החלטה מס' 1060).

על-פי ההחלטה, הוסמכו שר הפנים ושר האוצר להכין בתיאום עם משרד המשפטים הצעת חוק לרשות הכבאות וההצלה.

עם קבלת ההחלטה, גיבשה נציבות כבאות והצלה טיוטה ראשונית להצעת החוק. הצעה זו הועברה, על-פי החלטת הממשלה, הן למשרד האוצר והן למשרד המשפטים עוד ביום 28 באפריל 1993, כבסיס להמשך דיונים בין משרד הפנים ובין משרד האוצר.

שר הפנים וראש הממשלה לא הקפיא ולא הורה להקפיא את הצעת החוק. נהפוך הוא – הקמת הצוות המשותף לפתרון השאלות השנויות במחלוקת נועדה לקדם את עניין הקמת הרשות ולהגיע לפתרון האופטימלי שיהא מקובל על כל הצדדים.

עם תום עבודת הצוות המשותף ישובו וייוועדו היועצים המשפטיים של נציבות כבאות והצלה ומשרד האוצר לסיים את ניסוח הצעת החוק בדבר הקמת הרשות והגשתה לממשלה.

התאבדות אדם לאחר מעצרו

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר המשטרה ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

ירוחם שגיא, זיכרונו לברכה, שהיה עצור בידי המשטרה, התאבד בביתו ביצהר שבשומרון. במכתב שהותיר הוא השמיע זעקה על מה שעוללו לו, לדבריו, אנשי משטרה, ועל מסע רדיפה נגדו.

עובדה היא שהוא שם קץ לחייו.

ברצוני לשאול:

1. האם זעקתו אינה מחייבת הסקת מסקנות?

2. האם ייחקרו האשמותיו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נסיבות מותו של האיש נבדקו על-ידי משטרה צבאית חוקרת (מצ"ח), בשל היותו חייל בשירות חובה.

2. תלונתו של האיש נגד המשטרה נחקרה בשעתה. הוא קיבל תשובה, והיא הגיעה לידי לפני שמצא את מותו בנסיבות טרגיות אלו. נמסר לו בתשובה, כי נגד אחד השוטרים, שהתבטא כלפיו בצורה לא נאותה, ננקטו צעדים משמעתיים.

מעצרו של ממלא-מקום רכז הביטחון ביצהר

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

נודע לי, כי ממלא-מקום רכז הביטחון ביצהר נעצר על-ידי המשטרה, כדברי השופט, בלי סיבה, שביקשה הארכת מעצרו ל-15 יום.

ברצוני לשאול:

1. מה היתה הסיבה למעצר?

2. מדוע הוחזק הנ"ל במעצר ביחד עם ערבים?

3. האם נכונה הערכת המתיישבים, שמשטרת שכם מתאנה להם והיתה כאן נקמנות מצדה על תלונות שהוגשו נגדה והתגלו כמוצדקות?

4. מדוע התעלמה המשטרה מהעובדה, שהערבים באו מצוידים בגרזן?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ביום 30 בינואר 1994 הוגשה תלונה למשטרה על-ידי רועים מקומיים, כי נורתה לעברם אש מג'יפ, שתיאורו ותיאור נהגו תאמו את תיאורו של ממלא-מקום רכז הביטחון ביצהר, ולכן הוא נעצר לחקירה.

2. העצור הנ"ל לא הוגדר כטעון הגנה, והוא שהה בתא מעצר של "עצורים לימים", שבו עצורים הן יהודים והן ערבים, על חשד לביצוע עבירות פליליות.

ההפרדה הקיימת בבית-המעצר הינה בין עצורים ביטחוניים לבין עצורים פליליים. בתא המעצר שבו שהה רכז הביטחון ביצהר לא שהו עצורים ערבים שעונים על הקריטריון של עבירה ביטחונית.

3. התשובה שלילית.

4. הרועה הערבי הסתובב בשדה הפתוח, כשברשותו גרזן, ואין הדבר מהווה עבירה על החוק.

צו איסור יציאה מן הארץ

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר המשטרה ביום י"ב בניסן התשנ"ד (24 במרס 1994):

נכון להיום, אזרחים שהוצא נגדם צו איסור יציאה מהארץ מודעים לקיומו של הצו רק בשעה שהם מגיעים לשדה התעופה או לנמל יציאה אחר ועומדים לצאת את הארץ. מצב זה יוצר בעיה לעומדים לצאת את הארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם מודעת המשטרה לבעיה זו?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משטרת ישראל איננה הגורם האחראי לצווי עיכוב יציאה מהארץ, המוצאים על-ידי בתי-המשפט, לפי סמכותם, נגד אדם. על כן תקלות בעניין זה, ככל שישנן, אינן באחריותה של משטרת ישראל.

משטרת ישראל מקבלת מהנהלת בתי-המשפט הודעות בדבר צווי עיכוב יציאה מהארץ שהוצאו על-ידי בתי-המשפט, ובהסתמך על הודעות אלה היא מפעילה את סמכויותיה על-פי דין.

2. אני מציע כי בעניין זה תופנה השאלתא למשרד המשפטים ולהנהלת בתי-המשפט.

שידורי ערוץ-7

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר המשטרה ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

ערוץ-7 הוא תחנה פיראטית, הטוענת שאיננה כפופה לחוק הישראלי משום שהיא משרתת מחוץ לגבולות המדינה. למעשה, אוניית השידור פועלת בתחום המים הטריטוריאליים של מדינת ישראל. עד היום לא ניסתה המשטרה להחיל עליה את החוק הישראלי.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד המשטרה כי האונייה עוגנת במרחק 4 מילים מהחוף ואילו תחום המים הטריטוריאליים הוא 12 מילים?

2. האם תיסגר התחנה, שאין לה רשיון ישראלי?

3. מה ייעשה בעניין זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. בימים אלה ממש נבחנת הפעילות של ערוץ-7 הן במחלקת החקירות במשטרת ישראל והן במחלקה לייעוץ המשפטי של משרד התקשורת.

עם השלמת הבדיקה לגבי חוקיות פעילותו של ערוץ-7, תבחן משטרת ישראל את צעדיה בנושא.

מעצר תושבי חברון בשבת ובחג הפסח

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר המשטרה ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

נמסר לי כי עשרה מתושבי חברון נעצרו והוסעו בניידות משטרה לחקירות בחברון ובירושלים בשבת ערב חג הפסח ובחג עצמו, בניגוד לרצונם, ואף נמנעה מהם עריכת ליל הסדר (התלונה רצ"ב).

ברצוני לשאול:

1. מדוע הוסעו העצורים בשבת ובחג בניגוד לרצונם?

2. מדוע נמנעה מהם האפשרות לערוך את ליל הסדר?

3. מה הן ההוראות במשטרת ישראל בנושאים אלו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההחלטה להסיע עצורים בשבת ממקום מעצרם לתחנת חברון נבעה משיקולים ביטחוניים ומבצעיים, שלא אפשרו הליכה ברגל באותן נסיבות.

אשר להסעתם של העצורים מתחנת חברון לבית-המעצר בירושלים, המשטרה פעלה על-פי נוהל משטרת מפורש, הקובע כי אין להחזיק עצורים יהודים מעבר לשלב החקירה הראשוני בבתי-מעצר בתחום אזורי יהודה, שומרון ועזה, כאשר הוחלט להשאירם במעצר, אלא להעבירם לבית-מעצר בישראל, וזאת מסיבות ביטחוניות ומבצעיות.

2. מאחר שחקירתם של העצורים בתחנת חברון התמשכה, עקב סירובם לשתף פעולה עם השוטרים, עד השעה 21:00, ומאחר שאין מלינים בתחנות משטרה מעבר ל"קו הירוק" עצורים יהודים, לא נערכה התחנה לעריכת הסדר, מה עוד שהיתה מאוישת על-ידי שוטרים שאינם יהודים.

בעקבות הנאמר לעיל, העצורים הגיעו לבית-המעצר בירושלים רק בשעה 22:30, לאחר שהסתיים הסדר בבית-המעצר. אולם, לאור בקשתם של העצורים לערוך את הסדר, נערכו השוטרים במקום ומסרו להם ערכת ליל סדר, שהיתה מיועדת לשוטרים, ובכך אפשרו להם לנהל את הסדר.

יתר על כן, השוטרים העבירו לתא המעצר שולחן, כדי שיוכלו לעורכו עם המצרכים שברשותם.

3. שוטרי משטרת ישראל מונחים להתחשב בצורכי הדת של כל העצורים, אם כי מוטל עליהם להפעיל שיקול דעת בכל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבות, מההיבט המבצעי ומההיבט החקירתי כאחד.

תלונה נגד שוטרים

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר המשטרה ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

ראש המועצה המקומית ג'לג'וליה, מר תופיק ח'טיב, שלח לכבודך מכתב תלונה (מיום 10 באפריל 1994) על שני שוטרים שלא נקטו צעדים נגד עובד חברת החשמל אשר איים לירות בפועלים ערבים מהכפר ו"בכל הערבים האלה".

ברצוני לשאול:

האם מוכן משרדך לבדוק את התלונה ולנקוט צעדים המתחייבים ממנה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נמסר למתלונן, ראש מועצת ג'לג'וליה, כי עליו להגיש תלונה נגד עובד חברת החשמל והיא תטופל בהתאם.

נגד שני השוטרים נפתח תיק בירור, והטיפול בו טרם הסתיים. בסיום הבירור ינקטו הצעדים המתבקשים.

מעצר קטינים

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר המשטרה ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

לאחרונה נתקלתי בכמה מקרים של כליאת קטינים בבית-מעצר במשך ארבעה-שבעה ימים בשל חשדות כמו מעורבות בקטטה, ציור על קיר או פגיעה בכלב.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הכללים לגבי מעצר קטינים והארכת מעצרם?

2. מה ייעשה כדי שתתבצע בדיקה מקיפה של החלטות המשטרה לגבי קטינים, במטרה למנוע אפשרות שייעצרו בחשד לביצוע עבירות קלות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הכללים לגבי מעצר קטינים והארכת מעצרם מעוגנים בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971.

2. בדיקה לגבי החלטות המשטרה בדבר מעצר קטין, סמכות מעצר, משך המעצר וחקירה בעת המעצר מבוצעת על-ידי דרגים שונים בכל הרמות, כגון: קציני חקירות בתחנה, לשכת חקירות במרחב וענף חקירות במחוז.

מדי פעם מבוצעת בקרה בנושא גם על-ידי קצין הבקרה במדור עבריינות נוער.

אם יש באפשרותך להצביע על תלונה ספציפית, אני מציע שתפרטי אותה, והיא תיבדק לגופה.

התנהגות מפגיני "שלום עכשיו"

חבר הכנסת צ' הנגבי שאל את שר המשטרה ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

בתאריך 25 בפברואר 1994, יום הטבח בחברון, נקלעו מר אהוד נבנצאל ובני משפחתו, בדרכם לביתם שבנס-ציונה, להפגנת אנשי "שלום עכשיו" (מצ"ב מכתבם).

בני המשפחה "זכו" למטר של חרפות, גידופים ואיומים על לא עוול בכפם. הפליא לעשות אחד מהם, מר יהושע רובין, אשר רץ בעקבותיהם וקרא להם "רוצחים, נאצים, אתם נאצים" (פרטי האיש נרשמו על-ידי אחד השוטרים במקום).

ברצוני לשאול:

האם תנקוט המשטרה צעדים לנוכח הנתונים שפורטו לעיל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מפקד משטרת הבירה הונחה על-ידי סגן מפקד מחוז ירושלים לערוך חקירה על מנת לעלות על עקבות המעורבים באירוע.

הנושא עדיין בחקירה.

עצורים מינהליים

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר המשטרה ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

הובא לידיעתי, כי כל האזרחים שנעצרו לאחרונה במסגרת מעצרים מינהליים לא עברו על החוק בכל דרך שהיא, ולמרות זאת הם מוחזקים במעצר מינהלי ואף לא הורשו לבלות את ליל הסדר עם משפחותיהם.

כמו-כן נטען, כי רוב העצורים הם בעלי משפחות ברוכות ילדים, שנותרו ללא אב וללא מקור פרנסה.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. מתי מתכוון משרדך לשחרר את העצורים המינהליים?

3. האם יש הוכחות או ראיות לכאורה בגין אשמתם של עצורים אלה? אם כן – מתי מתכוונים להעמידם לדין?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. צווי המעצר המינהליים הוצאו על-ידי שר הביטחון ואלוף הפיקוד בהתאם לחומר שהוצג בפניהם.

משטרת ישראל הינה גוף המבצע את הוראות הצווים, אך אין היא המוציאה אותם.

התבטאות השופט זועבי נגד המתנחלים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום י"ד בסיוון התשנ"ד (24 במאי 1994):

השופט זועבי, חבר הוועדה לבדיקת הטבח בחברון, צוטט ב"מעריב" כמי שאמר: "כשבאתי לוועדה ידעתי שהצד האכזרי בשטחים זה המתנחלים". בג"ץ קבע שאין לפוסלו.

ברצוני לשאול:

1. האומנם אמר כך השופט זועבי?

2. אם לא – מדוע ציטט זאת "מעריב" בשמו?

3. האם ייבדק הפרסום בשמו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

העניין שהועלה בשאלתא זו נדון בבג"ץ, ולאחר שהוא פסק את פסיקתו, בהסתמך על הבסיס העובדתי והמשפטי שהובא בפניו, אין אני מוצא לנכון להוסיף דבר בנושא זה.

ביקורו של האדמו"ר מסאטמר בירושלים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר המשטרה ביום כ"ז בסיוון התשנ"ד (6 ביוני 1994):

בשל ביקורו של האדמו"ר מסאטמר, יחולו שיבושי תנועה בירושלים. בין היתר נמסר, כי עורקי תחבורה ראשיים, ובהם רחוב בר-אילן, ייסגרו לתנועה בשבת.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. כיצד תתמודד המשטרה עם הביקור הנ"ל?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משטרת ישראל נערכת לאירוע בכוחות גדולים, בשיתוף המארגנים מטעם חסידות סאטמר.

כוחות משטרת מחוז ירושלים יתוגברו בכוחות מחוץ למחוז, וייעשו הסידורים כדי למנוע את שיבוש החיים הציבוריים בירושלים.

הכנות המשטרה לגבי ביקורו של האדמו"ר מסאטמר מיועדות לשמור על הסדר הציבורי ועל הביטחון בעת הביקור ובעת נסיעתו בירושלים.

הכוונת התנועה במסלול הנסיעה של האדמו"ר תיעשה על-ידי המשטרה באופן שתאפשר לתושבי העיר לנוע עם כלי רכבם בצורה מסודרת, וכמידת האפשר – בלא להפריע למהלך החיים התקין.

באירוע כגון זה ייתכנו הפרעות מסוימות לתנועה וייתכן שנהגים יכוונו למסלולי נסיעה חלופיים, בהתאם לנסיבות שייווצרו בשטח.

סכנה למקורות המים של ישראל מצד הפלשתינים

חבר הכנסת מ' קצב שאל את ראש הממשלה ביום ג' בניסן התשנ"ד (15 במרס 1994):

קיימת סכנה, שעם העברת השליטה ביו"ש לפלשתינים, יגבירו הערבים את הפקת מי התהום על חשבון מקורות המים של ישראל. על-פי הערכות מומחים, ישראל עלולה להפסיד כשליש מהמים השפירים ולמעלה ממחצית ממי התהום שברשותה, וכן יש סכנה של המלחת מקורות המים וזיהומם.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסכנות לישראל אם יממשו הערבים את תוכניותיהם?

2. האם נכונה הידיעה שלפיה דנה המשלחת הישראלית בשיחות אוסלו בנושא המים עם הפלשתינים אך לא נועצה כלל עם המשלחת שלנו בווינגטון שדנה באותו נושא?

3. האם יש סכנה שהמחלוקת בנושא המים תועבר לבוררות בין-לאומית, כמוסכם בהצהרת העקרונות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא ידועה תוכנית כוללת של מדינות ערב והפלשתינים, שתכליתה פגיעה במקורות המים של ישראל. לישראל ולשכנותיה כמה נושאי מים משותפים במים עיליים ותחתיים, ומובן שכל שאיבת יתר באחד מהם מפירה את שיווי המשקל ההידרולוגי. הממשלה ערה לסכנות אלה ומנסה להגיע בהסכם השלום לכך שיהיו מים לכל הצדדים המעורבים.

2. שיחות אוסלו לא יוחדו לנושאי מים, אלא לנושאי מעטפת רבים, ונושא המים הוא אחד מהם. באותה שעה עדיין לא דנו עם הפלשתינים בווינגטון בנושאי מים.

3. תכלית המשא-ומתן היא להגיע להידברות ישירה בינינו לפלשתינים, לרבות בנושאי מים. לכן, כרגע אין על הפרק אפשרות שהנושא יועבר לבוררות בין-לאומית. איננו רואים כל תועלת במין בוררות שכזו. עמדה זו ידועה היטב לפלשתינים.

ידיעה על שכירת אנשים על-ידי הממשלה להשתתפות בהפגנות

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את ראש הממשלה ביום כ"א בסיוון התשנ"ד (31 במאי 1994):

ב"מעריב" (6 במאי 1994) פורסם, כי הממשלה שוכרת אנשים מחברת כוח אדם להפגנות תמיכה בה.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. אם כן – מנין בא התקציב הנ"ל?

3. כיצד מאפשר משרד החינוך השתתפות תלמידים בהפגנות פוליטיות אלו, ומי מממן את שכירת האוטובוסים?

4. האם מממנת הממשלה את שלטי החוצות "רוצים שלום"?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2-3. לא ידוע לנו על תופעה כזו, וממילא אין מממנים עלות אוטובוסים.

4. לא.

הצעות לסדר-היום

תוכניות הממשלה לבנייה ולהוזלת הדיור

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: תוכניות הממשלה לבנייה ולהוזלת הדיור; הצעות לסדר-היום מס' 4241 ו-4286. אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבינוי והשיכון, כנסת נכבדה, קודם כול הייתי מבקש, אדוני היושב-ראש, להעלות בפני הנשיאות את הבעיה הבאה: לא יעלה על הדעת שהצעות לסדר-היום של חברי כנסת שגרים בגליל עולות תמיד בסוף סדר-היום, כשכל חברי הכנסת מירושלים כבר נמצאים בבתיהם, וכך גם חברי הכנסת מתל-אביב; ואני צריך בשעה 21:00 להתחיל לנסוע בכיוון הגליל.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

סימן שגם אני מהגליל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שמתחשבים בכך ורוצים לאפשר לך לנסוע כשהכביש יותר פנוי.

קודם אמרתי משהו בבדיחות הדעת, אבל אני רוצה להגיד ברצינות, שאני מאוד ממליץ לך שתביא את זה בפני יושב-ראש הכנסת, וחזקה שישקול את הדבר.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני אעשה זאת.

בתחילת דברי אני רוצה לברך את שר הבינוי והשיכון, ואני אומר זאת לא רק כחבר הכנסת, אני אומר זאת גם כראש עיר, כאדם המלווה את שר הבינוי והשיכון כמעט בכל עיר פיתוח, ללא הבדלים פוליטיים – לא עבודה, לא ליכוד. כואב לי מאוד שדווקא איש של עשייה מבוקר, אבל אני אומר לך, אדוני השר: תמשיך להיות מבוקר. צריך לעשות, צריך לבנות, ובונים ומפתחים.

בישראל קיים היום ויכוח בנושא הדיר, כאשר מדברים על אזורי ביקוש, ואזורי ביקוש הם מכרמיאל עד אשקלון. הייתי רוצה, אדוני השר, אולי לשנות קצת את התפיסה, ואני בטוח שהתפיסה שלך היא גם התפיסה שלנו, לגבי ערי הפיתוח.

בשלוש-ארבע השנים האחרונות קלטו ערי הפיתוח עשרות אלפי עולים חדשים, ורוב הדירות שהיו בערי הפיתוח תפוסות היום. נמכרו דירות רבות לאותם משתכני הקרוונים – בחצרות-יסף, ליד אשקלון – ואותם אנשים מאושרים, כי ערי הפיתוח היום הן ערים של חיוך, של חינוך. אלה לא אותן ערים של מצוקות ובעיות, נהפוך הוא, ועובדה היא שכבר במדינות חבר העמים באים ואומרים: אם אתם באים למדינת ישראל, לכו לערי הפיתוח. אותם עולים חדשים נקלטים לא רק בדיר, אדוני השר, אלא גם בחינוך טוב, בקליטה נכונה, ואנחנו יכולים לראות עולים חדשים מחייכים.

ואני אומר, שהעלייה הזאת היא ברכה. היא חיזקה את ערי הפיתוח בכל הנושאים: מורים למוסיקה, מורים למתמטיקה וכו' וכו'.

זו ההזדמנות של הממשלה הזאת לשנות את פני הדברים. אם בעבר דיברנו על פיזור אוכלוסייה, זו ההזדמנות לעשות זאת. בואו נקים תעשייה, נקים פרויקטים כלכליים בנגב ובגליל, ובדרך הזאת גם נבנה, אבל צריך לבנות בנייה תקציבית. ואני אומר לשר האוצר: לא נתחמק מזה, בסופו של דבר יחזרו לבנייה תקציבית. ומי שאומר שזה סבסוד – צריך להיות סבסוד. מדינה שרוצה לעשות פיזור אוכלוסייה, חייבת לבנות בנייה תקציבית מסובסדת.

מה זה רע אם זוג צעיר שעוזב את תל-אביב יגור בקריית-שמונה, בעפולה, בבית-שאן, באופקים, בדימונה? להיפך.

ומה מדאיג אותי? אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אותי מדאיג, שאם בתוך שנתיים לא תהיה בנייה מסיבית בערי הפיתוח, הכול יתהפך. הזוגות הצעירים בערי הפיתוח יתחילו לעזוב למרכז הארץ. הם יעזבו לאזורי הביקוש. הרי מה שאנחנו רוצים לעשות היום הוא להוריד את המדד, אבל אם זה יקרה, המדד יעלה שוב.

בהרבה מקומות בעולם קרה שהתחילו לעזוב את הכפרים הרחוקים ולעבור למרכז הארץ, וכאשר זה קרה המחירים עלו. לא זה מה שהממשלה רוצה.

אני חושב שהממשלה הזאת, שהצהירה והרימה דגל חברתי ורוצה לעשות שינויים בסדר העדיפויות הלאומי, לא יכולה להתחמק. מעל במה זו אנחנו נזכיר כל הזמן לשר האוצר, שהבטחנו לבנות בערי הפיתוח ולתת תנאים טובים במשכנתאות ובמענקים.

אדוני השר, כמה שאתה משקיע בתשתיות, ועל כך אני מברך אותך, ואנחנו רואים את העבודות בכל מקום בארץ, הרי בתוך שנים מספר הכול ייסתם שוב. מדוע? כי אנחנו עוד הפעם נתרכז במרכז הארץ.

תפזרו את האוכלוסייה. הכבישים המהירים ייתנו אפשרות לבוא מערי הפיתוח ולעבוד במרכז הארץ, בחיפה, בתל-אביב. לא צריך לפחד.

אני מאמין, ואני יודע היטב שהעם הזה מכבד ומוקיר את ערי הפיתוח – אין שום סיבה שלא תצהיר היום מעל במה זו, אדוני השר, בשם ממשלת ישראל, שאכן אתם הולכים לתוכנית מהפכנית.

אני יודע שיש תוכניות "בנה ביתך". אני יודע שאתם הולכים לתת קרקעות חינם לבנייה עצמית בקו העימות, לפיתוח של מאה אחוז. אבל נוסף על תוכנית "בנה ביתך", שמביאה אוכלוסייה חזקה לערי הפיתוח, יש חשיבות לבנייה רוויה.

כי מה יקרה היום? אני שומע שאומרים בכמה ערי פיתוח: אם לא רוצים לבנות בנייה תקציבית, שלא יבנו. אבל איפה יקלטו את העולים? העולה החדש יוכל לקנות דירה במרכז הארץ ב-100,000 דולר או ב-130,000 דולר?

אני אביא דוגמה הקרובה מאוד ללבי. קחו את מעלות. במעלות בנו במשך שלוש השנים האחרונות 1,700 יחידות דיור. אדוני היושב-ראש, אין דירה אחת ריקה. הכול נמכר, הכול תפוס. צריך לבנות עוד 1,000 יחידות דיור, ובדרך הזאת לחזק את קו העימות.

רק לפני ימים מספר היה ירי "קטיושות" על הגליל. אדוני השר, אנשים עזבו את הגליל, את קריית-שמונה, את המושבים? לא עזבו, להיפך. הם רוצים להמשיך לגור שם, והם רוצים שבניהם ימשיכו לגור שם.

אני יודע שהזמן קצר, ואדוני השר, אתה חייב ללכת לישיבת ממשלה. בכל אופן, אני מקווה שהממשלה הזאת תתעשת ותקבל החלטה לחדש את הבנייה התקציבית בערי הפיתוח. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני מצטער, יש תקלה טכנית לגבי ניהול הישיבה, ואני נאלץ להכריז על הפסקה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

למה?

היו"ר ד' שילנסקי:

היות שאני גמרתי את הזמן שאני צריך לשבת בראשות הישיבה, ויש צורך לבדוק היכן נמצא הסגן שצריך להחליף אותי.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

סליחה, אבל השר צריך ללכת לישיבת ממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער. אני מחפש את יושב-ראש הכנסת, ואולי אביא בפניו את הבעיה.

בינתיים, אני מכריז על הפסקה, אינני יודע לכמה זמן.

(הישיבה נפסקה בשעה 20:05 ונתחדשה בשעה 20:17).

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מתכבד לחדש את הישיבה.

למען שמירת כבודה של הכנסת, אני רוצה להסביר שהיתה לי פגישה חשובה מאוד, וביטלתי אותה כדי שאוכל לשבת בראש הישיבה. אני רוצה שתבינו כי בשעה 20:00 היו צריכים להחליף אותי לפי התוכנית. בהתאם לזה קבעתי ישיבה שהיא מאוד חשובה בעיני. אבל למען כבודה של הכנסת ביטלתי את הישיבה, והאנשים שהטרחתי לבוא לישיבה הסכימו, ברוב אדיבותם, לוותר ולבוא פעם נוספת.

בבקשה, חבר הכנסת שפירא, הבמה לרשותך.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, אני שמח ששר השיכון נמצא כאן, והוא לא רצה לדחות את הדיון. אני רוצה לדבר על דיור להשכרה. יש עכשיו התעוררות מצד כל הרשויות, לרבות ראש הממשלה, לבעיית הדיור.

לפני שעה היה כאן דיון וחבר הכנסת אבי יחזקאל ניסה לבקר צדיק, את האדמו"ר מסאטמר שבא לארץ. לא רציתי להגיד לו, שמפלגת העבודה, שמנסה לעשות שלום עם כל העולם, יכולה לעשות שלום גם עם סאטמר.

אני מייצג את חצר אדמו"רי גור, שהוכיחו פיזור אוכלוסייה ששום ציונות לא הוכיחה דוגמתו. הוא שלח את החסידים לחצור, לאשדוד, לקריית-גת, לערד, הוא אמר שבני-ברק כבר מלאה, כי מצוקת הדיור היתה לנגד עיניו.

אני יכול להגיד, שהאדמו"ר הקודם, זכר צדיק לברכה, אמר לי פעם: דע לך, אני לא ישן בלילה, העניין הזה מטריד אותי. זו סיבת הירידה מן הארץ. אם מישהו חושב שאני דואג רק לחסידים האברכים, אתה יכול להגיד לכל מי שאתה רוצה, שבמקום הראשון אני דואג לחיילים המשתחררים מהצבא, שרוצים להתחתן ואין להם כסף לקנות דירה, ואין להם גם אפשרות לשלם 800 או 1,000 דולר לחודש שכר דירה. צריך ליצור מצב שהם ישלמו 25% משכרם כשכר דירה.

בקווי היסוד של הממשלה מאז קיום המדינה יש סעיף דיור להשכרה. אבל לא היתה ממשלה אחת שניסתה לעשות זאת. אני פונה אל שר השיכון פואד: אתה מעז לעשות הרבה דברים. עשייה הרבה יותר טובה מכל ביקורת, ואתה תהיה האיש שיתחיל לעשות לדיור להשכרה, גם אם תנסה להתחיל ב-pilot plan של 500 דירות.

לולא עקשנותם של פקידיים במשרדי ממשלה שונים, אפשר היה לפתור את בעיית הדיור רק על-ידי בניית דירות להשכרה, גם ללא התערבות הממשלה. הממשלה משקיעה עשרות אלפי שקלים בסבסוד הלוואות ובמענקים לדיור. האם עשה מישהו פעם חשבון כמה משקיעה הממשלה באזרח עד שהוא מסיים את השירות הצבאי? הרי מדובר בעשרות, ואולי במאות אלפי שקלים. ובסופו של דבר, מחוסר ברירה ומכיוון שאין לו אפשרות לרכוש דירה הוא יורד מהארץ והמדינה מפסידה אותו לנצח.

אני הייתי מציע, במקום לקיים במליאה דיון על האדמו"ר מסאטמר, נקיים פעם אחת דיון רציני על דיור להשכרה.

בשיטה הנוכחית, הנמשכת כבר 40 שנה, פחות ופחות אנשים יוכלו לרכוש דירות. כתוצאה מכך יאמירו מחירי הדירות, שכר הדירה יעלה, ויותר אנשים ירדו מן הארץ.

מדוע צריך להכריח את הציבור בכוח להיות בעלי רכוש? בארצות-הברית, למשל, פחות מ-50% הם בעלי דירות, ואילו כאן בארץ יותר מ-70% הם בעלי דירות, כאשר רובם לא מצליחים להתקיים בגלל תשלום החובות כל חודש.

לבנייה דרושים ארבעה גורמי ייצור: קרקע, חומרי בנייה, כוח עבודה ומימון. אם הממשלה תוזיל את מחירי הקרקע לאותם קבלנים שיתחייבו לבנות דירות להשכרה, ותחזיר את כל המסים ששולמו על חומרי הבנייה ושאר הוצאות הבנייה בשביל הדירות האלה, ממילא מחיר הבנייה שלהן יוזל, וכדאי יהיה לקבלן לבנות להשכרה.

קראתי פעם תוכנית לבניית דירות להשכרה, שפרסם מהנדס ששמו מתי גישרון, ולפי חוות דעתם של כלכלנים, התוכנית מצוינת וניתנת ליישום. לצערי, הזמן העומד לרשותי קצר ואין לי אפשרות לקרוא פה את כל התוכנית.

אם שר השיכון יודיע, שעקרונית הממשלה תבנה דירות להשכרה, אני מתחייב לזמן צוות של מומחים שיכין תוכנית, אבל זה בתנאי שתשתנה המדיניות האומרת שכל אזרח חייב להיות בעל דירה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אברהם שפירא. אני מזמין עכשיו את שר הבינוי והשיכון. אדוני השר, אתה רוצה לענות על שתי ההצעות ביחד? ההצעה של חבר הכנסת ויינשטיין מתייחסת לכבישי גישה לירושלים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לחבר הכנסת בוחבוט הצעה לסדר בנושא שהעלה חבר הכנסת שפירא.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין שחבר הכנסת בוחבוט כבר דיבר. אם כן, השר ישיב עכשיו, ואחר כך תהיה לכם הצעה אחרת, כי נרשמם להצעה אחרת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה לשחרר את חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אני יודע שקודם הוא העיר הערה, ואחזור עליה. הוא אמר, כי רצוי שכאשר נקבע סדר-היום יתחשבו גם בכך שחלק מחברי הכנסת גרים בגליל העליון.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, ברשותך, אני רוצה לענות על זה. סדר-היום ביום רביעי נקבע לפי מסורת, שיש לה גם בסיס הגיוני, במתואם עם הממשלה אשר צריכה להשיב על ההצעות. אשר על כן, אנחנו קובעים את הנושאים לפי רשימת השרים שמוגשת לנו על-ידי השר המתאם, השר משה שחל, וכך נקבע סדר-היום. מה לעשות? זה הסידור, לדעתי הוא נכון. ההנחה שלנו היא, שחבר הכנסת צריך להימצא בבניין בימים ב', ג' וד', לפעמים עד הלילה, זה חלק מעבודתו ואפילו משכרו.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, באופן עקרוני אני מסכים עם חבר הכנסת שלמה בוחבוט. זה ידוע, וגם מוסכם עלי, שמדינה שרואה יעדים לטווח רחוק חייבת להביא בחשבון עובדה אחת: באזורי הביקוש הגדולים הגענו לגיאות. במסגרת זו אני דוגל בפריסה של אזורי הביקוש, ובין היתר יש להגיע גם לפריפריה הרחוקה.

חבר הכנסת שלמה בוחבוט יודע כמה השתדלתי ועשיתי בהפגנתיות למען ערי ועיירות הפריפריה הרחוקה. הערך הוא לא רק ביטחוני, אלא גם מוסרי-לאומי. מי כמוני יודע כמה שנים של סבל, פחד וקושי עברו בעיקר על הערים שישבו לאורך גדר המערכת והגבול וקיימו מערכת חיים ראווה לשמה.

אני שמח על דבריו של חבר הכנסת בוחבוט, אבל הם נבלעו משום-מה כאשר הוא דיבר על אזורי תעשייה. אני מכיר את חבר הכנסת בוחבוט מקרוב, ומוקיר אותו, והוא יודע שהיום אין לי בעיה להביא לכך שבתקופה הקרובה ייבנו אצלו עוד 1,000 יחידות דיור, ואני מתכוון לזה בכל הכנות.

היו"ר ש' וייס:

זה כדאי, זה מקום יפהפה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני רוצה לומר לכם, שכך אעשה בכל מקום ומקום, אם בחצור-הגלילית, אם בקריית-שמונה ובכל עיר ועיירה שאני יודע שיש בה בעיה של ביקוש לדירות.

חבר הכנסת בוחבוט יודע כמוני, אף יותר ממני, כי לפני שנבנו הדירות האלה, או עד לשנה שעברה, שיעור האבטלה אצלו היה למעלה מ-6%. היום, כאשר הדירות מלאות, שיעור האבטלה אצלו, במעלות, הוא 11.5%. אני מדייק.

אני מסכים שיש צורך בחשיבה לאומית, משום שהפתרון חייב להיות פתרון כולל. זאת, כדי שהבן שלי, הבן שלך או הבן של דוד יגיע למקום מסוים ובצדק ידרוש ארבעה תנאים: ביטחון אישי, עבודה, חינוך, ואז באה קורת-גג. ראיתי בחיוב, ואני רואה בחיוב הליכה לא על קונצפציה אחת – אמרתי זאת אתמול בפגישה בינינו – ולמרות ההצהרות אני רוצה להיות מסוגל לתת תשובות דיפרנציאליות בכל מקום.

היום, בכל הערים, העיירות, המושבים שמוגדרים כיישובי קו עימות מחיר הקרקע הוא אפס. אתה יודע שהיום אני עמל לכך שגם באזורי עדיפות לאומית א' וב', במקום שמחיר הקרקע יהיה 31%, או 51%, אני רוצה להגיע למינימום שבמינימום. בניגוד לעבר, שאז היה 100% פיתוח, השנה יש 50% פיתוח, ובמקומות שהמדינה תחליט עליהם נלך אפילו ל-100% פיתוח.

חבר הכנסת בוחבוט, יש טעם להרחיב את היריעה בכך שמול הבנייה, התשתיות, הכבישים וכל מה שנעשה תהיה יכולת לתת המשך פיתוח תשתיות. מי כמוני יודע כמה אנשים גרים אצלך ומקומות העבודה שלהם באזור הקריות, או במפרץ. גם שם הייתי רוצה להגיע למהפכה בכבישים, כדי שאדם לא יצטרך לבזבז זמן, כי זמן הגעתו ממעלות למפרץ לא צריך להיות יותר מרבע שעה או 20 דקות. נגיע גם לזה.

בעצם הימים האלה יצאנו בתוכנית שהתלבטנו בה – כאן אני עונה גם לחבר הכנסת שפירא. התפלאתי כאשר דיברת על מחירי הדירות. מילא, אם הפקידות באוצר זורקת את זה על הראש שלי, אני רגיל שזורקים על הראש שלי הרבה, אבל המוכשרים האלה שכחו לציין שיש כמה דברים בתחומים המקרו-כלכליים, למשל, אפיקים להשקעה מונטרית, תוכניות חיסכון, תוכניות השקעה. מה קורה פה? 25% מהציבור שלא מצאו אפיקים אחרים השקיעו בבורסה, והבורסה נפלה ונפלה. אפיק ההשקעה היחיד שנותר היום לציבור הוא הנדל"ן והדירות.

חבר הכנסת שפירא, אתה וחבר הכנסת בוחבוט לא תשמחו לשמוע שמתפתח שוק חדש של בעלי דירה שנייה, שלישית ורביעית. מי שיעשה את החשבון המתמטי הפשוט גם לא צריך את הממשלה, ואת המשכנתה מהבנקים הוא יכול לכסות בשכר הדירה הגבוה שדיברת עליו.

החלטנו על מעורבות שיכולה להשפיע על כך שאנשים יגיעו לפריפריה, כי זה המקום היחיד שיכול להציע איכות חיים. אין לי דבר נגד תל-אביב, לא נגד ירושלים ולא נגד חיפה, אבל לחיות באיכות חיים גבוהה – זה במעלות. אני לא אומר את הדברים סתם, אני שומע מה קורה במעלות. אם יושב פה ראש עיר שהכפיל את המועצה המקומית שלו, שעוד מעט תגיע להיות עיר, הוא צריך לשאול את עצמו למה באים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בוחבוט, כמה תושבים יש במעלות?

שלמה בוחבוט (העבודה):

15,000.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, לא היית בדיון הקודם, דיברנו על בריכות שחייה. אני לא מבין איך ביישוב כמו מעלות יש רק בריכת שחייה אחת. זו ההזדמנות לתקן את המצב.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אתה מכיר את חוק התקציב ואת המגבלות שלי, ויש הרבה בעיות. משרד הבינוי והשיכון רשאי להשתתף או להתערב רק בבריכת שחייה אחת, לא יותר. חבר הכנסת בוחבוט יכול להיות שקט ורגוע, כמו שיש ראשי ערים אחרים שקטים ורגועים. בשיחות טלפוניות עם ראשי ערים פתרנו היום אחרי-הצהריים כמה בעיות אד-הוק בנושאים תקועים ובתקציבים. ברוך השם, כך אני עובד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט טוען שהוא מופלה אצלך לרעה כראש עיר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מקווה שהוא יאמר זאת גם למבקרת המדינה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אתה מדבר בשמי? טענתי שיש כמה ראשי ערי פיתוח ממפלגת העבודה שמופלים לרעה.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט, דע לך שאתה מקופח בעניין בריכת השחייה, תבדוק את עצמך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

חברי הכנסת, בשעה 21:00, בעוד חצי שעה, אני צריך להיות בתל-אביב בישיבת ממשלה.

היום יש לי בעצם כל הכלים והמערכות, כמה שאושר לי, כדי להתחיל בתוכניות מסיביות, תוך קיצורי זמן.

ההצעה שהבאתי בפני הממשלה, והיא אושרה, נוגעת לא רק למשרד הבינוי והשיכון. חבר הכנסת שפירא, מי כמוך כאדם ותיק בבנייה יודע מה המשמעות של ועדות סטטוטוריות וכמה זמן זה לוקח, אם זו ועדה מחוזית ואם זו ועדה מקומית. מי כמוכם יודעים מה קורה כאשר עולים על שטח ויש שם ממצאים ארכיאולוגיים. כולם שוכחים שמדובר באתר ארכיאולוגי אחד גדול. אני לא מזלזל בכך, אבל עם ישראל חי כאן במשך אלפי שנים, וממילא בכל מקום ומקום יש בית-קברות. הדברים האלה לוקחים הרבה זמן, וזמן שווה הרבה כסף.

העקרונות של התוכנית שלי מבוססים על תהליך של מתיחת אזורי ביקוש. בכוונה התחלנו את הדבר הזה מכרמיאל, עכו ונצרת והגענו לאזור אשקלון; בכלל זה אשדוד, קריית-גת וכל החגורה המקיפה, ובתווך העיר מודיעין אשר מתוכננת ל-60,000 יחידות דיור. אגב, גמרנו לשווק מכרזים ל-6,000 יחידות דיור. אני מקווה שעד סוף השנה נגמור עוד 2,000-3,000, ובשנה הבאה עוד 20,000 יחידות דיור. אנחנו נכנסים היום בכל הכוח לנושא של בית-שמש. שם מתוכננת תוספת של 27,000 יחידות דיור. באשדוד אנחנו מוסיפים בדיונה רק 10,000 דירות. אנחנו נכנסים עכשיו בכל הכוח למזור, אזור בנייה לחרדים, שצריך לתת כ-6,000 יחידות דיור. כך אנחנו עובדים בכל הארץ באזור שאני קורא לו אזור מתיחת הביקוש.

החל ממחר, כל מכרז על-פי החלטת ממשלה יכלול בנייה של 25% דירות קטנות, עד ל-80 מטר רבוע. נתנו תמריצים לכלל משק הבנייה בארץ, רק לבנייה רוויה, גם דרך הממשלה וגם דרך קבלנים פרטיים. לא מדובר ברמת-אביב, לא בחיפה ולא בירושלים. מי שינסה לעמוד בתנאים של 18 חודש מרגע שקיבל את אישור הבנייה ועד גמר הבנייה, יקבל עד 10,000 שקל עבור כל יחידת דיור.

כל משרדי הממשלה נערכו בפעם הראשונה לעבוד יחד כדי להביא לקיצור הליכים ותהליכים.

אנחנו מתכוונים לבנות 7,500 יחידות דיור באתרים שמשרדי יחליט עליהם. שם נצא למבצעים מיוחדים שבהם הקרקע תימסר במחיר שמאי. מחיר הדירה יהיה על-פי מרכז למטר רבוע, לרבות סיוע משפטי, עד מסירת המפתח. אני מעריך שמחירי הדירות באותם אזורים לא יעברו את 70,000 הדולר לדירה בת 70 מ"ר ו-100,000 הדולר לדירה בת 100 מ"ר. וכן הלאה וכן הלאה.

לנגד עיני עומד נושא עיירות הפיתוח. אצלי הוא עומד בראש סדר העדיפויות. לא אהסס למצות כל דרך וכל אפשרות בכל מקום ומקום. לכן הצעתי לא ללכת על החלטה גורפת, חבר הכנסת בוחבוט, אלא לנסות ולהתמודד עם הדברים באופן ספציפי. מי כמוך יודע מה המצב באופקים היום. באופקים יש היום קרוב ל-1,200 יחידות דיור ריקות. עכשיו הצלחנו לשכנע את אנשי הצבא לעבור לשם. 200 משפחות אנשי צבא קנו – שתי דירות כל משפחה, כדי לחבר אותן ולגור שם. זו בשורה גדולה מאוד לאופקים. עכשיו אני שומע על רישום אפשרי של עוד 500 אנשי צבא. זוהי תרומה חברתית גדולה מאוד.

מי כמוך יודע מה קורה בשדרות, מה קורה בדימונה, מה קורה במצפה-רמון וכו'. אני מקווה שלא נגיע לבנייה תקציבית לעולם. במקום ללכת בהחלטה גורפת, נלך בדרך של קימוצים, סבסודי קרקע עד אפס, בדרך של עזרה מסיבית בפיתוח ובתשתית, בדרך של משכנתאות. אני מקווה שאתה שומע, חבר הכנסת בוחבוט. אני מקווה שההבנה ביני לבין האוצר תביא לכך שמשפחות מסוימות ופרטים מסוימים יקבלו משכנתאות גדולות, ובלבד שהם אוכלוסייה זכאית במשרד השיכון; משכנתאות גדולות מאוד לא בצורה גורפת אלא בצורה דיפרנציאלית, על-פי מצב האיש.

היום עלינו על רשת שלמה ורחבה. אני מפחד לדבר על הוזלת מחירי הדירות, אבל אולי על מיתון במחיריהן, על רגיעת מחיריהן. מישהו כתב היום שהעלייה של מחירי הדירות היא בועה. צריך לדעת להיכנס בה חזק ולפוצץ אותה.

אני מאמין באמונה שלמה, שכל מה שאנחנו עושים עכשיו יתרום, גם הנושא של מתיחת אזורי ביקוש, גם הנושא של השקעות בתשתיות שעשויות לקצר את המרחק ממקום מגורים למקום עבודה. בנייה תקציבית מחייבת השקעות גדולות מאוד.

ואחרון אחרון, לידידי וחברי חבר הכנסת שפירא, יש לנו עם יקר; עם שבא לארץ ומקיים אותה. הוא עבר הרבה תלאות, הרבה סבל, הרבה קשיים, הרבה חוסר ודאות והרבה חוסר ביטחון, ואף-על-פי-כן התקיים. הוא רץ קדימה כעם והתייצב כאן כעם. הוא חזק מהעמים. מה לעשות שהמנטליות הזאת של שכירת דירה לא נתפסת אצלו. הוא מחפש את הביטחון האישי שלו על-ידי קניית ארבעה קירות.

אני אתן לך רשימה של קבלנים שיצאו עם הסיפור הזה של דירות בשכירות. אתה יודע כמה אני הייתי שמח על הדבר הזה – אני, משרד הבינוי והשיכון, משלם שכר דירה מעל מיליארד שקל בשנה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

למי?

היו"ר ש' וייס:

לכל מיני זכאים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לכל מיני זכאים. נוסף על 100,000 יחידות דיור ב"עמידר", "פרזות", "עמיגור" ועוד. רק בשנה שעברה הוספנו 8,000 לעולים חדשים. כאשר זהו התקציב, השאלה היא לאן אתה הולך.

אני מקווה שהשורה האחרונה שפתחנו עכשיו תביא לכך שהמציאות תעשה את שלה, תוך התערבות שלנו.

שמעתי שהיה פה איזה ויכוח בנושא החרדים. אני לא חושב שיש היום לציבור החרדי מה להל"ן. חסר, אני לא אומר שלא חסר. אבל, ברוך השם, תראה את רכס שועפאט – 2,300 יחידות דיור, מזור – מעל 6,000 יחידות דיור לציבור החרדי. באו אלי כל הזרמים החרדיים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני אמרתי שאני מדבר על חיילים משוחררים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אנחנו נכנסים למבצע גדול לחיילים משוחררים. אני מקווה, שכל מה שאני עושה ברמה של דירות קטנות, מתוכן 7,500 יחידות דיור בהוזלה מיוחדת, ונוסף על זה 10,000 יחידות דיור של "בנה דירתך", ששם אנחנו הולכים על צמצום מחירים עד למקסימום האפשרי – כל זה ביחד ייתן איתות, שיש כיוון ויש תקווה. אל ישלה אדם את עצמו שבשנה או בשנתיים או בשלוש שנים נוכל לפתור את הבעיה. צריך ללכת בדרך מסוימת, ומותר לפעמים לעשות שינוי ולהגיד: טעינו ולא שקלנו נכון, ובלבד שיתחיל כיוון שיאותת לילדים שלנו, למשפחות שלנו, שיש תקווה.

היו"ר ש' וייס:

מה הצעתך, אדוני השר, לגבי שתי ההצעות?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אין לי שום בעיה. או שיסתפקו בתשובתי – ובעצם הימים האלה יצאנו עם תוכנית, וכדאי לתת לנו זמן לבחון את התוכנית הזאת; אני בטוח שהיא תצליח. אם חברי הכנסת לא יסתפקו בכך, אני אכבד את רצונם, אבל הבעיה שלי היום היא עד כמה לדבר פחות ולהתמודד יותר בוועדות ולהיות יותר על הכבישים ולהיות יותר בשטח ולנווט את העסק הזה.

אני מציע להסתפק בתשובת השר.

היו"ר ש' וייס:

האם חבר הכנסת שפירא מסתפק בהודעת השר?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כדי שאני אגיע לשפה משותפת, אני מבקש דיון בוועדה.

היו"ר ש' וייס:

אתה לא יכול. אתה ביקשת דיון במליאה. דיון בוועדה יכול להציע השר. נו, ממילא זה עובר לוועדה.

חבר הכנסת בוחבוט?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מבקש להעביר לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

לאיזו ועדה מבקש חבר הכנסת שפירא?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

גם אני מוכן לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

יש רק בעיה. על-פי התקנון זה צריך להיות בוועדת הכלכלה, לדעתי. אני מציע שוועדת הכנסת תכריע במקרה כזה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אין לי שום בעיה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להודות מאוד לשר על תשובתו, אבל יש הצעות אחרות, אין מה לעשות. תעשו את זה קצר. חבר הכנסת ויינשטיין, ואחר כך חבר הכנסת מגן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אינני בטוח שתוכנית הממשלה תצליח להביא להוזלת הדירות. אבל אתם, הממשלה, החלטתם לחלק במחירים זולים 7,500 יחידות דיור, החלטת ממשלה. הממשלה תהפוך 7,500 משפחות למאושרות יותר, אבל עשרות אלפים שעומדים בתור ומצפים לדיור יכולים להיות בכעס נוראי על הממשלה ועל החברה הישראלית.

לכן, בקשתי היא, אדוני השר, שחלוקת 7,500 הדירות תהיה על-ידי מחשב בצורה שתיתן רק למי שזכאי, מהתחתית ולמעלה, לא על-ידי פקידים ולא על-ידי רוזנים ושרים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו – חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, אסתפק במחצית הזמן המוקצב לי כדי להתייחס לקטע אחד מהדברים, לא אדבר על הכול.

אזורי הביקוש – אם תשכילו להרחיב את אזורי הביקוש גם לכיוון הפריפריה, ודיברנו על הברכה
ונדבר על המתנ"ס ועל המדשאות, זהו חלק מהפתרון. לכן ביקשתי את רשות הדיבור, ועמדת
בדיבורי.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון. תודה רבה.

חברי הכנסת, יש לנו הצעה להסיר, יש לנו הצעה להעביר לוועדה, במקרה זה ועדת הכנסת, לשם
הכרעה לאיזו ועדה הנושא יעבור.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מסכים שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

כן, כן. עכשיו צריכים רק להצביע. ההצבעה החלה.

אתה לא יכול להצביע כאן, חבר הכנסת הלפרט, גם לא חבר הכנסת שפירא. אני אצרף את קולכם.
אתם חייבים להצביע במקומותיכם.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, יש לנו ארבעה תומכים, ואני מצרף גם את חבר הכנסת שפירא ואת חבר הכנסת הלפרט. יש לנו שישה תומכים, וזה יעבור לוועדת הכנסת לשם בירור לאיזו ועדה הנושא יעבור. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

כבישי גישה לירושלים

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה האחרונה בסדר-היום שלנו, של חבר הכנסת ויינשטיין, בנושא: כבישי גישה לירושלים; הצעה מס' 4297. הוא ממש יעשה את זה בקיצור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא יעשה את זה לפי הזמן, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אבל השר ממהר וכן הלאה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני מאוד מבקש את הסבלנות.

דוד מגן (הליכוד):

למה שהשר יהיה שותף פעיל לשגיאות של הממשלה, שישב פה.

היו"ר ש' וייס:

כן, טוב. יש לנו עוד בעיה. אני ממש מתנצל. בכל זאת, אני רוצה להכניס את זה לפרוטוקול. יש שבעה סגנים ליושב-ראש הכנסת, והם מתחלקים עם יושב-ראש הכנסת בניהול הישיבות הארוכות-מאוד שלנו, שלושה ימים רצופים עד השעות הקטנות של הלילה. אחד מהם היה צריך לנהל היום את

הישיבה ולא הגיע. ברגע האחרון גייסו אותי, במקרה הייתי בסביבה; בלי להודיע, בלי שום דבר, פשוט הפקרות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גם לחברי הכנסת, לרבות זה שעומד כאן, יש תוכניות הערב, אבל הוא מחכה לתורו, הוא מבקש את הסבלנות הראויה, הוא מצפה לה והוא בטוח שהוא יקבל אותה.

היו"ר ש' וייס:

נתאמץ מאוד ונהיה סבלניים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גם אני, אדוני היושב-ראש.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו דנים כאן במשך השבועות האחרונים בירושלים, במכתבים חשובים ומאוד חשובים, ומתווכחים עליהם. כוונת ההצעה הזאת היא לראות איך אנחנו מחזקים את ירושלים הלכה למעשה בצורה פיסית ומעשית. לכן הצעה זאת נקראת: כבישי גישה לירושלים.

כבוד השר, רק נתון אחד, אנחנו באמת עייפים, השעה מאוחרת. יש לי מחקר של מומחים שאומר, שהכביש הראשי לירושלים, בקטע משער-הגיא לירושלים, בעוד עשר שנים יהיה תפוס ועמוס תנועה של המטרופולין ולא יתפקד עוד ככביש בין-עירוני ראשי בין ירושלים לתל-אביב. הכביש, הכמעט יחיד לירושלים, בקטע מירושלים לשער-הגיא, שמע חבר הכנסת הבודד והיחיד כאן, חבר הכנסת דוד מגן, הכביש היחיד לירושלים בעוד עשר שנים לא יתפקד ככביש בין-עירוני אל המטרופולין, בית-שמש והסביבה.

אני מבקש להעלות את ההצעה על סדר-היום, ויש לי עוד הרבה נתונים. יש לי נתונים על 40,000 כלי רכב בשני הכיוונים שעוברים כאן בקטעים מסוימים, על צמתים שעומדים להיסגר, וזו ירושלים הבירה עם חצי מיליון תושבים, עם תקווה להתרחבות, עם הבעיות הקשות שלנו, הבעיות הקשות שכולנו רוצים להתגבר עליהן.

אנחנו צריכים, נוסף על הניירות שאנחנו דנים בהם, כיסוי מעשי של כבישים, כי ברגע שיש לך כביש אתה יוצר בינוי. ליד כביש יש חיים, משני צדדיו של כביש יש חיים. אנחנו יודעים, שבתיאוריה של מטרופולין ושל ערים, כשאתה בונה כביש, מסביבו כבמכש מתפתחות עיר ושכונות נוספות.

לכן, השאלה שאני מבקש לשאול כאן היא, האם אנחנו נדביק את הצרכים. ואני מבקש להביא דוגמה אחת שהתעניינתי בה. יש לנו העיר מעלה-אדומים. בין ירושלים למעלה-אדומים עובר כביש אחד

שמשרת גם עשרות אלפי תושבים בפסגת-זאב, ואנחנו יודעים את בעיות הגשר שהיו שם. ראינו את טדי קולק, ראש העיר לשעבר, עומד על המקום ולוחץ לבנות את הגשר הזה. יש תכנון לכך, שאנשים שמגיעים מהבקעה וממעלה-אדומים לא יצטרכו להגיע עד הגבעה-הצרפתית, אלא ייכנסו דרך מנהרה מתחת להר-הצופים. התחילו לבנות את כביש המנהרה הזה, אבל לפתע הופסקה העבודה והממשלה הזאת החליטה להקפיא את התקציב. מה עשו בכך? א. הוציאו כספים על המנהרה שצריכה לעבור מתחת להר-הצופים, ליד המשרד שלך, אדוני השר. במזרח-ירושלים הרחיבו את הכביש ליד מלון "הייאט", כדי להכשיר את הדרך עד למנהרה. במנהרה הפסיקו את התכנון, את העבודה. זה מזכיר לי שברוסיה, בזמן סטלין, היו בונים בית עם מדרגות אבל הן היו מגיעות לאיזה חלון סגור.

ואני שואל את השאלה, כשכולנו נאבקים על ירושלים, כשכולנו חרדים לה, כשאני קורא כרגע ב"הצפה" שהוקם פורום ציבורי למען ירושלים רבתי בהשתתפות השר שטרית, מאשה לובלסקי, עמנואל זיסמן, רפי אלול, אביגדור קהלני ועוד, וכולם דואגים לירושלים. אני שאלתי את מנכ"ל משרד השיכון והבינוי – העבירו אותי למשרד התחבורה. העליתי את הנושא בוועדת הכספים. לשמחתי, היום התקיימה ישיבה בראשות מנכ"ל משרד התחבורה, והודיעו לי שבינוי המנהרה יוכנס לתקציב 1995.

מה אומרת המנהרה הזאת? המנהרה הזאת, שאורכה כמה מאות מטרים, תאפשר בנייה רחבה במזרח-ירושלים, בשטח ירושלים רבתי, במקום שבו עובר הכביש מירושלים למעלה-אדומים – עשרות אלפי יחידות דיור. אלה תוכניות בעין, קרקע שקיימת, קרקע ריקה, לא בנויה, לא צריך לפנות. צריך לבנות ואפשר לבנות.

אז אומרים לי, ב-1995 נכניס את זה לתקציב. זאת תוצאה של ישיבה. אני מברך את מנכ"ל משרד התחבורה שנענה לבקשתי וקיים ישיבה מהר. אני מברך על העירנות, אבל 1995? במצב הזה של ירושלים, 1995, כשאנחנו נאבקים על כל פיסת שליטה שלנו, לגיטימית וראויה, שאנחנו זכאים מול מה שקורה?

מה המשמעות של כבישים? זה לא רק בינוי. ירושלים היא העיר המרכזית לתיירות. תיירים יגיעו לכאן אם תהיה תנועה חופשית. אדוני השר, יש לך ישיבת ממשלה עכשיו, אתה תגיע אליה, ולפי הערכתי הנושא שעולה שם, כשאתה תגיע הדיון עליו יהיה עוד בחיתוליו, כי מחכה לכם לילה ארוך בנושא קופת-חולים.

אבל הכביש הראשי לירושלים עומד להיסתם. אני יודע שהתוכניות יהיו כאלה, אם לא נבצע אותן אתמול אנחנו עלולים להגיע לסתימה של ירושלים, משמעות הדבר סתימה של תיירות, של תיירים שמגיעים לארץ בגלל ירושלים. מה יקרה אם צליינים ידעו שלא ניתן להיכנס לירושלים משום שמבזבזים שעות רבות כדי להיכנס אליה?

אתה קורא בדוח שהיום, בכניסה לירושלים, בבוקר, כבר יש תורים שמתארכים עד מוצא ומעבר לכך בשעות מסוימות. אתם יודעים את זה, חברי הכנסת.

כלכלה, שירותים, הובלה, הרי כולנו רוצים לחזק את ירושלים.

לכן אני מבקש שהנושא הזה יידון ברצינות, ואני אציע, בהסכמת כבוד השר, להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

אתה יכול להציע רק מליאה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני אציע מליאה. אני מציע לדון בנושא במליאה, אבל כוונתי היא שהדיון יהיה בוועדה, משום שאני לא רוצה הצהרות. אני רוצה שהוועדה תתכנס בהשתתפות מומחים, אנשי משרד התחבורה, משרד הבינוי והשיכון, עיריית ירושלים. שוחחתי על כך עם ראש עיריית ירושלים, חבר הכנסת אהוד אולמרט. הוא יהיה בישיבות הללו. נקיים דיון ונראה מה אנחנו עושים וכיצד כולנו תורמים לחיזוקה של ירושלים הלכה למעשה. אם נגשים את התוכניות, אדוני השר, הנסיעה שלך עכשיו מכאן לתל-אביב לא תארך 45 דקות אלא הרבה פחות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, עכשיו זה כמעט תלוי בך מתי תגיע לישיבת הממשלה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם יהיה בידי כסף היום – הייתי עושה דבר אחד ומשלים בדבר שני: קודם כול ובראש ובראשונה כביש הסוגר את ירושלים ממזרח, כביש שיביא לכך שאף לא רכב אחד, לא מרמאללה ולא מבית-לחם, ייכנס לירושלים, כביש שבעצם קיומו מסמל את גבולה המזרחי של ירושלים.

ואני רוצה לומר לך, שמעבר לכל דבר מפחיד אותי היום איך אני מחזק את ירושלים. אנחנו נמצאים היום בעיצומה של עבודה של רק 4,500 יחידות דיור בהר-חומה ב' אחרי הר-חומה א'. אנחנו עובדים היום על התחלת הר-חומה ב' כדי לגמור אותו. יש לנו רזרבה על-יד גילה. אני רוצה ללכת ולבנות את שער מזרח כדי לחבר בין פסגת-זאב לבין הגבעה-הצרפתית, ואני רוצה להביא לכך שתנוצל בנייה של עוד 700 יחידות דיור בחלק הצפוני של רמות.

ואומר לך עוד דבר, חבר הכנסת ויינשטיין, אולי יותר קשה ממה שאתה אמרת. אף שאני רשאי להתגאות במה שעשינו בתחום הכבישים, ועשינו הרבה, בשנה שעברה הושקע סכום של מיליארד ו-250 מיליון שקל והשנה אנחנו נעבור אף את המספר הזה, ואף אחד לא יחלוק על כך שעשינו מהפכה, ואני מקווה שעד סוף 1996 המהפכה תהיה, בעזרת השם, שלמה. אין לי ספק שאתה וחבר הכנסת דוד מגן מסתובבים בכל הארץ ורואים מה קרה – הכול שכחו דבר אחד, שבמה שאנחנו

עושים הצלחנו עד היום הזה אולי לסגור פער של 20 שנה. צדקת כשאמרת ושאלת, מה יהיה בעוד עשר שנים. כל שנה עולים על כבישי הארץ הזאת 100,000 כלי רכב חדשים, לידיעתך.

כששואלים אותי היום מתי נפסיק עם הכבישים, אני אומר להם שזה בלתי גמיר. זו אולי עברית לא טובה.

היו"ר ש' וייס:

זו עברית טובה, וגם נכונה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

צריך לבוא ולומר גם כאן מעל במת הכנסת, אם מישהו חושב שזו פעולה של שר אחד או שניים, הוא פשוט טועה. זה מסלול שאסור לרדת ממנו.

נכון, קבענו גם סדרי עדיפויות לפי הצרכים של הארץ. אני לא אגזים אם אומר שכרגע מדובר ב--15 10 מיליארד שקל לפחות. זה לא עניין של יום ולא של יומיים. לכן אנחנו משתדלים ועושים את המקסימום האפשרי.

אתה רואה את הדחפורים והטרקטורים; בחלק מהמקומות, לא בכל מקום, אנחנו עובדים בלילה, מקריית-שמונה בצפון ועד נחל-ציחור בדרום, לרבות גשרים לאורך הערבה. והיום מע"צ מקדמת ביצוע של דרכים שאמורות להקל את התנועה אל ירושלים וממנה, בחלקן דרכים חדשות ובחלקן הרחבה לקיימות.

נוסף על כך אנו מקדמים מאוד תכנון של כבישים חדשים, ראשיים, מהירים במטרופולין של ירושלים, אשר אמורים לחבר את בירת ישראל עם שאר אזורי הארץ.

הפרויקטים שבביצוע – מחלף שער-הגיא; המחלף אמור לאפשר גישה נוחה ובטיחותית מבית-שמש ומהיישובים בסביבה לכיוון ירושלים. הוחל בביצוע הפרויקט בפברואר 1993, והוא יסתיים בעזרת השם השנה, בנובמבר 1994.

הרחבת קטע מוצא-ירושלים על-ידי הוספת נתיב שלישי; הוחל בביצוע במאי 1993, והוא יסתיים, אני מקווה, בסוף יוני שנה זו, 1994.

גילה-גוש-עציון; מטרת הכביש לחבר באופן ישיר את דרום ירושלים עם כביש מס' 60 שמוביל לגוש-עציון ולחברון. הכביש אמור להתחבר גם לכביש מס' 375 ולאפשר תנועה מאזור בית-שמש והשפלה לכיוון ירושלים או חברון. הוחל בביצוע הפרויקט בשלבים במרס 1992, והוא כולל שתי מנהרות וגשר.

אני מקווה שגם הוא יסתיים במהרה בימינו. אני מנסה לקדם תקציבים, עוד תקציבים, כדי לגמור את הפעולה הזאת מוקדם ככל האפשר, וכל אחד מבין גם למה.

הרחבת גשר הראל; מטרת הפרויקט להקל את עומס התנועה מאזור פרוזדור ירושלים אל כביש מס' 1. הוחל בביצוע הפרויקט בינואר 1994. תחזית הגמר בדצמבר 1994.

כביש מס' 375; זה פרויקט שכולל שיקום, הרחבה וסלילה חדשה לאורך של כ-111 קילומטרים וגישור מעל נחל האלה.

כביש מס' 38; שיפור צמתים והארתם – צומת-האלה, צומת-עזקה, צומת-צרעה, צומת-אשתאול, צומת-שמון, ושיקום והרחבה מצומת-האלה עד צומת-עזקה. כבישים אלה מקשרים ומשמשים חיבור מאזורי חבל-לכיש, מטה-יהודה ובית-שמש לכיוון ירושלים.

הרחבה וסלילה חדשה לגמרי, שהסתיימה לפני חודשים מספר, של כביש בית-חורון מכיוון בן-שמון-מודיעין לכיוון ירושלים, אשר משמש דרך נוספת לירושלים וממנה.

מה הפרויקטים שבתכנון? כביש מס' 45 יהווה את הכביש המהיר הראשון לירושלים. הכביש יחבר את גוש-דן לבירה. בנוסף יהווה הכביש חיבור של גושי ההתיישבות במודיעין ובגבעת-זאב וכן חיבור ביניהם לבין ירושלים. אורכו הכללי של הכביש כ-30 קילומטר. נכון להיום מע"צ מקדמת את הטיפול הסטטוטורי.

כביש מס' 4 – ירושלמי – הכביש יהווה חלק מכביש מהיר מס' 45, ויהווה זרוע המשך של כביש מס' 45 לצפון-ירושלים, רמות. מע"צ מקדמת את התכנון המפורט של הכביש.

כביש מס' 39 – הכביש אמור לחבר את בית-שמש המורחבת וצור-הדסה לירושלים. כמו-כן יהווה הכביש חיבור בין מרכזי פיתוח אלו לדרום-ירושלים המתפתחת. מע"צ מקדמת תכנון של הכביש לקראת הגשתו לאישור סטטוטורי.

כביש מס' 38 – הכביש מתוכנן כדו-מסלולי בקטע צומת-האלה-מחלף שער-הגיא. מטרתו העיקרית לקלוט תנועה מבית-שמש ולאפשר זרימת תנועה נוחה ומהירה לכיוון צפון-ירושלים.

כביש מס' 3 – הכביש יהווה חלק מחיבור באר-שבע והנגב לירושלים.

כביש מס' 425 – קטע נבי-סמואל-הר-אדר – מחלף חמד, אשר אמור להוות חלק מהטבעת המערבית הגדולה, ועם סלילתו ישחרר לחץ מכביש מס' 1 ויקלוט את התנועה מצפון ומצפון-מערב מטרופולין ירושלים.

ואחרון-אחרון, כביש מס' 1 תל-אביב-ירושלים – אנחנו מודעים לקצב גידול נפח התנועה בכביש זה. ועל מנת לשפר את בטיחות הנסיעה בו, מע"צ מקדמת תכנונם של כמה מחלפים ושיפורים אחרים לרבות מחלף מוצא, מחלף שורש, מחלף חמד וכן הרחבת נתיב שלישי בין מחלף שורש למחלף חמד באורך של כ-4 קילומטרים בשני המסלולים.

אלו הם עדי עד היום הזה, מה שמבוצע ומה שמתוכנן. אני חושב שלא רחוק היום – אני אומר את זה קצת בצער – שאחריותי כשר הממונה על התחבורה הבין-עירונית – ואני משתדל לעשות כל מה שרק ניתן ואפשר – לא תביא לכך, שאנחנו יום אחד ניתקע בכניסה לערים. ואין צל של ספק, שמהיום חייבים לעבוד בקצב, ובקצב מהיר מאוד, בפתרונות לא שגרתיים, בפתרונות חשיבה אחרים. אינני יודע, חלק מדבר על מנהרות, חלק מדבר על רכבות וחניונים גדולים. אינני יודע. אבל בוודאי ובוודאי תסכים אתי, שאנחנו היום נמצאים במצב של התחלה, התחלה של סגירת פער של 20 שנה. ואתה צודק, צריך ללכת ולראות תכנון וצריך לראות ראייה של עשר שנים.

מה שמטריד אותי זה מה שנגע בו קודם לכן בדרך אגב חבר הכנסת דוד מגן. אנחנו הולכים היום הרבה מאוד למתיחת אזורי הביקוש. ולפי הערכתי, הכבישים האלה והתשתיות האלה יביאו לכך, שכל המדינה הזו תהיה אזור ביקוש גדול אחד; אין לי צל של ספק בכך. וכבר היום אני דורש מהאוצר, כבר בשנה הזו, ויש לנו יכולת ביצוע, תוספת של 195 מיליון שקל, כדי להתחיל כבר בכבישים לאותם אזורים שאנחנו חושבים שאליהם תתפתח ארץ-ישראל ולשם נצטרך להכין כבר מעכשיו את הכבישים.

אין לי שום התנגדות, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, להעביר את הנושא הזה לכל ועדה.

היו"ר ש' וייס:

איזו ועדה, אדוני?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ועדת הכלכלה. אני מציע לוועדת הכלכלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לוועדת הפנים, כי זה קשור בירושלים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אין לי שום בעיה. מה שחבר הכנסת ויינשטיין יחליט, אין לי אתו שום בעיה, לכל ועדה שהוא רוצה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, אדוני השר. חבר הכנסת דוד מגן, אתה בוודאי רוצה להציע.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני בטוח שלא רק בשם הנוכחים אני מברך את חבר הכנסת ויינשטיין על היוזמה בנושא חשוב מאוד.

אדוני השר, התוכנית מקיפה. אם מותר להתערב ולהציע בשני קטעים. דיברת על כביש מס' 5, אם אתה מדבר על הקטע צומת-נחשון חיבור לכביש מס' 1 באזור לטרון, אני חושב שצריך לקדם אותו בסדרי העדיפויות.

בעניין גשר ומחלף מוצא, שנמצא אצלכם בתכנונים עתידיים רחוקים, ראוי לקדם אותו לשלב מקדמי יותר.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, אנחנו עוברים להצבעה.

חבר הכנסת ויינשטיין, האם אתה מסכים שהנושא יעבור לוועדה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

איזו ועדה אתה מציע?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שאני צריך, בכל זאת, לשמור גם על ועדת הכלכלה בשמכם. על-פי התקנון זו ועדת הכלכלה. אבל נעביר לוועדת הכנסת והיא תכריע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בנושא המסוים שהתעניינתי בו טיפלו האוצר, התחבורה ומשרד הפנים.

היו"ר ש' וייס:

תפקידי כיושב-ראש להגן גם על התקנון. ואני אומר לכם: על-פי החלוקה המשרדית, זו ועדת הכלכלה, אבל נעביר לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת מכריעה מהר מאוד. זה לא יעכב את הכבישים.

ההצבעה החלה. ואנחנו נתמוך כולנו בכך, אדוני השר. אני רוצה לאחל לך נסיעה טובה לתל-אביב ולומר לך עוד מלה: אנחנו בגדול אתך ומאחלים הצלחה גדולה למפעל שלך.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים, אין נמנעים, אין מתנגדים, אני קובע בזאת שהנושא עבר לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

חברי הכנסת, אני רוצה להודות לכם על עמלכם ועל פעילותכם הברוכה ביום רביעי.

אני מודיע שהישיבה הבאה תתקיים ביום שני, ד' בתמוז התשנ"ד, 13 ביוני 1994, בשעה 16:00.
תודה רבה. הישיבה תמה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:08.